Programmabegroting 2019

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2019 1
1 Inleiding en samenvatting 4
Inleiding 4
Samenvatting 5
Financiële begroting in één oogopslag 5
Structureel en reëel evenwicht 6
Overzicht financiële ontwikkelingen 8
Instellingsbesluiten nieuwe reserves 9
Leeswijzer 11
2 Programma's 13
Programma 1 Openbaar bestuur 14
Programma 2 Bereikbaarheid 31
Programma 3 Water 57
Programma 4 Milieu 69
Programma 5 Ruimte 82
Programma 6 Groen 105
Programma 7 Cultuur & Erfgoed 124
Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering 137
3 Paragrafen 145
3.1 Inleiding 145
3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 145
3.3 Onderhoud kapitaalgoederen 167
3.4 Financiering 171
3.5 Bedrijfsvoering 174
3.6 Verbonden partijen 183
3.7 Grondbeleid 221
3.8 Provinciale heffingen 225
4 Financiële begroting 233
4.1 Inleiding 233
4.2 Meerjarenraming 233
4.3 Uiteenzetting financiële positie 249
4.4 Overige financiële overzichten 285
5 Taakveldenraming 294
Taakvelden per programma 295

Overzicht per taakveld 319
6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 342
Bijlagen 347
Bestuur en directie 347
Noord-Holland in feiten en cijfers 347
Waar zijn wij te bereiken 347
Lijst met gemeenten 349

1 Inleiding en samenvatting

Inleiding

In deze begroting staat vermeld wat de provincie Noord-Holland in 2019 wil gaan doen en wat dat zal gaan kosten. De voorgestelde activiteiten zijn een uitwerking van het coalitieakkoord. Dit akkoord werd in mei 2015 gepresenteerd. In zekere zin vormt deze begroting dan ook de afronding van het coalitieakkoord *Ruimte voor groei*. Een groot deel van deze begroting valt in een nieuwe Statenperiode, en de verantwoording over deze begroting zal plaatsvinden aan een nieuwe Staten. Tegelijk beschouwen we deze begroting toch nog echt als 'onze begroting', omdat we hiermee voor het laatste jaar uitvoering geven aan de ambities die we in ons coalitieakkoord hebben verwoord.

In het voorjaar is bij het vaststellen van de voorstellen uit motie 110 geconstateerd dat wij goed op weg zijn met de uitvoering van het coalitieakkoord, maar dat de ambities verder reiken en er behoefte was om aanvullende initiatieven te nemen op de terreinen van waterrecreatie, infrastructuur, versterken van kwaliteit en integriteit lokaal bestuur, terugdraaien bodemdaling veenweidegebieden, ecologische oevers, handhaving in natuur- en stiltegebieden, fietsinfrastructuur, versterken van de regionale (duurzame) economie door aanleg van snel internet en CO_2-leidingen. De verdere uitvoering van deze projecten vindt plaats in 2019.

Daarnaast is in de kaderbrief een aantal trends en ontwikkelingen geschetst die de komende jaren van belang zijn. We zitten in een periode van grote transities die steeds sneller verlopen. Een dynamische periode voor de provincie Noord-Holland. In 2019 willen we extra investeren in onder meer het versnellen van de energietransitie, infrastructuur, mobiliteit, natuur, gezonde leefomgeving, digitalisering en databeveiliging. Ook is het nieuwe kabinetsbeleid belangrijk voor het provinciaal beleid. Op verschillende beleidsterreinen is de provincie met het rijk in gesprek over majeure opgaven. Zo wordt er bijvoorbeeld hard gewerkt aan een invulling van de regiodeals waarin urgente regionale opgaven samen met regionale partijen worden opgepakt.

De provinciale begroting kent een vernieuwd vast format. De activiteiten per beleidsprogramma worden overzichtelijk weergegeven aan de hand van een doelenboom. Daarmee is gemakkelijk te zien welke doelen de provincie Noord-Holland wil bereiken en welke activiteiten in dat kader worden ondernomen. De bijbehorende budgettaire overzichten geven aan welke geldmiddelen daarvoor zijn begroot. Door de nieuwe opzet is ook beter inzichtelijk, welke dekkingsmiddelen daarvoor worden ingezet: Algemene middelen, reserves of specifieke baten.

Gelet op de wens van de Staten om verbeteringen aan te brengen in de systematiek van begroten is voor 2019 onder andere ook kritisch gekeken naar de indeling van de doelenboom. Dit heeft geleid tot een herschikking van beleidsdoelen en operationele doelen van de begrotingsprogramma's. Er blijft uiteraard ruimte voor tussentijdse aanpassing van instrumentkeuze en financiële planning. Dat is ook logisch, omdat het provinciebestuur moet kunnen inspelen op externe ontwikkelingen die voor Noord-Holland relevant zijn zoals economische conjunctuur, kabinetsbeleid en Europese regelgeving.

Samenvatting

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2019-2022. In deze samenvatting zijn de belangrijkste aspecten van deze begroting opgenomen.

Kaderbrief 2019

In deze begroting zijn uw besluiten verwerkt met betrekking tot de kaderbrief 2019.

Webversie van de begroting

In lijn met de intentie van PS om digitaler te werken, is ook van deze begroting weer een webversie ontwikkeld waarin alle informatie, die ook in de boekversie/PDF is te vinden, op een voor diverse digitale media toegankelijke wijze wordt ontsloten. Deze versie is te vinden op http://financien.noord-holland.nl

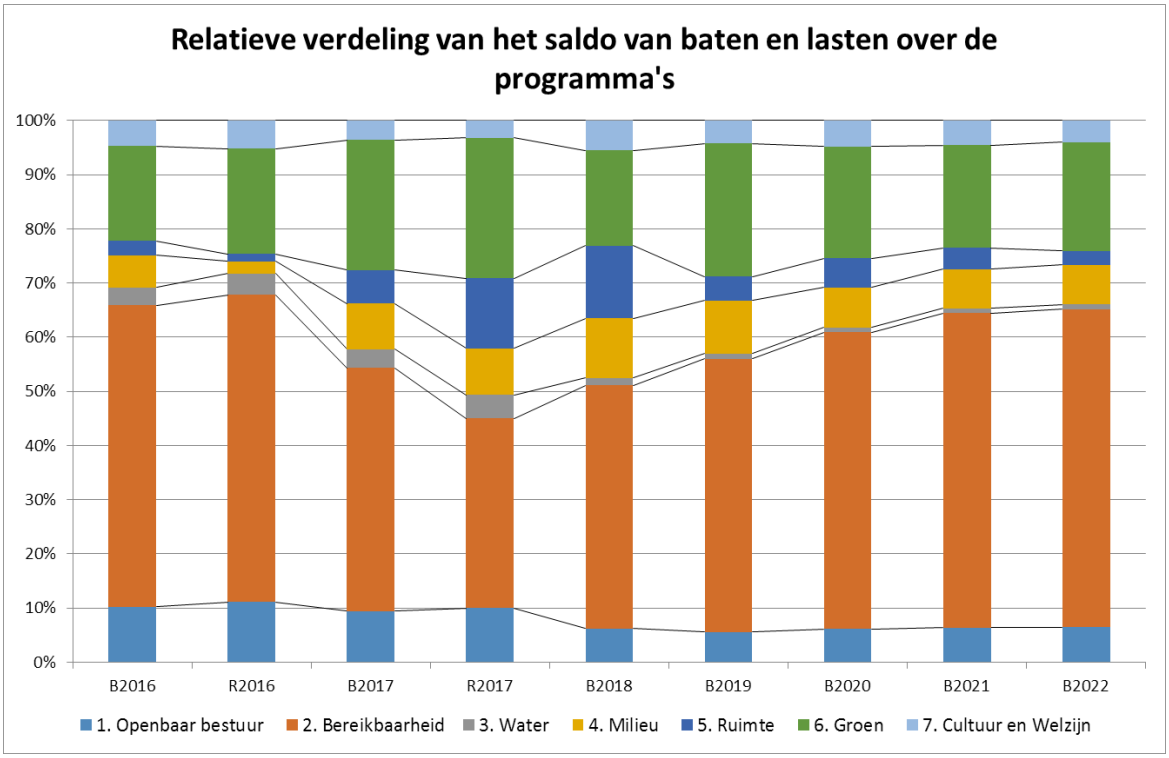
Financiële begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma

Bedragen * € 1.000		2019	2020	2021	2022
Min is voordelig					
1	Openbaar bestuur	23.176	21.637	20.854	20.844
2	Bereikbaarheid	209.030	193.416	189.809	188.942
3	Water	3.992	3.032	2.832	2.832
4	Milieu	40.527	25.933	23.636	23.545
5	Ruimte	18.300	19.073	12.833	8.433
6	Groen	102.103	72.810	62.204	64.506
7	Cultuur & Erfgoed	17.519	16.949	14.768	12.906
8	Financiën en Bedrijfsvoering	-351.782	-347.228	-339.433	-349.634
Totaal saldo van baten en lasten		62.865	5.621	-12.498	-27.627

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen * € 1.000	2019	2020	2021	2022
Min is voordelig				
Onttrekkingen	-685.370	-161.956	-131.467	-123.820
Stortingen	622.505	156.335	143.965	126.680
Totaal mutaties reserves	-62.865	-5.621	12.498	2.860
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	0	0	0	-24.767

Structureel en reëel evenwicht

Incidentele en structurele begrotingsposten

Bedragen * € 1.000	2019	2020	2021	2022
Incidenteel				
Baten	-6.292	-4.218	-50	-50
Lasten	106.958	63.526	36.370	27.316
Saldo van incidentele baten en lasten	100.666	59.308	36.320	27.266
Onttrekkingen reserves	-674.555	-148.884	-117.975	-110.482
Stortingen reserves	575.769	123.068	109.727	94.262
Saldo van incidentele mutaties reserves	-98.785	-25.817	-8.248	-16.220
Totaal incidentele onderdelen	1.881	33.491	28.072	11.046
Structureel				
Baten	-451.591	-448.572	-449.524	-456.267
Lasten	413.790	394.886	400.707	401.375

Saldo van structurele baten en lasten	-37.801	-53.686	-48.817	-54.892
Onttrekkingen reserves	-10.815	-13.072	-13.492	-13.338
Stortingen reserves	46.736	33.268	34.238	32.418
Saldo van structurele mutaties reserves	35.921	20.196	20.746	19.080
Totaal structureel begrotingsresultaat	-1.881	-33.491	-28.072	-35.813
Totaal begrotingsresultaat	0	0	0	-24.767

De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Op basis van de circulaires van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (Provinciefonds) en gegevens van de belastingdienst met betrekking tot de ontwikkeling in samenstelling en omvang van het wagenpark (opcenten motorrijtuigenbelasting) worden deze twee posten geraamd.

Sluitende begroting

Uit de regel "Totaal begrotingsresultaat " in bovenstaande tabellen per jaar blijkt dat de begrotingen 2019 t/m 2021 in evenwicht zijn en in 2022 er sprake is van een voordelig saldo. De lasten en de toevoegingen aan de reserves zijn gelijk of lager dan de baten en de onttrekkingen aan de reserves. Daarmee is er sprake van een sluitende begroting.

Structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen in onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hierboven zien we dat dat voor alle jaren het geval is.

Daaruit blijkt dat de begroting 2019 structureel evenwicht kent.. Dit geldt ook voor de jaren 2020 tot en met 2022. In andere woorden: Al onze jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Dit geeft de zekerheid dat wij ook op de wat langere termijn een robuust financieel beleid hebben.

Overzicht financiële ontwikkelingen

Nieuwe mutaties begroting 2019 - 2022

In onderstaande tabel is de specificatie opgenomen van de mutaties onder 3. Begroting in voorgaande tabel. De toelichtingen op deze niet-resultaatneutrale mutaties vindt u in hoofdstuk 4.2

OD		2019	2020	2021	2022
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	195.476	203.000	203.000	203.000
1.2.3	Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	185.000	145.000	175.000	205.000
2.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	203.000	267.000	727.000	0
2.2.1	Studies voor infrastructuur uitvoeren	489.000	77.000	-479.000	-717.000
2.3.2	OV, wegen en kunstwerken in stand houden*	1.005.716	1.887.716	2.291.716	2.428.716
2.3.3	Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren*	-759.444	-2.040.444	-2.394.444	-2.148.444
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	276.247	-35.753	120.247	120.247
3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	400.000	0	0	0
4.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	22.000	-30.000	-30.000	-30.000
4.1.2	Geluidbelasting bewaken	100.000	200.000	200.000	120.000
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	-249.000	0	0	0
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	659.000	699.000	559.000	529.000
4.2.1	Bijdragen aan Energietransitie	701.000	731.000	770.000	797.000
5.1.1	Omgevingsvisie uitdragen	355.000	-50.000	-50.000	-50.000
5.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	-1.112.000	500.000	-190.000	-140.000
5.3.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	-3.000.000	0	0	0
6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	962.000	629.000	609.000	-192.000
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	305.000	305.000	305.000	305.000
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	30.000	51.000	59.000	397.000
8.1.1	Algemene dekkingsmiddelen beheren (Provinciefonds)	3.946.000	5.365.000	6.161.000	8.355.000
8.1.3	Onvoorzien en overige stelposten beheren (o.a. indexering)	650.246	-235.754	-235.754	-235.754
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren (vnl. cao)	1.511.000	2.376.000	2.370.000	2.363.000
8.3.1	Overige subproducten	-380.000	-380.000	-380.000	-380.000
	Totaal	6.429.241	10.597.765	10.724.765	11.863.765

Instellingsbesluiten nieuwe reserves

Zoals gebruikelijk treft u ook bij deze begroting een overzicht aan van de nieuw in te stellen reserves, voorzien van een concept instellingsbesluit. Gelet op de wens van uw Staten om meer inzicht te krijgen in de reserves zoals verwoord in voordracht 08-2018, worden bij deze begroting een groot aantal nieuwe reserves ingesteld. Daarnaast wijzigt een aantal reserves en worden er ook een aantal reserves opgeheven.

Tot op heden kon een reserve meerdere operationele doelen dienen en kon omgekeerd binnen een operationeel doel gebruik gemaakt worden van meerdere reserves. Om het inzicht in de reserves te vergroten heeft u de wens uitgesproken om een één-op-één relatie te leggen tussen een reserve en een operationeel doel. Om de stelregel van één reserve per operationeel doel te realiseren worden verschillende bestaande reserves opgeheven en worden de middelen van deze reserves verdeeld over nieuw te vormen reserves binnen verschillende operationele doelen. Het betreft hierbij een technische exercitie, waarbij geen beleidsmatige verandering is aangebracht in de doelen of plannen. Ook zijn de kaders voor een aantal bestaande reserves aangepast zodat deze goed aansluiten op het betreffende operationele doel. De stelregel één reserve per operationeel doel is toegepast op alle bestemmingsreserves. In deze begroting is er per operationeel doel maximaal één bestemmingsreserve. De reserves die bedoeld zijn ter dekking van kapitaallasten of een egalisatiefunctie hebben zijn in de uitwerking van deze stelregel buiten beschouwing gelaten aangezien deze een technisch karakter hebben. Hoewel het doel van een dergelijke reserve vaak samenvalt met dat van een bestemmingsreserve zijn de middelen in de technische reserves per definitie belegd in strikte bestedingsplannen en komen ze niet in aanmerking voor heroverweging omdat er reeds verplichtingen aan ten grondslag liggen.

Hieronder vindt u een overzicht van de nieuw in te stellen reserves en de te wijzigen bestaande reserves. Uit praktische overwegingen zijn de bijbehorende concept instellingsbesluiten en wijzigingsbesluiten in een aparte bijlage opgenomen.

Overzicht nieuw in te stellen Reserves en te wijzigen bestaande Reserves

Naam Reserve	Soort Besluit	OD
Reserve Mobiliteitsbeleid	Instellingsbesluit	2.1.1
Reserve Uitvoering van Mobiliteitsbeleid door derden	Instellingsbesluit	2.1.2
Reserve Ontwikkelen Provinciale infrastructuur	Instellingsbesluit	2.2.1
Reserve Kapitaallasten vervangingsinvesteringen kunstwerken (VIK)	Instellingsbesluit	2.3.2
Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	Instellingsbesluit	2.4.2
Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	Wijzigingsbesluit	3.1.2
Reserve Waterrecreatie	Wijzigingsbesluit	3.2.1
Reserve Energietransitie	Instellingsbesluit	4.2.1
Reserve Circulaire Economie	Instellingsbesluit	4.2.2
Reserve Verduurzaming bestaande woningvoorraad	Instellingsbesluit	4.2.3
Reserve OV-Knooppunten	Instellingsbesluit	5.2.1
Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	Wijzigingsbesluit	5.2.3
Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	Instellingsbesluit	5.2.4
Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	Wijzigingsbesluit	5.3.1
Reserve MKB innovatie-instrumenten	Instellingsbesluit	5.3.2
Reserve Duurzame Landbouw	Instellingsbesluit	5.3.4
Reserve Europese Landbouwprojecten	Wijzigingsbesluit	5.3.5
Reserve Woonbeleid	Instellingsbesluit	5.4.1
Reserve Woningbouw	Instellingsbesluit	5.4.2
Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds	Wijzigingsbesluit	7.4.1
Reserve Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie (SvA/NHW) Werelderfgoed	Instellingsbesluit	7.4.2
Reserve Bedrijfsvoering	Wijzigingsbesluit	8.2.2

Leeswijzer

In deze leeswijzer geven wij u een overzicht van de opbouw van de begroting en lichten we een aantal algemene onderdelen toe.

Het "Besluit begroting en verantwoording (BBV)" schrijft voor welke onderdelen verplicht moeten zijn opgenomen in de begroting van een provincie. Daarnaast is de begroting opgesteld volgens het door Provinciale Staten opgestelde format.

De begroting van de Provincie Noord-Holland is daarom als volgt opgebouwd:

- Inleiding en samenvatting
- Programmabegroting (BBV: Beleidsbegroting)
    - Programma's (BBV: Programmaplan)
    - Paragrafen
- Financiële begroting en meerjarenraming
- Taakveldenraming
- Bijlagen

Samenvatting

De samenvatting geeft een overzicht van het ontstaan van het meerjarige begrotingssaldo. Alle mutaties vanaf de begroting van vorig jaar zijn hier opgenomen, zodat u in een oogopslag kunt zien wat er nieuw is in deze begroting.

De programmabegroting

De programmabegroting is het hart van de beleidsinhoudelijke begroting. De programmabegroting is opgesteld volgens het vernieuwde format.

Hier vindt u de begroting van de te bereiken doelen, wat we daarvoor doen en de daarvoor benodigde budgetten. Deze hoofdstukken geven u inzicht in wat wij van plan zijn te doen en wat dat mag kosten.

De doelenboom

Ieder programma begint met een visuele weergave van de doelenboom. De bedoeling van de doelenboom is, dat door het opsplitsen van een abstract doel in steeds concretere kleine doelen, we uiteindelijk komen tot een goed controleerbaar en uitvoerbaar geheel. Alle doelen in een tak van de boom zijn dus logisch met elkaar verbonden.

Financiële tabel programmaniveau

De eerste financiële tabel in ieder programma is de budgettabel waarin de totale lasten en baten van dit programma staan vermeld. Deze tabel bevat de budgetten, waarop het budgetrecht van uw Staten rust.

Operationele doelen

Na de diverse onderdelen op programmaniveau volgt een sectie met beleidsdoelen en operationele doelen. De indeling volgt de doelenboom. Bij de operationele doelen vindt u de beschrijving van wat wij van plan zijn te gaan doen in het begrotingsjaar. Ook is hier een financiële tabel opgenomen die meerjarig weergeeft wat dat mag kosten.

De paragrafen

Na de beleidsmatige programma's vindt u de paragrafen. Paragrafen vormen een andere doorsnede door de begroting en zijn bedoeld inzicht te verschaffen in aspecten, die door de hele

beleidsbegroting heen kunnen lopen, zoals bijvoorbeeld het grondbeleid- en beheer dat gaat over zowel de gronden onder onze wegen, als gronden voor natuur. Of de paragraaf onderhoud van kapitaalgoederen die zowel gaat over in ons bezit zijnde (kantoor-)panden als over onze wegen en vaarwegen. De in onze begroting opgenomen paragrafen zijn wettelijk voorgeschreven in het BBV, het is echter ook toegestaan zelf paragrafen toe te voegen..

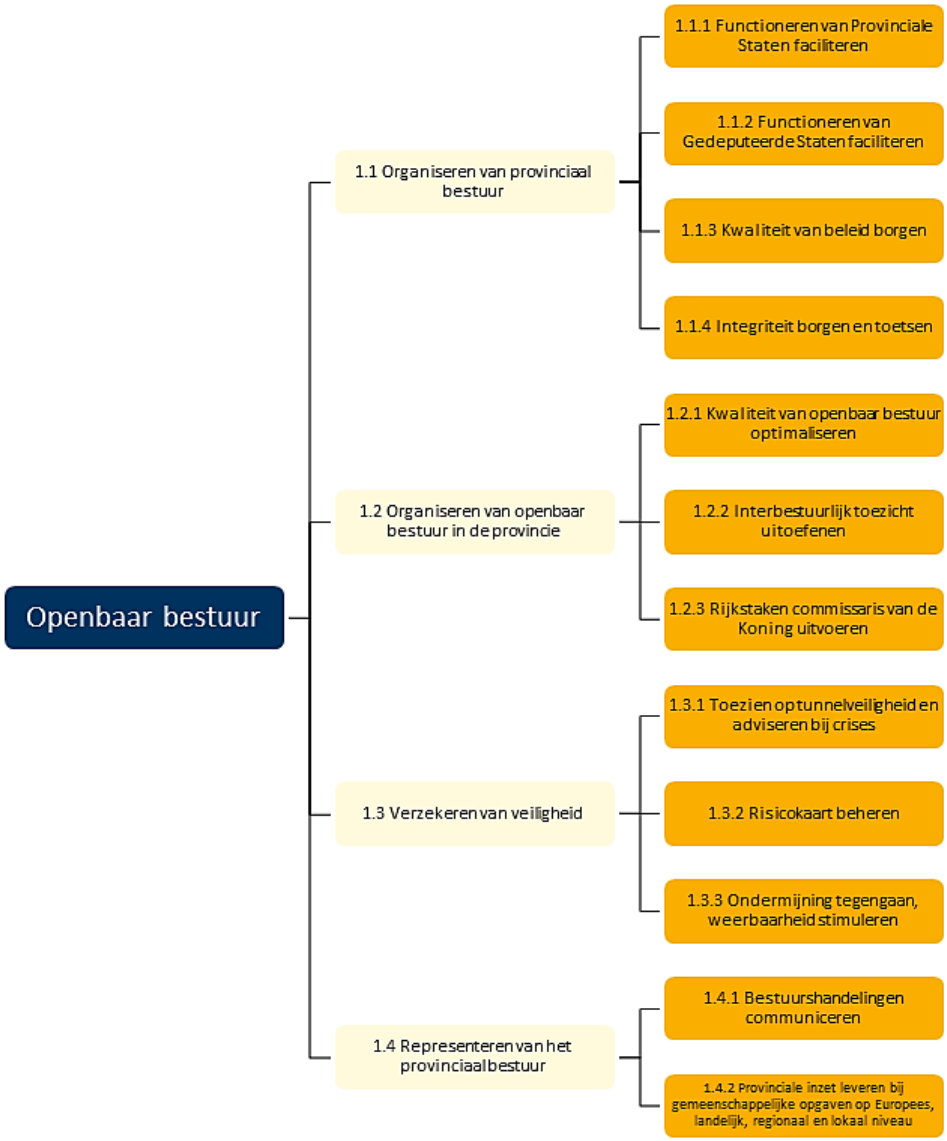
De financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit een aantal financiële tabellen, waarvan de meeste door BBV voorgeschreven zijn.

2 Programma's

Programma 1 Openbaar bestuur

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Een goed functionerend openbaar bestuur waarborgen.

Wettelijk beleidskader

Gemeentewet;

Provinciewet;

Wet revitalisering generiek toezicht;

Wet gemeenschappelijke regelingen;

Intrekkingswet WGR+;

Wet algemene regels herindeling;

Beleidskader gemeentelijke herindeling, BZK, 2013;

Europese subsidieprogramma's (zoals EFRO, INTERREG);

Ambtsinstructies commissaris van de Koning;

Wet veiligheidsrisico's;

Wet Bibob;

Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw).

Provinciaal beleidskader

Provinciaal beleidskader 'Bestuurskrachtige regio's in Noord-Holland', 2013;

Ruimtelijke-economische Actie-Agenda-2016-2020 (MRA);

Randstad Strategie Europa 2016-2019 in Randstadverband;

Europastrategie Noord-Holland 2017-2021;

Omgevingsvisie NH2050;

IBT-beleid 2018-2021, inclusief Uitvoeringsplan 2018;

Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland;

Landelijk beleidskader financieel toezicht, 2014;

Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht;

Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing;

Beleidsregel integriteitstoets bij aanbesteden van opdrachten Noord-Holland 2010;

Beleidsregel van de provincie Noord-Holland omtrent integriteitstoets bij omgevingsvergunningen;

Beleidsregel integriteitstoets bij subsidies.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
1.1	Organiseren van provinciaal bestuur	12.593	50	12.543	0	0	0
1.2	Organiseren van openbaar bestuur in de provincie	4.768	43	4.725	0	0	0
1.3	Verzekeren van Veiligheid	741	0	741	0	0	0
1.4	Representeren van het provinciaal bestuur	5.179	12	5.167	183	0	4.984
Totaal		**23.281**	**105**	**23.176**	**183**		**4.984**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
1	1.1.1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	1.4.2	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Kwaliteit van het openbaar bestuur

Gemeenten onder preventief financieel toezicht in PNH:

Aantal gemeenten onder preventief toezicht	0
Jaar waarin gemeten:	2018

Definitie volgens de website: Gemeenten staan onder preventief financieel toezicht van de provinciale toezichthouder als er sprake is van een niet meer structureel en reëel sluitende begroting.

Opkomst bij verkiezingen in percentage kiezers/stemgerechtigden in PNH:

	Jaar	%
Opkomstcijfer tweede kamer	2017	83,2
Opkomstcijfer gemeenteraden	2018	54,4
Opkomstcijfer provinciale staten	2015	47,2

Definitie volgens de website: de indicator geeft het opkomstcijfer bij de betreffende verkiezing weer in de provincie Noord Holland als percentage van het aantal stemgerechtigden in de provincie Noord Holland.

1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Onze rol

Het hoogste orgaan binnen de provincie wordt gevormd door Provinciale Staten. Zij vervullen een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol richting het college van Gedeputeerde Staten, het dagelijks bestuur van de provincie. Daarbij schept de griffie de

voorwaarden voor het (duaal) functioneren en het waarmaken van de kwalitatieve en kwantitatieve ambities van Provinciale Staten.

Voor een goed functionerend openbaar bestuur is het belangrijk om aan alle fasen van de beleidscyclus (agendering, beleidsvoorbereiding, -vorming, -uitvoering en het volgen van beleid) een robuuste en op feiten gebaseerde invulling en onderbouwing te geven.

Daarnaast is de integriteit van het openbaar bestuur en met name bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf van groot belang.

Samenwerkingspartners

Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning werken samen met gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen, inwoners, bedrijven, organisaties en de media.

Prioriteiten

De verkiezingen van Provinciale Staten op 20 maart 2019 en de vorming van een nieuw college van Gedeputeerde Staten.

Omgevingsfactoren

Nieuwe samenstelling Provinciale Staten na verkiezingen. Nieuwe samenstelling college van Gedeputeerde Staten na verkiezingen. Installatie nieuwe commissaris van de Koning. Nieuw coalitieakkoord dat uitgevoerd moet worden door college van Gedeputeerde Staten.

Beleidsevaluaties

Geen.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Toelichting

Provinciale Staten van Noord-Holland ontvangen advisering en ondersteuning van de griffie in de breedste zin van het woord bij het invullen van hun volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taken. Daarbij schept de griffie de voorwaarden voor het (duaal) functioneren en het waarmaken van de kwalitatieve en kwantitatieve ambities van Provinciale Staten.

Tot de taken van de Statengriffie behoren onder andere: het faciliteren van PS- en commissievergaderingen, het ondersteunen van de agendacommissie en het Presidium.

PS organiseren jaarlijks de Willem Arondéuslezing. Daarnaast worden in 2019 activiteiten georganiseerd door PS in het kader van het 100 jaar vrouwenkiesrecht. Jaarlijks worden diverse verzoeken ingediend bij de Randstedelijke Rekenkamer voor de uitvoering van onafhankelijke onderzoeken.

2019 staat in het teken van de verkiezing van Provinciale Staten en de installatie van de nieuwe commissaris van de Koning. De nieuwe leden van Provinciale Staten krijgen een goed voorbereid inwerkprogramma aangeboden.

De activiteiten van Provinciale Staten worden zichtbaar gemaakt via de bestaande communicatiekanalen van de provincie Noord-Holland.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Organiseren en afhandelen van vergaderingen voor Provinciale Staten	Aantal	10	10	12	0	0	0
Afhandelen binnengekomen schriftelijke vragen van Provinciale Staten	Aantal	112	150	80	0	0	0
Rapporten van de Randstedelijke Rekenkamer	Aantal	3	6	3	0	0	0

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren

Toelichting

Onder dit operationeel doel worden de kosten van Gedeputeerde Staten verantwoord, alsmede de kosten van een aantal specifieke taken van de commissaris van de Koning als provinciaal orgaan.

1.1.3 Kwaliteit van beleid borgen

Toelichting

Voor een goed functionerend openbaar bestuur is het belangrijk om aan alle fasen van de beleidscyclus (agendering, beleidsvoorbereiding, -vorming, -uitvoering en het volgen van beleid) een robuust en op feiten gebaseerde invulling en onderbouwing te geven. Daarom is het essentieel te beschikken over actuele informatie en data met betrekking tot ontwikkelingen en trends binnen de provincie. Met die actuele informatie en data maken we onderbouwde beleidskeuzes mogelijk en verantwoorden we de effectiviteit van het gevoerde beleid. Daarnaast maakt deze informatie het (tussentijdse) bijsturen van beleid mogelijk, gericht op het realiseren van onze provinciale doelen en op het optimaal bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Zo bevorderen analyse en gebruik van en advisering over actuele (beleids)informatie en -data de effectiviteit van beleid.

Activiteiten die in dit kader worden uitgevoerd zijn:

1. Het (vraaggestuurd) uitvoeren van onderzoeken en beleidsevaluaties

Door middel van onderzoeken wordt informatie verzameld voor de onderbouwing van nieuw of aangepast effectief beleid. Met beleidsevaluaties wordt de effectiviteit van het gevoerde beleid achteraf inzichtelijk gemaakt voor PS, voor inwoners van Noord-Holland, maar ook als input voor de ontwikkeling van nieuw beleid. Daarbij worden onder meer de provinciale subsidieregelingen eens per vier jaar volgens de wet (art. 4:24 AwB) op doeltreffendheid geëvalueerd conform het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies.

2. Het inzetten en adviseren over de inzet van actuele (geo)data voor goed onderbouwde besluitvorming van (nieuw of aangepast) beleid

We verzamelen, analyseren en maken beleidsdata en –informatie (onder meer big-data) geografisch inzichtelijk, zetten dit in bij de ontwikkeling en/of aanpassing van beleid en delen deze informatie ook met externen via onder meer het (Geo)Dataportaal (https://maps.noord-holland.nl/dataportaal) en door het verder ontwikkelen van datavisualisaties en dashboards. Wij zorgen ook voor actuele en betrouwbare beleidsinformatie door het inrichten en beheren van de

wettelijk verplichte basisregistraties en meetnetten, door publicatie van onze plannen op Ruimtelijkeplannen.nl en door het borgen van de verplichte gegevenslevering aan landelijke voorzieningen en het Europese INSPIRE-initiatief.

3. Het monitoren van beleid ten behoeve van eventuele bijstelling van beleid door het ontwikkelen van nieuwe monitors en het actualiseren van bestaande monitors.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Uitgevoerde beleidsonderzoeken en -evaluaties	Aantal	n.v.t.	0	Minimaal 5	0	0	0
Opgestelde op data- en gis-analyse gebaseerde viewers en dashboards	Aantal	n.v.t.	0	Minimaal 5	0	0	0
Uitgevoerde monitors	Aantal	n.v.t.	0	Minimaal 5	0	0	0

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

Toelichting

De integriteit van het openbaar bestuur, met name bij het handelen van de provincie Noord-Holland zelf, is van groot belang. Particulieren en ondernemingen die van de provincie een omgevingsvergunning ontvangen, met wie een vastgoedtransactie wordt aangegaan, waarmee de provincie een inkooprelatie heeft of die voor de uitvoering van provinciaal beleid een subsidie ontvangen kunnen op grond van de Wet Bibob worden getoetst. Afhankelijk van de uitkomst van deze Bibob-toets worden voor de waarborging van de integriteit van het openbaar bestuur aan de af te geven beschikking, dan wel transactie, aanvullende voorwaarden verbonden. Als er sprake is van een ernstig gevaar dat een vergunning, subsidie, opdracht of vastgoedtransactie mede wordt of zal worden misbruikt, dan wel zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen, wordt de relatie verbroken of niet aangegaan. Indien nodig wordt nader advies ingewonnen bij het Landelijk Bureau Bibob. Met de Bibob-toetsen wordt de integriteit van het handelen van het provinciebestuur gewaarborgd. In 2019 worden de toetsen risicogestuurd uitgevoerd. Afhankelijk van onder andere de organisatiestructuur van een bedrijf, de branche waarin het bedrijf werkzaam is, de hoogte van een subsidierelatie, de verkoopprijs van vastgoed, de hoogte van het bedrag van een aanbesteding, alsmede op basis van tips van externen (OM, politie en omgevingsdiensten inzake het naleefgedrag van een bedrijf) wordt invulling gegeven aan het risicogestuurd toetsen ingevolge de Wet Bibob.

Voor de provincies Utrecht en Flevoland verzorgt de provincie Noord-Holland de uitvoering van het zogenaamde ‘eigenhuiswerkonderzoek’. De provincie ondersteunt bovendien -desgevraagd en incidenteel- ook gemeenten in Noord-Holland bij het opstellen of uitvoeren van Bibob-beleid.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal uitgevoerde Bibobtoetsen	Aantal	0	0	100	0	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.1 Organiseren van provinciaal bestuur

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	7.507	8.651	4.696	4.557	4.557	4.597
1.1.2	Functioneren van Gedeputeerde Staten faciliteren	1.555	1.872	3.781	3.781	3.781	3.781
1.1.3	Kwaliteit van beleid borgen	819	1.199	3.428	3.428	3.428	3.428
1.1.4	Integriteit borgen en toetsen	257	470	688	688	688	688
Totaal lasten		10.138	12.192	12.593	12.454	12.454	12.494
Totaal baten		-78	-50	-50	-50	-50	-50
Saldo van baten en lasten		10.059	12.142	12.543	12.404	12.404	12.444
Storting							
Onttrekking							
Resultaat		10.059	12.142	12.543	12.404	12.404	12.444

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Onze rol

De kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland wordt door Gedeputeerde Staten gewaarborgd door vanuit de gemeentelijke opgaven (die steeds vaker een regionaal karakter hebben) te beoordelen of gemeenten en regio's beschikken over voldoende bestuurskracht. Ook leveren wij onze bijdrage aan het bestuurlijk convenant Versterking samenwerking MRA.

Daarnaast houden Gedeputeerde Staten specifiek financieel toezicht op gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen en generiek toezicht op alle overige medebewindstaken (met uitzondering van het sociaal domein, waarvoor het Rijk toezichthouder is).

De commissaris van de Koning bevordert op grond van de Provinciewet en de Ambtsinstructie commissarissen van de Koning de samenwerking tussen organisaties en instellingen binnen de provincie en legt regelmatig ambtsbezoeken af aan gemeenten in de provincie Noord-Holland. Hij heeft een adviserende en bemiddelende rol bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen in een gemeente en wanneer de bestuurlijke integriteit van een gemeente in het geding is. De commissaris van de Koning vervult een rol in de (her)benoeming van burgemeesters in de

provincie en hun loopbaanbegeleiding. Onder omstandigheden kan de commissaris van de Koning in geval van een burgemeestersvacature overgaan tot het benoemen van een waarnemend burgemeester. Ook de advisering over Koninklijke onderscheidingen en predicaten en aangelegenheden van het Koninklijk huis behoort tot zijn rijkstaken.

Samenwerkingspartners

Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning voeren hun taken in nauw overleg uit met de gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en waterschappen.

Prioriteiten

Omdat gemeentelijke opgaven steeds vaker een regionaal karakter hebben en er ook steeds vaker wordt samengewerkt met private partners, strekt de beoordeling van de kwaliteit van het openbaar bestuur zich in toenemende mate uit over de regionale samenwerking. Niet alleen de samenwerking in gemeenschappelijke regelingen, maar ook in publiek-private samenwerkingsverbanden.

In het Interbestuurlijk Programma 2018 dat is vastgesteld door Rijk, IPO , VNG en de Unie van Waterschappen is in dat kader afgesproken dat er gewerkt wordt aan vernieuwing van het interbestuurlijk en financieel toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven. Naar verwachting zullen in 2019 het IPO, BZK en de VNG een gezamenlijke ontwikkelagenda voor het interbestuurlijk toezicht hebben opgesteld.

Omgevingsfactoren

In 2017/2018 hebben landelijke evaluaties plaatsgevonden van zowel het specifieke financieel toezicht als het generieke interbestuurlijk toezicht. Deze evaluaties vormen input voor de ontwikkelagenda voor de vernieuwing van het financieel toezicht en het interbestuurlijk toezicht in de komende jaren.

Het Ministerie van BZK heeft een herziening van het beleidskader gemeentelijke herindeling aangekondigd. Dit kan van invloed zijn op lopende herindelingsvoorstellen.

Beleidsevaluaties

IBT Beleid 2018-2021 (vastgesteld door GS in 2017) geeft de wijze waarop binnen de provincie Noord-Holland het interbestuurlijk toezicht wordt uitgevoerd en het jaarlijkse Uitvoeringsplan IBT geeft de accenten van het interbestuurlijk toezicht aan voor dat jaar. De vastgestelde thema's voor verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uit het Uitvoeringsplan 2018 worden in 2019 geëvalueerd.

1.2.1 Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren

Toelichting

De provincie is (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. Vanuit deze wettelijke rol en tegen deze achtergrond vinden wij het van belang dat gemeenten en regio's over voldoende bestuurskracht beschikken. Om dit te bereiken stimuleren we regionale samenwerking, voeren we bestuurlijk overleg met individuele gemeenten en in regionaal verband, laten we bestuurskrachtmetingen uitvoeren en faciliteren we gemeenten via onze subsidieregeling (Uitvoeringsregeling versterken bestuurskracht Noord-Holland 2017). Indien noodzakelijk starten we een provinciale arhi-procedure. Met onze financiële bijdrage aan het Convenant Versterking MRA dragen we bij aan het optimaliseren van het openbaar bestuur op metropoolniveau. Daarnaast voeren we in voorkomende gevallen strategische verkenningen uit.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal bestuurlijke gesprekken gevoerd	Aantal	0	0	20	0	0	0
Aantal subsidies verstrekt	Aantal	0	0	5	0	0	0
Aantal adviezen over herindelingen aan minister van BZK gegeven	Aantal	0	0	2	0	0	0
Aantal (bestuurskracht)-onderzoeken uitgevoerd	Aantal	0	0	2	0	0	0

1.2.2 Interbestuurlijk toezicht uitoefenen

Toelichting

Het interbestuurlijk toezicht is één van de kerntaken van de provincie. Interbestuurlijk toezicht (IBT) is het toezicht van de ene overheidslaag op de andere. Dit gebeurt zoveel mogelijk op afstand, sober, proportioneel en in vertrouwen.

De provincie draagt met het interbestuurlijk toezicht bij aan het goed uitvoeren van wettelijke taken door gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen en levert hiermee een bijdrage aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Met het systematische toezicht op de risicodomeinen: Financiën, Omgevingsrecht, Archief- en Informatiebeheer en Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers, bevordert de provincie het streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens en natuur en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden: goed informatiebeheer en financieel beheer.

De gemeenteraden en algemene besturen controleren eerst zelf of hun gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling het goed doet. De informatie verkregen uit deze zogenoemde horizontale verantwoording kan ook aan de provincie worden gezonden, zodat voor het 'verticale toezicht' geen extra werk nodig is vanuit de gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.

Provincies zijn binnen de wettelijke bepalingen vrij in de manier waarop ze het toezicht vormgeven. In samenspraak met de gemeenten bepaalt de provincie waar zij prioriteit aan geeft in het toezicht. De wijze waarop Gedeputeerde Staten toezicht houden, is neergelegd in de beleidsnota IBT 2018-2021 (met uitzondering van het financieel toezicht op de waterschappen). De thema-onderzoeken en praktijktoetsen zijn opgenomen in een jaarlijks Uitvoeringsplan, waarvan de eerste in maart 2018 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld.

De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten worden gepubliceerd.

Gedeputeerde Staten hebben verschillende instrumenten tot hun beschikking voor het interbestuurlijk toezicht.

Bij financieel toezicht kan een gemeente ingevolge de Gemeentewet onder preventief (begrotings)toezicht gesteld worden. Voorts kunnen Gedeputeerde Staten besluiten van gemeenten voordragen voor schorsing en vernietiging en bij taakverwaarlozing kunnen Gedeputeerde Staten op basis van een vastgestelde escalatieladder uiteindelijk besluiten zelf te voorzien in de verwaarloosde taak op kosten van een gemeente.

Voor zover de waterschappen vallen onder de Wet revitalisering generiek toezicht (bv voor archivering) heeft de provincie het instrument van schorsing en vernietiging, dan wel op kosten van het waterschap voorzien in de verwaarloosde taak. Het financieel toezicht op waterschappen is geregeld in de Waterschapswet. Anders dan de gemeentewet (voor gemeenten) voorziet deze wet niet in het instrument van preventief (begrotings)toezicht.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Alle gemeenten/gemeenschappelijke regelingen beoordeeld a.d.h.v. vastgesteld toezichtregime en waterschappen beoordeeld	Percentage	0	0	100	0	0	0
In Uitvoeringsplan bepaalde verdiepingsonderzoeken en praktijktoetsen uitgevoerd	Percentage	0	0	100	0	0	0
toezichtoordelen over voorgaand jaar gepubliceerd	Percentage	0	0	100	0	0	0

1.2.3 Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren

Toelichting

Over de uitvoering van zijn rijkstaken is de commissaris van de Koning verantwoording verschuldigd aan de Minister van BZK.

Bij de afhandeling van verzoeken van inwoners aan de commissaris van de Koning om bemiddeling wordt standaard gebruik gemaakt van de methodiek van hoor en wederhoor.

Voor de advisering over Koninklijke onderscheidingen wordt gewerkt met een digitaal systeem (Daisy), waar gemeenten, provincies en Rijk gezamenlijk gebruik van maken.

In geval van een bestuurlijke integriteitskwestie kan de commissaris van de Koning besluiten tot een zelfstandig integriteitsonderzoek.

Vanaf 2019 zal de nieuw te benoemen commissaris van de Koning in het kader van zijn kennismaking met de provincie Noord-Holland ambtsbezoeken brengen aan alle gemeenten in Noord-Holland.

Voorts zullen er met alle burgemeesters en dijkgraven in Noord-Holland kennismakingsgesprekken gehouden worden.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Ingediende bemiddelingsverzoeken van inwoners zijn alle in behandeling genomen	Percentage	0	0	100	0	0	0
ambtsbezoeken aan alle gemeenten in NH gespreid over 2019 en 2020	Percentage	0	0	50	50	0	0
kennismakingsgesprekken met burgemeesters en dijkgraven in NH	Percentage	0	0	100	0	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.2 Organiseren van openbaar bestuur in de provincie

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.2.1	Kwaliteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland optimaliseren	4.875	4.725	2.186	1.986	1.986	1.986
1.2.2	Interbestuurlijk toezicht uitoefenen	47	47	1.531	1.531	1.531	1.531
1.2.3	Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren	951	1.761	1.051	1.051	1.051	1.051
Totaal lasten		5.873	6.533	4.768	4.568	4.568	4.568
Totaal baten		-39	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo van baten en lasten		5.834	6.490	4.725	4.525	4.525	4.525
Storting							
Onttrekking							
Resultaat		5.834	6.490	4.725	4.525	4.525	4.525

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

1.3 Verzekeren van Veiligheid

Onze rol

De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met het toezicht op en het bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.

Samenwerkingspartners

Omdat in de veiligheidszorg de bestuurlijke samenwerking centraal staat, wordt op dit domein nauw samengewerkt met gemeenten (in het bijzonder burgemeesters), veiligheidsregio's, en voor het tegengaan van ondermijning ook met de drie Regionale informatie- en expertisecentra in Noord-Holland, het Openbaar Ministerie en het Rijk (Ministeries van J&V en BZK)

Prioriteiten

Voor 2019 zal in het veiligheidsdomein de prioriteit liggen bij het tegengaan van ondermijning. In het interbestuurlijk programma is afgesproken gezamenlijk de weerbaarheid van de overheid en de maatschappij tegen ondermijning te versterken. Het regeerakkoord besteedt veel aandacht aan de onderling verbonden thema's van 'weerbare rechtsstaat', ondermijning en integriteit van bestuurders. Het nieuwe kabinet kondigt een speciale 'Ondermijningswet' aan om de geconstateerde juridische knelpunten in de huidige aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondermijnende criminaliteit op te lossen. Ook wordt een ondermijningsfonds opgezet met daarin eenmalig 100 miljoen euro, ten behoeve van de intensivering van de aanpak.

Omgevingsfactoren

Er wordt ingezet op intensieve samenwerking tussen verschillende publieke en private instanties voor het opstellen en analyseren van ondermijningsbeelden, het opstellen van quick scans voor de weerbaarheid van gemeenten, regio's en provincie, en het ontwikkelen van een strategisch handelingsperspectief.

Beleidsevaluaties

Er worden strategische doelstellingen ontwikkeld voor het tegengaan van ondermijning op basis waarvan een handelingsperspectief per gemeente/regio/provincie kan worden vastgesteld.

1.3.1 Toezien op tunnelveiligheid en advisering bij crises

Toelichting

De commissaris geeft invulling aan zijn toezichthoudende rol op de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg, door regelmatig netwerkbijeenkomsten te organiseren over een actueel veiligheidsthema, waarbij alle organisaties en instellingen die bij dat thema zijn betrokken worden uitgenodigd. Daarnaast worden de vergaderingen van het algemeen bestuur van de veiligheidsregio's in Noord-Holland bijgewoond door een liaison van de commissaris van de Koning. Wij hebben een piketorganisatie ingericht, waardoor de commissaris 24 uur per dag en 7 dagen per week geïnformeerd en geadviseerd wordt als zich rampen of zware ongevallen in de provincie voordoen, zodat de commissaris zijn toezichthoudende en bestuurlijke rol bij crises kan waarmaken. Om ook bij een (dreigende) watercrisis tijdig geadviseerd te kunnen worden hebben wij een bereikbaarheidsregeling. Bij dreigend hoogwater worden wij geïnformeerd door het landelijk Watermanagement Centrum.

Zowel op ambtelijk niveau als op bestuurlijk niveau (burgemeesters) worden workshops georganiseerd over noodwetgeving inzake crisisbeheersing.

De zorg voor de tunnelveiligheid in Noord-Holland betreft geen exclusieve taak van de commissaris van de Koning. Om het toezicht op de tunnelveiligheid onafhankelijk te organiseren van het reguliere beheer van provinciale tunnels is de functie van de wettelijk voorgeschreven

tunnelveiligheidsbeambte ondergebracht bij het Kabinet van de commissaris van de Koning. Aan het toezicht op de tunnelveiligheid wordt onder andere invulling gegeven via jaarlijkse onderzoeken die worden uitgevoerd door externe deskundigen. Het betreft de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
2 bestuurlijke netwerkbijeenkomsten t.a.v. een actueel thema georganiseerd, alsmede 1 ambtelijke en 1 bestuurlijke workshop crisisbeheersing	Aantal	0	0	4	0	0	0
Alle vergadering van het Algemeen Bestuur van veiligheidsregio's in NH zijn door liaison van de commissaris van de Koning bijgewoond	Percentage	0	0	100	0	0	0
Piketorganisatie is 24 uur, 7 dagen per week beschikbaar	Percentage	0	0	100	0	0	0

1.3.2 Risicokaart beheren

Toelichting

Met de Risicokaart krijgen burgers een overzicht van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen

Op grond van de Regeling provinciale Risicokaart maken en beheren de provincies de Risicokaart. Dit is wettelijk verankerd in de Wet veiligheidsregio's. In een ministeriële regeling zijn nadere, algemeen verbindende voorschriften voor de Risicokaart opgenomen. In deze ministeriële regeling wordt beschreven welke kwetsbare objecten en risicovolle situaties op de Risicokaart moeten worden getoond. Ook zijn regels opgenomen voor de productie, het beheer en de vormgeving van de Risicokaart. De gegevens moeten actueel worden gehouden.

De volgende wetgeving heeft een relatie met de provinciale Risicokaart.

- Registratiebesluit externe veiligheid
- Transport gevaarlijke stoffen
- Wet milieubeheer
- Besluit externe veiligheid inrichtingen (BEVI)

Omdat de uitvoering van deze wetgeving naast de provincie ligt bij gemeenten en omgevingsdiensten dient voor het actueel houden van de gegevens in de Risicokaart nauw samengewerkt te worden met gemeenten en omgevingsdiensten.

De provincie draagt zorg voor het actueel houden van de risico's van overstromingen. Voor de productie en vormgeving van de Risicokaart wordt in IPO-verband samengewerkt met de andere provincies. Voor het technische beheer en de doorontwikkeling van de Risicokaart wordt een jaarlijkse bijdrage aan het IPO verstrekt.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Actualiteit van de risicokaart	Percentage	0	0	90% van de risico-objecten is in de risicokaart opgenomen	0	0	0

1.3.3 Ondermijning tegengaan, weerbaarheid stimuleren

Toelichting

In nauwe samenwerking met het Rijk, de RIEC's (Regionale Informatie en Expertise Centra), de belastingdienst en het Openbaar Ministerie, is in 2018 gestart met de ontwikkeling van strategische beleidsdoelstellingen ten aanzien van het tegengaan van ondermijning. Om de weerbaarheid tegen ondermijning te versterken werken de overheden en haar partners samen in het Netwerk Weerbaar Bestuur. Dit is ook vastgelegd in het interbestuurlijk programma van het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen. Gemeenten worden aan de hand van deze doelstellingen uitgenodigd een vervolg te geven op de door de RIEC's opgestelde actuele ondermijningsbeelden voor hun gemeente c.q. regio en het opstellen van quick scans over de bestuurlijke weerbaarheid van de gemeente. Daarbij moet gedacht worden aan het ophalen en met de gemeenten en overige samenwerkingspartners analyseren van de ondermijningsbeelden en het zorgdragen dat er voor gemeenten/de regio een strategisch handelingsperspectief (in de vorm van mogelijke te nemen beleidsmaatregelen) wordt geboden in antwoord op de ondermijningsbeelden. Zo nodig wordt in de praktijk ook aan de slag gegaan met de aanpak van ondermijnende (rechts)personen of locaties. De provincie ondersteunt dit met het project Versterking kwaliteit en integriteit lokaal bestuur. Dit voorziet in een ondersteuningsteam bestuurlijke weerbaarheid en ondermijning. Daarnaast draagt het ondersteuningsteam met de samenwerkingspartners bij aan het strategisch handelingsperspectief ter voorkoming van ondermijning op het niveau van het lokaal openbaar bestuur. Ook voor de provincie zelf wordt een ondermijningsbeeld opgesteld, dat aan de hand van de te ontwikkelen strategische doelstellingen nader vertaald wordt in concrete acties om ondermijning te voorkomen of te bestrijden.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Gemeenten/regio's beschikken over een quick scan over hun bestuurlijke weerbaarheid	Percentage	0	0	100	0	0	0
De provincie beschikt over een actueel ondermijningsbeeld en een quick scan over de bestuurlijke weerbaarheid	Percentage	0	0	100	0	0	0
Er is een strategisch handelingsperspectief opgesteld	Percentage	0	0	100	0	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.3 Verzekeren van Veiligheid

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.3.1	Toezien op tunnelveiligheid en adviseren bij crises	906	956	176	176	176	176
1.3.2	Risicokaart beheren	738	904	165	165	165	165
1.3.3	Ondermijning tegengaan en weerbaarheid stimuleren	0	400	400	0	0	0
Totaal lasten		1.644	2.260	741	341	341	341
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		1.644	2.260	741	341	341	341
Storting							
Onttrekking							
Resultaat		1.644	2.260	741	341	341	341

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Onze rol

De inwoners van Noord-Holland moeten kunnen rekenen op een bestuur dat hen serieus neemt, een betrouwbaar bestuur met een luisterend oor, een besluitvaardig bestuur dat duidelijk is in zijn gekozen koers. Daarvoor is het belangrijk dat zowel inwoners als partners weten wat de provincie doet en dat zij invloed kunnen uitoefenen op het beleid. Goede communicatie met zowel inwoners als stakeholders, partners en andere overheden is daarvoor van groot belang. Ook onze inzet op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau draagt hieraan bij.

Samenwerkingspartners

In communicatie en belangenbehartiging werkt de provincie samen met partners. In onze communicatie staan de Noord-Hollanders centraal. Hen willen we zo goed mogelijk informeren en betrekken. Daar waar mogelijk doen we dat in samenwerking met partners, bijvoorbeeld in projecten. Ook laten wij in onze media partners en inwoners aan het woord. De belangenbehartiging in Den Haag, Brussel of in de Metropoolregio Amsterdam gebeurt samen met andere overheden, gemeenten, provincies, Rijk, waterschappen en het maatschappelijk middenveld. Zo brengen we onze gezamenlijke opgaven krachtiger onder de aandacht.

Prioriteiten

2019 zal vooral in het teken staan van de Provinciale Statenverkiezingen, de installatie van de nieuwe commissaris van de Koning en een nieuw college van Gedeputeerde Staten. In samenwerking met Provinciale Staten zal worden gewerkt aan opkomstbevordering. Ook zal het nieuwe coalitieakkoord worden vertaald in de strategie voor communicatie. In 2019 vormen de opgaven vanuit de Omgevingsvisie NH2050 het handelingskader bij onze inzet bij de gemeenschappelijke opgaven.

Omgevingsfactoren

Dit begrotingsonderdeel is bij uitstek afhankelijk van alle denkbare maatschappelijke ontwikkelingen.

Beleidsevaluaties

We evalueren geregeld met gebruikersonderzoeken de mening van de inwoners over verschillende provinciale communicatiemiddelen, zoals website, bladen en sociale media. Ook halen we met onze webcare en inwonerspanel structureel op wat leeft onder onze inwoners.

1.4.1 Bestuurshandelingen communiceren

Toelichting

De provincie wil haar zichtbaarheid vergroten, zodat bekendheid met en vertrouwen in het werk van de provincie toeneemt. Zo blijven de Noord-Hollanders goed geïnformeerd over wat we doen. Zo kunnen zij het beleid en de uitvoering daarvan beoordelen én beïnvloeden.

Op basis van de nieuwe communicatiestrategie, die aan het begin van deze collegeperiode is vastgesteld, zijn de afgelopen periode ons persbeleid, de website en het intranet vernieuwd, zijn we gestart met een nieuw extern blad &Holland (digitaal en print) en hebben we onze inzet op sociale media als Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram vergroot. Ook sponsoren we evenementen, enerzijds om op die manier beleidsdoelen te kunnen communiceren en anderzijds om het evenement te gebruiken voor relatiemanagement. Steeds meer zullen we via een multimediale aanpak, zoals rond de Omgevingsvisie, onze inwoners informeren en betrekken.

2019 zal vooral in het teken staan van de Provinciale Statenverkiezingen, de aanstelling van de nieuwe commissaris van de Koning en de vorming van een nieuw college van Gedeputeerde Staten. Samen met de griffie zal worden gewerkt aan opkomstbevordering. In samenwerking met Provinciale Staten breiden we het scholenprogramma van de provincie uit, waarbij het aantal scholieren dat de provincie bezoekt verdubbelt, gastlessen op scholen worden aangeboden en de provincie scholieren mee laat denken over technische vraagstukken. Via een inwonerspanel en een permanente campagne op bijvoorbeeld Facebook (#JouwNoord-Holland) willen we de inwoners betrokken houden en hen laagdrempelig raadplegen over actuele beleidsonderwerpen. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord zal de communicatiestrategie worden vernieuwd. Verder zal de provincie in 2019 de (online) middelen verder personaliseren, zodat inwoners voor hen persoonlijk relevante informatie makkelijker kunnen vinden.

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

Toelichting

De provincie Noord-Holland werkt samen met inwoners, bedrijven, kennisinstellingen en andere overheden aan de uitvoering van door Provinciale Staten vastgestelde maatschappelijke opgaven. Uit de omgevingsvisie blijkt dat deze opgaven vaak een regio-specifiek karakter hebben. Dat brengt de noodzaak van maatwerk met zich mee. Dit doen we samen met bijvoorbeeld gemeenten, formele en informele regionale samenwerkingsverbanden, kabinet en Tweede Kamer,

Europese Commissie en andere Europese adviesorganen. De werkzaamheden bestaan voor een belangrijk deel uit signaleren, informeren en adviseren. Ook wordt aan projecten die een Europese subsidie ontvangen provinciale cofinanciering verleend (Uitvoeringsregeling Cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland 2016).

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Evaluatie Europa- en Randstad-strategie (jaarlijkse rapportage)	Aantal	0	1	1	1	1	1
Subsidies	Aantal	0	0	Afhankelijk van het aantal aanvragen	0	0	0
Regionale samenwerkings-agenda's (afhankelijk van afspraken met regio's)	Aantal	0	0	4	0	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 1.4 Representeren van het provinciaal bestuur

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.4.1	Bestuurshandelingen communiceren	1.601	1.609	1.892	1.092	1.092	1.092
1.4.2	Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau	3.696	3.137	3.287	3.287	2.492	2.592
Totaal lasten		5.297	4.746	5.179	4.379	3.584	3.684
Totaal baten		0	-12	-12	-12	0	-150
Saldo van baten en lasten		5.297	4.734	5.167	4.367	3.584	3.534

Storting

1.4.2	Resv. cofinanciering Europese projecten		3.000				

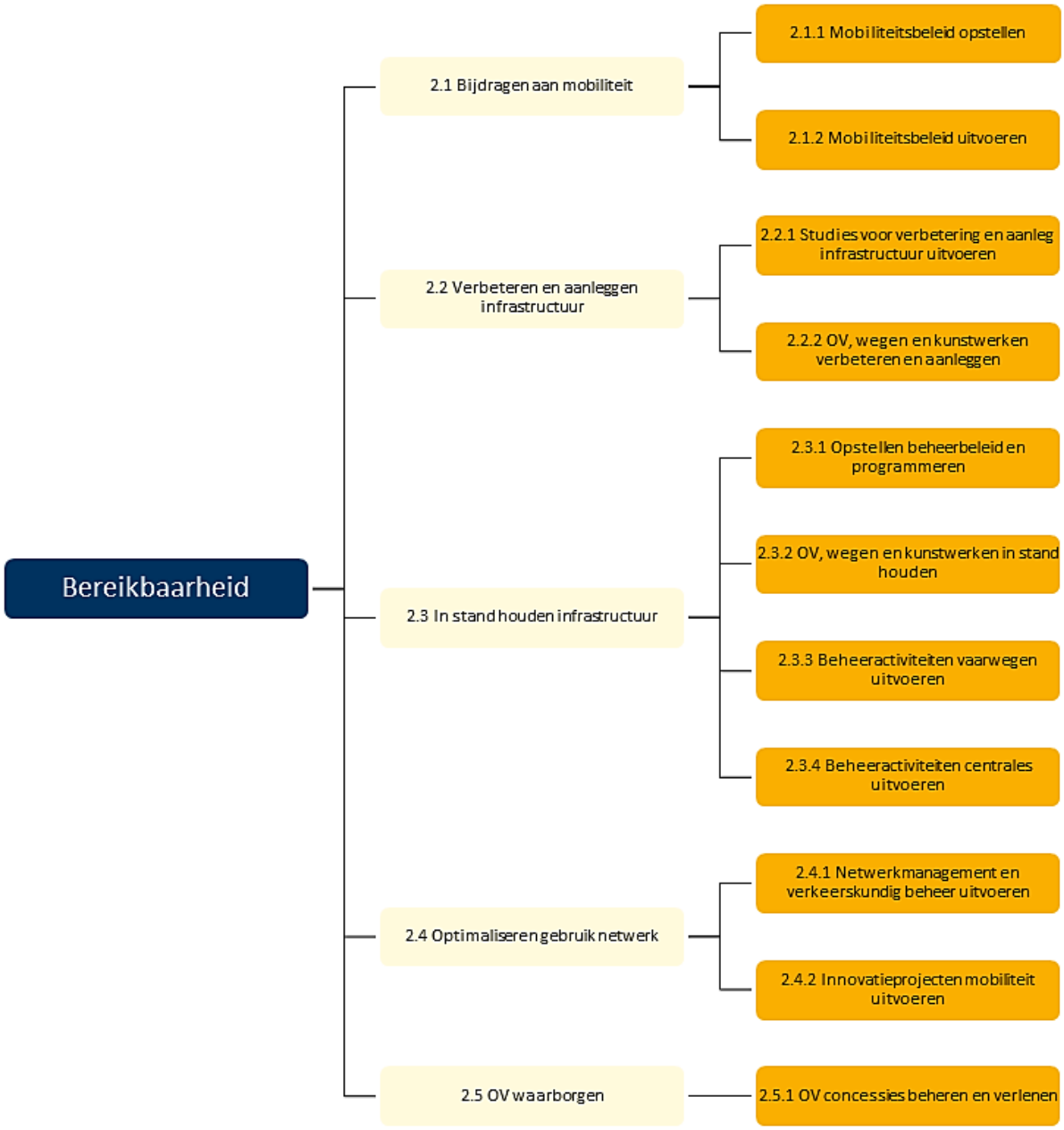
Onttrekking

1.4.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	-2.681	-1.181	-183	-183		
Resultaat		2.617	6.553	4.984	4.184	3.584	3.534

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 2 Bereikbaarheid

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Een goede bereikbaarheid is noodzakelijk voor het functioneren van de economie in Noord-Holland, maar ook een vereiste om deel te kunnen nemen aan de arbeidsmarkt en het sociale leven. Voor ons staat keuzevrijheid van vervoerwijze voor alle Noord-Hollanders voorop. Onze ambitie is dat de inwoners en bedrijven van Noord-Holland zichzelf of hun producten effectief, veilig en efficiënt kunnen verplaatsen, waarbij de negatieve gevolgen van de mobiliteit op klimaat, gezondheid, natuur en landschap steeds nadrukkelijk meegewogen worden. Wij zetten ons in

voor het versterken van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen, zoals goede OV-verbindingen, uitstekende infrastructuur voor alle modaliteiten en technologische innovatie. Inwoners en bedrijven hebben zoveel mogelijk de vrijheid om hun eigen vervoerswijzen te kiezen. Zodanig dat het totale verkeers- en vervoersnetwerk optimaal wordt gebruikt en ten dienste staat van de ruimtelijk-economische ontwikkeling. Wij sturen op een optimale afstemming tussen ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur. Wij streven naar een vorm van basisbereikbaarheid voor kleine kernen.

Om deze doelen te bereiken zetten wij in deze begroting stevig in op het in stand houden van de provinciale infrastructuur op de afgesproken kwaliteitsniveaus. Dit komt tot uiting in een groot aantal onderhouds- en vervangingsprojecten. Daarmee borgen we ook de omvangrijke investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan ter verbetering van onze infrastructuur.

Wij blijven investeren om de provinciale infrastructuur waar nodig te verbeteren. Er wordt een groot aantal investeringsprojecten en innovatieve projecten uitgevoerd. Hiermee houden wij ons areaal niet alleen op het vastgestelde kwaliteitsniveau, maar kan het netwerk blijven voldoen aan de toenemende vraag aan mobiliteit en bereiden we ons voor op de toekomst.

Om deze toenemende vraag te beantwoorden, kunnen we niet zonder verkeersmanagement en streven wij naar het blijven waarborgen van goede openbaarvervoersvoorziening. Ook hier maken we gebruik van slimme technologie.

In de praktijk worden de werkzaamheden aan de provinciale infrastructuur (onderhoud, vervangingen en verbeteringen en nieuwe aanleg) geïntegreerd uitgevoerd. Wij stemmen de uitvoering van investerings- en verbeteringsprojecten af op de onderhouds- en vervangingsprojecten. Hiermee bereiken wij een efficiëntere uitvoering van onze werkzaamheden aan ons areaal, en verminderen wij de overlast voor gebruikers en omwonenden. Jaarlijks wordt deze programmering in onderlinge samenhang vastgesteld in het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciale Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO).

Wettelijk beleidskader

Omgevingswet (2016);

Wet Personenvervoer 2000;

Wegenverkeerswet (1994);

Wegenwet (1930).

Provinciaal beleidskader

Ontwerp omgevingsvisie NH2050;

Investeringsstrategie NH infrastructuur;

Investeringsagenda doorstroming OV 2015-2020;

Beleidskader Verkeersmanagement 2015-2020;

Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018-2019;

Actieplan geluid;

Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen 2016-2019.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
2.1	Bijdragen aan mobiliteit	20.772	1.003	19.769	108.231	160.888	72.425
2.2	Verbeteren en aanleggen infrastructuur	21.851	0	21.851	6.304	205.507	221.054
2.3	In stand houden infrastructuur	84.710	6.579	78.131	42.526	32.865	68.470
2.4	Optimaliseren gebruik netwerk	38.644	1.953	36.691	8.570	12.500	40.621
2.5	OV waarborgen	52.589	0	52.589	62.257	50.308	40.640
Totaal		**218.565**	**9.535**	**209.030**	**227.888**	**462.067**	**443.209**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
2	2.1.4	Beheersregeling Amstel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer	
Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de provincies:	
Klantwaardering openbaar vervoer, algemeen oordeel	7,7
Jaar waarin gemeten:	2017

Definitie volgens de website: de indicator geeft de klantenwaardering voor het openbaar vervoer weer, waarvoor de concessie is verleend door de provincie Noord Holland, in een waarderingsschaal van 1 tot 10. Dit cijfer is gebaseerd op de OV-Klantenbarometer, een jaarlijks terugkerend onderzoek naar de mening van reizigers in het stads- en streekvervoer.

2.1 Bijdragen aan mobiliteit

Onze rol

Als provincie vervullen wij een aantal rollen om de bereikbaarheid in onze provincie te verbeteren. In de eerste plaats zijn wij als infrastructuurbeheerder (eigenaarsrol) verantwoordelijk voor een vlotte en veilige doorstroming van al het verkeer op onze eigen infrastructuu. De provincie is eigenaar en wegbeheerder van 614 km wegen, 49 km busbanen en 246 km vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (384 km) die eigendom van de provincie zijn. Tot slot hebben we 554 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten.

Wij zijn opdrachtgever voor het openbaar vervoer in de regio's Noord-Holland Noord, Haarlem-IJmond en Gooi en Vechtstreek als concessieverlener van het openbaar vervoer. Daarnaast werken we met onze partners (andere overheden, bedrijfsleven en inwoners) samen aan het verbeteren van de bereikbaarheid in brede zin. Dat doen we door gezamenlijk te werken aan plannen en/of programma's. Een voorbeeld van zo'n programma is het Programma Bereikbaarheid van, in en naar de MRA dat we samen met het Rijk en gemeenten aan het opstellen zijn.

In de Omgevingsvisie hebben we ons beleid voor de lange termijn vastgelegd. In de Agenda Mobiliteit hebben we de ontwikkelprincipes uit de Omgevingsvisie uitgewerkt, de opgaven voor de komende vier jaar benoemd en onze inzet in samenhang tussen de modaliteiten en met speerpunten, ambities en doelstellingen. In het nieuwe programma Mobiliteit, waar het huidige PMI en PMO onderdeel van gaan uitmaken, brengen wij de maatregelen en projecten geprioriteerd en in onderlinge samenhang in.

	Inhoud	Wetgeving OMV	Besluiten PS
Strategisch	Omgevingsvisie	Omgevingsvisie lange termijn 10 jaar	Lange termijn OMV
Tactisch	Agenda Mobiliteit		Beleidsdeel Programma Mobiliteit elke 4 jaar
Operationeel	Perspectieven en programma's (waaronder PMI, PMO, Fiets, Smart Mobility)	Programma's korte termijn 4 jaar	Uitvoeringsdeel programma Mobiliteit elk jaar

Samenwerkingspartners

Mensen die zich willen verplaatsen, blijven doorgaans niet binnen de grenzen van bestuurlijke eenheden. Bovendien maken ze in een ketenreis vaak gebruik van meer modaliteiten en van meer aanbieders van vervoer. Daarom alleen al is samenwerking in het beleidsveld van de mobiliteit onontbeerlijk. Wij werken intensief samen met andere overheden, als Rijk, gemeenten en waterschappen. Maar ook met organisaties die belangen vertegenwoordigen in de wereld van de mobiliteit (bijvoorbeeld TLN, EVO, ANWB, Rover, Fietsersbond en Schuttevaer). Die samenwerking geldt zeker ook voor de reizigers en inwoners. Wij doen dat steeds meer door de gebruiker in een vroegtijdig stadium bij de planvorming te betrekken. Voorbeelden daarvan zijn de

verkeerssituatie in Broek in Waterland en de nieuwe verbindingen A8-A9 en Duin- en Bollenstreek met de Haarlemmermeer.

Een belangrijke samenwerking voor ons is die in MRA-verband. Maar ook de samenwerking met de drie regio's in het noorden van de provincie is voor ons belangrijk.

Prioriteiten

Opstellen van het nieuwe programma Mobiliteit

Regionaal Openbaar Vervoer Toekomstbeeld 2040.

Omgevingsfactoren

Ruimtelijke en sociaaleconomische ontwikkelingen: de Omgevingswet is een belangrijk kader voor ons beleid. Dat geldt ook voor de Nationale Omgevingsvisie die het Rijk aan het opstellen is. De Omgevingswet heeft nadrukkelijk tot doel om een impuls te geven aan de wijze waarop de overheid in samenwerking met anderen omgaat met maatschappelijke opgaven en deze wenst te realiseren. Daarom ook is het onderwerp governance nadrukkelijk meegenomen in het Verkenningendocument 2050 (2016). Daarin wordt geconstateerd dat er een toename is aan maatschappelijk initiatief, dat het vertrouwen in politiek en overheid afneemt, maar ook dat de interbestuurlijke verhoudingen veranderen als gevolg van gemeentelijke fusies en de opkomst en verdere ontwikkeling van regionale samenwerking. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de wijze van besturen. Voor de overheid als zodanig, maar ook voor ons.

Demografische en economische ontwikkelingen: de economie floreert. Dit uit zich in een toename van de kosten veroorzaakt door files en vertragingen in het verkeer. In 2017 vertegenwoordigde het totaal aantal voertuigverliesuren een waarde € 63,1 miljoen. De stijging van de verliestijd ten opzichte van 2016 bedroeg 2,1%. De economische groei betekent ook een grote stimulans voor de werkgelegenheid en de opleving van de bouwactiviteiten. De groei in werkgelegenheid voltrekt zich met name in en direct om Amsterdam. In 2017 zijn er bijna 9.000 banen in Amsterdam bijgekomen (ruim 80% van het totaal in de MRA). De economische groei zet de huizenmarkt onder druk. De vraag naar woningen in de regio Amsterdam neemt sterk toe. Zowel de groei van de werkgelegenheid als van het aantal nieuwe inwoners moet worden gefaciliteerd door het mobiliteitssysteem. De opgave daarin is wel groot.

Beleidsevaluaties

In 2019 zullen wij de Subsidieregeling kleine infrastructuur evalueren.

2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Toelichting

De agenda Mobiliteit is een uitwerking van de Omgevingsvisie die eind 2018 door PS is vastgesteld. In de agenda Mobiliteit is een verdieping gemaakt van onze visie op mobiliteit binnen de ontwikkelprincipes. Hierin is onze ambitie en de koers rond mobiliteit verder uitgewerkt en zijn de doelstellingen en oplossingsrichtingen benoemd. Op basis van deze agenda stellen PS het jaarlijkse programma vast. Het programma omvat naast de huidige afwegingskaders in het PMI ook de afwegingskaders en prioritering van o.a. activiteiten voor de fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service. Het beschrijft daarbij onze rol, de maatregelen en concrete projecten. Na de zomer starten we met de actualisatie van het jaarlijkse programma, waarbij via consultatierondes met onze samenwerkingspartners gekeken wordt naar de aansluiting op de ontwikkelingen in onze omgeving. Elke vier jaar zorgen we daarnaast voor een actuele agenda.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
PS stellen voor de zomer(2019) de jaarlijkse actualisatie in programma als onderdeel van de agenda Mobiliteit vast	Aantal	0	0	1	0	0	0
PS worden aan het eind van het jaar geïnformeerd over het BO MIRT	Aantal	0	0	1	0	0	0

2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

Toelichting

Jaarlijks stellen wij andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bijvoorbeeld op het gebied van verkeersveiligheid) in staat om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Tot en met 2019 hebben wij in het coalitieakkoord de omvang van deze bijdragen uit het Provinciefonds vastgelegd.

Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer doen voor de OV-terminal bij station Amsterdam Zuid (Reserve uitvoering mobiliteitsbeleid door derden). Ook de jaarlijkse vergoeding aan de vervoerder (Connexxion) voor de omrijkosten ten gevolge van wegwerkzaamheden door gemeentelijke wegbeheerders wordt uit deze reserve gedekt. Voor het versneld opwaarderen van een aantal MRA-doorfietsroutes hebben wij ruim € 16 miljoen beschikbaar gesteld. Een deel hiervan is voor ons eigen areaal (€ 8,6 miljoen), een ander deel (€ 8,2 miljoen) voor derden (zoals gemeenten) in de vorm van subsidies.

Om de verkeersveiligheid van particuliere uitwegen op provinciale wegen te verbeteren, openen wij in 2019 een subsidieregeling met een omvang van € 1,45 miljoen.

Om het elektrisch rijden te bevorderen werken wij met de provincie Flevoland, de gemeenten Amsterdam en Almere en de Vervoerregio Amsterdam samen in MRA-E. Het werkprogramma daarvoor sturen wij jaarlijks op aan PS. Voor 2019 zullen wij deze samenwerking moeten herzien nu de Vervoerregio Amsterdam heeft aangegeven haar deelname vanaf 2019 te beëindigen. Wij hebben middelen beschikbaar gesteld om de voorfinanciering van 1200 laadpalen mogelijk te maken (de uitgaven moeten bij plaatsing worden voldaan, terwijl de inkomsten van de exploitant gedurende de looptijd binnenkomen).

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Jaarlijkse subsidievaststelling betrokken regelingen	Aantal	3	3	4	4	4	4

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan mobiliteit

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen	5.667	4.338	1.601	1.358	1.303	1.303
2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren	23.745	61.233	19.171	14.932	14.082	14.082
Totaal lasten	29.412	65.571	20.772	16.290	15.385	15.385
Totaal baten	-1.318	-1.252	-1.003	-427	-334	-1.023
Saldo van baten en lasten	28.093	64.319	19.769	15.863	15.051	14.362

Storting

2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.			1.007			
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	16.134	444				
2.1.2	Resv. OLV-Greenport						
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden			159.881	20.028	22.838	11.368
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	9.257	18.454				

Onttrekkingen

2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.			-343	-100	-100	-100
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	-4.104	-2.664	-22.688			
2.1.2	Resv. OLV-Greenport		-2.900	-8.391			
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden			-17.419	-13.692	-12.842	-12.842
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort			-59.391			
Resultaat		49.380	77.653	72.425	22.099	24.947	12.788

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit

2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Onze rol

De provincie verbetert binnen het PMI de bestaande infrastructuur en ontwikkelt nieuwe infrastructuur om de doorstroming, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de provincie te verbeteren.

De basis voor agendering van projecten in het PMI is de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi), die op 3 februari 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld. Het uitgangspunt van de investeringsstrategie is een afwegingsmodel, waarbij de trajecten zijn gescoord op bereikbaarheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid. Slecht scorende trajecten en knelpunten, en trajecten die voor groot onderhoud in het Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) staan geagendeerd, worden als studieproject opgenomen in het PMI. Alle projecten in het PMI doorlopen drie fasen, te weten de studie-, plan- en realisatiefase. In de studiefase wordt onderzoek gedaan naar de problematiek en worden mogelijke oplossingen uitgewerkt, waarbij bijvoorbeeld wordt bekeken of bereikbaarheidsknelpunten kunnen worden opgelost door middel van verkeersmanagement, openbaar vervoer, gedragsbeïnvloeding of infrastructurele maatregelen. Aan het einde van de studiefase nemen we een besluit over de oplossingsrichting en promoveert het project naar de planfase. Het is ook mogelijk dat aan het einde van de studiefase de conclusie wordt getrokken dat het project niet verder hoeft te worden uitgewerkt, bijvoorbeeld als een knelpunt onvoldoende aanwezig blijkt of er onvoldoende draagvlak is voor mogelijke oplossingen. In zo'n geval wordt een project geschrapt.

In de planfase wordt de gekozen oplossing verder uitgewerkt. Daarna besluiten Provinciale Staten over het beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet en promoveert het project naar de realisatiefase. In de nazorgfase wordt het project afgerond en opgeleverd.

Samenwerkingspartners

Belangrijke samenwerkingspartners zijn medewegbeheerders (gemeenten, waterschap en Rijkswaterstaat), de Vervoerregio Amsterdam, belangenorganisaties en bewoners.

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteiten voor 2019 zijn de volgende projecte:

- Verbinding Haarlemmermeer Bollenstreek (studie);
- Verbinding A8-A9 (studie);
- Bereikbaarheid Den Helder (studie);
- HOV 't Gooi (realisatie);
- N241 Herinrichting A.C. de Graafweg;
- Bereikbaarheid Waterland;
- Fietsprojecten (studie).

Omgevingsfactoren

Prijsstijgingen

De prijsontwikkeling sinds eind 2017, zoals de kosten van arbeid en de kosten van diverse materialen, leidt tot hogere inschrijvingen. In een aantal gevallen ook hoger dan oorspronkelijk geraamd is. bij de aanbesteding van een aantal beweegbare bruggen (Leeghwaterbrug, Beatrixbrug, Kogerpolderbrug) is dit al geconstateerd. Deze ontwikkeling zal zich vermoedelijk de komende jaren ook op andere typen werk gaan manifesteren. Als provincie anticiperen wij hierop door in onze ramingen altijd de meest recente landelijke prijsontwikkelingen mee te nemen. Om

eventueel aanvullende beheersmaatregelen te kunnen treffen, zijn wij gestart met een nader onderzoek naar landelijke prijsontwikkeling. Uitkomsten van dit onderzoek worden gebruikt voor het bepalen van de omvang van dit risico en het nemen van beheersmaatregelen om daarmee mogelijke aanbestedingsrisico's te verminderen.

Projectuitvoering

Omgevingsfactoren, hinder voor omwonenden en verkeer, spelen al langere tijd een belangrijke rol in de projectuitvoering. Veiligheid, zowel voor het verkeer als op de bouwplaats, is een kwestie van belang die in de afgelopen periode sterker onder de aandacht is gekomen. Een bijkomend feit is wel dat veel meer kosten worden gemaakt voor verkeersbegeleiding, afzettingen, communicatie en informatie. Hiermee zal vaker rekening gehouden moeten worden.

PFOS

Van een geheel andere orde is de vondst van de chemische stof PFOS in het gehele gebied rond Schiphol. Hiervoor is nog geen landelijk of provinciaal beleid geformuleerd en er zijn veel kosten mee gemoeid. Een mogelijk depot in de Haarlemmermeer vormt de oplossing voor het meest getroffen project, HOV Schiphol-Oost, maar niet voor projecten in andere gemeenten. Afvoeren gaat tot hoge kosten leiden.

Burgerparticipatie

Steeds vaker worden projecten in samenwerking met de omgeving voorbereid. Burgerparticipatie voor een rotonde op de N236, voor de N247 in Broek in Waterland en voor de vernieuwing van de Zaanbrug toont aan dat dit leidt tot een andere verhouding tussen externe participanten en de provincie. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor alle fasen van werken: van studiefase tot en met realisatiefase.

Duurzaamheid / circulair / klimaatverandering

Duurzame grond-, weg- en waterbouw(GWW) brengt veel ambitie mee, maar is nog niet erg zichtbaar in de projecten. Het is echter duidelijk dat in ieder stadium van het proces over duurzaamheid dient te worden nagedacht. In 2019 zal aan diverse aspecten van duurzaamheid meer inhoud gegeven worden, onder andere door het houden van kansensessies, het uitvoeren van pilots en het opschalen van positieve resultaten en ervaringen vanuit onze eigen pilots en ervaringen van andere wegbeheerders.

Veiligheid

Veiligheid is een aandachtspunt voor zowel de verkeersveiligheid als de veiligheid tijdens het werken aan projecten. De GWW sector is wat betreft (dodelijke) ongevallen de minst veilige sector in Nederland. Als opdrachtgever heeft de provincie een verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de keten. De inspanningen uit 2018 op het gebied van veiligheid, zoals safety-walks en workshops, worden in 2019 voortgezet en verder uitgebreid met activiteiten om veiligheid fundamenteel in de processen, opdrachtverlening, monitoring en rapportages te borgen.

Beleidsevaluaties

In 2019 zal de iNHi geëvalueerd en geactualiseerd worden en onderdeel worden van het programma Mobiliteit. De beleidsuitgangspunten uit de Agenda Mobiliteit worden hierin verwerkt.

2.2.1 Studies voor infrastructuur uitvoeren

Toelichting

In het PMI 2019-2023 zijn 37 studieprojecten opgenomen. In bijgaand overzicht zijn de uitgaven van het PMI weergegeven, verdeeld over de bovengenoemde drie fasen: studie, plan en uitvoering.

We werken aan de uitvoering van de studieprojecten uit het PMI 2019-2023. Het gaat in het bijzonder om de afronding van de studie bereikbaarheid Den Helder, Broek in Waterland en de verkenning N201-A4. De uitgaven voor deze studiefase worden gedekt uit het budget studiefase van € 750.000. Voor zowel de verbinding A8/A9 als Haarlemmermeer Bollenstreek wordt in 2019 gewerkt aan het Provinciaal Inpassings Plan inclusief MER. Deze kosten worden gedekt uit separate voorbereidingskredieten voor deze specifieke projecten.

De uitgaven voor de projecten in de plan- en realisatiefase worden geactiveerd en afgeschreven in 25 jaar. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten (afschrijving) worden het begrotingsjaar erop in de begroting geraamd. Dit betekent dus dat de investeringsuitgaven van begroting 2019 pas in de begroting 2020 in de vorm van kapitaallasten (1/25ste deel van deze uitgaven) zichtbaar worden. Doordat van de eerste projecten de afschrijvingsperiode (na 25 jaar) pas in 2040 eindigt, lopen de kapitaallasten in de aankomende jaren op: van € 17,1 miljoen in 2019 naar € 28,5 miljoen in 2023. Hier is in de meerjarenraming rekening mee gehouden.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
kapitaallasten PMI	10.700.000	13.161.000	14.532.000	15.456.000	16.857.000	18.475.000	20.180.000
reserve kapitaallasten Weginfrastructuur	4.346.000	5.019.000	5.019.000	5.025.000	5.025.000	5.025.000	5.025.000
reserve kapitaallasten OV-infrastructuur	1.758.000	2.970.000	3.606.000	3.708.000	3.732.000	3.732.000	3.732.000
kapitaallasten Extra Investeringen Infrastructuur	-	140.000	980.000	1.200.000	1.800.000	2.400.000	2.400.000
Totaal kapitaallasten	**16.804.000**	**21.290.000**	**24.137.000**	**25.389.000**	**27.414.000**	**29.632.000**	**31.337.000**

De belangrijkste projecten die in 2019 (op basis van de huidige planning) promoveren naar de realisatiefase zijn de trajectbenaderingen voor de wegen N239-08, N241-13, N243-06, N247-17 en N506-02.

Naast de (reguliere) investeringen is er bij het Coalitieakkoord 2015 besloten tot extra investeringen van in totaal € 60 miljoen. Ter dekking van de toekomstige kapitaallasten en beheer en onderhoud wordt jaarlijks in bovengenoemde reserve € 4.364.000 gestort. In de tabel 'prognose kasritme' is de aanwending van deze investeringen separaat weergegeven.

Projecten t.l.v. kapitaallasten Extra Investeringen Infrastructuur	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	totaal
N241-13: trajectbenadering N241, ged. N242-A7		3,50	6,00	5,50	0,00	0,00	0,00	0,00	**15,00**
N242-25: trajectstudie N242, gedeelte N508-N241		0,00	0,00	0,00	0,00	5,00	5,00	0,00	**10,00**
N243-06: trajectbenadering N243a		0,00	15,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**15,00**
nog niet benoemde projecten		0,00	0,00	0,00	5,00	5,00	10,00	0,00	**20,00**
Geraamde investeringen t.l.v. Extra Investeringen Infrastructuur		**3,50**	**21,00**	**5,50**	**5,00**	**10,00**	**15,00**	**0,00**	**60,00**

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Voortgang studies en projecten (aantal faseafrondingen)	Aantal	13	n.v.t.	10	0	0	0
Start nieuwe studies (studies nieuw opgenomen in PMI)	Aantal	13	n.v.t.	10	0	0	0
Afronding projecten (aantal gerealiseerd)	Aantal	17	n.v.t.	11	0	0	0

2.2.2 OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

Toelichting

Wij werken continu aan het verbeteren van onze infrastructuur op het gebied van openbaarvervoervoorzieningen (OV), (vaar)wegen, fietspaden en kunstwerken. Doelstellingen hierbij zijn het optimaliseren van doorstroming, veiligheid en leefbaarheid. Deze verbeteringen worden uitgevoerd in projecten, soms in combinatie met onderhoud aan bestaande infrastructuur. Om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen maken we inprojecten waar mogelijk actief gebruik van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken. Enkele voorbeelden van deze activiteiten:

- N23 Westfrisiaweg. Vanaf eind 2018 rijdt het verkeer tussen Alkmaar en Enkhuizen over de nieuwe N194 (Braken) en N307 (Westfrisiaweg). In 2019 wordt het project opgeleverd. De provincie Noord-Holland zorgt in het project N23 Westfrisiaweg met haar partners voor deze nieuwe verbinding. Dit verbetert de doorstroming van het verkeer, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid in de regio. Ook bevordert het de economie en werkgelegenheid.
- N246-N244 Trajectonderhoud en vervangen Beatrixbrug en Kogerpolderbrug. Wij vernieuwen de Beatrixbrug en de Kogerpolderbrug en voeren groot onderhoud uit aan de N246 en de N244, van Wormerveer tot Alkmaar. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om meteen de verkeersveiligheid en de doorstroming te verbeteren door een nieuwe rotonde, nieuwe afslagen en nieuwe fietsoversteekplaatsen aan te leggen. Volgens de huidige planning is het werk eind 2019 gereed. Wij werken in dit project samen met de gemeenten Zaandam, Castricum en Alkmaar en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- Centrale bediening bruggen en sluizen.Wij willen het vervoer over water stimuleren wat een betere doorstroming voor zowel scheepvaart als wegverkeer moet opleveren. Daarom starten wij met de centrale bediening van bruggen en sluizen. Vanaf 2018 zijn de eerste bruggen en sluizen in Noord-Holland vanuit één centrale plek bediend. Op deze centrale worden tot en met 2020 in totaal 44 bruggen en sluizen in Noord-Holland aangesloten.

Een totaal overzicht van alle lopende studies en in uitvoering zijnde projecten is te vinden in het PMI.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Projecten afgerond volgens kwaliteits-eisen scope	Percentage	0	0	100	0	0	0
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	0	0	80	0	0	0

Investeringen

Prognose kasritme

Het geraamde kasritme voor PMI projecten in studie, plan en realisatiefase (bedragen x1 miljoen).

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kasritmeraming plan- realisatie – en nazorgfase (gebaseerd op kaderbrief 2019)	61,51	25,78	15,73	15,34	1,40	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.2 Verbeteren en aanleggen infrastructuur

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.2.1	Studies voor infrastructuur uitvoeren	23.760	15.135	19.387	23.969	26.863	28.116
2.2.2	OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen	877	79	2.464	2.464	2.464	2.464
Totaal lasten		24.636	15.214	21.851	26.433	29.327	30.580
Totaal baten		-7.192	-1.140	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		17.444	14.074	21.851	26.433	29.327	30.580

Storting

2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV	96.816	690				
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	39.957	12.189	18.140	11.760	11.760	11.760
2.2.1	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur			187.367	4.364	4.364	4.364

Onttrekking

2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV		-3.385	-1.758	-2.970	-3.606	-3.708
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen		-1.528	-4.346	-5.019	-5.019	-5.025
2.2.1	Resv. Ontwikkeling prov infrastructuur		0	-200	-137	0	0
Resultaat		154.217	22.040	221.054	34.431	36.826	37.971

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

2.3 In stand houden infrastructuur

Onze rol

De provinciale infrastructuur is van groot economisch en maatschappelijk belang. Instandhouding van deze infrastructuur is een van onze wettelijke kerntaken. Goed beheer en structureel onderhoud is hierbij het uitgangspunt, zie het coalitieakkoord. Wij volgen hierbij de principes van Assetmanagement, de provincie Noord-Holland is sinds 2015 ISO-55001 gecertificeerd. Wij maken bij de instandhouding van ons areaal onderscheid naar wegen (waaronder OV-wegen, fietspaden en bruggen), vaarwegen en bediencentrales. Om de werkzaamheden goed te kunnen uitvoeren maken wij jaarlijks een onderhoudsplanning, waarin wij zoveel mogelijk onderhoudsmaatregelen combineren met verbetermaatregelen.

De provincie heeft een zelfstandige rol als het gaat om het aanleggen en beheren van provinciale infrastructuur. Echter de provinciale infrastructuur maakt onderdeel uit van het totale netwerk van hoofd- en onderliggend wegennet. Samenwerking en afstemming met de andere (netwerk)partners is dan ook essentieel.

Samenwerkingspartners

Voor de instandhouding van onze infrastructuur zijn wij 10-jarige gebiedscontracten aangegaan met gebiedsaannemers. In totaal zijn er zes gebiedscontracten, waarmee wij het beheer en onderhoud vormgeven. Daarnaast stemmen wij onze werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud af met Rijkswaterstaat, Hoogheemraadschappen, MRA en gemeenten.

Prioriteiten

Opstellen Assetmanagement Visie en Strategieplan 2019-2023.

Afronding transitiefase van de laatste twee gebiedscontracten (5 en 6).

Afronding project Leeghwaterbrug

Afronding project brug Ouderkerk en N246-N244 trajectonderhoud en vervangen Beatrixbrug en Kogerpolderbrug.

Aansluiten bruggen en sluizen op de bediencentrale Heerhugowaard.

Omgevingsfactoren

Voor dit beleidsdoel gelden dezelfde omgevingsfactoren als voor beleidsdoel 2.2

Beleidsevaluaties

Tweejaarlijks wordt er landelijk een wegbelevingsonderzoek uitgevoerd. In 2019 streven wij naar een verbetering van de waardering ten opzichte van 2017.

2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren

Toelichting

Het onderhoud van de infrastructuur is erop gericht om optimale prestaties van de infrastructuur te bereiken, in relatie tot onze assetmanagement bedrijfswaarden: bereikbaarheid, veiligheid, imago en leefbaarheid. Dit willen wij realiseren tegen zo gunstig mogelijke kosten. Daarbij streven wij naar een hoge tevredenheid bij de weggebruikers. In het Assetmanagement Visie en Strategieplan (voorheen Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen) staat beschreven hoe dit op een duurzame en innovatieve manier wordt bereikt met het gewenste kwaliteitsniveau als resultaat. In 2019 zal het nieuwe Assetmanagement Visie en Strategieplan worden vastgesteld door Provinciale Staten. Op basis van de daarin gestelde kaders en kwaliteitseisen wordt het PMO opgesteld, waarin inzicht wordt gegeven in het onderhoudsprogramma en de benodigde financiering voor

onderhoud van het areaal met inachtneming van de gestelde eisen. Jaarlijks in november wordt door Provinciale Staten het PMO behandeld en worden de kredieten beschikbaar gesteld.

Bij de uitrol van het ligplaatsenbeleid gaan we gebruik maken van een systeem van elektronische vignetten. De uitrol van dit systeem zal gefaseerd plaatsvinden.

De provincie heeft de mogelijkheid om bij te dragen aan de nationale en internationale klimaat- en CO_2-doelstellingen en hier een voorloper in te zijn. Dit sluit aan op de duurzaamheidsambities van het Coalitieakkoord Ruimte voor groei. Daarbij zijn duurzaam bouwen en onderhouden met oog voor de gehele levensduur van het bouwwerk essentiële onderdelen om voorop te blijven lopen en in te zetten op kostenbesparing. Belangrijke doelstellingen hierin zijn 50% grondstoffenreductie en 50% minder CO_2-uitstoot in 2030. In 2019 wordt het plan $C0_2$-monitoring en -reductie vastgesteld door Provinciale Staten met de daarbij de vaststelling van de huidige CO_2-footprint, de doelstelling van de CO_2-reductie en de concrete maatregelen, zoals duurzaam asfalt en circulair bouwen, zie ook 2.4.2. De doelstellingen en concrete maatregelen zullen worden verankerd in het Assetmanagement Visie en Strategieplan

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Vaststellen assetmanagement visie & strategieplan (4 jaarlijks)	Aantal	0	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vaststellen PMO (jaarlijks)	Aantal	0	1	1	1	1	1
Wegbelevings onderzoek (% zeer tevreden weggebruikers)	Percentage	76	n.v.t.	80	80	80	80
CO2 meting implementeren en doelstelling vaststellen	Aantal	0	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden

Toelichting

Vanuit haar zelfstandige rol als wegbeheerder is de provincie verantwoordelijk voor het in stand houden van de provinciale infrastructuur. Daarvoor worden diverse activiteiten uitgevoerd, zoals vast en variabel onderhoud, diverse renovatieprojecten en vervangingen.

Het vaste en variabele onderhoud is ondergebracht in zes gebiedscontracten. Renovaties en vervangingen zijn ondergebracht in projecten, soms in combinatie met aanleg van nieuwe infrastructuur. Om te kunnen anticiperen op ontwikkelingen wordt in projecten waar mogelijk actief gebruik gemaakt van innovatieve manieren om aanleg en beheer efficiënter, veiliger en duurzamer te maken. Enkele voorbeelden van deze activiteiten:

- Gebiedscontracten . Het beheren en onderhouden van ons areaal wordt uitgevoerd door aannemerscombinaties . Deze aannemerscombinaties zijn verantwoordelijk voor het dagelijks en variabel onderhoud, de programmering en

planning hiervan, bouwcommunicatie en de klachtenafhandeling.

- Brug Ouderkerk. De provincie vervangt deze brug. De brug stamt uit de jaren ’50 en is technisch en functioneel einde levensduur. Tegelijkertijd wordt ook de toeleidende infrastructuur aangepakt. Voor de uitvoering is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met de gemeenten Ouder-Amstel en Amstelveen. De vervoerregio Amsterdam is betrokken als subsidiegever. Volgens planning kan de nieuwe brug begin 2020 in gebruik genomen worden.
- Koopvaardersschutsluis. Door aantasting van de huidige damwanden heeft de Koopvaardersschutsluis groot onderhoud nodig. Daarnaast wordt gekeken of verlengen van de sluis wenselijk is. Het afsluiten van de sluis heeft veel impact op de omgeving. Wij willen deze impact ondervangen door te investeren in de ombouw van de Boerenverdrietsluis in Den Helder. Hierover vindt intensief overleg plaats met stakeholders. De verwachte uitvoering vindt in 2020/2021 plaats.

Zowel landschappelijk als vanuit het oogpunt van biodiversiteit is er nog veel verbetering mogelijk bij het onderhouden van onze bermen, een belangrijk leefgebied voor bijen en andere insecten. Wij zullen blijven inzetten op deze verbeteringen, waardoor de resultaten voor de buitenwereld direct zichtbaar worden. Verder zullen wij groot onderhoud uitvoeren aan de HOV-busbaan in Schalkwijk, Haarlem. Met het uitvoeren van het groot onderhoud aan dit areaal wordt het HOV-netwerk geüniformeerd en blijft de kwaliteit van het openbaar vervoer gewaarborgd. Een totaal overzicht van alle lopende studies en in uitvoering zijnde projecten is te vinden in het PMO.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
% wegen voldoet aan beeld kwaliteitseisen	Percentage	n.v.t.	0	95	0	0	0
% kunstwerken voldoet aan kwaliteitseisen	Percentage	n.v.t.	0	95	0	0	0
Projecten afgerond volgens kwaliteits-eisen scope	Percentage	n.v.t.	0	100	0	0	0
Nauwkeurigheid raming kasritme	Percentage	n.v.t.	0	80	0	0	0

Investeringen

Het geraamde kasritme voor PMO projecten in studie, plan en realisatiefase (bedragen x1 miljoen).

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kasritmeraming plan- realisatie – en nazorgfase projecten en gebiedscontracten (gebaseerd op kaderbrief 2019)	112,18	110,84	72,79	66,78	54,97	46,28

2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

Toelichting

Het beheer van vaarwegen wordt risicogestuurd uitgevoerd. Dat betekent dat op basis van inspectiegegevens van het areaal het noodzakelijke groot onderhoud wordt geprogrammeerd. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd, evenals de afwikkeling van schades. In 2019 gaat een omvangrijk oeververvangingsproject in uitvoering in het Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c). In dit project wordt circa 13 km oevers vervangen. Daarnaast zijn diverse andere oevertrajecten in voorbereiding. Hiervan zal de uitvoering in 2020 en 2021 plaatsvinden.

Het beheer van vaarwegen wordt risicogestuurd uitgevoerd. Dat betekent dat op basis van inspectiegegevens van het areaal het noodzakelijke groot onderhoud wordt geprogrammeerd. Het dagelijks beheer aan de vaarwegen wordt doorlopend binnen de verschillende gebiedscontracten uitgevoerd, evenals de afwikkeling van schades. In 2019 gaat een omvangrijk oeververvangingsproject in uitvoering in het Kanaal Omval Kolhorn (K04/05/06-c). In dit project wordt circa 13 km oevers vervangen. Daarnaast zijn diverse andere oevertrajecten in voorbereiding. Hiervan zal de uitvoering in 2020 en 2021 plaatsvinden.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Realisatie (natuurvriendelijke) oevers (in km)	Aantal	n.v.t.	9,3	9,0	12,0	n.t.b.	n.t.b.
Ongeplande stremmingen door risicogestuurd beheer oevers	Aantal	n.v.t.	0	0	0	0	0

2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren

Toelichting

De provincie beschikt over één verkeerscentrale vanwaaruit ook de bediening en bewaking van de Waterwolf- en Abdijtunnel en het Amstelaquaduct plaatsvindt. In de verkeerscentrale in Hoofddorp verzamelen wij dagelijks alle informatie over de situatie op de weg. Dankzij deze informatie kunnen we snel reageren als er opstoppingen ontstaan. Bij een verstoring of ongeluk worden bijvoorbeeld direct verkeerslichten op afstand bediend en worden weginspecteurs snel naar de juiste locatie gestuurd. In het beheer en onderhoud van de benodigde apparatuur om deze taken uit te voeren wordt dag in, dag uit door ons voorzien. Denk hierbij aan Dynamische Route Informatiepanelen (DRIP), verkeerslichten (VRI's), camera's en monitoringsystemen. Gezien de verwevenheid tussen de centrale systemen en de tunnelinstallaties wordt onder dit operationeel doel ook het (dagelijks) beheren en onderhouden van de Waterwolftunnel, de Abdijtunnel en het Amstelaquaduct uitgevoerd. Met het uitvoeren van de beheer- en onderhoudsactiviteiten wordt voldaan aan de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels.

Qua ontwikkeling staat de verkeerscentrale niet stil. Samen met onze partners ontwikkelen we de multidomein centrale. Met deze ontwikkeling streven we naar een zo efficient mogelijke aansturing van de verschillende verkeersstromen.

Naast de verkeerscentrale in Hoofddorp beschikken wij tevens over een bediencentrale voor het bedienen van bruggen en sluizen op afstand. Deze nieuwe duurzame en energieneutrale centrale is gelegen op het steunpunt De Lange Balk in Heerhugowaard. Ook bij deze centrale geldt dat het dagelijks beheren en onderhouden van de benodigde apparatuur om de bruggen en sluizen te kunnen bedienen, wordt uitgevoerd door ons.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Beschikbaarheid aansturing VRI's	Percentage	91,9	93,0	93,0	93,0	93,0	93,0
Beschikbaarheid Waterwolftunnel	Percentage	98,7	97,5	97,5	97,5	97,5	97,5

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.3 In stand houden infrastructuur

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.3.1 Opstellen beheerbeleid en programmeren	613	602	367	367	367	367
2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden	15.641	54.053	61.794	57.741	54.345	53.679
2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren	1.395	13.228	22.406	21.315	14.523	15.389
2.3.4 Beheeractiviteiten centrales uitvoeren	0	0	143	143	143	143
Totaal lasten	17.649	67.883	84.710	79.566	69.378	69.578
Totaal baten	-9.054	-5.985	-6.579	-6.161	-1.330	-1.330
Saldo van baten en lasten	8.596	61.898	78.131	73.405	68.048	68.248

Storting

2.3.2	Resv. dekking kap-lasten VIK		10.671			
2.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	17.224	20.748	15.702	13.514	12.619
2.3.3	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	5.312	21	7.815	5.815	5.815
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	23.789	2.385	1.425	1.600	800	700

Onttrekking

2.3.2	Resv. dekking kap-lasten VIK		-385	-427	-427	-427
2.3.2	Resv. Groot onderhoud wegen	-28.150	-24.034	-18.185	-14.788	-13.569
2.3.3	Resv. Groot onderhoud vaarwegen	-7.386	-7.136	-6.903	-5.596	-6.303
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-217	-10.971	-458	-593	-668
Resultaat	32.385	51.066	68.470	72.549	66.773	66.415

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Onze rol

Met verkeersmanagement benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken optimaal zodat aan de actuele vraag naar mobiliteit kan worden voldaan. Dat gebeurt onder andere door het regelen van verkeerslichten, incident management, de inzet van Dynamische Route Informatiepanelen (DRIP's) en het stellen van eisen aan de beschikbaarheid van de netwerken bij (vaar)wegwerkzaamheden en evenementen. De data die gebruikt wordt voor verkeersmanagement

wordt via diverse kanalen ook beschikbaar gesteld aan gebruikers van de verkeersnetwerken (reizigers, vervoerders, nood- en hulpdiensten et cetera).

Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden de 260 verkeerslichten van ons realtime gecontroleerd en aangestuurd. Het verkeer wordt geobserveerd met camera's en door lussen in de weg. Verder zijn er 15 DRIP's geïnstalleerd waarmee weggebruikers geïnformeerd worden. Ook worden verkeersscenario's ingezet: op elkaar afgestemde maatregelen die worden ingezet bij vooraf gedefinieerde situaties.

Het verkeersmanagement voor het vervoer over water wordt gedeeltelijk gestalte gegeven in het project "Blauwe Golf". Gezorgd wordt dat het watertransport zo goed mogelijk doorgang kan vinden, waarbij tegelijkertijd de hinder voor het wegverkeer als gevolg van brugopeningen beperkt blijft.

De wegwerkzaamheden worden met alle beheerders afgestemd in Kernregie en RegioRegie. Ons Verkeerscoördinatiepunt (VCP) toetst voor alle werkzaamheden op de provinciale (vaar)wegen of aan de eisen en voorwaarden betreffende doorstroming en veiligheid is voldaan voordat aan de (vaar)weg gewerkt gaat worden.

Met incident management wordt de weg na pech of ongevallen zo snel mogelijk weer vrijgemaakt zodat de andere weggebruikers zo min mogelijk overlast ervaren.

Met betrekking tot het openbaar vervoer zorgen wij ervoor, in samenwerking met gemeenten binnen het provinciale concessiegebied, dat de verkeerslichten voor buslijnen optimaal ingeregeld zijn. Daarnaast wordt samen met de openbaar vervoer bedrijven gewerkt aan optimalisatie van de ritten door de locatiebepaling en data-uitwisseling tussen bus en infrastructuur verder te verbeteren. Dit voorkomt dat bussen ongewenste/onnodige verliestijd oplopen.

Er komen nieuwe technologieën beschikbaar om de mobiliteit beter te faciliteren. Wij bereiden ons voor op onze nieuwe rol en ontwikkelen en beproeven een aantal veranderingen aan het areaal: zowel verkeersregelinstallaties en verkeerscentrale als wegontwerp. De consequenties hiervan worden in beeld gebracht evenals de wijze waarop wij onze rol in de toekomst als wegbeheerder en beleidsmaker moeten invullen. Dit vindt plaats binnen het programma Smart Mobility. Veel proeven vinden plaats in landelijk en Europees verband (respectievelijk Beter Benutten en Europese subsidies aan consortia waarin wij participeren).

Wij hebben een direct belang bij het stimuleren en ontwikkelen van innovaties. Door verbetering van producten en processen verbeteren we onze bedrijfswaarden. Daarnaast kunnen we innovaties aanjagen, die de markt alleen niet kan realiseren. Wij richten ons daarbij onder andere op levensduurverlengende innovaties die bijdragen aan duurzaam en efficiënt beheer en onderhoud van de infrastructuur. Hierbij wordt voor de realisatie samenwerking aangegaan met kennisinstituten, wegbeheerders en marktpartijen. Verder willen wij onze infrastructuur inzetten om duurzame energie op te wekken en energiegebruik te reduceren om op deze manier bij te dragen aan de energietransitie.

Samenwerkingspartners

Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, gemeenten, waterschappen, Vervoerregio Amsterdam, kennisinstituten, ingenieursbureaus, aannemers, automobielfabrikanten en diverse andere marktpartijen.

Beleidsevaluaties

Rapportage beleidskader verkeersmanagement

2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Toelichting

Het netwerkmanagement en verkeerskundig beheer bestaat uit een samenspel van een aantal dagelijks uit te voeren activiteiten. Om de veiligheid en de doorstroming op de provinciale wegen te verbeteren wordt vanuit de verkeerscentrale Hoofddorp 24 uur per dag, 7 dagen per week, het verkeer begeleid. Mocht het daarbij nodig zijn om het verkeer te sturen dan kan de verkeersoperator dit met behulp van Dynamische Route Informatiepanelen (DRIP's) en verkeerslichten. Alle informatie over de doorstroming op de (vaar)weg en in het openbaar vervoer wordt doorgegeven aan landelijke databanken zoals de Nationale Databank Wegverkeergegevens (NDW) en Nationale Databank Openbaar Vervoer (NDOV) voor bus- en streekvervoer en Fairway Information Services (FIS) voor de vaarwegen.

Naast het sturen van het verkeer vindt objectbediening en -bewaking op verschillende manieren plaats. Vanuit de verkeerscentrale in Hoofddorp worden dag in, dag uit de Waterwolftunnel, Abdijtunnel en het Amstelaquaduct bewaakt. De bruggen en sluizen in beheer bij de provincie worden volgens de gemaakte bedientijden veelal lokaal bediend of vanuit het centrale bedienpunt De Kooy. Naast lokale bediening bedienen wij vanuit de bediencentrale in Heerhugowaard een aantal bruggen op afstand.

Indien voor werkzaamheden/evenementen verkeersmaatregelen op de provinciale (vaar)weg noodzakelijk zijn, is hiervoor toestemming van het Verkeerscoördinatiepunt (VCP) vereist en worden deze afgestemd binnen het samenwerkingsverband van alle (vaar)wegbeheerders in Noord-Holland, de RegioRegie. De aangevraagde verkeersmaatregelen worden op doorstroming, verkeersveiligheid, wet- en regelgeving en conflicterende werkzaamheden getoetst. Deze verkeersmaatregelen worden verwerkt in een systeem waardoor ook navigatiesystemen rekening kunnen houden met de beperkingen op de (vaar)weg. Werkzaamheden die effect hebben op de doorstroming worden vastgelegd op NHbereikbaar.nl.

Onze weginspecteurs staan dagelijks klaar voor een vlotte en veilige doorstroming op de provinciale wegen. Het belangrijkste onderdeel hiervan is Incident Management. Incident Management is het geheel aan maatregelen die beogen de weg zo snel mogelijk voor het verkeer vrij te maken nadat een incident heeft plaatsgevonden. Daarbij rekening houdend met de verkeersveiligheid, de behartiging van belangen van mogelijke slachtoffers en de beheersing van de ontstane schade. Om de aanrijtijd van de weginspecteur te verkorten zal in 2019 worden gewerkt aan de ontwikkeling van een app die het werkproces optimaliseert waardoor de aanrijtijd verbetert.

Indien een particulier of bedrijf gebruik wil maken van deze (vaar)wegen, veranderingen wil aanbrengen, werkzaamheden wil verrichten of een evenement wil organiseren is een vergunning, ontheffing of toestemming noodzakelijk.

Veiligheid op de weg in de wintermaanden is van groot belang. Zodra er gladheid wordt verwacht of is geconstateerd, staan onze gladheidsbestrijders paraat om de weg op te gaan, ook midden in de nacht. Informatie over het actuele strooiregime is te vinden op strooit.nu. Vanaf 2019 wordt gestart met het ontwikkelen van 'groen strooizout', gemaakt van sap uit bermgras. Het project, dat twee jaar geleden als idee bij ons begon, wordt mede gefinancierd door middel van een Europese Life-subsidie en zal gaan proefdraaien op de N504 bij Alkmaar.

Ons Servicepunt Provincie Noord-Holland vormt de schakel tussen inwoners en organisaties in de provincie en de ambtelijke organisatie. De medewerkers van het servicepunt staan 7 dagen per week, 24 uur per dag, klaar voor alle vragen, meldingen en klachten die per mail en telefoon (gratis nummer: 0800- 0200600) binnenkomen.

In het Beleidskader Verkeersmanagement is “vlot en veilig door Noord-Holland” verder geoperationaliseerd. Hierin wordt als doel gesteld om 6% betere doorstroming en 10% betere betrouwbaarheid te realiseren. Eén van de maatregelen die bijdraagt aan dit doel is verkeerskundige optimalisatie van de verkeerslichten (VRI’s), oftewel verkeerskundig beheer.

Ter ondersteuning van bovengenoemde operationele activiteiten beschikken wij over een aantal steunpunten. Om deze steunpunten toekomst bestendig te maken zal vanaf 2019 worden geinvesteerd in het verduurzamen van de gebouwen en terreinen. Doelstelling daarbij is om de gebouwen en terreinen energieneutraal te maken.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Verbeteren doorstroming d.m.v. optimaliseren VRI’s	Percentage	6	6	6	6	6	6
Gemiddelde aanrijtijd weginspecteurs op incidenten (in minuten)	Aantal	28	30	30	30	30	30

2.4.2 Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren

Toelichting

De provincie heeft als streven om continu te verbeteren. Hiertoe worden onder meer innovatieprojecten uitgevoerd. Innovaties starten bij een idee waarna er een studie wordt verricht, testen en pilots uitgevoerd. Hierna wordt er nagegaan of de resultaten voldoende veelbelovend zijn voor uitrol, reden zijn voor een nadere studie, of aanleiding geven voor veranderen van ons beleid of bijvoorbeeld stimulering van andere partijen.

Bij de verduurzaming infrastructuur richten wij ons op duurzaam bouwen en onderhouden met oog voor de gehele levensduur van het bouwwerk. Wij zetten hier in op innovaties die veel impact hebben op CO_2-reductie zoals IFD (circulair bouwen) en andere typen asfalt. Daarnaast zetten wij in op een uniforme uitvraag voor circulair bouwen, om een pilot te realiseren in de circulaire bouw, een aantal IFD-specificaties te ontwikkelen en samen met de TU Delft levensduur verlengende innovaties te ontwikkelen.

Bij het onderwerp energieopwekking en -besparing kunnen wij onze infrastructuur inzetten voor innovaties ten behoeve van duurzame energieopwekking en op deze manier bijdragen aan de energietransitie. Een voorbeeld hiervan is de pilot zwaar verkeer SolaRoad. Op meerdere plaatsen wordt een fietspad, of een deel hiervan, uitgerust met een zonnewegdek. Op die plaatsen waar op langere termijn wordt gedacht aan een zogenaamd snelfietspad, kan hiermee in de maatvoering rekening worden gehouden. Eén van de hiervoor in aanmerking komende fietspaden ligt langs de N232 tussen Haarlem-Schalkwijk en Badhoevedorp. Voor het genoemde fietspad is in het PMO 2018-2025 reeds een reserve gemaakt ten behoeve van onderhoud. Zodoende gaat het bij een investering in zonnewegdek feitelijk om de kosten van de zogenaamde ‘onrendabele top’. Ander projecten zijn het realiseren van de energieneutrale beweegbare brug (Cruquius) en de realisatie/monitoring van zonnepanelen op geleiderail.

Voor het onderdeel Smart Mobility maken wij verkeerslichten intelligenter, waardoor de informatie aan de weggebruiker verbetert (onder andere adviessnelheid om groen te halen), prioriteit voor doelgroepen mogelijk wordt en de doorstroming op het netwerk verder geoptimaliseerd kan worden.

De iVRI is ontwikkeld in het programma Beter Benutten ITS/Talking Traffic door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu samen met alle provincies, een groot aantal gemeenten en private

partijen. In 2017-2018 zijn 52 VRI's van de provincie aangepast. Om alle 265 VRI's in de provincie uit te rusten als iVRI, is een versnelde uitrol nodig van ongeveer 25 VRI's per jaar. Samen met de reguliere vervanging (circa vijftien per jaar) zijn dan in circa vijf jaar alle VRI's op provinciale wegen vervangen door iVRI's. Hiermee profiteert de provincie optimaal van de diensten die in het kader van Talking Traffic door de markt zijn ontwikkeld. De weggebruiker ervaart een betere doorstroming, bepaalde doelgroepen (vracht, OV, fiets) krijgen gericht voorrang waardoor wachttijden verminderen en het netwerk wordt verder geoptimaliseerd

Daarnaast onderzoeken wij samen met verschillende autofabrikanten, (Nissan, Fiat en BMW) de impact van connected en zelfrijdende auto's op onze rol als wegbeheerder en beleidsmaker. Met Nissan research onderzoeken wij de rol die de infrastructuur kan spelen bij het automatisch rijden op provinciale wegen. In het Europese project Socrates werken wij met verschillende private partijen aan de informatie uitwisseling tussen verkeerscentrales en de service providers en automotive. In het europese project Concorda gebruiken we onze proeftuin Smart Mobility rondom Schiphol om samen met Fiat en NXP de europese standaarden voor cooperatief rijden te testen.

Samen met TNO en TUDelft onderzoeken wij daarnaast de impact van cooperative adaptive cruisecontrol (CACC) op de doorstroming en veiligheid.

Door de verkeerssituatie te voorspellen kan het huidige verkeersmanagement effectiever worden. Daarom werken wij samen met data-scientisten aan het voorspellen van de verkeerssituatie door het toepassen van machine-learning op de verkeersdata.

Samen met Amsterdam, Rijkswaterstaat werken wij aan het automatiseren van verkeersmanagement maatregelen (routeren, doseren, uitstroom bevorderen) vanuit de centrales bij (opkomende) filevorming. Ook dit zal de effectiviteit van verkeersmanagement verder verbeteren.

Om de effectiviteit van het huidige verkeersmanagement in het regionale verkeersnetwerk verder te verbeteren sluiten wij verkeerslichten van gemeenten aan op onze verkeerscentrale. Daarnaast integreren wij de verschillende bediencentrales (verkeer, bruggen en tunnels) van de provincie zodat ze efficienter worden bediend.

Binnen dit operationeel doel zijn twee verschillende indicatoren benoemd. Het aantal innovaties waaraan wordt gewerkt en daarnaast het budget dat jaarlijks wordt besteed aan innovaties ten opzichte van het complete budget dat wordt besteed aan de infrastructuur. Voor 2018 en 2019 is het percentage berekend, maar voor de jaren daarna dient nog te worden bepaald wat de hoogte hiervan is.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Investeren in innovatieve projecten (aantal pilots)	Aantal	10	10	10	10	10	10
Investeren in innovatieve projecten (t.o.v. totaal PMI / PMO)	Percentage	4	4	7	nnb	nnb	nnb

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 2.4 Optimaliseren gebruik netwerk

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	29.271	25.575	23.763	23.611	23.403	23.484
2.4.2	Innovatieprojecten mobiliteit uitvoeren	4.580	11.588	14.881	2.371	2.391	1.596
Totaal lasten		33.851	37.163	38.644	25.982	25.794	25.080
Totaal baten		-1.194	-1.480	-1.953	-1.304	-1.148	-1.148
Saldo van baten en lasten		32.658	35.683	36.691	24.678	24.646	23.932
Storting							
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit			12.500			
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten SolaRoad						
Onttrekking							
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit			-7.385	-125	-475	
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten SolaRoad	-140	-1.375	-1.185			
Resultaat		32.518	34.308	40.621	24.553	24.171	23.932

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

2.5 OV waarborgen

Onze rol

Goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de provincie de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Goed openbaar vervoer houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken. Wij zetten in op economisch vitale en leefbare regio's. Daarvoor is een verdere verbetering van (de kwaliteit van) het openbaar vervoer noodzakelijk. Wij kiezen voor openbaar vervoer waar de vraag van de reiziger centraal staat, en waar op verbindingen met veel vraag meer vervoer dient te worden geboden dan op verbindingen met minder vraag (*Visie OV 2020*).

Op grond van de Wet personenvervoer 2000 (Wp2000) zijn wij de concessieverlener voor het openbaar vervoer per bus en auto in de provincie, uitgezonderd het grondgebied van de Vervoerregio Amsterdam. De provincie Noord-Holland kent momenteel drie concessies: Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Op basis van artikel 61 van de Wp2000 moet de provincie concessies voor openbaar vervoer aanbesteden.

Samenwerkingspartners

Belangrijke samenwerkingspartners zijn andere opdrachtgevers voor het openbaar vervoer, de Vervoerregio Amsterdam, de gemeenten, belangenorganisaties, buurtbusverenigingen en, last but not least: de reizigers.

Prioriteiten

De belangrijkste prioriteit is:

- Aanbesteding concessie Gooi en Vechtstreek.

Omgevingsfactoren

Een aanbesteding is hét moment om het OV-aanbod nog eens onder de loep te nemen – en waar nodig te herzien –om aan te sluiten bij de vraag van de reiziger, bij ons beleid , en bij nieuwe ruimtelijke, vervoerkundige en technologische ontwikkelingen.

Eén van die ontwikkelingen is de verduurzaming van het openbaar vervoer, vastgelegd in het Bestuursakkoord Zero Emissie Regionaal Openbaar Vervoer per Bus (Bestuursakkoord ZE 15 april 2016). Hierin hebben de regionale vervoerautoriteiten (provincies en vervoerregio's) met het Rijk het volgende afgesproken:

a. Uiterlijk 2025 zijn alle nieuw instromende bussen emissievrij aan de uitlaat (tank-to-wheel);
b. De nieuwe bussen maken in 2025 gebruik van 100% hernieuwbare energie of brandstof, die met het oog op economische ontwikkeling zoveel mogelijk regionaal wordt opgewekt;
c. OV-concessies hebben een zo gunstig mogelijke score op well-to-wheel CO_2-emissie per reizigerskilometer (wat zo gunstig mogelijk is, wordt nog geconcretiseerd).

De tweede belangrijke ontwikkeling is dat de wereld van onze mobiliteit in hoog tempo verandert. Nu kiezen we nog met welk beschikbaar vervoermiddel we ons willen verplaatsen, straks pakken we een zelfrijdende bus, auto, e-bike en/of delen we onze auto met anderen. Ons verplaatsingspakket bestellen we via internet. De reiziger wil namelijk mobiliteit die aansluit op zijn vraag. Dit is niet langer de bus, de auto of de fiets maar een optimale mix van verplaatsingsmogelijkheden, ondersteund door ICT-toepassingen. Elektronische betaalvormen zijn volledig gewoongoed geworden. We betalen steeds meer met bankpassen en onze smartphones of op rekening achteraf. Ook in het openbaar vervoer wordt geëxperimenteerd met deze betaalmethoden, nu nog naast de OV-chipkaart, straks ter vervanging.

Beleidsevaluaties

Klantwaardering openbaar vervoer gemeten door CROW-KpVV OV-Klantenbarometer (http://www.ovklantenbarometer.nl/).

2.5.1 OV concessies beheren en verlenen

Toelichting

De concessie Gooi en Vechtstreek is verlengd. Reden hiervoor is onder andere een onderzoek naar de mogelijkheden die MaaS (Mobility as a Service), in combinatie met doelgroepenvervoer, kan bieden voor de onderkant van de openbaarvervoermarkt (de laag bezette lijnen). De huidige concessieperiode loopt medio 2021 af en eind 2018/begin 2019 wordt het aanbestedingstraject gestart. In 2019 stellen wij het Programma van Eisen vast en het bestek.
In september 2017 is de nieuwe concessieperiode Haarlem-IJmond gestart, die loopt tot september 2027. Ten slotte is de concessie Noord-Holland Noord in 2017 gegund en is de nieuwe concessieperiode op 22 juli 2018 gestart voor de periode van tien jaar. Dit betekent dat elke concessie zich in zijn eigen fase bevindt voor wat betreft beheer: Gooi en Vechtstreek in de eindfase van het huidige contract, Haarlem-IJmond gesetteld in het nieuwe contract en Noord-

Holland Noord in de implementatiefase van het nieuwe contract. Elke fase brengt zijn eigen dynamiek met zich mee.

Wij willen met een aanbesteding inzetten op meer reizigers (gemeten in reizigerskilometers) en meer tevreden reizigers in het openbaar vervoer (gemeten in klanttevredenheid). Ons doel is bij klanttevredenheid 0,1 hoger uit te komen dan het landelijk gemiddelde en een reizigersgroei van ten minste 1% per jaar te bereiken.

Door middel van aanbestedingen zoeken we een vervoerder die deze doelstellingen kan bereiken.

Het huidige budget voor openbaar vervoer is het uitgangspunt voor de concessies aangevuld met de in het coalitieakkoord gereserveerde gelden voor verbetervoorstellen openbaar vervoer (EHBOV). Door de afspraken van het IPO met de vervoerders (het Heerenveenakkoord van 17 juni 2008) wordt elke concessie afgesloten na 2008 niet meer geïndexeerd met de index van de rijksbijdrage (voorheen de BDU-index) en/of het provinciefonds maar met de zogenaamde Landelijke Bijdrage-Index (LBI) : één landelijke indexering voor de periodieke aanpassing van de vergoedingen van alle concessie-overeenkomsten, uitgesplitst naar techniek. Dit betekent dat vanaf 2021 een voorziening voor de indexering is opgenomen om het beschikbare budget gelijk te houden.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
OV-Klantenbarometer (algemeen)	0	7,6 (landelijke cijfer)	Minimaal 0,1 hoger dan het landelijke	Idem	Idem	Idem	Idem
Reizigerskilometers	0	Gegevens 2017	Groei van tenminste 1%	Idem	Idem	Idem	Idem

Budgettabel (x 1.000 euro)

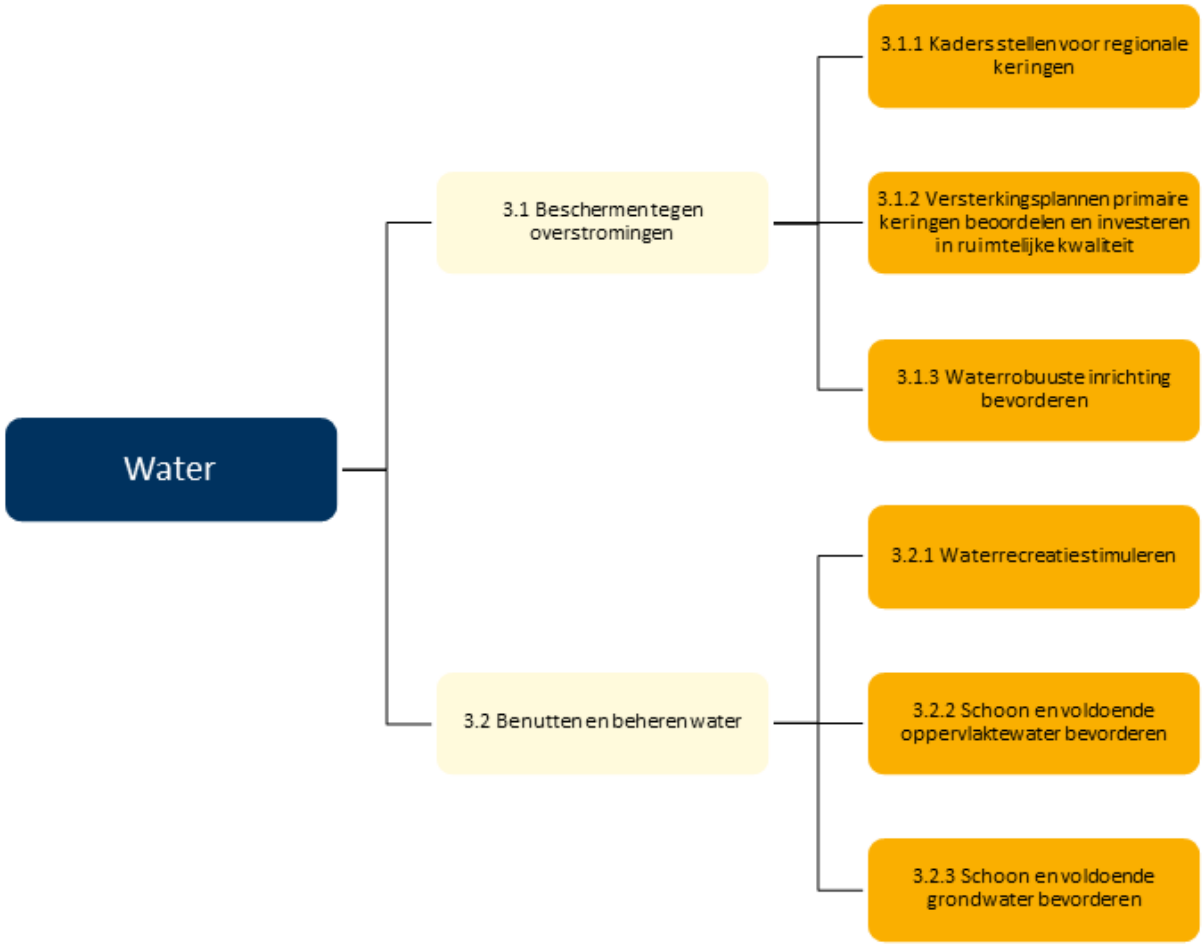
Beleidsdoel 2.5 OV waarborgen

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.5.1	OV concessies beheren en verlenen	51.600	54.740	52.589	53.037	52.737	51.820
Totaal lasten		51.600	54.740	52.589	53.037	52.737	51.820
Totaal baten		-49.355	-6.813	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		2.245	47.927	52.589	53.037	52.737	51.820
Storting							
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	3.712	42.035	50.308	50.309	50.000	50.000
Onttrekking							
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-3.149	-51.677	-62.257	-52.358	-52.058	-51.141
Resultaat		2.808	38.285	40.640	50.988	50.679	50.679

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 3 Water

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Onze wettelijke taken liggen vooral verankerd in de Waterwet en de nationale beleidsdoelen voor Waterveiligheid, Klimaatadaptatie en Zoetwater die zijn neergelegd in het nationale Deltaprogramma (Deltaplan Waterveiligheid, Ruimtelijke adaptatie en Zoetwater). De Watervisie 2021 vormt het strategische beleidsdeel en wat wij gaan doen is geconcretiseerd in een jaarlijks geactualiseerd Uitvoeringsprogramma Watervisie.

Klimaatverandering en maatschappelijke opgaven als de energietransitie maken dat het waterbeleid op een aantal aspecten aangepast, versneld of geïntensiveerd moet worden. Bij versterking van primaire waterkeringen wordt ingezet op het versterken van ruimtelijke kwaliteit van de te versterken waterkeringen en hun directe omgeving. Hiervoor worden de middelen ingezet uit de Reserve Meekoppelkansen.

De provinciale Omgevingsvisie zal de kapstok bieden om deze wijzigende opgaven te kunnen borgen.

De doelstellingen uit de Visie op de Waterrecreatie 2030 zijn het versterken van de economische en maatschappelijke waarde van de waterrecreatie in Noord-Holland. Dit betreft het versterken

van de groeipotentie en werkgelegenheid in deze sector en het, daar waar passend, faciliteren van de diverse vormen van waterrecreatie voor de inwoners en bezoekers van Noord-Holland

Wettelijk beleidskader

De wettelijke beleidskaders zijn vastgelegd in: Waterwet, Waterschapswet, Drinkwaterwet en Wet Hygiëne en Veiligheid Badinrichtingen en Zwemgelegenheden.

Provinciaal beleidskader

Watervisie 2021 'Buiten de oevers'

Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
3.1	Beschermen tegen overstromingen	2.344	0	2.344	510	10.456	12.290
3.2	Benutten en beheren water	3.483	1.835	1.648	0	2.800	4.448
Totaal		**5.827**	**1.835**	**3.992**	**510**	**13.256**	**16.738**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
3	3.2.2	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling waaronder waterbeheer
% waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit (oppervlaktewater):

Ecologische toestand Waterschapsgebied	Goed	Matig	Slecht	Ontoereikend
Hollands Noorderkwartier	0%	45%	6%	49%
Rijnland	0%	43%	18%	40%

Amstel, Gooi en Vecht	0%	37%	17%	47%
Jaar van meting			2017	

Toelichting tabel:

*Het betreft de ecologische toestand conform de Kaderrichtlijn Water (KRW)

*Rijnland en AGV zijn grensoverschrijdende waterschappen. De toestand van de waterlichamen in Zuid-Holland en Utrecht is in de cijfers meegenomen.

*Ook Rijkswaterstaat beheert een aantal waterlichamen. Deze zijn niet in de cijfers meegenomen omdat op http://www.waarstaatjeprovincie.nl alleen de toestand van de regionale, door waterschappen beheerde, waterlichamen is opgenomen.

*Percentages per waterschap tellen niet altijd op tot 100%. Dit komt door afrondingsverschillen.

Definitie volgens de website: De indicator geeft de ecologische kwaliteit van het water per waterschap, conform de KRW, weer via de vier categorieën goed, matig, ontoereikend en slecht.

Toelichting: de Europese KRW is in 2000 door het Europees Parlement vastgesteld. Deze kaderrichtlijn heeft als doel de kwaliteit van de oppervlakte- en grondwateren te verbeteren en in stand te houden. De KRW bevat een beoordelingsmethode voor het bepalen van de kwaliteitstoestand van het oppervlaktewater. De belangrijkste indicatoren voor de kwaliteit zijn de chemische en ecologische toestand van de waterlichamen. De chemische toestand wordt bepaald door meer dan 40 stoffen. De ecologische toestand wordt o.a. bepaald door de fysisch-chemische toestand en vier biologische kwaliteitselementen (macrofauna, overige waterflora, vis en fytoplankton). De beoordeling vindt plaats op basis van het 'one out-all out principe'. Dit principe houdt in dat indien één kwaliteitselement niet aan de eisen voldoet, de toestand van het waterlichaam als niet als goed wordt beoordeeld. De toestand van de vier afzonderlijke biologische kwaliteitselementen is minder negatief dan het totaalbeeld volgens bovenstaande tabel.

3.1 Beschermen tegen overstromingen

Onze rol

Wij voeren actief beleid voor het beschermen van de provincie tegen overstromingen die veroorzaakt kunnen worden door het bezwijken van een primaire of regionale waterkering. Dit wordt gedaan op basis van de Waterschapswet, de Waterwet en de Wet ruimtelijke ordening. Daarnaast is het nationale Deltaprogramma richtinggevend voor de provinciale ambities.

De waterbeheerders zijn initiatiefnemers van dijkversterkingen en bepalen in overleg met provincie en Rijk de programmering. De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van dijkversterkingsplannen voor primaire waterkeringen en is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen.

Door de waterschappen en Rijkswaterstaat worden de primaire waterkeringen periodiek getoetst op hun veiligheid. Gemeenten en provincie worden hierbij betrokken. Wanneer ze niet meer voldoen aan de wettelijke normen wordt er een programmering gemaakt voor het versterken van deze waterkeringen. Provincie en gemeenten worden betrokken voor het inbrengen van ruimtelijke wensen en kansen.

Het provinciale beleid ten aanzien van bescherming en overstroming sluit grotendeels aan bij het landelijke Deltaprogramma, de Deltaplannen Waterveiligheid en Ruimtelijke adaptatie (deltaprogramma 2018). Het beleid hiervoor is vastgelegd in de Provinciale Watervisie 2016-2021 en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

De provincie is bevoegd gezag voor de regionale waterkeringen, wijst ze aan en stelt hiervoor de veiligheidsnormen vast conform de IPO leidraad. Dit wordt vastgelegd in een provinciale verordening.

Wanneer primaire waterkeringen worden versterkt, beoordeelt de provincie of ze goed worden ingepast in het landschap, natuurwaarden worden gecompenseerd en recreatievoorzieningen worden teruggebracht. Waar mogelijk voegt de provincie in overleg met regionale partners extra ruimtelijke kwaliteit toe. Hiermee wil de provincie een impuls geven aan de regionale economie.

De provincie is verantwoordelijk voor het opstellen van beleid en zorgdragen dat Noord-Holland in 2050, voor zover haalbaar, waterrobuust en klimaatadaptief is ingericht. Voor het beheren en onderhouden van overstromingsdata hebben de provincies een wettelijke taak. De doelen en ambities zijn vastgelegd in de Watervisie 2021 (inclusief monitor) en worden opgenomen in de provinciale Omgevingsvisie.

Prioriteiten

Aanpassen aan klimaatverandering

Hierbij gaat het om de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en beperken van resterend overstromingsrisico. In het kader van het Deltaprogramma hebben alle overheden met elkaar afgesproken dat Nederland in 2050 zoveel als redelijkerwijs mogelijk waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. In 2020 moeten alle overheden dit in hun ruimtelijke beleid hebben verankerd. In 2017 is landelijk geconstateerd dat er een versnelling nodig is om deze doelen te halen. De rol van de provincie is in 2019-2020 met name er op toe te zien dat de waterschappen en de gemeenten stresstesten uitvoeren op grond waarvan regionale strategieën geformuleerd kunnen worden die uiterlijk in 2020 in een uitvoeringsprogramma resulteren. Daarnaast zet de provincie extra in op vitale en kwetsbare infrastructuur en de gevolgen van klimaatverandering daarop. Tevens zal ze in 2019-2020 de gegevens voor de Landelijke database Overstromingen, die weer noodzakelijk zijn voor de ROR2 (Richtlijn Overstromingsrisico's) en de provinciale risicokaart, op orde brengen. Ten slotte zal een impuls ontwikkeld worden om vooral gemeenten en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland een steuntje in de rug te geven om klimaatadaptatie ook daadwerkelijk te implementeren.

Deltaprogramma en Omgevingswet

Het nationale beleid staat in het teken van decentralisatie en het vergroten van doelmatigheid en efficiency van beleid. Provincies staan steeds meer aan de lat voor integraal ruimtelijk-economisch beleid, waar water onderdeel van uitmaakt. Hiermee wordt voorgesorteerd op de komst van de Omgevingswet, die naar verwachting in 2021 of later van kracht zal worden. Het Deltaprogramma heeft als doel om ervoor te zorgen dat Nederland nu en in de toekomst is beschermd tegen hoogwater en beschikt over voldoende zoetwater. Met de Minister van I&W en de Deltacommissaris zijn door het IPO afspraken gemaakt over acties die worden uitgevoerd door provincies.

Samenwerkingspartners

Samen met de waterschappen en de andere provincie is er een Visie regionale waterkeringen vastgesteld met een uitvoeringsprogramma. Dit programma bestaat o.a. uit het opstellen van leidraden voor het toetsen en versterken van regionale waterkeringen.

Beleidsevaluaties

Geen.

3.1.1 Kaders stellen voor regionale keringen

Toelichting

De provincie is bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De acties uit de Visie op de Regionale Waterkeringen 2016, die de provincies samen met de waterschappen en RWS hebben opgesteld, worden verder uitgewerkt in het Ontwikkelprogramma Regionale Keringen III (ORK III, looptijd 2018 en 2019). Onderwerpen zijn onder andere zorgplicht, meerlaagse veiligheid en kennisontwikkeling ten aanzien van toetsing van dijken, kunstwerken en niet-waterkerende werken. De provincie participeert in het begeleidingsteam Visie en begeleidt ORK III.

De beheergebieden van de waterschappen overschrijden de provinciegrenzen. Om het toezicht per waterschap op eenzelfde manier invulling te geven, zijn er op het niveau West-Nederland afspraken gemaakt tussen drie provincies en acht waterschappen, vastgelegd in het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014. Ook in 2019 gaat het hierbij om afspraken over het op een bepaalde tijd op orde zijn, toetsregels, format jaarrapportages et cetera. De provincie zit in het begeleidingsteam, stuurt op actualiteit en ziet toe op de uitvoering van de afspraken

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Toelichting

Coördinatie dijkversterkingen, goedkeuringsbesluiten, opstellen programma's ruimtelijke kwaliteit

De provincie is bevoegd gezag voor de versterking van de primaire keringen die onder verantwoordelijkheid van de waterschappen of Rijkswaterstaat vallen. De provincie keurt op verzoek van het waterschap dijkversterkingsplannen goed en verleent vergunningen (omgevingsvergunning, natuurvergunningen). De provincie heeft ook de wettelijke taak om op verzoek van de waterbeheerders de dijkversterkingsplannen en vergunningen ter visie te leggen. De provincie toetst of de dijken die worden versterkt op een goede wijze worden ingepast in het landschap, natuurwaarden worden gecompenseerd en bestaande recreatievoorzieningen worden teruggebracht. Belanghebbenden kunnen bij de Raad van State beroep instellen tegen goedkeuringsbesluiten van Gedeputeerde Staten.

Wij verwachten dat de waterschappen in 2019 de dijkversterkingsplannen voor Durgerdam, Marken, IJburg 2e fase en Zeeburgereiland ter goedkeuring aan GS voorleggen. Voor de dijkversterking Markermeerdijken zullen er in 2019 mogelijk procedures worden gevoerd bij de Raad van State (voorlopige voorzieningen en bodemprocedures).

Voor de primaire waterkering tussen Den Oever en Den Helder (Balgzanddijk, Waddenzeedijk Wieringen, Amsteldiepdijk), de waterkering IJmuiden en de polder Katwoude worden in 2019 verkenningen afgerond dan wel wordt er gestart met het opstellen van een projectplan Waterwet.

De provincie zet in op het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van de dijken die worden versterkt én op het daarbij direct oppakken van ontwikkelkansen in het aangrenzende water en land. Wij ondersteunen in 2019 initiatiefnemers die projecten willen ontwikkelen. Dat doen wij via samenwerkings- en realisatieovereenkomsten. Met bijdragen en op te stellen subsidieregelingen cofinancieren wij deze initiatieven. Reeds in uitvoering genomen ruimtelijke kwaliteitsprogramma's zijn die naar aanleiding van de versterkingen van de Hondsbossche en

Pettemer Zeewering, de Havendijk Den Oever en de Afsluitdijk. Ook de uitvoering van de innovatieve Prins Hendrikzanddijk Texel, die versterkt wordt door nieuwe duinen, kwelders en stranden inclusief nieuw fietspad, wordt in 2019 verder vervolgd. De uitvoering van de programma's bij de Hondsbossche en Pettemer Zeewering en de Havendijk Den Oever worden in 2019 afgerond.

Naar aanleiding van de dijkversterking Markermeerdijken wordt er in 2019 samen met circa 15 regionale partijen een Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam vastgesteld en wordt een bestuursovereenkomst met deze partijen ondertekend. Het gaat hierbij met name om recreatie- en natuurprojecten. Voor de borging van de ruimtelijke en landschappelijke inpassing van deze projecten wordt hiertoe tevens een Kader Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam opgesteld.

Uitvoering programma's ruimtelijke kwaliteit

In 2019 zullen naar verwachting de eerste projecten uit het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam en het Programma Ruimtelijke Kwaliteit Marken starten/in uitvoering worden genomen.

Van het programma ruimtelijke kwaliteit, dat in uitvoering is genomen naar aanleiding van de versterking van de Afsluitdijk – het zogenoemde Uitvoeringsprogramma De Nieuwe Afsluitdijk – zullen in 2019 het Off Grid Test Centre (OGTC) en de vismigratierivier in uitvoering worden genomen. Daarnaast zal er in 2019 een overeenkomst met het Rijk worden gesloten over de aanpak en uitbreiding van het monument. Overigens zal daarnaast, in opdracht van RWS, de uitvoering van de versterking van de Afsluitdijk in 2019 starten.

Bijdragen aan Deltaprogramma

In opdracht van de Deltacommissaris leveren wij in 2019 bijdragen aan het Deltaprogramma, specifiek aan het Programma Kust. De provincie vervult het voorzitterschap van het bestuurlijke Landelijk Overleg Kust (LOK) en van de ambtelijke Landelijke Kennisgroep Kust (LKK). De provincie coördineert in opdracht van de Deltacommissaris programma's en onderzoeken die betrekking hebben op de zandige kust en de provincie coördineert de inhoudelijke input voor het Deltaprogramma 2019.

Door klimaatverandering stijgt de zeespiegel. Om inbreng te kunnen leveren in regionale en landelijke discussies over zeespiegelstijging wordt er in 2019 gestart met een verkenning van de effecten van zeespiegelstijging op de veiligheid en op de ruimtelijke gevolgen hiervan voor de provincie.

3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

Toelichting

In het kader van het Deltaprogramma 2015 hebben alle overheden met elkaar afgesproken dat Nederland in 2050 zoveel als redelijkerwijs mogelijk waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. Hierbij gaat het om de thema's wateroverlast, hittestress, droogte en beperken van resterend overstromingsrisico. In 2020 moeten alle overheden dit in hun ruimtelijke beleid hebben verankerd. In 2017 is landelijk geconstateerd dat er een versnelling nodig is om deze doelen te halen. De rol van de provincie is in 2019 met name er op toe te zien dat de waterschappen en de gemeenten stresstesten uitvoeren op grond waarvan regionale strategieën geformuleerd kunnen worden die uiterlijk in 2020 in een uitvoeringsprogramma resulteren.

In 2019 zal vooral worden ingezet op vitale en kwetsbare infrastructuur, waarbij we de kwetsbaarheden in beeld gaan brengen en samen met betrokken partijen op zoek gaan naar oplossingen om die ook in de toekomst robuust tegen de effecten van klimaatverandering te

maken. Daarnaast gaan we in 2019 betrokken partijen ondersteunen bij de implementatie van klimaatadaptie bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 3.1		Beschermen tegen overstromingen					
Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.1.1	Kaders stellen voor regionale keringen	109	131	786	786	786	786
3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	2.793	1.514	1.301	391	391	391
3.1.3	Waterrobuuste inrichting bevorderen	111	164	257	257	257	257
Totaal lasten		3.014	1.809	2.344	1.434	1.434	1.434
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		3.014	1.809	2.344	1.434	1.434	1.434
Storting							
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	3.750	3.750	10.456			
Onttrekking							
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	-1.305	-330	-510			
Resultaat		5.459	5.229	12.290	1.434	1.434	1.434

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

3.2 Benutten en beheren water

Onze rol

De opgave voor de provincie is om er samen met andere partijen voor te zorgen dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor drinkwater, landbouw, natuur en andere bestemmingen. Voorraden moeten zorgvuldig worden beheerd. Er mag geen uitputting of verontreiniging plaatsvinden en wateroverlast moet zo veel mogelijk worden voorkomen. De provincie is slechts één van de overheden die ervoor moeten zorgen dat het watersysteem duurzaam wordt gebruikt. Alle overheden hebben hierin een taak. Daarnaast hebben ook maatschappelijke partijen en inwoners hierin een belangrijke rol. Alleen door een goede samenwerking tussen deze partijen kunnen doelen worden bereikt. In de Watervisie 2021 en in het bijbehorende Uitvoeringsprogramma is dit verder uitgewerkt.

Voor waterrecreatie heeft de provincie Noord-Holland de rol van regisseur van de uitvoering van het programma waterrecreatie. Naast de uitvoering van het eigen Uitvoeringsprogramma 2016-2019 is de provincie de organisator van de gekozen samenwerkingsstructuur. De provincie organiseert de overleggen en bijeenkomsten zoals die in de Visie zijn vastgelegd. Dit betreft onder meer het programmateam breed (ambtelijk), klankbordgroep (bestuurlijk) en de jaarconferentie waterrecreatie.

Samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners zijn waterschappen, Rijkswaterstaat, gemeenten en maatschappelijke partijen (zoals LTO, drinkwaterbedrijven, recreatieschappen en watersportorganisaties).

Prioriteiten

Voor waterrecreatie zet de provincie Noord-Holland met prioriteit in op de thema's waarvoor middelen zijn gereserveerd in het collegeprogramma 2015-2019. Dit zijn in de praktijk de zogeheten aquapunctuurpunten (benoemd en geselecteerd in de Visie op de Waterrecreatie 2030), activiteiten in het kader van recreatief personenvervoer over water, nieuwe zwemplekken en de investeringen die bijdragen aan economische ontwikkeling.

Voor oppervlaktewater wordt prioriteit gegeven aan aanleg van natuurvriendelijke oevers. Door deze aan te leggen verbetert de ecologische kwaliteit van het water. Er wordt gewerkt aan uitvoering van de projecten uit de 'Kansenkaart natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen' die in 2017 is opgesteld.

Voor grondwater wordt prioriteit gegeven aan het uitvoeren van 'projecten Kaderrichtlijn Water'. Deze hebben als doel om een goede toestand van het grondwatersysteem te bereiken en te behouden. Van bijzonder belang daarbij zijn met name de drinkwaterwinningen en Natura 2000-gebieden.

Beleidsevaluaties

<Hier vermeld je eventuele geplande/ te verwachte nota's en evaluaties (opsomming)>

3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

Toelichting

Waterrecreatie bevindt zich op het raakvlak van waterkwaliteit, economie, mobiliteit, recreatie en toerisme. De reserve waterrecreatie heeft als doel het realiseren van de Visie op de Waterrecreatie Noord-Holland 2030, 'Water, bron van recreatie'. Voor 2016-2019 is deze geconcretiseerd in een Uitvoeringsprogramma. Beide zijn vastgesteld door Provinciale Staten op 3 oktober 2016. Voor de volgende coalitieperiode zal een geactualiseerd uitvoeringsprogramma worden opgesteld dat eveneens ter besluitvorming aan Provinciale Staten zal worden voorgelegd. Informatie over de besteding van de middelen zal worden gedeeld met Provinciale Staten door een actualisering van de Monitor Waterrecreatie 2018.

Concreet worden de beschikbare middelen ingezet voor:

- het realiseren van de zogeheten aquapunctuurpunten (beschreven in de Visie) en meekoppelkansen bij beheer en onderhoud van het eigen provinciaal areaal;
- stimuleren van initiatiefnemers om het aantal zwemwaterlocaties uit te breiden met een subsidie voor onderzoek;
- het uitvoeren van de uitvoeringsregeling subsidie recreatief personenvervoer over water Noord-Holland 2018;
- het stimuleren van economische ontwikkeling binnen de waterrecreatie door het uitvoeren van de uitvoeringsregeling Water als Economische drager (WED) 2018;

- het uitvoeren van de afspraken uit het regionaal aanbod voor de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijke deel van het IJsselmeergebied.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal subsidies voor het starten van onderzoek naar nieuwe zwemwaterlocaties	Aantal	0	0	2	0	0	0
Aantal subsidiebeschikkingen Uitvoeringsregeling recreatief personen vervoer over water 2018	Aantal	0	0	5	0	0	0
Aantal subsidiebeschikkingen Uitvoeringsregeling Water als Economische Drager 2018	Aantal	0	0	10	0	0	0

3.2.2 Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen

Toelichting

De provincie stelt de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast (in het kader van de KRW, de Kaderrichtlijn Water) en draagt bij aan een goede kwalitatieve toestand van oppervlaktewater. Deze bijdrage betreft vooral het 'KRW-proof' maken van de eigen provinciale vaarwegen (aanleg vispassages en natuurvriendelijke oevers). Maar wij werken ook breder aan de kwaliteit van het oppervlaktewater in de provincie. Bijvoorbeeld door deelname - samen met onder andere de waterschappen - aan het op agrarische bedrijven gerichte programma Bodem en Water, deelname aan het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB), het uitvoeren van vismigratieonderzoek in het Noordzeekanaalgebied en inzet van het POP3-instrument voor de financiering van projecten die gericht zijn op waterkwaliteitsverbetering.

De provincie is verantwoordelijk voor de aanwijzing van zwemwater, de beoordeling van de veiligheid en het informeren van het publiek. De waterbeheerder is verantwoordelijk voor de kwaliteit van het zwemwater en de locatiehouder (vaak een gemeente of recreatieschap) beheert de zwemlocatie.

De provincie draagt er samen met het Rijk en de waterbeheerders aan bij dat er voldoende zoet water is voor verschillende functies zoals landbouw, natuur en recreatie. In het kader van het Deltaprogramma Zoetwater zijn hiertoe per zoetwaterregio bestuursovereenkomsten afgesloten; Noord-Holland maakt deel uit van de zoetwaterregio's West-Nederland en IJsselmeergebied. De provincie doet samen met de waterbeheerders onderzoek naar de beschikbaarheid van zoet water onder normale en droge omstandigheden, naar de maatregelen die de overheid in dit kader kan nemen en wat de gebruikers zelf kunnen doen. Wat dat laatste betreft kan gedacht worden aan waterbesparing en waterbuffering op bedrijfsniveau. Gebruikers worden gestimuleerd tot het nemen van maatregelen, onder andere door middel van het eerdergenoemde programma Bodem en Water.

De provincie draagt bij aan het beperken van wateroverlast. De actuele opgave, gebaseerd op de klimaatscenario's 2006, is bijna geheel gerealiseerd, mede doordat de provincie deze heeft gekoppeld aan andere gebiedsontwikkelingen. De nieuwe wateroverlastopgave, berekend op basis van nieuwe klimaatscenario's, wordt meegenomen in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. In de (ontwerp) Omgevingsvisie is de ambitie opgenomen om Noord-Holland zo klimaatbestendig en waterrobuust mogelijk in te richten in 2050.

Kwaliteit oppervlaktewater: aanleg natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen

Natuurvriendelijke oevers verbeteren de ecologische kwaliteit van het water. Volgens planning zal in 2019 13 km natuurvriendelijke oever (nvo) worden aangelegd in de Schermerringvaart, de Huigenvaart en Beverkoog. Dit is een onderdeel van de 'Kansenkaart natuurvriendelijke oevers in provinciale vaarwegen' die in 2017 is opgesteld. Bij het inventariseren van kansen voor nvo's wordt onder meer bekeken of er ruimte is voor de aanleg van (vis)steigers, zonder de functie van nvo's voor natuur en waterkwaliteit geweld aan te doen.

Kwaliteit oppervlaktewater: vismigratieonderzoek Noordzeekanaalgebied

Volgens planning zal dit onderzoek in 2019/2020 worden afgerond. De waterbeheerders Rijkswaterstaat, HHNK, AGV en Rijnland, de provincie Noord-Holland en de gemeente Amsterdam werken samen om de vismigratieknelpunten in het Noordzeekanaalgebied in kaart te brengen. Zowel voor trekvis als voor zoetwatervis. Dit onderzoek is nodig om verbetermaatregelen te kunnen treffen en om vast te kunnen stellen wat het effect is van de aanleg van de nieuwe zeesluis in IJmuiden, opdat zo nodig mitigerende maatregelen kunnen worden ontwikkeld.

Zwemwater

Gedeputeerde Staten hebben circa 150 zwemplekken aangewezen. Deze worden periodiek gecontroleerd en hierover wordt publieksinformatie verstrekt. De provincie heeft een subsidieregeling voor waterbeheerders en locatiehouders die hen stimuleert om maatregelen te treffen om te zwemwaterkwaliteit te verbeteren. Deze regeling zal ook in 2019 worden opengesteld.

Zoetwater

Er worden gebiedsprocessen ten behoeve van waterbeschikbaarheid uitgevoerd in de urgente verziltingsgevoelige gebieden. Dit is uiterlijk in 2021 gerealiseerd. Ook wordt waterbeschikbaarheid meegenomen in lopende gebiedsprocessen. In vijf urgente gebieden is een gebiedsproces afgerond of in uitvoering. Daarnaast is in nog eens vijf lopende gebiedsprocessen waterbeschikbaarheid meegenomen. Verder zijn diverse waterbesparende projecten uitgevoerd, zoals de pilot bovengrondse waterberging op Texel, of in uitvoering.

Wateroverlast

De actuele opgave zal in 2018 voor het beheergebied van Waterschap HHNK geheel gerealiseerd zijn. De waterschappen Rijnland en AGV kennen nog een kleine restopgave die de komende jaren opgelost zal worden.

In de (ontwerp) Omgevingsvisie is opgenomen dat een klimaatstresstest voorwaarde is voor alle ruimtelijke (her)ontwikkelingen. Daarbij is wateroverlast een van de criteria

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aanleg natuurvriendelijke oevers (in km)	Aantal	0	0	13	0	0	0

3.2.3 Schoon en voldoende grondwater bevorderen

Toelichting

De provincie is de beheerder van het grondwater (Kaderrichtlijn Water) en moet zorgen voor een goede kwantitatieve en kwalitatieve toestand van grondwater. De ondergrond moet duurzaam

worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verzilting van grondwatervoorraden moet worden voorkomen. De projecten die worden uitgevoerd om deze doelen te bereiken liggen vast in de Watervisie 2021 en worden uitgevoerd in de periode 2016 tot en met 2021.

Vergunningverlening grondwateronttrekking

De provincie is bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie. Bij het behandelen van vergunningaanvragen wordt erop toegezien dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt. Uitputting en verzilting van voorraden dient te worden voorkomen. Jaarlijks worden circa 25 vergunningen aangevraagd.

Uitvoeren projecten Kaderrichtlijn Water (KRW)

Om een goede toestand van het grondwater te bereiken en te behouden wordt een programma van 35 projecten uitgevoerd in de periode tot en met 2021. Daarbij wordt in het bijzonder aandacht besteed aan de onder de KRW beschermde gebieden: drinkwaterwinningen en Natura 2000-gebieden. Een goede grondwaterstand, voldoende toevoer van water en een goede kwaliteit van het water zijn daarbij belangrijk.

Monitoring

De provincie beheert een provinciaal grondwatermeetnet. Grondwaterstanden worden continue gemeten en de grondwaterkwaliteit wordt periodiek (elke drie jaar) bepaald. Met behulp van deze metingen wordt inzicht verkregen in de toestand van het regionale grondwatersysteem. In 2019 wordt hierover gerapporteerd in interprovinciaal verband, voor deelstroomgebied Rijn-West.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Vergunningverlening grondwateronttrekking	Aantal	0	25	25	25	25	25
KRW projecten (aantal afgerond)	Aantal	0	5	5	10	10	0
Toestand rapportage	Aantal	0	0	1	0	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

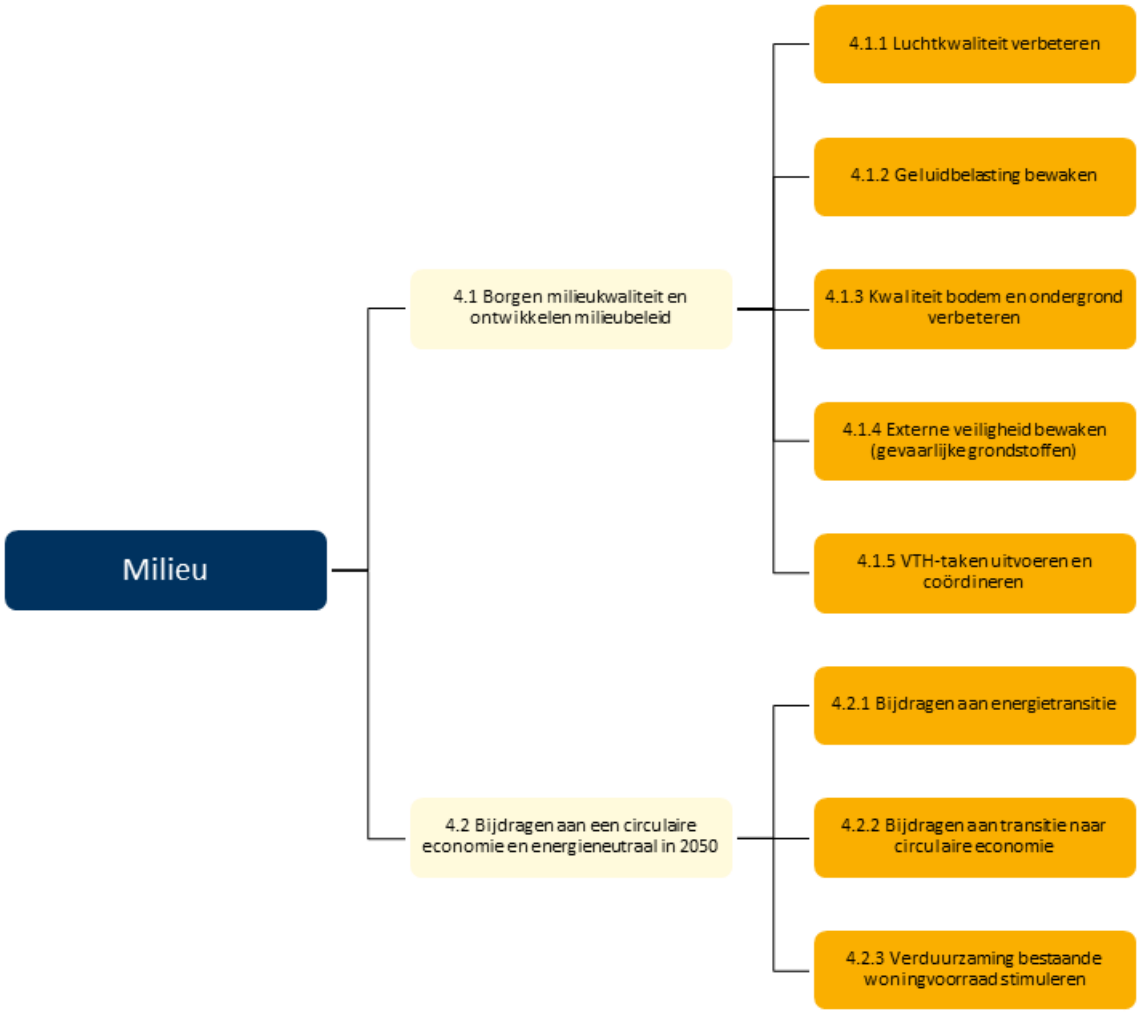
Beleidsdoel 3.2 Benutten en beheren water

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.2.1	Waterrecreatie stimuleren	159	4.679	223	223	223	223
3.2.2	Schoon en voldoende oppervlaktewater bevorderen	3.309	3.897	2.341	1.291	1.091	1.091
3.2.3	Schoon en voldoende grondwater bevorderen	1.681	1.558	919	919	919	919
Totaal lasten		5.149	10.134	3.483	2.433	2.233	2.233
Totaal baten		-1.028	-2.130	-1.835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten		4.120	8.004	1.648	1.598	1.398	1.398
Storting							
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	1.681	979	2.800	2.000	2.000	2.000
Onttrekking							
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	-117	-5.888				
Resultaat		5.685	3.095	4.448	3.598	3.398	3.398

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 4 Milieu

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Een duurzame, veilige en gezonde leefomgeving bevorderen

We dragen bij aan een gezonde en veilige leefomgeving. Verbetering realiseren we in samenwerking met gemeenten, bedrijfsleven, milieu- en natuurorganisaties en inwoners. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op milieugebied is belegd bij de omgevingsdiensten (OD IJmond, OD NZKG en OFGV en de RUD Noord-Holland Noord). Met deze diensten hebben wij een eigenaars- en een opdrachtgever/opdrachtnemer-relatie.

We streven naar een goede balans tussen economische ontwikkeling en leefbaarheid. De milieukwaliteit in Noord-Holland voldoet minimaal aan de wettelijke basiskwaliteit en waar mogelijk wordt gestreefd naar verbetering (onder andere WHO-normen).

We dragen bij aan de circulaire economie en hebben de ambitie per 2050 energieneutraal te zijn. We trachten de energiebehoefte te beperken, het gebruik van duurzame energie te maximaliseren en gebruik van grondstoffen zo efficiënt mogelijk te laten zijn.

Wettelijk beleidskader

De regelgeving voor milieu, energie en circulaire economie komt deels vanuit Europa en deels vanuit het Rijk.

Provinciaal beleidskader

Milieubeleidsplan: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Publicaties/Milieubeleidsplan_2015_2018.org

Provinciale Milieuverordening: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Provinciale_Milieuverordening

Beleidsagenda Energietransitie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Energieneutraal/Publicaties/Beleidsagenda_Energietransitie_Noord_Holland.org

Actieagenda circulaire economie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Duurzame_economie/Publicaties/Actieagenda_circulaire_economie.org

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
4.1	Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid	26.991	2.980	24.011	1.411	4.733	27.333
4.2	Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050	16.516	0	16.516	1.695	14.647	29.468
Totaal		**43.507**	**2.980**	**40.527**	**3.106**	**19.381**	**56.801**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
4	4.1.2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	RUD Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
4	4.1.2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
4	4.1.2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
4	4.1.2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
4	4.2.1	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie
4	4.2.1	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	stimuleren duurzame economie
4	4.2.1	Alliander N.V.	Energievoorziening

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Milieu, energie en klimaat	
Broeikasgassen:	
Totale emissie van broeikasgassen	19.142.423 *
Jaar van meting	2016

Definitie volgens de website: De indicator geeft de totale emissie van broeikasgassen in de provincie Noord Holland (uitgedrukt in CO2 equivalenten) in absolute aantallen in tonnen weer.
* De bron voor deze meting is de Klimaatmonitor. Dit betreft de totale energie gerelateerde CO2-emissie in tonnen en dus niet de totale emissie van broeikasgassen in CO2 equivalenten. De reden om niet de totale emissie van broeikasgassen in CO2-equivalenten te vermelden, is dat de Klimaatmonitor zich tot de energiegerelateerde CO2-emissie beperkt. De totale emissie van broeikasgassen is alleen op landelijk niveau bekend. Deze wordt niet naar provincies uitgesplitst.

Energieneutraliteit:	
Totale productie van hernieuwbare energie	14,00
Jaar van meting	2016

Definitie volgens de website: de indicator geeft de totale productie van hernieuwbare energie weer in Peta joule (PJ) in de provincie Noord Holland.
Toelichting: omdat de opwekking van duurzame energie in veel gevallen niet bemeterd wordt (bijvoorbeeld zonnepanelen), zijn deze gegevens minder goed beschikbaar dan regulier gas- en elektriciteitsgebruik. Om de hoeveelheid duurzame energie per provincie te bepalen, maakt de door Rijkswaterstaat ontwikkelde klimaatmonitor (klimaatmonitor.databank.nl) inschattingen met betrekking tot de energieproductie.

4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

Onze rol

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van bodembeheer en regionale luchthavens. Daarnaast is de provincie bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wetgeving in het fysieke domein (milieu, water en natuur). Op het gebied van luchtkwaliteit heeft de provincie een stimulerende en samenwerkende rol.

Op het terrein van geluid is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidbelasting van provinciale wegen en van industrieterreinen van regionaal belang. Tevens is de provincie op basis van de Wet Milieubeheer (en straks de Omgevingswet) bevoegd om stiltegebieden aan te wijzen en regels te stellen inzake het voorkomen of beperken van geluidhinder in stiltegebieden.

Op basis van de Wet Milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen. Die regels staan in de Provinciale Milieuverordening (PMV). Het gaat om de regels voor milieubeschermingsgebieden zoals stiltegebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en aardkundige monumenten. Ondertussen zijn de eerste verkenningen gestart richting een Omgevingsverordening in het kader van de Omgevingswet, dit wordt de komende periode verder opgepakt. De regelgeving uit de Provinciale Milieuverordening wordt daarin meegenomen.

Bij de besluitvorming over plannen en projecten is het op basis van de Wet milieubeheer verplicht om een Milieueffectrapport (MER) op te stellen. De MER heeft tot doel het milieubelang volwaardig mee te nemen in de afwegingen. De provincie is bevoegd gezag voor de vaststelling en goedkeuring van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een MER moet worden opgesteld. De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening bevoegd gezag voor een MER zijn, bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel.

Samenwerkingspartners

Per onderwerp variëren de samenwerkingspartners. De voornaamste partijen op milieugebied zijn het Rijk, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten en bedrijven.

Prioriteiten

In de uitwerking van motie 110 is het provinciale milieubeleid op enkele onderdelen uitgebreid. Zo is er een pilot gestart voor het monitoren van de omgevingskwaliteit en worden er extra maatregelen getroffen om de geluidbelasting te verminderen en de stilte te bevorderen. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor de invoering van de Omgevingswet, bijvoorbeeld de overdracht van (een deel van) de bodemtaken naar gemeenten.

Omgevingsfactoren

Mede door de toenemende milieudruk in stedelijk gebied is een andere koers nodig om transities in gang te zetten om op langere termijn duurzaam te kunnen zijn en aan (nieuwe) normen te voldoen. Om de transities mogelijk te maken en kansen te benutten, is het noodzakelijk om nieuwe coalities aan te gaan en daarbij passend instrumentarium te ontwikkelen. De milieudialogen zijn hiervan een voorbeeld.

Beleidsevaluaties

De tussenstand van het milieubeleid is in het voorjaar van 2017 in Provinciale Staten behandeld. Op dit moment is nog een nieuwe beleidsevaluatie voorzien.

Tussenstand Milieubeleid: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Publicaties/Tussenstand_Milieubeleid_2015_2018.org

4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Toelichting

In het Milieubeleidsplan staat de volgende doelstelling geformuleerd: “(…) het verder verbeteren van de luchtkwaliteit in Noord-Holland, gericht op het creëren van een gezonde leefomgeving voor haar inwoners (...)”. De provincie neemt deel aan het Nationaal Actieplan Luchtkwaliteit (NAL) dat naar een permanente verbetering van de luchtkwaliteit streeft.

Pilot Monitoring omgevingskwaliteit

Bij de behandeling van de provinciale Omgevingsvisie is motie 90-2017 aangenomen die Gedeputeerde Staten oproept om per 2050 omgevingswaarden vast te stellen op basis van de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Om onder de Omgevingswet omgevingswaarden te mogen vaststellen is het een voorwaarde dat de ontwikkeling ervan wordt

gemonitord. Om die reden is in de uitwerking van motie 110 een project voorgesteld voor de monitoring van de omgevingskwaliteit (luchtkwaliteit, maar ook geur en geluid). Het project richt zich op het Noordzeekanaalgebied en zal samen met partners (gemeenten, bedrijven en inwoners) worden uitgevoerd. Het project wordt in 2020 afgesloten met een evaluatie.

Varend ontgassen

Bij de uitvoering van het Milieubeleidsplan is veel energie gestoken in het sturen op een schonere scheepvaart en de lobby richting het Rijk en Europa ten behoeve van strengere emissie-eisen van de binnenvaart. Praktisch gezien heeft dit ertoe geleid dat de provincie Noord-Holland per 1 maart 2017 een verbod op varend ontgassen heeft ingesteld. In 2019 starten we met de monitoring, signalering en handhaving in het Noordzeekanaalgebied/ Amsterdam-Rijnkanaal. Ook wordt de lobby voor een internationaal verbod op varend ontgassen voortgezet.

Geur

In het Milieubeleidsplan staat bij het thema geur de volgende doelstelling beschreven: “Het toewerken naar een verwaarloosbare geurhinder in Noord-Holland”. Om deze doelstelling te realiseren is vooral geïnvesteerd in het toepassen van innovatieve technieken om een beter inzicht te krijgen in de aard van geurgerelateerde klachten en waar mogelijk het achterhalen van de veroorzaker.

In de Westpoort is de afgelopen jaren een netwerk met elektronische neuzen (‘eNoses’) opgezet. Als onderdeel van de pilot Monitoring omgevingskwaliteit zal dit netwerk mogelijk worden uitgebreid met extra meetapparatuur.

Beleidskaders

- Beleidsregel geurhinder: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Geur/Beleidsdocumenten/Beleidsregel_beoordeling_geurhinder_inrichtingen_provincie_Noord_Holland.org

4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Toelichting

Geluidbelasting provinciale wegen

Op grond van de Europese Richtlijn Omgevingslawaai dient de provincie iedere vijf jaar een Actieplan geluid op te stellen. Tot nu toe is dit drie keer gebeurd: in 2009, 2014 en 2018. In het Actieplan voor de periode 2018-2022 heeft de provincie haar ambities vastgelegd met betrekking tot het terugdringen van de geluidbelasting door provinciale wegen. Via motie 110 is geld gereserveerd voor het leggen van aanvullend stil asfalt en gevelmaatregelen bij geluidbelaste woningen boven het vastgestelde ambitieniveau. Daarnaast is er, naar aanleiding van de PS-commissie NLWM van 28 mei 2018, extra budget opgenomen om aan de verhoogde ambitie (60/63 dB) betreft het reduceren van geluidsbelasting door provinciale wegen te voldoen.

Industrieterreinen van regionaal belang

In de Provinciale Milieuverordening zijn vijf industrieterreinen aangewezen als zijnde van ‘regionaal belang’. Dit houdt in dat de provincie bevoegd gezag is voor het geluidzonebeheer binnen de vastgestelde geluidzones van deze industrieterreinen. Het technisch beheer is door de provincie ondergebracht bij de Omgevingsdienst NZKG. In het kader van de Omgevingswet wordt gewerkt aan de overdracht van deze taak aan gemeenten.

Stiltegebieden

Er zijn 39 stiltegebieden benoemd in de Provinciale Milieuverordening. Hier geldt een algemene zorgplicht en er zijn gedragsregels opgenomen. In 2016/2017 is een herijking van het beleid uitgevoerd. Hieruit bleek dat drie stiltegebieden niet aan de eisen voldoen. Voor die drie gebieden zijn in 2018 'stiltetafels' georganiseerd die moeten leiden tot concrete oplossingen die handhaafbaar en uitvoerbaar zijn. Voor de stiltegebieden is via motie 110 extra handhavingsbudget geregeld. De resultaten van de herijking worden gebruikt om in 2019 nieuw beleid te ontwikkelen.

Beleidskaders

Actieplan geluid: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Duurzaamheid_Milieu/Geluid

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Sanering geluidbelaste woningen boven 63 dB	Aantal	0	20	59	59	59	59
Extra stil asfalt (in km)	Aantal	0	0	1,1	2,2	3,3	4,4

4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Toelichting

De provincie richt zich op het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van de bodem en de ondergrond. Het centrale uitgangspunt voor de Noord-Hollandse ondergrondvisie is dat er een goede balans wordt gevonden tussen bescherming, benutting en beheer van de ondergrond. Een belangrijk thema daarbij is de goede afstemming tussen bovengrondse ontwikkelingen en ondergrondse mogelijkheden en beperkingen. In de Verkenning ondergrondvisie zijn de provinciale opgaven voor de periode 2015-2020 opgenomen:

1. Beschermen van de grondwaterkwaliteit ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening;
2. Saneren van verontreinigingen van bodem en grondwater ter bescherming van mens en milieu en ter verhoging van de (gewenste) gebruiksmogelijkheden van de ondergrond;
3. Beschermen van de (toekomst)waarde van de ondergrond inclusief het aardkundig en archeologisch erfgoed;
4. Faciliteren van energiewinning uit de bodem (bijvoorbeeld door geothermie en warmte-koudesystemen).

Mijnbouwwet

Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat is bevoegd gezag voor vergunningen onder de Mijnbouwwet. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de winning van gas of aardwarmte (geothermie). Bij de meest recente wijziging van de wet hebben decentrale overheden een adviesrol gekregen. Vanuit deze rol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

Aardkundig erfgoed

Aardkundige waarden zijn die elementen en processen in het landschap die ons iets vertellen over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van dat landschap. De provincie Noord-Holland heeft 79 gebieden aangewezen als aardkundig waardevol, waarvan er zestien de status 'aardkundig monument' hebben gekregen. Deze zestien worden beschermd door middel van bepalingen in de Provinciale Milieuverordening.

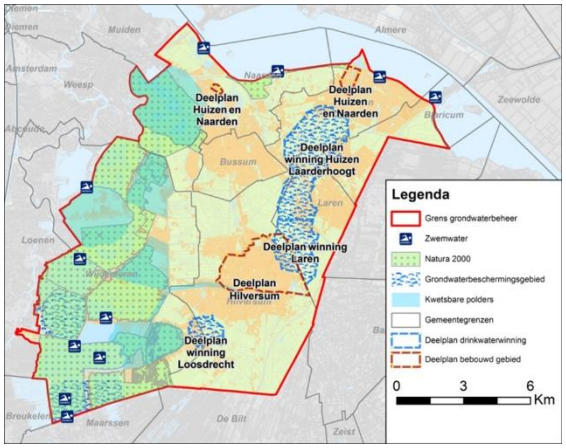
Bodemconvenant

In het landelijk bodemconvenant (http://www.bodemconvenant.nl/) zijn afspraken vastgelegd tussen Rijk, provincies, gemeenten en hoogheemraadschappen over te bereiken doelen met betrekking tot bodem en ondergrond voor de periode 2016 tot en met 2020. Het Rijk stelt budget beschikbaar om de overeengekomen doelen te realiseren en doorlopende projecten van voor 2016 af te ronden. De provincie heeft een uitvoeringsprogramma vastgesteld waarin doelen en thema's nader zijn uitgewerkt. De belangrijkste doelen zijn de aanpak van spoedlocaties bodemsanering, de gebiedsgerichte aanpak van grondwaterverontreiniging en de warmteoverdracht. Een aandachtspunt na deze convenantsperiode vormt de invoering van de Omgevingswet en de opheffing van de Wet bodembescherming, waarbij bodemtaken afnemen en de taakverdeling tussen provincie en gemeente verandert. De provincie bereidt zich samen met gemeenten hierop reeds voor.

Spoedlocaties bodemsanering

Spoedlocaties zijn locaties waarbij de bodemverontreiniging tot onacceptabele risico's voor mens, ecosysteem of verspreiding leidt. Het doel is alle spoedlocaties voor 2021 aangepakt of beheerst te hebben. De aanpak van locaties met risico's voor de mens is grotendeels gereed. De resterende

opgave betreft vooral de aanpak van locaties met verspreidingsrisico's.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi

In 't Gooi is sprake van vele, omvangrijke grondwaterverontreinigingen ten gevolge van industriële activiteiten in het verleden. Door de zandige bodem zijn deze verontreinigingen tot op grote diepte vermengd geraakt. De provincie pakt dit samen met vijf gemeenten, twee waterleidingbedrijven en het waterschap gebiedsgericht aan op basis van een langlopend (2011 tot 2021) convenant. Mogelijk verontreinigde locaties worden onderzocht en indien nodig opgenomen in het beheerprogramma. De financiering hiervan vindt plaats op basis van bijdragen van de convenantpartners en op basis van afkoopafspraken met partijen die verantwoordelijkheid dragen voor verontreinigingen. Voor dit gezamenlijke project bestaat een afzonderlijke website gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi: http://www.gwbeheergooi.nl/.

Stortplaatsen Wet milieubeheer

De provincie is verantwoordelijk voor het beheer en de nazorg van gesloten stortplaatsen en baggerdepots-Wm. Tijdens de exploitatie wordt per stortplaats vermogen opgebouwd middels nazorgheffingen. Dit vermogen wordt ondergebracht in een apart Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (Nazorgfonds), waarmee beheer en nazorg van de stortplaatsen na sluiting wordt gefinancierd. Na sluiting voert de provincie de nazorg uit. Momenteel worden stortplaatsen na exploitatie voorzien van een waterdichte afdekking. Deze

dient in beginsel eeuwigdurend gemonitord en periodiek vervangen te worden om lekkage naar de omgeving te voorkomen. Dit is weinig duurzaam. Daarom participeert de provincie in een landelijk project om te komen tot duurzaam stortbeheer (http://duurzaamstortbeheer.nl/;).

- Verkenning ondergrondvisie: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Bodem_en_ondergrond/Beleidsdocumenten/Verkenning_ondergrondvisie_Provincie_Noord_Holland.pdf
- Provinciaal uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Bodemsanering/Beleidsdocumenten/Provinciaal_Uitvoeringsprogramma_Bodemconvenant_2016_2020.pdf
- Lijst spoedlocaties (peildatum oktober 2017): https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Bodemsanering/Beleidsdocumenten/Spoedlocatielijst_peildatum_oktober_2017.org

4.1.4 Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)

Toelichting

In Noord-Holland zijn diverse bedrijven gevestigd die werken met gevaarlijke stoffen. Deze vallen onder het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Daarnaast vindt er transport plaats van gevaarlijke stoffen via weg, water, spoor en buisleidingen. Verder vallen ook de risico's als gevolg van het gebruik van de nationale luchthaven Schiphol en regionale luchthavens onder het beleid voor externe veiligheid. Voor een deel van de bedrijven in Noord-Holland die werken met gevaarlijke stoffen (vaak de wat grotere bedrijven, vallend onder het Besluit risico's zware ongevallen) is de provincie bevoegd gezag. Deze taken worden op basis van programmatische afspraken uitgevoerd door omgevingsdiensten.

Afval
De provincie wil negatieve gevolgen voor de leefomgeving door opslag en verwerking van afval tegengaan. Dat doet de provincie enerzijds door te voorkomen dat afval ontstaat en door hergebruik of recycling te stimuleren. Anderzijds zorgt de provincie ervoor dat een groot aantal afvalverwerkende bedrijven in Noord-Holland zich aan de geldende wet- en regelgeving houdt. Dit doen we door voorschriften op te nemen in de omgevingsvergunningen van deze bedrijven en erop toe te zien dat ze deze voorschriften ook daadwerkelijk naleven. Deze taken worden in opdracht van de provincie door de omgevingsdiensten uitgevoerd.

Regionale luchthavens
Sinds de inwerkingtreding van de Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens in 2009 is de provincie bevoegd gezag voor regionale luchthavens. Dit betekent dat zij besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Voor het beleid ten aanzien van de provinciale luchtvaarttaken is in 2010 de Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens vastgesteld. Voor het grootste deel van de regionale luchthavens is inmiddels een provinciale vergunning (luchthavenregeling of luchthavenbesluit) vastgesteld: voor de regionale luchthavens Hilversum en Texel, en voor verschillende kleinere velden voor MLA's (ultralichte toestellen) en zweefvliegtuigen. In voorbereiding zijn de Luchthavenbesluiten voor de helihavens Heliport Amsterdam en de standplaats van de traumahelikopter van het VUmc in Amsterdam.

- Beleidsnota Regionale Luchthavens: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Regionale_luchthavens/Beleidsdocumenten/Beleidsnota_regionale_luchthavens.org

4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Toelichting

De VTH-taken op het gebied van water, milieu, groen en bereikbaarheid worden door de omgevingsdiensten uitgevoerd. Dit betreft onder andere het verlenen van vergunningen en ontheffingen voor industrie, flora en fauna, zwemwater en de controle op de naleving ervan. De omgevingsdiensten voeren soortgelijke taken uit namens gemeenten. Samen met deze gemeenten en andere zogenoemde 'ketenpartners' in Noord-Holland, zoals het Rijk, de waterschappen, de terreinbeheerders, het Openbaar Ministerie en de politie, werken wij op een netwerkende wijze samen om maatschappelijke doelen in het fysieke domein te realiseren.

De doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen voor de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken liggen vast in de Nota VTH-beleid Provincie Noord-Holland 2018-2020. De omgevingsdiensten voeren dit VTH-beleid uit. In uitvoeringsprogramma's leggen we vast welke activiteiten de omgevingsdiensten jaarlijks uitvoeren om een bijdrage te leveren aan het realiseren van dit VTH-beleid. Hierbij geven we elk jaar prioriteiten aan waar de omgevingsdiensten extra aandacht aan besteden bij de uitvoering. Voor 2019 zijn dit de spoedlocaties bodem, energiebesparing industrie en afvalgerelateerde VTH-taken. Via de kaderbrief is extra budget aangevraagd voor de bodemtaken (€ 640.000,-) en de ICT van de RUD Noord-Holland Noord (€ 353.000).

De coördinatie van de VTH-taken in Noord-Holland hebben we verdeeld tussen de beleidsvelden 'groen' (natuur) en 'grijs' (milieu). Voor 'groen' hebben we met betrokken partijen zoals gemeenten, waterschappen, terreinbeherende organisaties en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord handhavingsuitvoeringsprogramma's voor de Natura 2000-gebieden gemaakt. In deze programma's staan de activiteiten die elke partij uitvoert in het betreffende gebied. Voor 'grijs' stellen we in 2019 een samenwerkingsagenda op.

Onderstaande indicatoren geven een weergave van de belangrijkste speerpunten:

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
VTH taken uitgevoerd conform Uitvoeringsprogramma's	Percentage	100	100	100	100	100	100
Prioriteiten uitgevoerd conform afspraak/ uitvoeringsprogramma	Percentage	100	100	100	100	100	100
Coördinatie uitgevoerd conform programma's	Percentage	100	100	100	100	100	100

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.1 Borgen milieukwaliteit en ontwikkelen milieubeleid

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren	1.974	1.533	1.157	605	605	605
4.1.2 Geluidbelasting bewaken	393	471	1.180	510	510	430
4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	4.480	12.113	2.359	1.306	732	367

4.1.4	Externe veiligheid bewaken (gevaarlijke grondstoffen)	609	620	65	65	65	65
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	18.751	20.594	22.230	21.777	21.003	20.965
Totaal lasten		26.207	35.330	26.991	24.263	22.915	22.432
Totaal baten		-7.649	-6.373	-2.980	-2.616	-2.439	-2.074
Saldo van baten en lasten		18.558	28.957	24.011	21.647	20.476	20.358
Storting							
4.1.3	Resv. bodemsanering	18.044	5.752	4.733	5.396		
Onttrekking							
4.1.3	Resv. bodemsanering	-1.008	-7.694	-1.411	-397		
Resultaat		35.594	27.015	27.333	26.646	20.476	20.358

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Onze rol

Wij leveren onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstelling van 49% vermindering van de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 en een circulair en energieneutraal Nederland in 2050. De provincie draagt op verschillende manieren bij aan de versnelling van de energietransitie. Dit doen we onder andere door de ontwikkeling van warmtenetten te ondersteunen, gemeenten door het Servicepunt Duurzame Energie te laten adviseren hoe nieuwe en bestaande woningen kunnen worden verduurzaamd, de industrie en de glastuinbouw te stimuleren energie te besparen en innovatie van de productie van groen gas uit biomassa te ondersteunen. De rollen die we hiervoor inzetten, variëren van opdrachtgever, kadersteller en toezichthouder tot regisseur, partner en het leveren van de (co)financiering.

Samenwerkingspartners

Het behalen van de landelijke doelstelling is een gezamenlijke opgave van alle partners. Overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners, maken allemaal onderdeel uit van de transitie en dragen bij aan het behalen van de doelstelling.

Prioriteiten

In 2019 liggen de prioriteiten bij de Regionale Energie- en Klimaatstrategieën, de verduurzaming van de gebouwde omgeving, het MRA Grand Design 2.0, het MRA geothermie onderzoeksprogramma, de CO_2-leidingen en warmtenetten voor de glastuinbouw, de transitie van het NZKG en tot slot het stimuleren van innovatie en circulaire economie.

Omgevingsfactoren

In 2018 is er een landelijk Klimaat- en Energieakkoord gesloten en is een Klimaatwet tot stand gekomen. Daarmee is er versnelling gekomen in de aanpak. Om vanuit de provincie daaraan vanuit onze rol te kunnen bijdragen hebben PS extra budget beschikbaar gesteld. In 2018 is tevens de Staat van Energietransitie voor de provincie Noord-Holland opgesteld. Dit instrument voorziet in een breed overzicht aan monitoringsgegevens ten aanzien van de CO_2-emissie van de verschillende sectoren in Noord-Holland, alsook van de opwekking van duurzame energie.

Beleidsevaluaties

In 2019 zal de Beleidsagenda Energietransitie en de Actieagenda Circulaire Economie worden geëvalueerd, vooruitlopend op het formuleren van nieuw beleid in het programma “Nieuwe energie” dat een uitwerking vormt van de omgevingsvisie.

4.2.1 Bijdragen aan energietransitie

Toelichting

Wij leveren een bijdrage aan de energietransitie door het uitvoeren van de activiteiten zoals genoemd in de Uitvoeringsparagraaf Energietransitie behorend bij de Beleidsagenda Energietransitie.

In aanvulling op de eerdere besluitvorming in de 2de begrotingswijziging 2018 wordt in de Kaderbrief voor 2019 voorgesteld om projecten te (co)financieren die de energietransitie versnellen. Dit is een voortzetting van de uitvoering op motie 110, waarbij gedacht werd aan initiatieven zoals de Green Deal over CO_2-reductie, de ontwikkeling van het Solar Lab in Petten en geothermie.

In 2019 liggen de prioriteiten bij de Regionale Energie- en Klimaatstrategieën, het MRA Grand Design 2.0, het MRA geothermie onderzoeksprogramma, de werkzaamheden van het Servicepunt Duurzame Energie, de CO_2-leidingen en warmtenetten voor de glastuinbouw (zie ook 5.3.4) en de

4.2.2 Bijdragen aan transitie naar circulaire economie

Toelichting

Wij leveren een bijdrage aan de transitie naar een circulaire economie door het uitvoeren van onze tweejaarlijkse Actieagenda circulaire economie.

In 2019 zal er een onderzoek uitgevoerd worden naar de ruimtelijke consequenties van circulaire economie, organiseren we Living Labs om tot een goede uitwisseling van grondstoffen te komen en stimuleren wij bedrijven om zich te ontwikkelen in de richting van een circulaire economie (zie ook 5.3.2).

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal bedrijven deelgenomen aan onze stimuleringsprogramma’s	Aantal	0	10	30	60	pm	pm
Icoonketens in de vorm van Living labs	Aantal	0	1	1	2	pm	pm

4.2.3 Verduurzaming bestaande woningvoorraad stimuleren

Toelichting

Met het programma *Verduurzaming bestaande woningvoorraad Noord-Holland* stimuleert de provincie particuliere woningeigenaren en corporaties hun woningen te verduurzamen. Voor het stimuleren van particuliere woningeigenaren zijn de volgende activiteiten benoemd:

1. Regionale energiebesparingsprogramma's voor particuliere woningeigenaren (€7.600.000,-);
2. Ondersteuning ontwikkeling nieuwe financieringsvormen voor woningverduurzaming (€400.000,-);
3. Ondersteuning lokale duurzame energiecoöperaties bij het realiseren van duurzame energieprojecten (€1.081.000,-);
4. Ondersteuning ontwikkeling van nieuwe woningadvies software voor verduurzamingsmaatregelen (€600.000,-).

Voor het stimuleren van verduurzaming van corporaties:

5. Ontwikkeling ondersteuningsprogramma verduurzaming corporatiebezit (€500.000,-).

Voor activiteiten 1 t/m 3 zijn in 2018 uitvoeringsregelingen opgezet. Activiteit 1 heeft tot doel te helpen bij de verduurzaming van minimaal 25.000 woningen. In 2019 hebben alle Noord-Hollandse regio's een regionaal energiebesparingsprogramma voor particulieren in uitvoering. Deze regionale programma's bestaan uit een regionaal energieloket en activiteiten waarmee particuliere woningeigenaren worden gestimuleerd om daadwerkelijk te investeren in energiebesparing of duurzame energie installaties. Voor activiteit 2 draaien er in 2019 minimaal 2 pilots met nieuwe financieringsvormen voor woningverduurzaming. Met een bijdrage aan de ontwikkeling van innovatieve financieringsvormen worden meer eigenaren-bewoners in staat gesteld of bereid gevonden om te investeren in verduurzamingsmaatregelen.

Daarnaast zijn er in 2019 diverse lokale duurzame energiecoöperaties, activiteit 3, dankzij subsidie van de provincie gestart met de realisatie van een duurzaam energieproject. Deze collectieven worden gerund voor en door burgers en hebben als doel energiebesparing en opwekking van duurzame energie te bevorderen.

Regionale energieloketten zetten voor de advisering van eigenaren-bewoners software in. Deze

software helpt hen om het energieverbruik in kaart te brengen, ondersteunt bij de inventarisatie van de maatregelen die al zijn uitgevoerd en helpt bij de selectie van verduurzamingsmaatregelen. In 2019 ondersteunt de provincie financieel de ontwikkeling van deze software (activiteit 4).

De provinciale inzet voor de verduurzaming van het corporatiebezit richt zich op het stimuleren van samenwerking tussen corporaties, kennisontwikkeling en kennisuitwisseling. Dit programmadeel, activiteit 5, zal worden uitgevoerd in samenwerking met Aedes (vereniging van corporaties) en het provinciale Servicepunt Duurzame Energie en zal in 2019 vorm krijgen.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 4.2 Bijdragen aan een circulaire economie en energieneutraal in 2050

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.2.1	Bijdragen aan Energietransitie	4.398	27.244	15.250	3.350	2.389	2.416
4.2.2	Bijdragen aan transitie naar circulaire economie	9	620	1.113	783	618	618
4.2.3	Verduurzaming bestaande woningvoorraadstimuleren	1.164	1.165	153	153	153	153
Totaal lasten		5.571	29.029	16.516	4.286	3.160	3.187
Totaal baten		-249	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		5.322	29.029	16.516	4.286	3.160	3.187

Storting

4.2.1	Resv. Energietransitie	4.785		
4.2.2	Resv. Circulaire economie	881	100	
4.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	8.981		

Onttrekking

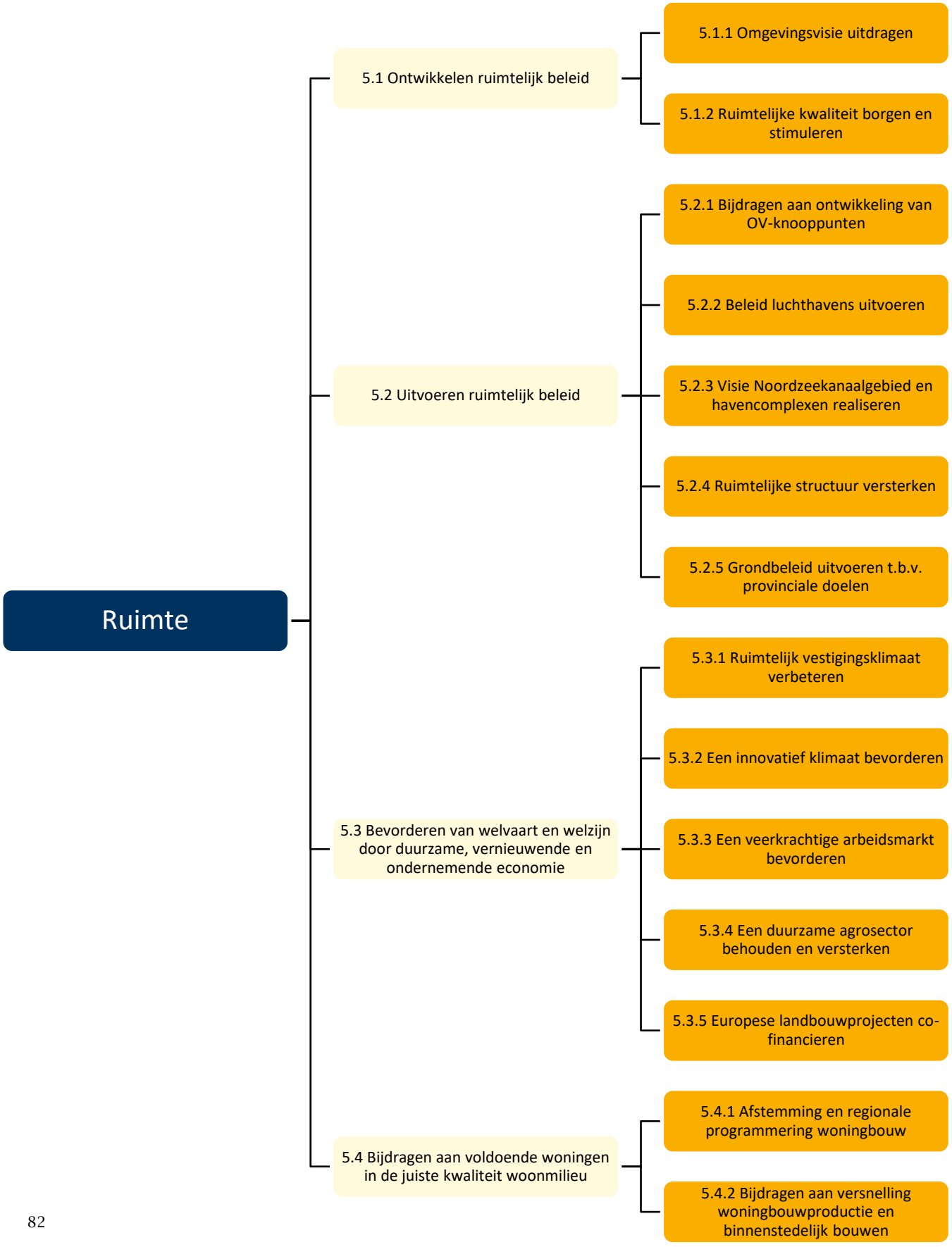
4.2.1	Resv. Energietransitie	-1.200	-1.000	
4.2.2	Resv. Circulaire economie	-495	-165	
4.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad			

Resultaat	5.322	29.029	29.468	3.221	3.160	3.187

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 5 Ruimte

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De provincie zorgt samen met andere overheden voor een goede ruimtelijke inrichting van de leefomgeving. Duurzaam ruimtegebruik, ruimtelijke kwaliteit en klimaatbestendigheid zijn daarvoor de leidende principes. De provincie streeft een aantrekkelijke leefomgeving na, waar de inwoners van Noord-Holland op een zo prettig mogelijke manier kunnen wonen, werken en recreëren. Diverse functies vragen om ruimte in Noord-Holland. De provincie bekijkt deze zaken in samenhang, maakt ruimtelijk-economisch beleid en coördineert bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

In 2018 is de provinciale Omgevingsvisie NH2050 vastgesteld. Daarin staat de lange termijn visie voor de fysieke leefomgeving van Provinciale Staten van Noord-Holland verwoord. De Omgevingsvisie is integraal van opzet en vervangt alle strategische visies die de provincie tot aan de vaststelling van de Omgevingsvisie had. Het vormt daarmee ons strategische lange termijnbeleid. Vanuit onze integrale Omgevingsvisie worden in de komende vier jaar vele acties en instrumenten ingezet om onze lange termijn ambities waar te maken. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans tussen economische groei en leefbaarheid in Noord-Holland. Zo kunnen we voor toekomstige generaties het welvaarts- en welzijnsniveau in Noord-Holland op een hoog niveau houden.

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet Ruimtelijke Ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
- Luchthavenindelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Omgevingswet (in ontwikkeling)
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV)
- Provinciale Woonvisie “Goed wonen in Noord-Holland”
- Programma OV-knooppunten (“Maak Plaats!”)
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Strategisch Beleidskader Economie
- Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt
- Visie noordzeekanaalgebied 2040

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
5.1	Ontwikkelen ruimtelijk beleid	1.813	0	1.813	0	0	0
5.2	Uitvoeren ruimtelijk beleid	14.230	8.351	5.879	3.874	20.164	22.169
5.3	Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie	17.648	8.848	8.800	6.500	19.873	22.173

5.4	Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu	1.808	0	1.808	1.100	18.003	18.711
Totaal		**35.499**	**17.199**	**18.300**	**11.474**	**58.040**	**63.053**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
5	5.3.2	Innovatiefonds Noord-Holland	Stimuleren duurzame economie
5	5.3.1	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven.
5	5.1.2	Schadeschap Luchthaven Schiphol	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.
5	5.3.1	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor
5	5.1.2	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio
5	5.2.3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
5	5.3.1	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied
5	5.3.1	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
5	5.3.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
5	5.3.1	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
5	5.3.1	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
5	5.3.1	Zeehaven IJmuiden N.V.	Visserijbelangen
5	5.1.1	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
5	5.1.2	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
5	5.3.2	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Regionale economie	
Werkgelegenheid	
Percentage bruto arbeidsparticipatie	70,9%
Jaar van meting	2017

Definitie volgens de website: Werkgelegenheid wordt hier uitgedrukt in het percentage bruto-arbeidsparticipatie: het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de totale bevolking van 15-75 jaar.

Bruto regionaal product	
Percentage toename van het Bruto regionaal product (BRP)	3,7%
Jaar van meting	2017

Definitie volgens de website: de indicator geeft de groei weer van het Bruto regionaal product (BRP) van de provincie Noord Holland ten opzichte van het voorgaande jaar. Het BRP is de totale geldwaarde van alle in een provincie geproduceerde goederen en diensten gedurende een jaar.

5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Onze rol

We zijn bevoegd gezag via onze ruimtelijke verordening, wij stellen kaders en stimuleren en regisseren via onze instrumenten zoals de provinciale Omgevingsvisie. Om ruimtelijke kwaliteit vorm en inhoud te geven zetten we instrumenten in zoals het ontwerpteam, de Adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit (ARK/intern), Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO/extern), Taskforce Ruimte en Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK).

Samenwerkingspartners

We werken samen met gemeenten aan de verhoging van de kwaliteit van de gemeentelijke plannen en met initiatiefnemers voor ruimtelijke ontwikkeling. Deze rol zal toenemen onder de nieuwe Omgevingswet (zorgplicht omgevingskwaliteit), en door de grote transities die het landschap grondig zullen veranderen.

Prioriteiten

Opstellen van de Omgevingsvisie, het actualiseren van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, het voorbereiden van de Omgevingsverordening en stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit.

Beleidsevaluaties

Het is van belang om te toetsen of het instrumentarium in het licht van de Omgevingsvisie ook de grote opgaven die de transities met zich meebrengen aankunnen en hiertoe zo nodig een voorstel uit te werken. Tevens wordt het ruimtelijke kwaliteitsinstrumentarium tegen het licht gehouden.

5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Toelichting

PS hebben een integraal strategisch langetermijnbeleid vastgesteld met de Omgevingsvisie NH2050. Elk van deze ambities is terug te vinden in de programma's twee tot en met zeven in deze begroting. De belangrijkste acht onderwerpen waar PS ambities over hebben vastgesteld zijn: Klimaatadaptatie (programma 3.1), gezonde leefomgeving waaronder bodem, water, lucht, geluid, veiligheid (programma 3.2 en 4.1), biodiversiteit (programma 6), economische transitie en energietransitie (programma 4.2 en 5.3), mobiliteit (programma 2), verstedelijking en landschap (programma 5, 6 en 7).

Om de Omgevingsvisie binnen en buiten de provinciale organisatie levend te houden en onder de aandacht te brengen, is continue actie noodzakelijk. Intern door voorlichting over de Omgevingsvisie. Daarnaast door advisering vanuit de vastgestelde visie aan GS, PS en ambtelijke organisatie bij de uitwerking en het bepalen van activiteiten die bijdragen aan het behalen van door PS in de visie gestelde ambities en doelen. Extern door voorlichting, informatie en advisering.

De implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet brengt met zich mee dat wij samen met partijen in onze ruimtelijke omgeving een instrumentarium opbouwen en lerenderwijs werken. Hiertoe wordt in 2019 onder meer een digitaal platform ontwikkeld voor en door gemeenten en provincie en ontwikkelen we samen met gemeenten pilots.

Het digitale stelsel wordt ontwikkeld in opdracht van het Ministerie van BZK; via de provincie wordt in 2019 en verder ervaring opgedaan met de producten uit het digitale stelsel. Om ervaring op te doen met het (digitaal) samenwerken tussen verschillende overheden, ontwikkelen de gemeente Haarlemmermeer, het waterschap Rijnland en de provincie een app in het kader van de pilot Steigers.

Tot slot wordt in 2019 een aantal nog nader in te vullen bijeenkomsten georganiseerd ter ondersteuning van een goede implementatie van (het gedachtegoed van) de Omgevingswet.

5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

Toelichting

Noord-Holland heeft grote ambities geformuleerd in haar Omgevingsvisie. Provinciale Staten hebben daarbij een sturingsfilosofie omarmd volgens het adagium: “lokaal wat kan, regionaal wat moet”. De opgave staat altijd centraal en bepaalt of en zo ja met wie en met welke instrumenten we opgaven proberen te slechten.

Gedeputeerde Staten beschikken over meerdere instrumenten om ruimtelijke kwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in het landschap te borgen: de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK), de Adviescommissie Ruimtelijke Ontwikkeling (ARO), de Taskforce Ruimte (TFR) en de Ruimte voor Ruimte-regeling (RvR).

De PARK, ARO en TFR zijn onafhankelijke adviseurs die gevraagd (PARK, ARO, TFR) en ongevraagd (PARK) advies uitbrengen aan GS (PARK, ARO) en gemeenten (ARO, TFR). Het aantal adviezen is grotendeels afhankelijk van de vraag. De Ruimte voor Ruimte-regeling is een uitvoeringsinstrument gericht op de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied door het opruimen van storende agrarische bebouwing.

De ARO adviseert over de ruimtelijke kwaliteit van – veelal lokale – plannen die grote impact hebben op het landschap. De ARO, bestaande uit acht deskundigen, komt hiervoor gemiddeld negen keer per jaar bijeen en geeft zo’n 30 adviezen per jaar (afgaande op 2015 en 2016). In 2017 werden 13 adviezen uitgebracht. Over de plannen die zijn besproken, de adviezen die hierover zijn gegeven en de trends die worden gesignaleerd, wordt ieder jaar een jaarverslag gemaakt, in de vorm van een online magazine(https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Advies_bij_ruimtelijke_ontwikkelingen#aro).

De Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK) is een ruimtelijk expert en adviseert GS bij veranderingen en ontwikkelingen op regionaal niveau. Door zijn onafhankelijke positie heeft de PARK een belangrijke rol binnen het publieke debat over de inrichting van de leefomgeving in Noord-Holland. GS hebben budget beschikbaar gesteld voor de periode van drie jaar voor het aanstellen van een nieuwe PARK.

De TFR, bestaande uit een wisselend panel van deskundigen, biedt hulp aan gemeenten die professionele hulp nodig hebben bij ruimtelijke ontwikkelingen die moeilijk van de grond komen. De TFR richt zich op het verbeteren van de kwaliteit en het gebruik van de leefomgeving. Op verzoek van een gemeente kan de taskforce een 'assist' organiseren. Dit is een aanbesteding van een onafhankelijke studie. Het aantal assists is hiermee afhankelijk van de hoeveelheid aanvragen vanuit de gemeenten. In 2018 is een evaluatie van recente assists van de TFR opgeleverd. (https://archief13.archiefweb.eu/archives/archiefweb/20160302111500/http://www.noord-holland.nl/web/Themas/Ruimtelijke-ordening/Taskforce-Ruimtewinst/Assists.htm). Er is nog budget beschikbaar voor het uitvoeren van één assist. GS hebben besloten voor het resterende bedrag van €39.000,- gemeenten de mogelijkheid te bieden om een assist aan te vragen.

De Ruimte-voor-Ruimte regeling in zijn huidige vorm wordt afgeschaft. De regeling wordt tegenwoordig meer als een financieel middel toegepast, waaraan de ruimtelijke kwaliteit ondergeschikt is. In het kader van de Omgevingsverordening en de transformatie van leegstaande (agrarisch) bebouwing naar een nieuwe functie, wordt gekeken naar alternatieve instrumenten. Dit met als doel om een afname van de ruimtelijke kwaliteit en de negatieve invloed van leegstand op de vitaliteit van het landelijk gebied tegen te gaan.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.1 Ontwikkelen ruimtelijk beleid

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen	1.411	1.798	1.516	979	979	979
5.1.2 Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren	12.879	5.310	297	247	247	247
Totaal lasten	14.290	7.108	1.813	1.226	1.226	1.226
Totaal baten	-7.534	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	6.756	7.108	1.813	1.226	1.226	1.226
Storting						
Onttrekking						
Resultaat	6.756	7.108	1.813	1.226	1.226	1.226

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Onze rol

We vervullen verschillende rollen. Als regisseur maken we samen met de partners in de regio afspraken over verstedelijkingsopgaven via OV-knooppunten, over hoe we adviseren over de ontwikkeling van Schiphol, de ontwikkeling van het Noordzeekanaalgebied en andere grote ruimtelijke ontwikkelingen. Daarnaast vervullen we als provincie de expertrol, we brengen specifieke kennis in over de ontwikkelingen van knooppunten. We stimuleren ook ontwikkelingen om daar los van onze kennis financiële middelen voor beschikbaar te stellen in de vorm van investeringen en onderzoeken. En we oefenen onze rol van bevoegd gezag uit door advisering over en toetsing van ruimtelijke plannen.

Samenwerkingspartners

Onze samenwerkingspartners zijn zeer divers van aard, en omvatten medeoverheden, private partijen, zoals Schiphol en Haven Amsterdam, vervoerders als NS, ProRail en Connexion, en maatschappelijke organisaties actief op het gebied van wonen, onderwijs, zorg, natuur, recreatie en cultuur.

Prioriteiten

De ontwikkeling van de bestemming van de Averijhaven en stimuleren van het verbeteren van de leefbaarheid in de omgeving van Schiphol via het Leefbaarheidsfonds. Bij OV-knooppunten geven we prioriteit aan de knooppunten die bijdragen aan prioriteiten van de woningbouwopgave.

Beleidsevaluaties

Geen

5.2.1 Bijdragen aan ontwikkeling van OV-knooppunten

Toelichting

Wij dragen op meerdere manieren en vanuit verschillende rollen bij aan de ontwikkeling van knooppunten. Hiervoor is in 2014 het programma OV-knooppunten gestart. Goede knooppuntontwikkeling komt alleen tot stand door goede samenwerking tussen een groot aantal partijen.

Binnen het programma is veel kennis opgedaan op het gebied van knooppuntontwikkeling. In onze expertrol doen we onderzoek en ontwikkelen we zelf en samen met partners kennis en procesinstrumenten. In 2019 zijn dat onder andere de doorontwikkeling van het schalenschema en het vlindermodel. Ook monitoren we de voortgang van de programmadoelstellingen. Deze kennis stellen wij beschikbaar aan onze partners.

In onze coördinerende en verbindende rol dragen wij momenteel bij aan de beleidsontwikkeling van knooppunten op (gedeelten van) de drie corridors Zaancorridor, Kennemerlijn en Schipholcorridor. Afhankelijk van de vraag komt daar vanaf 2019 waarschijnlijk een vierde (deel van een) corridor bij (zie indicatorentabel). Daarnaast blijven we de ontwikkelingen op knooppunten verbinden met andere relevante (beleids)dossiers zoals Mirt-onderzoeken. Ook is knooppuntontwikkeling onderdeel van de actieagenda MRA (actie 1.8).

Verder leveren wij op verschillende manieren een bijdrage aan de concrete knooppuntontwikkelingen. Gemeenten staan aan het roer. Wij hebben een stimulerende rol en ondersteunen onze partners met kennis en een breed scala aan procesinstrumenten. Afgaande op

onze inzet in 2017 en 2018 verwachten we dat voor circa twintig knooppunten te doen (zie indicatorentabel). Ten slotte stimuleren we knooppuntontwikkeling met cofinanciering van projecten die een goede bijdrage leveren aan de totale knooppuntontwikkeling. Het gaat veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere (co)financiers.

In 2019 is voor het uitvoeren van de expertrol, de coördinerende rol en de stimulerende rol 0,47 miljoen euro beschikbaar.

De nu voorziene behoefte aan cofinanciering voor de jaren 2017-2021 is in kaart gebracht en hiervoor is 16,75 miljoen euro beschikbaar gesteld. Hiervoor gelden randvoorwaarden en er is een toetsingskader met heldere criteria opgesteld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag. In 2018 zijn we over 5 knooppunten (van de 20 waaraan we op verschillende manieren bijdragen) in gesprek over concrete aanvragen ter grootte van circa 9 miljoen euro. De verwachting is dat in 2019 voor zes knooppunten een bijdrage wordt gevraagd.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Coördineren van (delen van) corridors	Aantal	3	3	4	4	4	4
Stimuleren knooppunten door de inzet van kennis en proces-instrumenten	Aantal	28	20	20	20	20	20

5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Toelichting

Het bevorderen van een veilige en duurzame ontwikkeling van Schiphol in samenhang met de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam en het bevorderen van een veilige en duurzame ontwikkeling van de regionale luchthavens.

Hieronder verstaan we ook nadrukkelijk het bevorderen van de internationale concurrentiepositie van de metropool en de ruimtelijke ontwikkeling, waaronder de leefomgeving en woningbouw, in de MRA in relatie tot de luchthaven Schiphol.

Instrumenten om dat te realiseren vinden wij vooral in de bestuurlijke netwerken in relatie tot de MRA, de Noordvleugel, Schiphol en het Rijk.

Om dit te realiseren zetten wij in op verschillende onderwerpen van het dossier. Het gaat daarbij om:

Wonen-Vliegen

Wij houden toezicht op de uitvoering van de regionale afspraken ‘wonen en vliegen’. Wij voeren de regie in een systeem van monitoring van de uitvoering van het rekenschap geven en de informatievoorziening binnen de 20 Ke-contour conform de brief die in maart 2018 naar Provinciale Staten is gestuurd.

Leefbaarheid

Wij houden toezicht op de besteding van de gelden van de Stichting Leefomgeving Schiphol die geïnvesteerd worden in het verbeteren van de leefbaarheid in de omgeving van Schiphol. In het bestemmingsreglement en beleidskader is vastgelegd waaraan het geld moet worden besteed.

Hier hebben wij, Schiphol en het Rijk elk 10 miljoen euro voor beschikbaar gesteld. Onze subsidie is in 2018 verleend. De uitkering van de gelden geschiedt in drie jaar. In 2018 is € 5 miljoen aan voorschot uitgekeerd, in 2019 wordt een voorschot van € 2,5 miljoen uitgekeerd. Als lid van de Raad van Toezicht van de Stichting Leefomgeving Schiphol houden wij toezicht op de besteding van de beschikbaar gestelde middelen.

In het kader van leefbaarheid geven wij aan Luchtvaart Community Schiphol een bijdrage van € 80.000 voor het programma Werk en de Luchthaven. Dit programma helpt mensen die aan de zijlijn van de arbeidsmarkt staan aan een baan op de luchthaven. Hierbij wordt breed gekeken in de omgeving van de luchthaven.

ORS

Wij blijven in gesprek met de gesprekspartners (sector, Rijk, gemeenten, bewoners) in de Omgevingsraad Schiphol over de ontwikkeling van Schiphol en de balans van groei en leefbaarheid daarbij. De wijze waarop is afhankelijk van de evaluatie van de ORS die in 2018 wordt uitgevoerd.

Schadeschap Luchthaven Schiphol

Wij blijven participeren in de gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol, het gemeenschappelijk overheidsloket voor de afwikkeling van schadeclaims door de uitbreiding van Schiphol als gevolg van het besluit PKB Schiphol en Omgeving van 1995. In 2017 heeft de toenmalige Staatssecretaris I&M besloten dat per 1 juli 2018 de eventuele nieuwe schadeclaims voortaan afgehandeld zullen worden door haar eigen organisatie (Rijkswaterstaat). Daarmee zal op termijn (enige jaren naar verwachting), als de huidige werkvoorraad geheel afgehandeld is, het Schadeschap worden opgeheven.

Regionale luchthavens

Sinds de inwerkingtreding van de Regelgeving burgerluchthavens en militaire luchthavens in 2009 is de provincie bevoegd gezag voor regionale luchthavens. Dit betekent dat zij besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden. Verder verleent de provincie ontheffingen voor het starten vanaf en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Een deel van de provinciale luchtvaarttaken wordt in opdracht van de provincie uitgevoerd door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

Voor het beleid ten aanzien van de provinciale luchtvaarttaken is in 2010 de Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens vastgesteld. Voor het grootste deel van de regionale luchthavens is inmiddels een provinciale vergunning (luchthavenregeling of luchthavenbesluit) vastgesteld: voor de regionale luchthavens Hilversum en Texel, en voor verschillende kleinere velden voor MLA's (ultralichte toestellen) en zweefvliegtuigen. In voorbereiding zijn de luchthavenbesluiten voor de helihavens Heliport Amsterdam en de standplaats van de traumahelikopter van het VUmc in Amsterdam.

1. Beleidsnota regionale luchthavens: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Verkeer_vervoer/Regionale_luchthavens/Beleidsdocumenten/Beleidsnota_regionale_luchthavens.org

5.2.3 Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

Toelichting

De ambitie is om met het NZKG een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam en in samenhang met Haven Den Helder de havencomplexen te versterken.

Secretariaat

Om een integrale afweging te kunnen maken tussen bijvoorbeeld uitbreiding of transformatie en ruimte voor wonen of werken hebben de gezamenlijke partners in het gebied het Bestuursplatform opgericht. Het Bestuursplatform is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Visie NZKG 2040. Het is een overlegplatform waarin de gemeenten langs het Noordzeekanaal, het Rijk, de vaarwegbeheerder en de havenbeheerders elkaar informeren over actuele ontwikkelingen in het gebied om in te spelen op ontwikkelingen. Om dit in gang te zetten heeft het Bestuursplatform zijn eigen projectorganisatie: het projectbureau NZKG. Zij voert het secretariaat en het projectleiderschap voor gezamenlijke acties uit.

Gezamenlijke projecten

In 2019 zal met name ten aanzien van de energietransitie een uitwerking worden gemaakt om te besluiten wat er op termijn aan acties nodig zal zijn. Met betrekking tot circulaire economie zullen twee cases worden uitgewerkt; ook wordt er een ruimte-intensiveringsmonitor gemaakt.

Via het jaarlijkse Uitvoeringsprogramma, te vinden op de website www.noordzeekanaalgebied.nl, wordt verantwoording afgelegd. Ook is hier het actuele nieuws over ontwikkelingen te vinden.

SHIP

Het SHIP is een informatiecentrum waar bezoekers informatie krijgen over de bouw van de nieuwe zeesluis, het havenindustriële complex, ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid en innovatie in de regio en beroepsmogelijkheden op het gebied van techniek. Hierbij wordt zowel gekeken naar het nu als naar de toekomst.

Het SHIP (Sluis en Haven Informatiepunt) zorgt voor een sterkere profilering van de regio door aandacht voor toekomst van de regio in combinatie met bedrijvigheid, duurzaam en innovatief ondernemen en groei van werkgelegenheid. Het informatiecentrum is zeven dagen per week geopend. Voor meer informatie zie de website SHIP.

Naast de algemene informatie zal in 2019 via lespakketten met name de beroepsvoorlichting aan middelbare scholieren in heel Noord-Holland extra aandacht krijgen.

Reserves Ontwikkeling havencomplexen

Het Noordzeekanaalgebied (NZKG) en Haven Den Helder hebben de ambitie om het gebruik van fossiele brandstoffen verder terug te dringen en om te zetten naar groene energie. Tevens speelt in beide complexen de druk op de fysieke en milieuruimte. Om de havencomplexen te ondersteunen in hun ontwikkeling wordt door de provincie ingezet op het versterken van de internationale concurrentiepositie van de gebieden om zo werkgelegenheid en verduurzaming te realiseren. Met name de bouw en het onderhoud van de windparken voor de Noord-Hollandse kust en UK geven de Noord-Hollandese zeehavens een unieke positie. Ook de aanlanding van wind op zee in de havengebieden is van cruciaal belang voor de energietransitie van Noord-Holland.

In het Noordzeekanaalgebied kan de ontwikkeling van de Energiehaven hier een belangrijke rol in spelen. Vanuit het NZKG zijn al diverse windparken gebouwd, waardoor het inmiddels een sterke positie op de markt heeft verworven. Door het versterken van het offshore windcluster draagt dit bij aan de versterking van de internationale concurrentiepositie van de MRA. Tevens levert de bouw en het onderhoud van windmolenparken (veel) werkgelegenheid en toegevoegde waarde op in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder.

Om op deze kansen in te spelen heeft de regio een idee ontwikkeld om van het baggerdepot Averijhaven een energiehaven te maken gericht op de offshore wind. Dit idee heeft het Bestuurlijk Overleg Averijhaven, waarin vertegenwoordigd zijn Havenbedrijf Amsterdam, Zeehaven IJmuiden,

de gemeente Velsen en TATA Steel, onder leiding van de provincie verder uitgewerkt. In 2018 is gewerkt aan de MER om te bepalen of de activiteiten met name milieutechnisch inpasbaar zijn.

Besluitvorming over de ontwikkeling van een energiehaven zal uiterlijk begin 2019 moeten plaatvinden om zo alle partijen zekerheid te geven over de te nemen acties en investeringen. Indien de onderzoeken een positief beeld laten zien, zal in 2019 ook aan de provincie worden gevraagd te investeren in de ontwikkeling van de energiehaven.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Secretariaat bestuursplatform	Aantal	3	3	4	4	4	4
Bezoekers SHIP/ voorlichting techniek onderwijs	Aantal	50.000	30.000	30.000	30.000	30.000	5.000
De ontwikkeling 1 havencomplex	Aantal	0	0	1	0	0	0

5.2.4 Ruimtelijke structuur versterken

Toelichting

Ten aanzien van ruimtelijke ordening wordt in 2019 uitvoering gegeven aan het volgende:

1) Wij waarborgen onze provinciale doelstellingen door in gesprek te gaan met gemeenten over hun ruimtelijke plannen en visies. Wij doen dat in dialoog binnen heldere kaders, waaronder in 2019 de omgevingsvisie, en in een vroegtijdig stadium. De sturingsfilosofie uit de Omgevingsvisie en de doelstellingen van de Omgevingswet, die in 2021 of later in werking treedt, worden met deze werkwijze nader vorm gegeven. Met deze werkwijze beogen wij het samenbrengen van de provinciale belangen met gemeentelijke belangen en waar nodig een afweging op bovenlokaal niveau. De formele RO-procedure voor bestemmingsplannen (inclusief het instrumentarium als zienswijze en reactieve aanwijzing) maakt onderdeel uit van de werkwijze, maar is als zodanig het sluitstuk van het proces van ruimtelijke planvorming;

2) Wij adviseren regio's over regionale visies, opgaven en afstemming en brengen de provinciale belangen hierbij in. Dit kan ook bovenregionaal of interprovinciaal zijn.

3) Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact worden adviezen opgesteld.

De provincie voert daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. De basis hiervan ligt in de Structuurvisie of de opvolger daarvan, de Omgevingsvisie, voor zover het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen en deze onderzoeken en projecten niet al in andere operationele doelen zijn ondergebracht (zoals OV-knooppunten, Schiphol en Noordzeekanaalgebied). Wat studies en onderzoeken betreft gaat het bijvoorbeeld om ruimtelijke verkenningen en strategieën van energietransitie, Durgerdam, samenwerkingsagenda Zaanstad, samenwerkingsagenda IJsselmeergebied, netverzwaringen, netwerkinpassing, metropolitaan landschap, MRA en diverse RO-onderzoeken.

Er is een aantal projecten in uitvoering zoals Bloemendalerpolder en de Nieuwe Strandwal.

5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Toelichting

Ten behoeve van diverse beleidsdoelen, met name Bereikbaarheid; verbeteren en aanleggen infrastructuur en Groen; beschermen en ontwikkelen van een hoogwaardige toegankelijke groenstructuur, koopt, ruilt en verkoopt de provincie grond en vastgoed. Indien noodzakelijk wordt het onteigeningsinstrument toegepast. Deze activiteiten worden uitgevoerd binnen de kaders van het vastgestelde Grondbeleid, waarin transparantie en markconformiteit de belangrijkste uitgangspunten zijn. Hiernaast draagt de provincie zorg voor het efficiënt beheren, verhuren en verpachten van gronden in eigendom van de provincie die niet behoren tot de provinciale infrastructuur en niet in gebruik zijn voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. Een uitgebreide beschrijving van de ontwikkelingen binnen de projecten, de hoeveelheid transacties, de financiële mutaties en de boekwaarden van de gronden wordt zichtbaar gemaakt in de Paragraaf Grondbeleid van deze begroting en in de Jaarrekening. Naar verwachting wordt eind 2018 een nieuwe Nota Grondbeleid vastgesteld. Dit raakt aan de opzet van dit OD. Vanaf de begroting 2019 vertalen wij de uitgangspunten van het nieuwe Grondbeleid naar KPI's. Deze KPI's geven op jaarbasis zicht op de bijdrage van grond aan het realiseren van provinciale doelen.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.2 Uitvoeren ruimtelijk beleid

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.2.1	Bijdragen aan ontwikkeling van OV-knooppunten	405	1.011	4.597	3.723	3.723	723
5.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	165	10.392	736	736	736	736
5.2.3	Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren	869	483	519	519	519	259
5.2.4	Ruimtelijke structuur versterken	1.471	2.024	4.189	4.368	4.368	4.368
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	10.877	2.049	4.189	4.732	4.042	3.942
Totaal lasten		13.787	15.959	14.230	14.078	13.388	10.028
Totaal baten		-8.234	-8.273	-8.351	-7.679	-9.679	-9.419
Saldo van baten en lasten		5.553	7.686	5.879	6.399	3.709	609

Storting

5.2.1	Resv. OV Knooppunten			11.273	3.398		
5.2.2	Resv. Leefbaarheidsfonds Schiphol						
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	1.612	393	1.552	250		
5.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling			7.340			

Onttrekking

5.2.1	Resv. OV Knooppunten			-3.874	-3.000	-3.000	

5.2.2	Resv. Leefbaarheidsfonds Schiphol		-10.000				
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	-700					
5.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling						
Resultaat		6.465	-1.921	22.169	7.047	709	609

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

In ons Coalitieakkoord Ruimte voor Groei hebben wij een aantal ambities neergelegd voor de economie in Noord-Holland. Noord-Holland behoort tot de sterkste economische regio's van Nederland. De Noord-Hollandse economie is goed voor zo'n 21% van het Bruto Binnenlands Product en 18% van de banen van Nederland. Verreweg de meeste buitenlandse investeringen en buitenlandse vestigingen van bedrijven in Nederland komen in onze provincie terecht. Sterke troeven van Noord-Holland zijn onder meer de aanwezigheid van Amsterdam en Schiphol, de hoogwaardige en veelzijdige arbeidsmarkt, de aanwezigheid van bijzondere clusters als zeehavens, het luchthavencomplex, de zaadveredeling en Greenports, het Hilversumse Mediapark en sterke sectoren als de internationale handel, de logistiek, de financiële en zakelijke dienstverlening en de creatieve industrie in de Amsterdamse regio. Wij hebben aangegeven er alles aan te willen doen om de regionale economie duurzaam aan te jagen. Wij doen dit door ruimte te geven aan vernieuwing, duurzaamheid en ondernemerschap.

De provinciale overheid is er voor de inwoners en de maatschappij. Het economisch beleid staat dan ook ten dienste van de Noord-Hollandse maatschappij als geheel. Om die reden hebben we als ons doel van het economisch beleid gekozen voor het bevorderen van welvaart én welzijn. Daarmee leggen we een relatie naar de nationale en internationale discussie over het begrip 'brede welvaart' (onder andere commissie-Stiglitz (2009) en commissie-Grashoff (2016)). De kern van het debat is de overtuiging dat welvaart meer is dan de omvang van het nationaal of persoonlijk inkomen. Ook aspecten als gezondheid, geluk, veiligheid, goed onderwijs, goede huisvesting en ontplooiingsmogelijkheden worden ervaren als welvaartscomponenten. Als één van de eerste overheden in Nederland hebben we besloten om deze 'brede welvaart'-aspecten te meten en in te zetten om er ons beleid aan te toetsen. Dit doen we met de Barometer Welvaart & Welzijn.

Onze rol

In het Strategisch Beleidskader Economie hebben we ervoor gekozen om zoveel mogelijk uit te gaan van onze verbindende rol als middenbestuur en vanuit die rol te werken aan de optimale condities waarbinnen de economie zich verder kan ontplooien. Vanuit die gedachte is onze beleidsfocusgericht op het versterken van het vestigingsklimaat. Een goed vestigingsklimaat is een cruciale randvoorwaarde voor de economie en de aantrekkelijkheid van de regio voor bedrijven.

Prioriteiten

Binnen het brede begrip van 'vestigingsklimaat' hebben we gekozen voor een focus op de volgende vestigingsplaatsfactoren:

1. Een aantrekkelijk en duurzaam ruimtelijk vestigingsklimaat (5.3.1)
   Dit gaat over de beschikbaarheid van ruimte voor economische activiteiten, over bedrijventerreinen, kantoorlocaties, havens, Schiphol, detailhandel, digitale infrastructuur, internationalisering en ruimte voor toerisme. De beschikbaarheid van ruimte voor economische activiteiten is een absolute basisvoorwaarde voor de economie.
2. Een sterk innovatief klimaat (5.3.2)
   Deze vestigingsplaatsfactor focust op het innovatief vermogen van de economie en de inzet van kennis, onderzoek en technologie om innovaties te verzilveren in nieuwe producten en nieuwe markten. De ontwikkeling en toepassing van kennis en innovatie is één van de belangrijkste concurrentiefactoren in de economie.
3. Een veerkrachtige arbeidsmarkt (5.3.3)
   Hieronder definiëren wij het aanbod van arbeid, de match tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de inzetbaarheid van het menselijk kapitaal en de inclusieve arbeidsmarkt. De factor arbeid behoort tot de klassieke productiefactoren en is een belangrijke randvoorwaarde voor de ontwikkeling van de economie.
4. Een sterke een duurzame agrosector (5.3.4 en 5.3.5)
   De agrosector heeft een zeer groot ruimtelijk belang in Noord-Holland èn een aanzienlijk economisch belang, vooral op gebied van export, innovatie en ketensamenwerking. Op gebied van duurzaamheid en innovatie liggen er vele opgaven c.q. kansen. Met het programma Natuurinclusieve landbouw dragen we bij aan behoud en versterken van de bodemvruchtbaarheid en (agro)biodiversiteit.

Omgevingsfactoren

De invloed die overheden op de economie hebben, is beperkt. Er zijn namelijk talloze omgevingsfactoren die van invloed zijn. Daarbij is de conjunctuurontwikkeling de belangrijkste. Deze is afhankelijk van de mondiale ontwikkeling van de economie. Nederland als handelsland is sterk afhankelijk van export als pijler onder de economie. Een ontwikkeling als de Brexit zal impact hebben op handelsstromen van en naar het Verenigd Koninkrijk (VK). In 2016 ging 10% van de Nederlandse export naar het VK. Noord-Holland is goed voor een kwart van die 10%. Naast de conjunctuurontwikkeling is er een aantal trends en ontwikkelingen die invloed zullen hebben op de ontwikkeling van de Noord-Hollandse economie. Denk daarbij aan de ‘vierde industriële revolutie’. Die gaat over de enorme vooruitgang die de laatste jaren is geboekt op het terrein van digitalisering en datacommunicatie, waarbij we steeds meer een versmelting zien tussen digitale, fysieke, cognitieve en biologische toepassingen. ‘Big data’ en het ‘internet of things’ zijn belangrijke aanjagers. Dit leidt tot toepassingen als autonoom rijdende voertuigen en robotisering van productieprocessen zoals bijvoorbeeld in de logistiek. Een andere trend is het toenemend belang van de stad in het totaal van de economie. De wereld verstedelijkt in snel tempo en de economische marktstrategieën passen zich daarop aan. In Noord-Holland zien we dit terug in de dominantie van de stad Amsterdam in de economische cijfers van Noord-Holland. Een laatste voorbeeld van een ontwikkeling in de economie is de toenemende focus op duurzaamheid. Dit is enerzijds een beleidsgedreven ontwikkeling, anderzijds zien we ook steeds meer ondernemers die inhaken op de kansen die er liggen, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire economie, duurzame energie en duurzame landbouw.

Beleidsevaluaties

In het beleidskader is genomen dat een jaarlijkse actualisatie wordt opgesteld om te beslissen of de gekozen prioriteiten nog passen bij de ontwikkelingen.

5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Toelichting

De provincie heeft projecten in voorbereiding en in uitvoering ter verbetering van het ruimtelijk vestigingsklimaat in de vorm van kantoor- en bedrijventerreinen, (zee)havens, Schiphol,

detailhandel, digitale infrastructuur, internationalisering, en toerisme/verblijfsrecreatie. De beschikbaarheid van kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte voor bedrijvigheid is een belangrijke vestigingsplaatsfactor omdat dit één van de basisvoorwaarden is voor economische ontwikkeling. Zonder ruimte voor economische activiteiten kan de economie zich niet verder ontplooien.

We zetten subsidieregelingen als de Herstructurering Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen (HIRB) en Uitvoeringsregeling Toekomstbestendige winkelgebieden in om de vitaliteit en duurzaamheid van bestaande werklocaties te verbeteren. Daarnaast gaat het in dit operationeel doel om verbetering van de beschikbaarheid van breedband als randvoorwaarde voor de vestiging en operatie van bedrijven. Bedrijven vinden het aantrekkelijker om zich te vestigen in een omgeving waar de digitale infrastructuur op een hoog niveau staat dan in gebieden waar dit nog niet goed geregeld is. Ook onderzoeken we hoe in ruimtelijke zin vraag en aanbod van verblijfsrecreatie beter afgestemd kan worden. Via projecten in samenwerking met diverse partijen sturen we op betere spreiding van het toerisme, mede ter ontlasting van Amsterdam. We stimuleren duurzame zeehavens met een subsidieregeling en zetten in op versterking van de haven en luchthaven van Den Helder (zie ook het operationeel doel 5.2.3). Via onze deelneming Schiphol Area Development Company (SADC) versterken we tezamen met Schiphol, Haarlemmermeer en Amsterdam het vestigingsklimaat in de Schipholregio. In deze Schipholregio werken we ook aan de circulaire Westas en participeren we in het MIRT onderzoek Zuidwest Amsterdam-Schiphol waarbinnen de verdere ontwikkeling van de Kerncorridor Schiphol-Amsterdam moet bijdragen aan versterking van het internationale vestigingsklimaat. In Noord-Holland Noord werken we regionaal samen via het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord om daar de economie te versterken. Ook het programma De Kop Werkt! draagt hieraan bij. Tot slot voeren we in samenwerking met een aantal partijen een gericht marketing- en acquisitiebeleid uit om Noord-Holland op de kaart te zetten en internationale bedrijven aan te trekken. Vestiging van buitenlandse bedrijven zorgen per saldo voor nieuwe werkgelegenheid (geen verplaatsing van bestaande bedrijvigheid elders in de regio) en nieuwe toegevoegde waarde en draagt daarmee rechtstreeks bij aan de economie van Noord-Holland. De projecten staan beschreven in de Uitvoeringsagenda Economie 2016-2019.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Herstructurering van 300 ha verouderd bedrijventerrein	Hectare	175	100	100	0	0	0

5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen

Toelichting

Er zijn verschillende instrumenten waarmee de provincie innovatie bevordert. Deze instrumenten richten zich met name op het midden – en kleinbedrijf (mkb). Er is een aantal instrumenten waarmee de bevordering van de innovatie direct wordt gedaan (als subsidieverlener, opdrachtgever of aandeelhouder) en voor een deel verloopt dit via het Regionaal Budget Innovatie van de MRA. Met deze instrumenten richten we ons op het vergroten van de transparantie van de kapitaalmarkt, dragen we bij aan 'investment readiness' (Programma Investeringsgereed Innovatief MKB: PIM) en aan de toegankelijkheid van kapitaal in de risicovolle fasen van innovatie. Speciale focus bij deze instrumenten ligt op duurzaamheid (energietransitie, circulaire economie en duurzame mobiliteit). Daarvoor is het programma Go!-NH opgezet. Het heeft als doel duurzame innovaties sneller te laten ontwikkelen. De MKB Innovatiestimulering Topsectoren (MIT) is een landelijke regeling waaraan de provincie ook meedoet en cofinanciering van het Rijk

ontvangt. Het innovatiefonds NH is een samenwerking met externe partners en richt zich op de vroege-fase-financiering.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Ondersteunde MKB'ers MIT-uitvoering	Aantal	0	80	60	0	0	0
Ondersteunde MKB'ers Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM)	Aantal	0	100	100	50	0	0
Versnellingsprogramma duurzaamheid Go!-NH (versnelde duurzame innovatieprojecten)	Aantal	0	40	40	0	0	0

5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

Toelichting

De rol van de provincie in het arbeidsmarktbeleid is vooral ingegeven door de vraagkant, te weten het articuleren van de opleidingsbehoefte van bedrijven in relatie tot kennis en vaardigheden van de beroepsbevolking. Hiervoor worden de activiteiten van de TechniekRaad Noord-Holland benut, omdat in de techniek en technologie op dit moment op MBO/HBO-niveau de meeste vacatures zijn en/of gaan ontstaan, zie ook www.techniekraad.nl. Daarnaast maakt goede, onderhouden technische vakkennis arbeidspotentieel ook wendbaar in de snel veranderende arbeidsmarkt en levert het een grote mate van innovatievermogen aan de regionale economie. Het arbeidsmarktbeleid van de provincie richt zich op:
1) verbeteren van de aansluiting van arbeidsmarkt en onderwijs;
2) het versnellen van de mogelijkheden om van werk naar werk te bewegen, ook aangeduid als ‘een leven lang ontwikkelen’;
3) en het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt.
Voor al deze drie doelen wordt de samenwerking tussen de triple helix (ondernemers, onderwijs, overheden) in zogenaamde campussen als voorwaardelijk gezien. De gedachte van campusvorming is nader uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt 2016-2019. Wij jagen deze samenwerkingsverbanden rond technisch MBO-onderwijs aan met de inzet van de campusmiddelen en de daarvoor met het veld opgestelde Visie voor Noord-Holland op de aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs. Aanvullend kan de werkambassadeur, in zijn vrije rol, vroeg signalen afgeven van mogelijke aandachtspunten in de samenwerking, de samenhang en kennisontwikkeling van de verschillende initiatieven en de verdeling van tijd en aandacht over de drie doelen. Evaluatie van de functie van de werkambassadeur heeft de waardering van het beleidsveld voor deze functie vastgesteld en gelijktijdig geleid tot een verschuiven van de focus naar meer inzet op ‘een leven lang ontwikkelen’ en een inclusieve arbeidsmarkt. Beide vanuit de overweging dat de krapte op de arbeidsmarkt verruiming in kwantiteit en kwaliteit van het aanbod aan human capital vergt. De budgetten zijn vastgesteld voor deze coalitieperiode, waardoor de beoogde indicatoren geen waarde geven voor 2020 en verder.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Georganiseerde campusinitiatieven MBO campusvorming	Aantal	7	10	15	0	0	0

Inzet werkambassadeur (projecten uit werkagenda)	Aantal	8	12	10	0	0	0

5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken

Toelichting

De agrosector heeft een aanzienlijk economisch belang, met name op het gebied van export en innovatie, en een grote ruimtelijke impact op Noord-Holland. 60% van het oppervlak van Noord-Holland is gerelateerd aan de agrosector. In Nederland zijn de clusters Tuinbouw & Uitgangsmaterialen en Agri & Food benoemd als topsectoren. Noord-Holland is daarin een belangrijke speler met onder andere twee Greenports. Met name op het gebied van duurzaamheid en vernieuwing liggen er opgaven c.q. kansen. Een duurzame agrosector is van groot belang, gezien de impact van de sector op het ruimtegebruik in onze provincie. Ingezet wordt op behoud en versterking en verduurzaming van de vijf ruimtelijk-economische landbouw- en visserijclusters: Greenport Aalsmeer, Greenport Noord-Holland Noord, Agri & Food MRA, SeedValley en Visserij. Elk cluster kent haar eigen verduurzamingsopgaven. In de glastuinbouw ligt de nadruk op het vraagstuk rondom energie, warmte en CO_2. Voor de grondgebonden sectoren ligt de opgave meer op het vergroten van de bodemweerbaarheid en biodiversiteit. In de MRA-regio zijn veel burgerinitiatieven rondom gezonde duurzame voeding van dichtbij de stad. Voor de visserij ligt er een uitdaging om innovatief en duurzaam te kunnen blijven vissen. De zaadveredeling vraagt van Noord-Holland vooral de ruimte om zich te kunnen blijven ontwikkelen.

In de uitvoeringsagenda Economie 2016-2019 is een uitgebreide omschrijving opgenomen van de activiteiten.

De biodiversiteit in het agrarisch gebied staat sterk onder druk, zo blijkt uit studies van onder andere het Planbureau voor de Leefomgeving. Het Programma Natuurinclusieve Landbouw is gestart in 2018 en heeft als doel dat in 2030 alle grondgebonden landbouw in Noord-Holland bijdraagt aan behoud en versterking van de biodiversiteit, bodemvruchtbaarheid en waterkwaliteit, op en rond het bedrijf. Om natuurinclusieve landbouw te stimuleren hebben Provinciale Staten financiële middelen beschikbaar gesteld.

Het programma Natuurinclusieve Landbouw kent vier pijlers, die zijn gebaseerd op een verkenning onder stakeholders door de Natuur- en Milieufederatie Noord-Holland. De pijlers zijn: kennis, netwerk, keteninnovatie en gebiedstrajecten. De pijler kennis betreft het stimuleren van praktijkgerichte cursussen voor agrariërs en het opnemen van kennis over natuurinclusieve landbouw in het agrarisch onderwijs. De pijler netwerk richt zich op het versterken van netwerken en samenwerking. De pijler keteninnovatie draait om het zoeken naar nieuwe verdienmodellen voor agrarische ondernemers, zodat natuurinclusieve landbouw ook in bedrijfseconomisch opzicht interessant is. In de pijler gebiedstrajecten verkennen we in hoeverre natuurinclusieve landbouw kan worden toegepast in gebieden waar natuurdoelen voorop staan. Naar aanleiding van de eerste resultaten zullen in 2019 vervolgstappen worden gezet en zal aan Provinciale Staten worden gerapporteerd over de effecten en een mogelijk vervolg van het programma na 2019.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Resultaat Greenport NHN mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	4	4	4	4

Resultaat Greenport Aalsmeer mede met NH subsidie (uitgevoerde projecten)	Aantal	4	4	4	4	4	4
Geslaagde verplaatsingen van glastuinbouwbedrijven	Aantal	0	0	0	0	5	0
Deelnemende agrarische ondernemers aan activiteiten, pilots en experimenten die vanuit het programma NIL zijn gefinancierd	Aantal	40 (2018)	40	60	0	0	0

5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren

Toelichting

Het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) is het derde Europese subsidieprogramma voor het ontwikkelen, verduurzamen en innoveren van het Nederlandse platteland. POP3 loopt van 2014 tot en met 2020. De reserve wordt voor een belangrijk deel besteed aan de jaarlijkse uitvoeringskosten voor de subsidieverlening, afwikkeling en verantwoording naar Brussel, door de Rijkdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), kosten van controles door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, de cofinanciering van projecten en de kosten voor het Regiebureau POP. In 2019 worden subsidies verleend voor projecten en regelingen gericht op jonge landbouwers, bedrijfsverplaatsing en innovatie. Cofinanciering van projecten komt uit provinciale reserves en van partners zoals waterschappen en gemeenten. Termijnbetalingen vinden plaats voor lopende projecten waarvan de subsidie in voorgaande jaren is verleend. Het Regiebureau POP is het landelijk secretariaat voor de uitvoering van het POP (zie www.regiebureau-pop.eu) en het Comité van toezicht. Noord-Holland heeft een positieve traditie in het benutten van het budget. Een kritische factor is het krijgen van inzicht in de sturing op de uitvoeringskosten van RVO.nl en de risico's op onderbesteding van de Europese middelen op landelijk niveau.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Subsidies voor jonge boeren en innovaties (aantal gesubsidieerde projecten)	Aantal	0	28	42	5	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.3 Bevorderen van welvaart en welzijn door duurzame, vernieuwende en ondernemende economie

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	21.481	32.341	10.356	5.926	3.956	3.956
5.3.2 Een innovatief klimaat bevorderen	3.165	1.912	2.887	4.887	4.887	4.887
5.3.3 Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen	1.757	2.718	867	337	307	307
5.3.4 Een duurzame agrosector behouden en versterken	1.838	4.726	1.551	1.251	1.251	1.251
5.3.5 Europese landbouwprojecten co-financieren	912	2.350	1.987	3.087	1.537	1.137

Totaal lasten	29.153	44.047	17.648	15.488	11.938	11.538
Totaal baten	-10.438	-9.508	-8.848	-5.848	-5.848	-5.848
Saldo van baten en lasten	18.715	34.539	8.800	9.640	6.090	5.690

Storting

5.3.1	Resv. Duurzame Zeehavens					
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	3.500	3.500	3.500		
5.3.2	Resv. MKB			6.277	3.000	3.000
5.3.4	Resv. Duurzame Landbouw			9.846		
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	500	1.561	250	250	

Onttrekking

5.3.1	Resv. Duurzame Zeehavens		-1.402				
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	-285	-6.450	-3.600	-1.970		
5.3.2	Resv. MKB			-1.000	-3.000	-3.000	
5.3.4	Resv. Duurzame Landbouw						
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-912	-2.350	-1.900	-3.000	-1.450	-1.050

Resultaat	21.518	29.398	22.173	4.920	4.640	4.640

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Onze rol

De vraag naar woningen is groot. In Noord-Holland zijn er bovendien veel woningbouwplannen. Gemeenten maken regionale afspraken over woningbouw, die passen binnen de woningbehoefte en mogelijkheden. Er moet een zorgvuldige afweging worden gemaakt wat de beste plek is om te gaan bouwen, want we willen Noord-Holland leefbaar en aantrekkelijk houden.

De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt. Dat doen we door gemeenten regionaal afspraken te laten maken over de woningmarkt en programmering. In de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) is regelgeving opgenomen over het maken van deze woningbouwafspraken. Gemeenten leggen deze afspraken vast in Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's). Vanuit de provinciale woonvisiegelden kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor (regionale) projecten die voortkomen uit deze regionale afspraken én binnen de beleidsdoelen van de provincie passen.

Waar samenwerking tussen gemeenten uitblijft, stimuleren provincies actief dat de samenwerking alsnog tot stand komt.

Vanuit haar rol als kennismakelaar en verbinder brengt de provincie partijen met elkaar in contact en zorgt voor een actuele informatievoorziening met betrekking tot onder andere woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens.

De provincie vervult een rol als aanjager van de woningbouw door, mede in samenwerking met de MRA, gemeenten te faciliteren in de versnelling van de woningbouwproductie.

We zetten in op bouwen waar behoefte aan is, zowel op de lange als korte termijn. Eerst binnen steden, daar willen de meeste mensen nu eenmaal graag wonen en is ook nog veel ruimte om te transformeren of verdichten, maar soms ook net buiten de randen van de stad.

Regionale afspraken bevatten bij de behoefte passende woningbouwplannen naar aantallen en type woning of woonmilieu. De locaties buiten bestaand stedelijk gebied (BSG) staan op een kaart. Plannen buiten bestaand stedelijk gebied (BSG) kunnen alleen worden toegevoegd als ze passen binnen provinciaal beleid zoals vertaald in de PRV. Om de woningbehoefte in beeld te krijgen, geeft de provincie bevolkingsprognoses per gemeente en per regio.

Het doel van de programmeringen is te zorgen dat vraag en aanbod van woningbouw kwalitatief en kwantitatief in balans zijn, nu en op de lange termijn. De regionale afspraken over woningbouw (woningbouwprogrammeringen) moeten gebaseerd zijn op het RAP. Het is aan gemeenten in regioverband om deze afspraken te maken.

Nieuwbouw maakt slechts een zeer beperkt deel uit van de totale woningvoorraad. Om de woonkwaliteit voor de Noord-Hollandse bevolking op peil te houden is het ook nodig om de bestaande voorraad toekomstbestendig te maken. Daarbij gaat het dan met name om energetische duurzaamheid (ondergebracht bij programma 4) en levensloopbestendigheid.

Samenwerkingspartners

De provincie heeft met de Noord-Hollandse gemeenten per regio uitgangspunten en acties afgesproken op het gebied van nieuwe woningbouw en bestaande bouw, waaronder betaalbaarheid, bouwen bij OV-knooppunten, duurzaamheid en voorzieningen. Deze afspraken staan in de Regionale Actieprogramma's Wonen (RAP's).

De provincie bevordert regionale afstemming van de woningbouwprogrammering specifiek in het zuidelijk deel van de provincie door samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam.

Met Bouwend Nederland (BNL) heeft de provincie een samenwerkingsagenda opgesteld. Hierin ligt het accent op de knelpunten bij woningbouw die gemeenten en marktpartijen ervaren. We gaan gezamenlijk actief grote projecten volgen en kijken of belemmeringen weggenomen kunnen worden. We gaan via de samenwerkingsagenda bovendien specifiek in gesprek met bouwers over de energietransitie en starten een pilot circulair bouwen.

Beleidsevaluaties

- evaluatie uitvoeringsprogramma binnenstedelijk bouwen en versnelling woningbouw.

5.4.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

Toelichting

Volgens de Rijksstructuurvisie Infrastructuur en Ruimte dienen (samenwerkende) gemeenten te zorgen voor de (boven)lokale afstemming van woningbouwprogrammering binnen de provinciale kaders en voor uitvoering van de woningbouwprogramma's. Provincies voeren, rekening houdend met de rijksdoelstellingen, de regie over de integratie en afweging van ruimtelijke opgaven van

(boven)regionaal belang. Een RAP bevat uitgangspunten, afspraken en acties over nieuwbouw en bestaande bouw voor de periode 2016-2020, met de mogelijkheid om tussentijds bij te stellen wanneer daar aanleiding voor is. Op basis van het RAP kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten of onderzoeken.

Voor de periode 2016-2020 is er € 3 miljoen beschikbaar gesteld om projecten in het kader van de RAP's te subsidiëren. De resterende middelen uit de periode 2011-2016 zijn toegevoegd aan de middelen voor de huidige periode.

De provincie zet bij de uitvoering van de subsidieregeling in op maatwerk: de ene regio heeft behoefte aan inventariserend onderzoek, terwijl de andere regio kan en wil gaan uitvoeren. De provincie zit aan tafel bij de overleggen waarin de ideeën voor projectaanvragen ontstaan.

Afspraken uit de RAP's tussen regio's en provincie worden in 2019 met de Monitor Woningbouw gemonitord. In 2019 is er bestuurlijk overleg tussen provincie en regio dat kan leiden tot bijstelling van afspraken in het RAP.

De provincie biedt in 2019 de mogelijkheid aan gemeenten en regio's om gebruik te maken van het instrument WoonZorgwijzer, om inzicht te bieden in de aandoeningen en beperkingen van mensen op wijk- en buurtniveau. De WoonZorgwijzer biedt regio's handvatten voor het maken van afspraken over de kwaliteit van woningen en over welzijn, zorg en voorzieningen in relatie tot wonen in het RAP.

De provincie heeft een coördinerende rol bij de uitvoering van actie 1.1 van de MRA Actieagenda, onderdeel bouwen & wonen: "Alle MRA-gemeenten maken afspraken over afstemming en programmering woningbouw. Alle MRA-gemeenten geven aan welke binnenstedelijke locaties komende 4-10 jaar ter beschikking komen."

Niet alleen voor woningbouwlocaties is ruimte nodig, maar ook voor bijvoorbeeld de economie en duurzaamheid. In 2019 worden afspraken gemaakt over de integrale afweging hiervan, afgezet tegen de huidige en toekomstige, kwantitatieve én kwalitatieve, woningbehoefte. Aan de hand hiervan wordt op MRA-niveau een prioritering gemaakt voor woningbouwlocaties voor de middellange termijn.

In het verlengde hiervan is door de provincie tevens een zogenaamde Viewer Woningbouwlocaties opgesteld voor zowel de MRA als voor Noord-Holland noord, waarin voor woningbouwplannen in één oogopslag is te zien of zij bijvoorbeeld in de invloedssfeer van een beschermingsregime of een OV-knooppunt vallen en wat de demografische behoefte in een gebied is. De beide viewers worden in 2019 geactualiseerd aan de hand van de nieuwe woningbouwmonitor.

De provincie stimuleert (collectieve) zelfbouw door middel van een subsidie voor initiatiefgroepen en een renteloze lening voor collectieven in de planontwikkelingsfase. 2019 is het laatste jaar dat de Uitvoeringsregeling Zelfbouw beschikbaar is en subsidie kan worden aangevraagd.

Afgesproken is om de voortgang van grote woningbouwprojecten te gaan volgen. In 2018 is daarom onderzoek naar knelpunten bij woningbouwplannen uitgevoerd. Het streven is om vanaf 2019 jaarlijks projecten tegen het licht te houden. De belangrijkste bevindingen melden we dan in de Monitor Woningbouw.

5.4.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

Toelichting

De provincie heeft het Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk bouwen en versnellen woningbouw vastgesteld. Hierin zijn diverse maatregelen opgenomen om de woningbouwproductie te versnellen.

In het uitvoeringsprogramma is in totaal circa 15 miljoen beschikbaar gesteld voor het wegnemen van twee soorten knelpunten:

A. Financieel (een niet-sluitende businesscase door bijzondere kosten bij binnenstedelijk bouwen);

B. (Tekort aan) ambtelijke capaciteit en expertise bij gemeenten.

Voor het financiële knelpunt bij projecten (A) geldt dat er sprake is van maatwerkoplossingen, geen subsidieregeling. Hiervoor wordt het zogenaamde 'knelpuntenbudget' ingezet.

Voor het tekort aan ambtelijke capaciteit (B) wordt de oplossing gezocht in het inrichten van een flexibele schil en gebiedsontwikkelingsteams:

1. Flexibele schil. Met de flexibele schil wordt het knelpunt van personele capaciteit en expertise aangepakt welke gemeenten zelf niet uit de markt kunnen krijgen. Door dit als MRA gezamenlijk te organiseren kan de gevraagde kwaliteit worden bereikt. Voor deze flexibele schil geldt dat de daadwerkelijk afgenomen ureninzet door de gemeenten zelf wordt betaald. Vanuit het budget dat door de inleggende partijen beschikbaar wordt gesteld, worden de organisatiekosten betaald (het inhuren en zorgen voor efficiënte inzet in de MRA). Ook in 2019 wordt deze oplossing ingezet.

2. Gebiedsontwikkelingsteams. Voor de grote gebiedsopgaven, die een relevante bijdrage leveren aan de versnelling van de woningbouwproductie in de MRA, worden 'gebiedsontwikkelingsteams (GO-teams)' ingezet. Omdat het hierbij gaat om complexe opgaven met een provinciaal/MRA-belang, is de insteek dat de inhuur van deze teams voor een deel door de gemeente wordt betaald en voor een deel (maximaal 50%) vanuit het provinciaal budget voor versnelling van de woningbouw.

De provincie werkt in het kader van de versnelling nauw samen met het Kernteam Versnelling van de MRA, door ambtelijke capaciteit te leveren voor het uitvoeren van acties 1.11 van de MRA Actieagenda, onderdeel bouwen & wonen: Het versnellen van de woningbouwproductie in de MRA door minimaal 60.000 nieuwe woningen in aanbouw te nemen vanaf 2016 tot en met 2020. De genoemde flexibele schil wordt vanuit deze samenwerking met de MRA opgezet. Bij gebleken succes wordt er door de provincie tevens een flexibele schil voor Noord-Holland Noord ingesteld. Actie 1.11 betreft de korte termijn en wordt in samenhang met actie 1.1 (middellange en lange termijn) uitgevoerd (zie ook OD 5.4.1).

De samenwerkingsagenda met Bouwend Nederland loopt tot en met 2020. Eind 2018 voeren we een tussenevaluatie uit. In 2019 wordt op basis van de tussenevaluatie de samenwerkingsagenda mogelijk geactualiseerd en worden acties bijgesteld en aangevuld.

Vanuit de rol van de provincie als kennismakelaar organiseren we in 2019 tweemaal een Klankborgroep Marktpartijen, om kennis en ervaring te delen. Door regelmatig met elkaar in gesprek te gaan krijgen we beter inzicht in elkaars standpunten, bevorderen we de samenwerking en kunnen we eerder ingrijpen bij knelpunten.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 5.4 Bijdragen aan voldoende woningen in de juiste kwaliteit woonmilieu

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.4.1	Afstemming en regionale programmering woningbouw	663	4.365	1.751	1.751	1.751	851

5.4.2	Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen	255	1.064	57	57	57	57
Totaal lasten		918	5.429	1.808	1.808	1.808	908
Totaal baten		-742	-265	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		176	5.164	1.808	1.808	1.808	908

Storting

5.4.1	Resv. Woonbeleid	6.004
5.4.2	Resv. Woningbouw	11.999

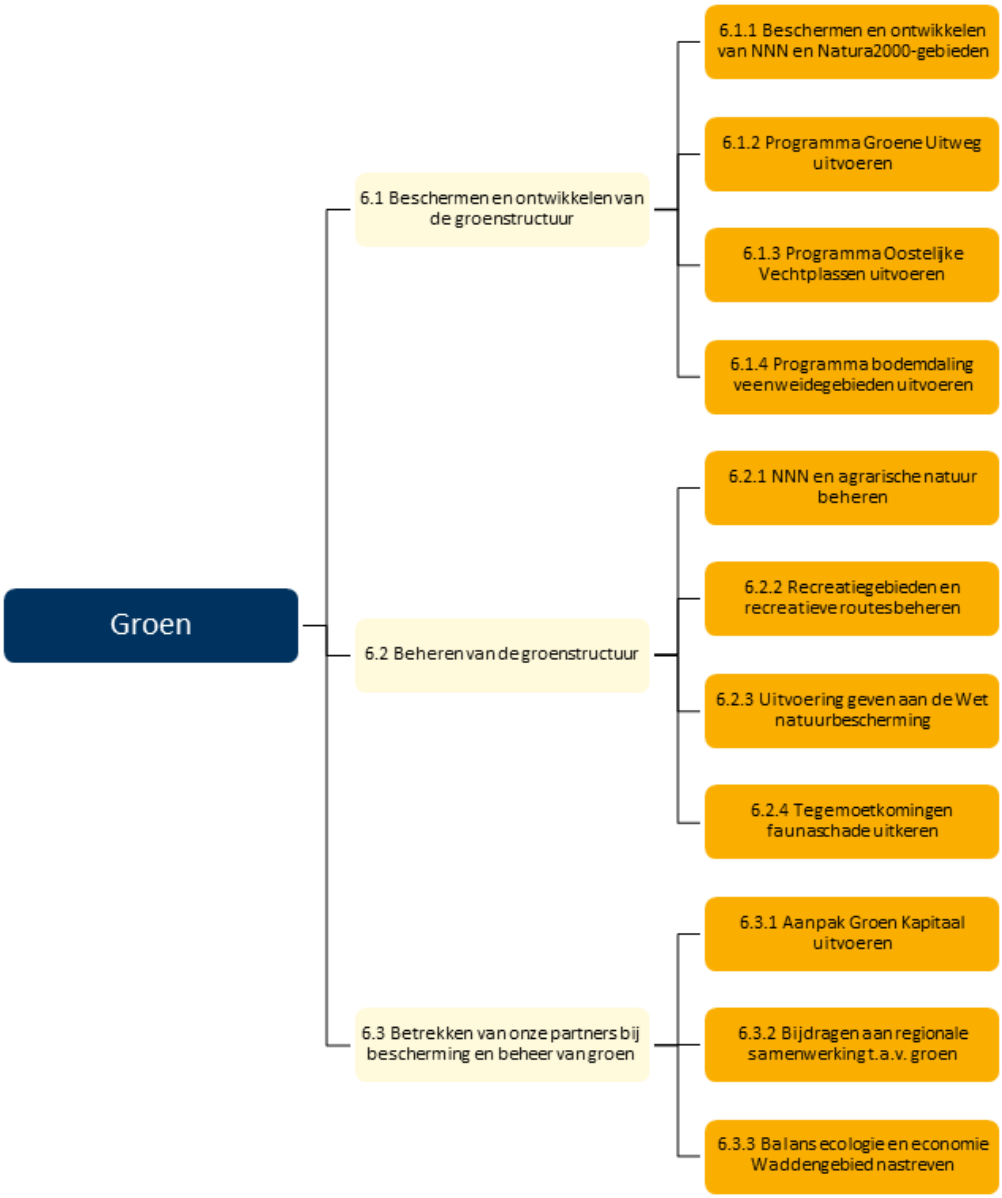
Onttrekking

5.4.1	Resv. Woonbeleid	-1.100	-1.100	-1.100	-200
5.4.2	Resv. Woningbouw				
Resultaat		176	5.164	18.711	708	708	708

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 6 Groen

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Een robuuste en hoogwaardige groenstructuur die bijdraagt aan de biodiversiteit en aan het welzijn van de bewoners en bezoekers van de provincie.

Noord-Holland is een prachtige provincie om te wonen, te werken en vrije tijd door te brengen. Dit komt mede door onze grote diversiteit aan natuur- en cultuurlandschappen: bossen, heidevelden, duinen, veenweiden, open polders, kwelders en de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer. Deze landschappen zijn van internationale betekenis: in Noord-Holland liggen maar liefst negentien Europees beschermde natuurgebieden en vier werelderfgoederen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat zowel bewoners als de overheid zich al ruim een eeuw inspannen om de waarden van deze gebieden veilig te stellen en te vergroten. Dit doen wij om een aantal redenen. Allereerst vanwege de *intrinsieke waarde* van natuur. Elk levend wezen heeft een unieke waarde

die bescherming verdient. Het belang van biologische diversiteit is onder andere vastgelegd in het verdrag van Rio de Janeiro uit 1992, dat door liefst 195 landen is ondertekend. Datzelfde verdrag bekijkt biodiversiteit echter ook vanuit een andere invalshoek: die van haar *gebruikswaarde* voor de mens. De natuur biedt ons grondstoffen, voedsel en economische productiviteit. Drinkwaterzuivering in de duinen, duurzame bosbouw en het afvangen van CO_2 door bladgroen zijn hiervan aansprekende voorbeelden. Ook zorgen natuur en landschap voor een plezierige woon- en werkomgeving, hetgeen bijdraagt aan een gunstig economisch vestigingsklimaat. Ten slotte hebben natuur en landschap *belevingswaarde*; mensen vinden er ruimte voor rust en ontspanning, zijn gezonder en herstellen sneller na ziekte als ze regelmatig in een groene omgeving vertoeven.

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd, ook in Noord-Holland, onder druk. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, zijn vruchten af te werpen. Het Planbureau voor de Leefomgeving rapporteerde in 2016 dat de achteruitgang van de natuurkwaliteit in Nederland is gestopt. In onze provinciale rapportage Biodiversiteit in Noord-Holland was dezelfde trend zichtbaar. We zijn trots dat een aantal kwetsbare soorten in Noord-Holland is teruggekeerd of hun populatie weer groeit, zoals de slechtvalk, lepelaar, ooievaar, raaf, boommarter en eekhoorn. Onze investeringen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de bescherming en de ontwikkeling van prachtige landschappen, zoals de veenweidengebieden, de Gooise bossen en heiden en een nieuw duinlandschap bij de versterkte Hondsbossche Zeewering. We zien bovendien dat stedelingen onze natuurgebieden en landschappen steeds beter weten te vinden om er hun vrije tijd door te brengen.

Desalniettemin voldoet Nederland nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. De achteruitgang van kwetsbare leefgebieden en soorten baart overal in Europa nog zorgen. Het is nodig deze trend te keren. Om deze reden blijven wij werken aan het beschermen, realiseren en beheren van een robuuste en hoogwaardige groenstructuur. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van deze groenstructuur, waarbinnen ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en recreatiegebieden zijn gelegen. Tegelijkertijd biedt het NNN ruimte voor vrijetijdsbesteding en vergroten we de beleefbaarheid ervan, onder andere door aanleg van recreatieve routes en voorzieningen. We volgen nauwgezet de ontwikkeling van de biodiversiteit, zowel binnen als buiten het NNN.

We beperken onze inspanningen echter niet tot het NNN. Buiten het NNN bestaat het grootste deel van onze provincie uit gebieden met andere functies, zoals landbouw, water, infrastructuur en stedelijk gebied. Ook hier staan natuur- en landschapswaarden echter onder grote druk. Wij bevorderen daarom dat er meer functiecombinaties ontstaan: natuur en water, natuur en landbouw, natuur en infrastructuur, natuur en stedelijk gebied en natuur en economie. Zowel de natuur als deze andere functies kunnen daar baat bij hebben. Te denken valt aan dijkversterking met natuurlijke vooroevers, natuurvriendelijke bermen en oevers van (vaar)wegen, groene dorpen en steden met ruimte voor waterberging, (tijdelijke) natuur op bedrijventerreinen en duurzame, natuurinclusieve landbouw met een gezonde bodembiodiversiteit en natuurlijke plaagbestrijding.

Wettelijk beleidskader

De belangrijkste wettelijke kaders zijn:

- de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming geeft ons taken en bevoegdheden ten aanzien van de bescherming van kwetsbare dier- en plantensoorten en hun leefgebieden en ten aanzien van beheer en schadebestrijding. Deze wet bevat ook de decentralisatieafspraken die het Rijk en de provincies hebben gemaakt in het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur (2011) en het Natuurpact (2013), en

bepalingen die voortvloeien uit internationale wet- en regelgeving zoals de verdragen van Bonn en Bern en de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Naar verwachting zal de Wet natuurbescherming over enkele jaren worden geïntegreerd in de (nog in voorbereiding zijnde) Omgevingswet.

- de Wet ruimtelijke ordening en de (nog in voorbereiding zijnde) Omgevingswet. De Wet ruimtelijke ordening, straks de Omgevingswet, geeft ons taken en bevoegdheden ten aanzien van de ruimtelijke ordening, waaronder de planologische bescherming van kwetsbare natuurgebieden en landschappen.

Provinciaal beleidskader

In de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten in maart 2013) en ons coalitieakkoord "Ruimte voor groei" (2015-2019) is het provinciale groenbeleid vastgelegd. De inhoud van dit begrotingsprogramma is gebaseerd op deze documenten. De Omgevingsvisie zal het nieuwe beleidskader worden voor al ons ruimtelijk beleid, waaronder het natuur- en landschapsbeleid. Met de vaststelling van de Omgevingsvisie zal de Agenda Groen worden ingetrokken. De uitvoering van de Omgevingsvisie zal worden geborgd in enkele uitvoeringsprogramma's. Welke dit exact zullen zijn, wordt in de loop van 2018 bepaald. Te denken valt aan het Programma Natuurontwikkeling (zie de operationele doelen 6.1.1 en 6.2.1), de aanpak Groen Kapitaal en het programma Betrekken bij Groen (zie operationeel doel 6.3.1), het programma Natuurinclusieve Landbouw (zie operationeel doel 5.3.6) en gebiedsgerichte programma's zoals Groene Uitweg (zie operationeel doel 6.1.2), Oostelijke Vechtplassen (zie operationeel doel 6.1.3) en Bodemdaling veenweidegebieden (zie operationeel doel 6.1.4).

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
6.1	Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur	71.223	6.785	64.438	81.262	50.456	33.632
6.2	Beheren van de groenstructuur	35.761	375	35.386	0	0	0
6.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	2.463	183	2.280	0	951	3.231
Totaal		**109.446**	**7.343**	**102.103**	**81.262**	**51.407**	**36.863**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
6	6.2.3	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)	Beheer recreatiegebied
6	6.	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
6	6.2.1	Stichting Gooisch Natuurreservaat	Beheer Natuurgebied
6	6.2.3	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
6	6.2.3	Recreatieschap Landschap Waterland	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied
6	6.2.3	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden	
Ontwikkelde nieuwe natuur (in hectare):	
Ingericht natuurgebied	96
Verworven natuurgebied	65
Jaar van meting	2017

Definitie volgens de website: de indicator geeft het aantal hectaren ontwikkelde natuur weer in de provincie Noord Holland, exclusief rijkswateren, weer, uitgedrukt in verworven hectares en als percentage van de streefdoelen natuurwaarden (zowel binnen als buiten het Natuurnetwerk).

** Natuurnetwerk Nederland*

Beheerde natuur (in hectare):	
Beheerd natuurgebied met contract	34.659
Jaar van meting	2017

Definitie volgens de website: de indicator geeft de beheerde natuurwaarden in hectares in de provincie Nood Holland, exclusief rijkswateren, weer.

6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Onze rol

Natuur- en landschapswaarden staan wereldwijd, ook in Noord-Holland, onder druk. Dit komt door een gebrek aan geschikte leefgebieden voor dier- en plantensoorten, versnippering door verstedelijking en infrastructuur en door milieuproblemen zoals onvoldoende waterkwaliteit, verdroging en hoge fosfaat- en stikstofemissies door verkeer, industrie en landbouw. Gelukkig begint het beleid voor herstel van de biodiversiteit, dat enkele decennia geleden is ingezet, zijn vruchten af te werpen. Desalniettemin voldoet Nederland nog lang niet aan de Europese eisen voor bescherming van soorten en kwetsbare leefgebieden. De achteruitgang van kwetsbare leefgebieden en soorten baart overal in Europa nog zorgen. Het is nodig deze trend te keren. Om

deze reden blijven wij werken aan het beschermen, realiseren en beheren van een robuuste en hoogwaardige groenstructuur. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) vormt de ruggengraat van deze groenstructuur, waarbinnen ook vrijwel alle Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden en recreatiegebieden zijn gelegen. Tegelijkertijd biedt het NNN ruimte voor vrijetijdsbesteding en vergroten we de beleefbaarheid ervan, onder andere door aanleg van recreatieve routes en voorzieningen. We volgen nauwgezet de ontwikkeling van de biodiversiteit, zowel binnen als buiten het NNN.

Samenwerkingspartners

Zowel bij de ontwikkeling, als bij de uitvoering van ons beleid en onze projecten werken wij samen met:

- bewoners, zoals omwonenden die betrokken zijn bij onze projecten, initiatiefnemers van projecten en gebruikers van natuur- en recreatiegebieden. Bovendien zijn er in Noord-Holland duizenden vrijwilligers actief in het beheer van natuur en landschap, milieu- en natuureducatie of met lokale of regionale initiatieven;
- bedrijven, zoals agrarische ondernemers, recreatieondernemers of projectontwikkelaars;
- maatschappelijke organisaties, zoals terreinbeherende organisaties of belangenbehartigers: Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, LTO-Noord, de agrarische collectieven, Milieufederatie of de Faunabeheereenheid;
- andere overheden (het Rijk en de Europese Unie, andere provincies, gemeenten, waterschappen en organisaties zoals Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), de interprovinciale uitvoeringsorganisatie BIJ12, de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord en de recreatieschappen);
- regionale samenwerkingsverbanden, zoals het Groene Hart, Laag Holland, de Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland, de Metropoolregio Amsterdam en onze partners in het Waddengebied.

Al deze ‘partners in het veld’ zijn wij dankbaar voor hun betrokkenheid, ideeën en kennis. Hun werk heeft een grote betekenis voor de bescherming en ontwikkeling van de biodiversiteit en landschappen in Noord-Holland.

Prioriteiten

Sinds de decentralisatie van het natuurbeleid in 2013, is ongeveer 2.500 hectare nieuwe NNN gerealiseerd. In de Agenda Groen en in het coalitieakkoord is opgenomen dat wij jaarlijks tenminste 250 hectare nieuwe NNN willen realiseren, om het gehele NNN in 2027 te voltooien. Moeilijker in hectares uit te drukken, maar eveneens van groot belang, is de kwalitatieve verbetering van reeds bestaande natuurgebieden. Hier kan veel winst geboekt worden door de verbetering van natuur-, milieu- en watercondities, door het tegengaan van verdroging, stikstof- en fosfaatemissies en verbetering van de waterkwaliteit. In gebieden waar wij nog een grote natuuropgave hebben (de Oostelijke Vechtplassen, de veenweidegebieden en het Groene-Uitweggebied in de Noordelijke Vechtstreek) werken wij aan integrale programma’s die al deze opgaven raken.

Omgevingsfactoren

Natuur is dynamisch, (soms) onvoorspelbaar en afhankelijk van vele factoren die buiten onze directe beïnvloedingssfeer liggen, zoals klimatologische omstandigheden, de ontwikkeling van populaties buiten Noord-Holland en sociaaleconomische ontwikkelingen. Wij trachten bij de ontwikkeling en uitvoering van ons beleid zoveel mogelijk te anticiperen op deze dynamiek en onvoorspelbaarheid. Dit doen wij onder andere door, waar mogelijk, een regionale aanpak toe te passen. Onze projecten dragen immers vaak bij aan het realiseren van andere maatschappelijke opgaven op het gebied van waterkwaliteit, klimaatadaptatie, energietransitie, het tegengaan van bodemdaling, het bieden van recreatieve mogelijkheden, landschapsbescherming, milieubescherming, natuurinclusieve landbouw en economische ontwikkeling.

Beleidsevaluaties

In het Programma Natuurontwikkeling, dat jaarlijks wordt geactualiseerd, doen wij verslag van hetgeen in het voorgaande jaar is gerealiseerd. Zo kan steeds worden beoordeeld of de gekozen aanpak de juiste is, of dient te worden bijgesteld. Daarnaast kennen de programma's Groene Uitweg, Oostelijke Vechtplassen en Bodemdaling veenweidegebieden hun eigen evaluatiecycli, waarover Provinciale Staten worden geïnformeerd.

6.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

Toelichting

In Noord-Holland werken wij onverminderd voort aan de bescherming en de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). In de Agenda Groen en in het coalitieakkoord is opgenomen dat wij het NNN afronden (circa 56.400 hectare in 2027) en dat wij jaarlijks tenminste 250 hectare nieuw NNN willen realiseren. De projecten waaraan wij werken zijn opgenomen in het Programma Natuurontwikkeling, dat jaarlijks ter besluitvorming aan Provinciale Staten wordt voorgelegd. De financiering voor projecten in het Programma Natuurontwikkeling is afkomstig uit meerdere dekkingsbronnen, maar de belangrijkste is de Reserve Groen. Vanaf 2020 storten wij extra middelen in de Reserve Groen om het NNN in 2027 af te ronden. Daarnaast bevat het Programma Natuurontwikkeling een versnellingstraject, omdat op dit moment het tempo niet hoog genoeg ligt om de doelstelling in 2027 te halen. In 2019 verwachten we ruimschoots 250 hectare nieuw NNN te realiseren, met name in het project Waalenburg op Texel en in de Harger- en Pettemerpolder nabij Camperduin.

Naast deze kwantitatieve doelstelling werken we aan kwaliteitsverbetering in de bestaande Natura 2000- en NNN-gebieden. In de Natura 2000-gebieden voeren de terreinbeherende organisaties natuurherstelmaatregelen uit, om de instandhoudingsdoelen van deze gebieden te realiseren. De meeste herstelmaatregelen worden getroffen in het kader van h, zoals baggeren, het verwijderen van de bovengrond, maaien en bomenkap ten gunste van verstuiving in de duinen. De programmering en financiering van deze werkzaamheden loopt eveneens via het Programma Natuurontwikkeling en zal in 2019 en de jaren daarna, voortgaan. Daarnaast voelen we ons verantwoordelijk om de versnippering van natuurgebieden, vaak als gevolg van infrastructurele maatregelen, tegen te gaan. Dit doen we door de aanleg van natuurbruggen, faunapassages en natuurvriendelijke oevers, waarbij we onder andere samenwerken met waterschappen, Rijkswaterstaat en ProRail. Ook natuurvriendelijk bermbeheer langs provinciale wegen en oevers draagt hier aan bij.

Nieuwe natuurgebieden zijn belangrijk, maar het beschermen van bestaande natuurgebieden en landschappen is minstens zo belangrijk. Voor de planologische bescherming van het NNN, de weidevogelleefgebieden en de bufferzones vormt de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) de hoeksteen. In 2018 hebben we een zorgvuldige beschrijving gemaakt van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Hiermee kunnen we ruimtelijke initiatieven beter beoordelen, ongewenste ontwikkelingen tegengaan en gewenste ontwikkelingen ondersteunen. De natuur- en landschapswaarden blijven daarbij altijd het uitgangspunt. In 2019 zullen we ons beleid voor de uitvoering van natuurcompensatie actualiseren. Ook zullen in 2019 de beschermingsregimes voor landschapsbescherming – zoals weidevogelleefgebieden en bufferzones – worden vereenvoudigd.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Realisatie 56.400 NNN in 2027	Hectare	48.100	50.400	50.650	51.000	51.250	51.500

PAS: Percentage uitgevoerde en in uitvoering zijnde maatregelen (door TBO ingepland en aanbesteed) (Cumulatief)	Percentage	0	38	65	86	100	100

6.1.2 Programma Groene Uitweg uitvoeren

Toelichting

Het programma Groene Uitweg beoogt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek te versterken, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A6, A1 en A9. Het programma komt voort uit de wens, die onder andere is verwoord in de Noordvleugelbrief van het Kabinet uit 2006, om het gebied duurzaam open en groen te houden en de recreatieve aantrekkelijkheid ervan te vergroten. In de Noordvleugelbrief zijn zes thema's opgenomen die in aanmerking kwamen voor een rijksbijdrage van € 86,1 miljoen. Deze rijksbijdrage is, tezamen met € 9 miljoen provinciale cofinanciering, gestort in de Reserve Groene Uitweg. De zes thema's zijn: Natuurboulevard IJmeer, waterberging en natuurontwikkeling Horstermeer, recreatieve (vaar)verbindingen, fietspaden en -bruggen, Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en behoud van het weidelandschap. De Groene Uitwegprojecten, hangend onder deze thema's, maken deel uit van het Programma Natuurontwikkeling, dat jaarlijks wordt geactualiseerd. Diverse projecten zijn al gerealiseerd.

In 2019 zetten we in op de daadwerkelijke realisatie van het project Rondje Naardermeer: het slechten van de recreatieve en ecologische barrière die de spoorlijn Weesp-Hilversum in het Naardermeer vormt. De voorbereiding van de projecten Vaarverbinding Vecht-Gooimeer en de natuurontwikkeling in de Horstermeerpolder worden in 2019 voortvarend ter hand genomen. Daarnaast wordt in 2019 gestart met (de voorbereiding van) het verleggen van de Mariahoeveweg en de parkeerplaatsen P1 en P2 in de Schootsvelden van Muiden (Verder met de Vesting). Ten behoeve van het behoud van het weidelandschap zal ook in 2019 de Uitvoeringsregeling voor de agrarische sector worden opengesteld.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Aantal projecten in voorbereiding	Aantal	0	3	7	1	0	0
Aantal projecten aanbesteed/beschikt	Aantal	0	5	3	7	1	pm

6.1.3 Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

Toelichting

In december 2017 is door negentien partijen het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen ondertekend, inclusief een uitvoeringsakkoord. Hiermee verbinden de provincies Noord-Holland en Utrecht, gemeenten, het waterschap, het Plassenschap Loosdrecht, recreatieondernemers, beheerders en gebruikers zich aan een meerjarige samenwerking om een forse kwaliteitsimpuls aan de Oostelijke Vechtplassen te geven. Onder regie van een stuurgroep, voorgezeten door onze portefeuillehouder Water, gaan partijen de komende jaren gezamenlijk aan de slag om opgaven voor natuur, water, recreatie, economie en leefomgeving uit te voeren. De ondertekenaars stellen hiervoor gezamenlijk ruim € 77 miljoen beschikbaar.

Het gebiedsakkoord bevat 20 onderwerpen die de komende tien jaar worden opgepakt, via verschillende projecten en activiteiten. Voorbeelden zijn het baggeren van de Loosdrechtse Plassen, de aanleg van recreatieve verbindingen, de ontwikkeling van 800 hectare nieuw NNN, het herstel van legakkers, het verbeteren van de waterkwaliteit en het transformeren van de watersportsector zodat deze meer inspeelt op actuele trends. De opgaven van het programma zijn ambitieus en bevatten maatregelen die een flinke impact kunnen hebben op de leef- en woonomgeving. De grootste uitdaging is om te komen tot oplossingen waarbij natuur, recreatie en wonen op goede manier samengaan, met draagvlak van betrokken partijen.

De projecten worden geprogrammeerd via het Programma Natuurontwikkeling, en langs deze weg wordt ook jaarlijks over de voortgang gerapporteerd. In 2019 zullen op elk van de 20 onderwerpen uit het programma projecten zijn gestart. Vanaf 2020 zal jaarlijks circa 10-15% van het programma gerealiseerd worden, zodat het gehele programma in 2027 is gerealiseerd.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Voortgang uitvoering programma (cumulatief)	Percentage	0	0	10	20	35	50

6.1.4 Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren

Toelichting

De bodem in het veenweidegebied van grote delen van West- en Noord-Nederland daalt in rap tempo (soms met méér dan 1 centimeter per jaar), als gevolg van de ontwatering van het veen ten behoeve van agrarische functies. Dit heeft grote gevolgen voor veenweidelandschap, dat langzaam maar zeker verdwijnt door de afbraak van de veenlaag, voor de waterhuishouding, die daardoor steeds meer versnippert en voor het klimaat, aangezien veenafbraak ook leidt tot het vrijkomen van CO_2. Daarom willen wij, in gezamenlijkheid met de partners die daar mede voor verantwoordelijk zijn, de bodemdaling remmen, stoppen en zo mogelijk herstellen.

Om hier uitvoering aan te geven hebben wij in 2018 een spoorboekje vastgesteld, waarin de stappen staan die tot en met 2019 worden gezet om te komen tot een Programma bodemdaling veenweidegebieden. Wij investeren in onderzoek en innovatie: in het Innovatieprogramma Veen en in onderzoek op het Veenweide Innovatiecentrum in Zegveld wordt onderzoek verricht naar nieuwe vormen van landbouw onder natte omstandigheden. In de natuurgebieden verkennen wij met de terreinbeherende organisaties of gebieden zijn in te richten met groeiend veen. Onze aanpak is gebiedsgericht en integraal, en wij leggen daarbij onder meer koppelingen met biodiversiteit, waterkwaliteit en verduurzaming.

Naar aanleiding van de eerste resultaten zullen in 2019 vervolgstappen worden gezet. Op dat moment zal ook een indicator aan dit operationeel doel worden gekoppeld.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.1 Beschermen en ontwikkelen van de groenstructuur

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.1.1	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden	18.504	34.342	53.199	22.590	19.217	18.192
6.1.2	Programma Groene Uitweg uitvoeren	2.264	3.624	13.566	10.472	2.124	1.363
6.1.3	Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren	2.225	14.839	4.307	2.992	2.925	5.555

6.1.4	Programma bodemdaling veenweidegebieden uitvoeren	0	0	151	151	151	151
Totaal lasten		22.993	52.805	71.223	36.205	24.417	25.261
Totaal baten		-4.635	-4.676	-6.785	-1.000	0	0
Saldo van baten en lasten		18.358	48.129	64.438	35.205	24.417	25.261

Storting

6.1.1	Resv. Groen	15.400	17.835	33.196	21.802	22.772	20.952
6.1.2	Resv. Groene Uitweg	36.414	50				
6.1.2	Resv. Kapitaallasten Groen	13.072	753				
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)		420	17.260	1.460		

Onttrekking

6.1.1	Resv. Groen	-12.503	-32.017	-59.380	-19.136	-15.303	-14.278
6.1.2	Resv. Groene Uitweg	-11.553	-8.312	-17.628	-9.631	-1.140	-346
6.1.2	Resv. Kapitaallasten Groen		-641	-159	-337	-480	-513
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)			-4.095	-2.780	-2.713	-5.343
Resultaat		59.188	26.217	33.632	26.583	27.553	25.733

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

6.2 Beheren van de groenstructuur

Onze rol

Noord-Holland kent een groot aantal beheerders van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed: terreinbeherende organisaties, particuliere eigenaren, agrarische ondernemers, recreatieschappen, nationale parken, waterschappen en gemeenten. Zij zorgen voor professioneel, samenhangend beheer, in samenwerking met elkaar en met andere partners. Dit beheer kan vele vormen aannemen. Afhankelijk van de natuurdoelen en maatschappelijke wensen kan het variëren van zeer extensief, gericht op natuurlijke dynamiek, tot zeer intensief, met maatregelen zoals begrazing, beweiding, plaggen, kappen, hooien, maaien en bejaging. Ook indirect beheer, gericht op het tegengaan van ongewenste externe invloeden zoals water- of bodemverontreiniging, is van groot belang. In beginsel streven wij naar het bevorderen van natuurlijke dynamiek. Hierop maken wij een uitzondering als openbare veiligheid, zwaarwegende redenen van economisch belang, kwetsbare soortenpopulaties of cultuurhistorische waarden een intensiever beheer vragen.

Wij zijn verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur-, recreatie- en landschapsbeheer. Hieronder verstaan wij beheer dat zich richt op het duurzaam, effectief en efficiënt realiseren van de beheerdoelen zoals vastgelegd in het Programma Natuurontwikkeling. Onder een goed natuur- en landschapsbeheer verstaan wij ook de uitoefening van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming ons geeft ten aanzien van de bescherming en het beheer van kwetsbare natuurgebieden en inheemse plant- en diersoorten. Deze taken (vergunning- en ontheffingverlening en handhaving) hebben wij gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (RUD NHN).

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Prioriteiten

Onze prioriteit is adequaat beheer van natuur- en recreatiegebieden, landschap en cultuurhistorisch erfgoed – duurzaam, effectief en efficiënt – conform de beheertypen- en ambitiekaart bij het Programma Natuurontwikkeling. De toegekende beheer- en ambitietypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelstellingen van Natura 2000 en/of de Kaderrichtlijn Water te realiseren. Daarnaast is een zorgvuldige uitvoering van de bevoegdheden die de Wet natuurbescherming ons geeft, een prioriteit. *Last but not least*: in Noord-Holland is zo'n 90% van de tegemoetkomingen in faunaschade het gevolg van vraatschade door jaarrond verblijvende ganzen. Omdat de ganzenpopulatie in Noord-Holland nog steeds groeit, stijgt de faunaschade ook. Ons streven is om de omvang van de tegemoetkomingen terug te brengen naar het niveau van 2005.

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Beleidsdoelevaluaties

De kwaliteit en het resultaat van het beheer toetsen wij door certificering van beheerders, monitoring van natuurwaarden en gesprekken hierover tussen de provincie en beheerders. De Index Natuur en Landschap, die beschrijft welke typen natuur, agrarische natuur en landschap we in Nederland kennen, wordt periodiek herzien. Deze Index vormt de basis voor afspraken tussen provincie en beheerder over beheervoorschriften en de berekende (standaard)kostprijs per beheertype.

Jaarlijks vindt een analyse plaats van de faunaschade en de populatieontwikkeling van schadeveroorzakende diersoorten. In voorgaande jaren heeft deze analyse – in samenspraak met de partijen verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid – steeds geleid tot voortzetting van het 'Noord-Hollandse ganzenakkoord'.

6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

Toelichting

De provincies zijn verantwoordelijk voor de sturing op, en medefinanciering van, adequaat natuur- en landschapsbeheer. De provinciale doelen voor het natuur- en landschapsbeheer worden vastgelegd in het Natuurbeheerplan, dat deel uitmaakt van het Programma Natuurontwikkeling. Daarnaast stellen wij via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) subsidie beschikbaar voor het beheer. Het gaat dan om natuur- en landschapsbeheer door terreinbeherende organisaties en particuliere grondeigenaren, agrarisch natuurbeheer door agrarische ondernemers – door tussenkomst van de vier Noord-Hollandse collectieven. In de begroting is rekening gehouden met een gemiddelde groei van het Natuurnetwerk Nederland van 250 hectare per jaar.

Met ingang van 2018 is subsidie beschikbaar voor het beheer van een aantal landschapselementen (lanen, poelen, kleine historische wateren, hoogstamfruitboomgaarden en fortterreinen). Daarnaast kennen wij een subsidieregeling voor het tegengaan van versnipperde natuurgebieden, omdat versnipperd gelegen natuurgebieden doorgaans hogere beheerkosten met zich meebrengen. Ten slotte wordt sinds 2018 extra geïnvesteerd in het toezicht en handhaving in natuurgebieden, waarbij wij de samenhang zoeken met intensivering van het toezicht en handhaving in stiltegebieden. Natuur- en stiltegebieden overlappen immers vaak, en de toezichthoudende partijen zijn vaak dezelfde: terreinbeherende organisaties, politie en RUD Noord-Holland Noord.

In het Natuurbeheerplan is opgenomen dat wij vanaf 2021 niet langer agrarisch natuurbeheer willen subsidiëren binnen het Natuurnetwerk Nederland. De reden hiervoor is dat het NNN een duurzaam ecologische structuur is, en bij agrarisch natuurbeheer de primaire gebruiksfunctie agrarisch blijft. Als gevolg van motie 126, aangenomen door Provinciale Staten in november 2017, is het jaar 2018 een 'verkenningsjaar', waarin wij hierover overleggen met de terreinbeherende organisaties, de agrarische collectieven en LTO-Noord. Wij blijven Provinciale Staten informeren over de resultaten van dit overleg.

In 2019 intensiveren wij de aandacht voor de kwaliteit van het natuurbeheer en de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen de beheerders en de provincie, door middel van een reeks 'goede gesprekken'. Ook zullen wij in de jaren 2018-2020 een telling verrichten in alle gebieden waar weidevogelbeheer plaatsvindt; zowel de natuurreservaten als de agrarische gebieden waar agrarisch natuurbeheer wordt gesubsidieerd. Ook dit monitoringproject beoogt de uitwisseling van kennis en ervaringen tussen beheerders te versterken.

De Stichting Gooise Natuurreservaat (GNR) ontvangt van ons een jaarlijkse bijdrage, die 25% van het exploitatietekort van de stichting bedraagt. Daarnaast ontvangt het GNR, zoals alle terreinbeherende organisaties, een SNL-subsidie voor natuur- en landschapsbeheer. Deze exploitatievergoeding, en overigens ook het medebesturen in de stichting, vinden wij niet langer passen bij het principe van gelijkberechtiging van de terreinbeherende organisaties. Immers, wij verstrekken ook geen exploitatievergoeding aan andere terreinbeherende organisaties en besturen ook niet mee in deze organisaties. Wij zijn voornemens uit te treden uit het GNR en wij zijn met de Gooise gemeenten en de gemeente Amsterdam in overleg om deze uittreding vorm te geven.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Beheerd areaal natuurbeheer	Hectare	27.700	27.950	28.200	28.450	28.700	28.950
Beheerd areaal agrarisch natuurbeheer	Hectare	15.500	15.500	15.500	15.500	13.500	13.500

6.2.2 Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

Toelichting

De recreatiegebieden in onze provincie vormen een groene buffer tussen stedelijke gebieden en bieden ontspanningsmogelijkheden voor bewoners en bezoekers. Van deze mogelijkheden wordt volop gebruik gemaakt; het aantal bezoekers van recreatiegebieden stijgt nog altijd, en de verwachting is dat deze stijging doorzet. Wij participeren, samen met gemeenten, in het bestuur van vijf recreatieschappen: Spaarnwoude, Alkmaarder- en Uitgeestermeer, Twiske-Waterland, Groengebied Amstelland en Plassenschap Loosdrecht. Aan het beheer en de ontwikkeling van deze gebieden dragen wij financieel bij. Het beheer wordt uitgevoerd door Recreatie Noord-Holland N.V., waarvan wij enig aandeelhouder zijn.

De recreatiegebieden zijn ongeveer 30 jaar geleden aangelegd, op basis van de recreatiebehoeften van toen. Deze behoeften zijn sindsdien soms veranderd, hetgeen gevolgen kan hebben voor de inrichting en het beheer. Deze blik op de toekomst, in combinatie met de toenemende beheerkosten en de bestuurlijke drukte die deelname aan vijf gemeenschappelijke regelingen met zich meebrengt, dwingt ons kritisch te kijken naar onze rol en positie in de recreatieschappen. Dit sluit aan bij de conclusies van een onderzoek door de Randstedelijke Rekenkamer naar recreatieschap Spaarnwoude. Zoals in de Agenda Groen en het coalitieakkoord aangegeven, zijn wij een traject gestart voor de modernisering van de recreatieschappen. Wij zijn uitgetreden uit recreatieschap Geestmerambacht en hebben het voorzitterschap van de recreatieschappen Twiske-Waterland en Groengebied Amstelland overgedragen aan gemeenten. Om enerzijds de verdiencapaciteit van recreatieschappen te vergroten, en anderzijds de in de recreatiegebieden aanwezige natuurwaarden beter te beschermen, hebben wij een zorgvuldige beschrijving van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN gemaakt (zie ook operationeel doel 6.1.1). Hierdoor komen de natuur- en recreatiedoelen in de recreatiegebieden beter in balans. Ten slotte voeren wij eind 2018 een verkenning uit naar de wijze waarop het beheer in de recreatiegebieden in de toekomst kan worden uitgevoerd.

Wandelen en fietsen zijn goede manieren om de Noord-Hollandse natuur en het landschap te beleven. We leveren een jaarlijkse bijdrage aan de organisaties Wandelnet en Fietsplatform, we verstrekken subsidie voor het beheer van het Noord-Hollandpad en voor de uitbreiding van het Wandelnetwerk Noord-Holland. De komende jaren verwachten wij tot een afronding van het netwerk te komen.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Beheerd areaal recreatieschappen	Hectare	6.621	6.621	6.621	6.621	6.621	6.621
Aantal bezoeken	Aantal	11.224.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000	11.244.000

6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Toelichting

De Wet natuurbescherming geeft ons een aantal taken en bevoegdheden, die hierna worden toegelicht.

Natura 2000-gebieden

In Noord-Holland liggen negentien Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is het Europese netwerk van te beschermen natuurgebieden. De Wet natuurbescherming bepaalt dat het Rijk deze gebieden aanwijst; het Rijk of de provincie stelt vervolgens een beheerplan op, waarin wordt beschreven hoe de ‘instandhoudingsdoelen’ worden gerealiseerd en welke natuurherstelmaatregelen worden getroffen. Inmiddels zijn vrijwel alle beheerplannen vastgesteld; in 2019 verwachten wij enkel nog de vaststelling het beheerplan voor het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. De natuurherstelmaatregelen zijn toegelicht onder operationeel doel 6.1.1.

Initiatieven in of nabij Natura 2000-gebieden die negatieve gevolgen kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen, zijn alleen toegestaan als hiervoor een vergunning is verleend. Te denken valt aan agrarische en industriële activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken in nabijgelegen Natura 2000-gebieden. In de meeste gevallen zijn Gedeputeerde Staten hiervoor het bevoegd gezag. Wij hebben deze werkzaamheden gemandateerd aan de Regionale Uitvoeringsdienst

Noord-Holland Noord (RUD NHN). Op basis van verordeningen en beleidsregels die door ons zijn vastgesteld, weegt de RUD NHN af of een vergunning kan worden verleend en houdt zij toezicht op naleving van de wet. Bij het uitoefenen van toezicht wordt samengewerkt met terreinbeherende organisaties en de politie, die eveneens toezichttaken uitvoeren, en benutten wij de bij Kaderbrief beschikbaar gestelde middelen om ook de handhaving in stiltegebieden – die vaak ook natuurgebied zijn – te intensiveren.

Soortenbescherming

De Wet natuurbescherming kent de zogenoemde 'passieve' en 'actieve' soortenbescherming. Passieve soortenbescherming behelst het naleven van de Wet natuurbescherming, waarbij bijvoorbeeld een ontheffing nodig is voor het verstoren van vleermuizen bij het renoveren van een gebouw. Actieve soortenbescherming betreft het nemen van maatregelen om kwetsbare soorten – bijvoorbeeld rode-lijstsoorten – te beschermen. Omdat dit voor ons een nieuwe bevoegdheid is, komen wij in 2019 met een voorstel om actieve soortenbescherming vorm te geven.

Faunabeheer

De Wet natuurbescherming verbiedt het doden, verstoren of beschadigen van beschermde dieren. Tegelijkertijd kunnen deze beschermde flora en fauna soms problemen veroorzaken. Wij kunnen dan een ontheffing verlenen op dit verbod. Hierbij zoeken wij steeds een balans tussen de instandhouding van een populatie en bescherming van de intrinsieke waarde van dieren enerzijds, en maatschappelijke belangen zoals volksgezondheid, openbare veiligheid en het tegengaan van belangrijke schade aan gewassen of flora en fauna anderzijds. Deze werkzaamheden hebben wij gemandateerd aan de RUD NHN. Op basis van verordeningen en beleidsregels die door ons zijn vastgesteld, weegt de RUD NHN af of een ontheffing kan worden verleend en houdt zij toezicht op naleving van de wet.

Populatiebeheer wordt uitgevoerd door de partijen die zijn verenigd in de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland, doorgaans op basis van een faunabeheerplan dat door ons wordt goedgekeurd. Wij verstrekken jaarlijks een subsidie aan de Faunabeheereenheid voor het opstellen van faunabeheerplannen, bureaukosten en de uitvoering van ganzenbeheer.

In Noord-Holland is de problematiek rond de grote populatie ganzen urgent. Ganzen horen bij het Noord-Hollandse landschap, maar de huidige populatie – met name jaarrond verblijvende ganzen – veroorzaakt veel schade aan agrarische gewassen en kan een gevaar vormen voor de vliegveiligheid. Hoewel de groei van de populatie grauwe ganzen afvlakt, stijgt het totale aantal ganzen in Noord-Holland nog steeds. Wij achten het wenselijk dat in een straal van 10 kilometer rondom Schiphol slechts geringe aantallen ganzen voorkomen. Ons beleid richt zich zowel op preventieve maatregelen, zoals nestbehandeling, het toepassen van werende middelen en het zoeken naar innovatieve oplossingen om schade tegen te gaan, als op populatiebeheer door afschot en vangacties. De basis hiervoor ligt in het door de Faunabeheereenheid opgestelde, en door ons goedgekeurde Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland en het Ganzenbeheerplan omgeving Schiphol. Winterganzen bieden wij rust door rustgebieden aan te wijzen en door, op internationaal niveau, samen te werken met landen waar de verschillende ganzenpopulaties naar toe trekken.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Percentage tijdig verleende besluiten Wnb (binnen wettelijke termijn)	Percentage	0	≥ 92	≥ 92	≥ 92	≥ 92	≥ 92
Aantal controles Handhaving Uitvoeringsprogramma (HUP)	Aantal	0	0	0	0	0	0

Investeringen

toelichtende tekst investeringen

Investeringen (x € 1.000)

6.2.4 Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren

Toelichting

Op grond van de Wet natuurbescherming zijn wij verantwoordelijk voor het uitkeren van tegemoetkomingen in schade die beschermde diersoorten aanrichten aan landbouwgewassen. Agrarische ondernemers kunnen hier een beroep op doen, mits zij voldoende werende middelen hebben ingezet om deze schade te voorkomen. Er wordt gesproken van een 'tegemoetkoming' omdat een klein deel van de schade valt onder het eigen risico van de agrarische ondernemer. De tegemoetkoming wordt, in ons mandaat, uitgekeerd door BIJ12-Faunafonds. Daarnaast financieren wij, samen met de anderen provincies, de apparaatskosten van BIJ12-Faunafonds.

In Noord-Holland is zo'n 90% van de tegemoetkomingen het gevolg van vraatschade door jaarrond verblijvende ganzen. Omdat de ganzenpopulatie in Noord-Holland nog steeds groeit, stijgt de faunaschade ook. Ons streven is om de omvang van de tegemoetkomingen terug te brengen naar het niveau van 2005. De meest recente raming van de hoogte van de tegemoetkomingen is die voor het begrotingsjaar 2018. Er zijn nog geen ramingen voor 2019 en daarna, maar vooralsnog valt niet te verwachten dat na 2018 een daling inzet. Wij hebben, zoals reeds aangekondigd in de Kaderbrief, de begroting hierop aangepast. De afgelopen jaren hebben wij onderzocht of wij de hoogte van tegemoetkomingen kunnen maximeren, bijvoorbeeld door het instellen van een plafond aan uit te keren tegemoetkomingen voor zomerschade. De Wet natuurbescherming bleek deze mogelijkheid echter niet te bieden. Wij blijven met het Rijk en met de andere provincies – via de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade – onderzoeken of er andere mogelijkheden zijn.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Tegemoetkomingen faunaschade	Bedrag	92.469	7.000.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000	7.500.000

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 6.2 Beheren van de groenstructuur

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022

6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	19.862	18.185	18.964	18.878	18.983	20.127
6.2.2	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren	7.488	7.113	6.717	6.792	6.869	6.808
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	0	544	1.903	1.903	1.903	1.903
6.2.4	Tegemoetkomingen faunaschade uitkeren	8.031	8.303	8.177	8.177	8.177	8.177
Totaal lasten		35.380	34.145	35.761	35.750	35.932	37.015
Totaal baten		-340	-375	-375	-375	-375	0
Saldo van baten en lasten		35.041	33.770	35.386	35.375	35.557	37.015
Storting							
Onttrekking							
Resultaat		35.041	33.770	35.386	35.375	35.557	37.015

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Onze rol

Biodiversiteit beschermen en bevorderen vraagt méér dan het beschermen en afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN beslaat immers slechts 20 procent van het provinciaal grondgebied. Buiten het NNN bestaat het grootste deel van onze provincie uit gebieden met andere functies, zoals landbouw, water, infrastructuur en stedelijk gebied. Ook hier staan natuur- en landschapswaarden echter onder grote druk. Wij bevorderen daarom dat er meer functiecombinaties ontstaan: natuur en water, natuur en landbouw, natuur en infrastructuur, natuur en stedelijk gebied en natuur en economie. Zowel de natuur als deze andere functies kunnen daar baat bij hebben. Te denken valt aan dijkversterking met natuurlijke vooroevers, natuurvriendelijke bermen en oevers van (vaar)wegen, groene dorpen en steden met ruimte voor waterberging, (tijdelijke) natuur op bedrijventerreinen en duurzame, natuurinclusieve landbouw met een gezonde bodembiodiversiteit en natuurlijke plaagbestrijding.

Via de aanpak Groen Kapitaal en regionale samenwerkingsverbanden willen wij een beweging op gang brengen waarin – zowel *binnen* als *buiten* het Natuurnetwerk Nederland – natuurcombinaties de normaalste zaak van de wereld zijn. Natuur wordt daarin als vanzelfsprekend meegenomen bij agrarische bedrijfsvoering en bij de aanleg van wegen, sloten, dijken, woonwijken en bedrijventerreinen. Niet alleen omdat het goed is voor de natuur, maar omdat ook wij profiteren van de ecosysteemdiensten die de natuur ons te bieden heeft. Wij initiëren, stimuleren en

faciliteren initiatieven vanuit- en samen met bewoners, (semi)overheden, natuurorganisaties en samenwerkingsverbanden.

Van natuur en landschap kan men genieten door het te zien, horen, beleven en zich erover te verwonderen. Veel mensen worden geraakt door het bijzondere natuurschoon of de weidse uitzichten die Noord-Holland rijk is en die vrijwel allemaal toegankelijk zijn voor bezoekers. Het is dan ook niet verrassend dat de betrokkenheid van bewoners bij hun groene leefomgeving vaak groot is. Voor sommigen vormt dit de motivatie om zich in te zetten als vrijwilliger of als beroepskracht in het natuurbeheer of de natuur- en milieueducatie. Via ons programma Betrekken bij Groen ondersteunen we hen.

Samenwerkingspartners

Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Prioriteiten

In 2015 ging Groen Kapitaal van start met de ondertekening van een convenant, waarin vijf initiatiefnemers de provincie opriepen zich in te zetten voor meer biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Inmiddels hebben vijftien partners zich bij Groen Kapitaal aangesloten en is de pioniersfase voorbij. Het besef dat een gezonde leefomgeving begint met een vitaal ecosysteem wordt steeds meer gemeengoed. In 2018 hebben wij een online netwerkplatform opgezet: groenkapitaal.nl. Hier kunnen partijen ideeën aandragen voor natuur- en innovatieprojecten en op zoek gaan naar anderen die hieraan willen bijdragen. Tegelijk zijn we via sociale media actief op Instagram, Facebook en Twitter. Met activiteiten zoals kenniscafés, labs en een jaarlijks congres versterken we de samenwerking verder en breiden we het netwerk van initiatiefnemers steeds verder uit, vanuit de gedachte dat een groot en sterk netwerk leidt tot goede projecten. Dit zetten wij onverminderd voort.

Het programma ‘Betrekken bij Groen’ bestaat al langer en blijft succesvol om vrijwilligers in natuurbeheer en natuur- en milieueducatie te ondersteunen. Prioriteit ligt bij het bijsturen en stabiliseren van het dalend aantal vrijwilligers, waarbij de betrokkenheid van jongeren extra aandacht vraagt.

Omgevingsfactoren

Zie de toelichting bij beleidsdoel 6.1.

Beleidsevaluaties

Conform het door Provinciale Staten vastgestelde Evaluatiekader subsidies worden de subsidies die wij verstrekken, periodiek geëvalueerd. Daarnaast wordt het aantal ‘groene vrijwilligers’ en het aantal betrokkenen bij evenementen die wij organiseren, gemonitord. Via het online netwerkplatform groenkapitaal.nl worden de effecten van initiatieven die de biodiversiteit stimuleren, gedeeld. Het Waddenfonds rapporteert over de projecten die worden uitgevoerd vanwege het Investeringskader Waddengebied.

6.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

Toelichting

Biodiversiteit beschermen en bevorderen vraagt méér dan het beschermen en afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het NNN beslaat immers slechts 20 procent van het provinciaal grondgebied; ook in de 80 procent die geen NNN is, zijn natuurwaarden te vinden. Via de Aanpak Groen Kapitaal willen wij een beweging op gang brengen waarin natuurcombinaties de normaalste zaak van de wereld zijn. Natuur wordt daarin als vanzelfsprekend meegenomen bij agrarische bedrijfsvoering en bij de aanleg van wegen, sloten, dijken, woonwijken en bedrijventerreinen. Niet alleen omdat het goed is voor de natuur, maar omdat ook wij profiteren van de ecosysteemdiensten die de natuur ons te bieden heeft. Hierbij maken we dankbaar gebruik van

alle energie en initiatieven die bewoners, maatschappelijke organisaties en andere overheden hebben. Waar mogelijk, helpen we deze initiatieven verder door hen een podium te bieden, waardering te uiten, kennis te delen en financiële steun te bieden. In het in 2017 verschenen rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving, “Een lerende evaluatie”, wordt ook gewezen op het belang van dergelijke ‘initiatieven van onderop’.

In 2018 hebben wij een online netwerkplatform opgezet: groenkapitaal.nl. Hier kunnen partijen ideeën aandragen voor natuur- en innovatieprojecten en op zoek gaan naar anderen die hieraan willen bijdragen. Tegelijk zijn we via sociale media actief op Instagram, Facebook en Twitter. Met activiteiten zoals kenniscafés, labs en een jaarlijks congres versterken we de samenwerking verder en breiden we het netwerk van initiatiefnemers steeds verder uit, vanuit de gedachte dat een groot en sterk netwerk leidt tot goede projecten. Het aantal volgers op Twitter is een indicator voor dit doel, omdat dit medium het langst wordt gebruikt voor dit programma.

Het programma ‘Betrekken bij Groen’ bestaat al langer en blijft succesvol om vrijwilligers in natuurbeheer en natuur- en milieueducatie (‘tellers’, ‘vertellers’ en ‘herstellers’) te ondersteunen. Dit programma wordt uitgevoerd door de Noord-Hollandse natuurorganisaties. Zij stellen materiaal, educatie en organisatie beschikbaar en organiseren jaarlijks een Dialoogdag, waar vrijwilligers met elkaar en met ons in gesprek treden. Het aantal vrijwilligers daalt al enkele jaren als gevolg van vergrijzing. Jongeren willen zich minder langdurig binden aan vrijwilligerswerk. Daarom richt het programma Betrekken bij Groen zich sinds 2018 op flexibeler vormen van vrijwilligerswerk, bijvoorbeeld rondom evenementen, om deze doelgroep te bereiken. Het operationele doel is om het aantal vrijwilligers stabiel te houden.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Twitter-volgers Groen Kapitaal	Aantal	250	500	1.000	2.000	4.000	8.000
Aantal vrijwilligers	Aantal	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500

6.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

Toelichting

In één gebied komen vaak meerdere opgaven bijeen, waardoor regionale samenwerking tussen verschillende partners van belang is. Deze regionale samenwerking vindt onder andere plaats in het Groene Hart, binnen Laag Holland en de Nationale Parken en in de Metropoolregio Amsterdam. Voor de samenwerking in deze gebieden stellen wij een bijdrage beschikbaar.

Het Groene Hart is een uitgestrekt cultuurlandschap tussen de stedelijke centra van de Randstad. Zeventig procent van het gebied bestaat uit strokenverkaveling die typerend is voor veenweidegebieden en die sinds 1900 nauwelijks is veranderd. Binnen de stuurgroep Groene Hart richten wij ons, samen met de provincies Utrecht en Zuid-Holland, op recreatie, promotie en het tegengaan van bodemdaling. In 2017 is het Perspectief Groene Hart vastgesteld, dat dient als bouwsteen voor de provinciale Omgevingsvisies.

Laag Holland is een bijzonder landschap met zijn cultuurhistorische dorpen, lintbebouwing en hoge natuurwaarden. Het is een gebied waar de ontstaansgeschiedenis van het landschap met zijn veengebieden en droogmakerijen nog goed te zien en te beleven is. Hier kunnen de bewoners en bezoekers uitwaaieren om wandelend, fietsend of per fluisterboot het landelijk gebied te verkennen. In 2018 hebben wij besloten de gebiedscommissie Laag Holland, waarbinnen wordt samengewerkt met gemeenten, waterschap, terreinbeherende en agrarische organisaties, te

continueren, in ieder geval tot en met eind 2019. De gebiedscommissie adviseert ons over beleidsmatige onderwerpen in het groenblauwe domein, zoals de ontwikkeling van de agrarische sector, de realisatie van het NNN, recreatie en water.

De Metropoolregio Amsterdam (MRA) kent grote uitdagingen én kansen voor het landschap, als gevolg van ruimtelijk-economische transities die zich voltrekken: verstedelijking, de energietransitie, klimaatadaptatie, intensivering van de landbouw en de groeiende vrijetijdseconomie. Het landschap draagt op vele manieren bij aan het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de leefomgeving. Het biedt ruimte aan bijzondere natuurwaarden, voedselproductie, ontspanning en sport, waterberging, herbergt een schat aan cultuurhistorische waarden en geeft daarmee identiteit aan gebieden. De provincie heeft de regie genomen om binnen de MRA met gemeenten en maatschappelijke organisaties samen te werken aan deze integrale opgave. Dit gebeurt door regio's te ondersteunen bij het houden van gebiedsateliers, het in beeld brengen van de investeringsopgave en –maatregelen, het komen met voorstellen voor mogelijke financieringsconstructies en het aanstellen van een curator voor het landschap.

De Nationale Parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland vormen een visitekaartje van de Noord-Hollandse natuurgebieden en richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. Wij beschouwen de Nationale Parken als een waardevol instrument om bewoners en bezoekers van Noord-Holland te betrekken bij hun groene leefomgeving. Om deze reden leveren wij een financiële bijdrage aan de Nationale Parken.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Advisering door de gebiedscommissie Laag Holland (aantal adviezen aan GS)	Aantal	0	7	7	0	0	0
Aantal bezoekers Nationale Parken	Aantal	0	0	0	0	0	0

6.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven

Toelichting

De Waddenzee is het grootste Nederlandse Natura 2000-gebied, dat vraagt om een zorgvuldige bescherming en ontwikkeling van de aanwezige natuurwaarden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat het Waddengebied een vitaal gebied blijft, met voldoende economische kansen voor de mensen die er wonen, werken en ontspannen. Wij streven daarom naar een goede balans tussen ecologie en economie in het Waddengebied. Dit doen wij niet alleen, maar samen met een groot aantal partners zoals het Rijk, beheerorganisaties zoals Rijkswaterstaat en natuurbeherende organisaties, gemeenten, waterschappen en maatschappelijke organisaties. Zo werken wij met hen aan het Programma 'Naar een rijke Waddenzee', aan onderzoek en vergunningverlening voor activiteiten die de gehele Waddenzee betreffen, en aan de totstandkoming van een gebiedsagenda van het Rijk voor de Waddenzee.

Samen met de provincies Fryslân en Groningen beheren wij het Waddenfonds, dat ditzelfde doel dient. Om de middelen in het Waddenfonds effectief en efficiënt te besteden hebben Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies eind 2016 het Investeringskader Waddengebied vastgesteld, dat zes majeure opgaven definieert: 1) Waddenzee, 2) Havenontwikkeling en natuurverbetering, 3) Het versterken en vermarkten van werelderfgoed, 4) Vitale kust en Afsluitdijk, 5) Eems-Dollardgebied in balans en 6) Eilanden op eigen kracht. Een groot deel van de benodigde financiering komt uit het Waddenfonds. Daarnaast stelt het Waddenfonds jaarlijks geld

beschikbaar voor projecten naast deze zes majeure opgaven. Aanvullend op de middelen in het Waddenfonds cofinancieren wij kansrijke projecten via de Reserve Cofinanciering Waddenzee.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Cofinanciering Waddenfondsprojecten	Aantal	0	5	5	5	5	5

Budgettabel (x 1.000 euro)

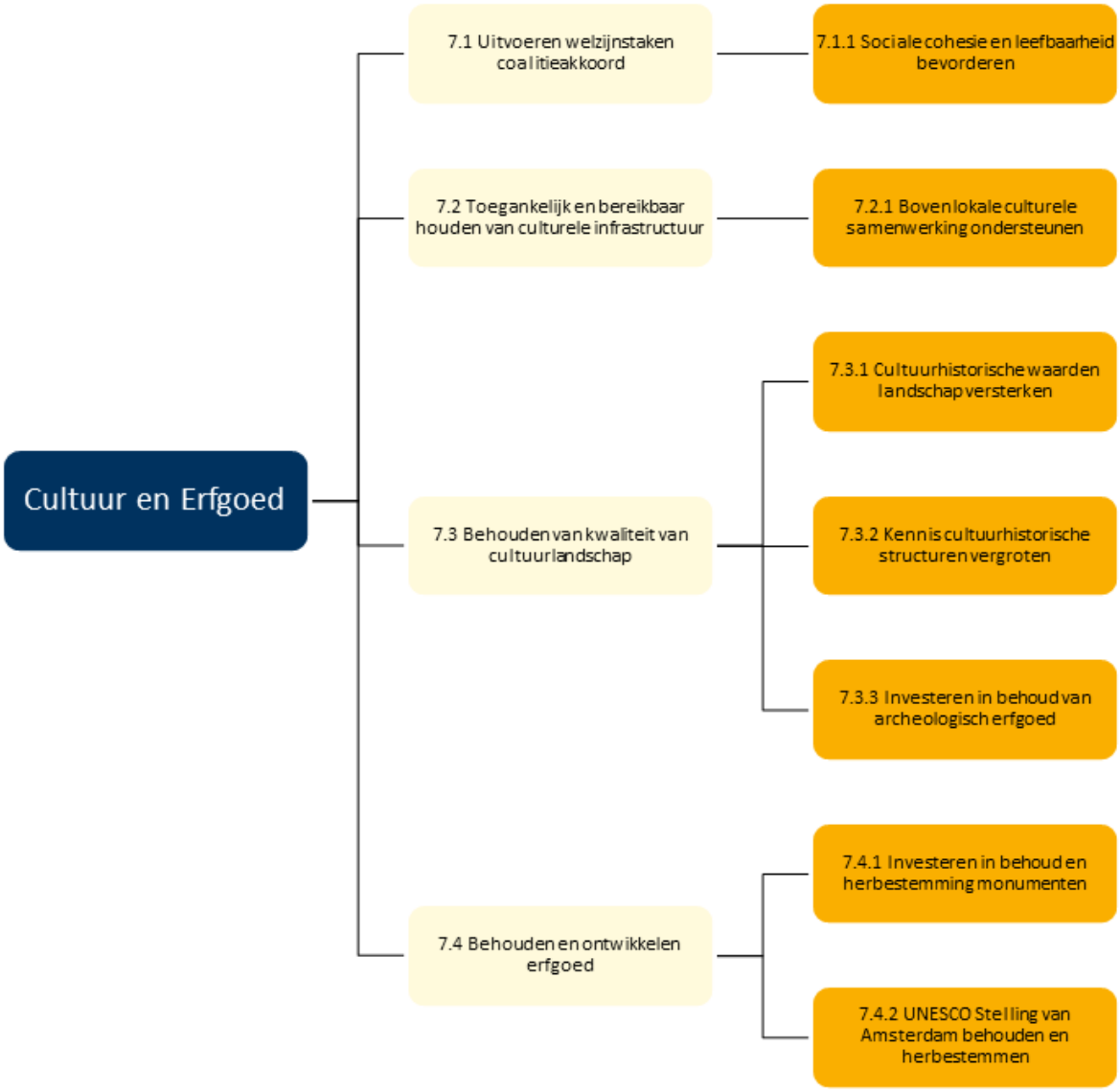
Beleidsdoel 6.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.3.1	Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren	886	1.163	1.080	1.080	1.080	1.080
6.3.2	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen	2.313	2.607	842	842	842	842
6.3.3	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven	305	2.491	541	492	492	492
Totaal lasten		3.504	6.261	2.463	2.414	2.414	2.414
Totaal baten		-863	-363	-183	-183	-183	-183
Saldo van baten en lasten		2.641	5.898	2.280	2.231	2.231	2.231
Storting							
6.3.3	Resv. cofinanciering Waddenzee	911	911	951			
Onttrekking							
6.3.3	Resv. cofinanciering Waddenzee	-305	-2.491				
Resultaat		3.248	4.318	3.231	2.231	2.231	2.231

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 7 Cultuur & Erfgoed

Doelenboom

Maatschappelijk doel

De kwaliteit en identiteit van de leefomgeving behouden en versterken door het inzetten van cultuur en erfgoed

De molens, de stolpen, de droogmakerijen, maar ook de West-Friese Omringdijk, de Stelling van Amsterdam en de talloze archeologische vindplaatsen: de rijke geschiedenis van Noord-Holland heeft een uniek landschap opgeleverd met een groot aantal kenmerkende structuren en objecten. Dat alles maakt Noord-Holland tot een provincie waarin de economie floreert, waar het fijn is om te wonen en te recreëren, en waar toeristen graag komen. Die culturele rijkdom is dus iets om te koesteren. En daarin speelt de provincie Noord-Holland een belangrijke rol. We willen dat de kenmerkende (cultuur)kwaliteiten hét uitgangspunt zijn voor de verdere ontwikkeling van onze provincie. En ruimte biedt aan nieuwe ontwikkelingen met behoud van het goede.

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Modernisering Monumentenzorg
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Bibliotheekwet
- MRA-agenda Cultuurimpuls (als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020")

Provinciaal beleidskader

- Erfgoedverordening Noord-Holland 2017
- Beleidskader "Cultuur in Ontwikkeling" 2017-2020
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020
- Provinciale Sociale Agenda Noord-Holland

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
7.1	Uitvoeren welzijnstaken coalitieakkoord	220	0	220	0	0	0
7.2	Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur	3.020	0	3.020	0	0	0
7.3	Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap	3.196	30	3.166	0	0	0
7.4	Behouden en ontwikkelen erfgoed	11.113	0	11.113	8.411	15.013	17.715
Totaal		**17.549**	**30**	**17.519**	**8.411**	**15.013**	**17.715**

Verbonden partijen

Geen

Beleidsindicatoren

Via het Besluit Begroting en Verantwoording is vastgelegd, dat alle provincies vanaf de begroting 2018 indicatoren in de begroting moeten vermelden. Deze indicatoren zijn in IPO verband opgesteld en vastgesteld door het ministerie van BZK. De indicatoren zijn geplaatst bij het begrotingsprogramma waar ze het best passen. De bron voor de vermelding in onze begroting is, zoals voorgeschreven, de website http://www.waarstaatjeprovincie.nl. Daar is ook vergelijkingsmateriaal met andere provincies te vinden en de definitie die wordt gehanteerd voor de betreffende indicator.

Culturele infrastructuur en monumentenzorg	
Restauratievolume:	
Percentage rijksmonumenten (exclusief functie woonhuis) dat in slechte en/of	Cijfers zijn momenteel nog niet beschikbaar en

matige staat verkeert.	worden in een later stadium toegevoegd.
Idem in m2	
Jaar van meting	
Bron:	Databank Erfgoed-monitor

Definitie volgens de website: de indicator geeft het percentage weer van Rijksmonumenten, exclusief functie woonhuis, waarbij de staat van het casco valt in de categorie “matig” en/of “slecht”.

7.1 Uitvoeren welzijnstaken coalitieakkoord

In het coalitieakkoord zijn twee beknopte activiteiten opgenomen die relateren aan welzijnstaken. Dat zijn ondersteuning van vrijwilligersnetwerken en ondersteuning van gemeenten in het voeren van sportbeleid.

7.1.1 Sociale cohesie en leefbaarheid bevorderen

Toelichting

In het coalitieakkoord van 2015 is besloten de subsidierelatie met de voorgangers van Dorpswerk NH te verlengen tot en met 2019. Via Dorpswerk NH worden vrijwilligers van dorpsraden en dorpshuizen ondersteund en begeleid. Dorpswerk NH richt zich op het ondersteunen en begeleiden van vrijwilligers die zich inzetten voor de leefbaarheid van hun dorp met kennis, expertise en advies bij verscheidene leefbaarheidsvraagstukken (voorzieningen, demografie, mobiliteit et cetera). De leden van Dorpswerk NH zijn 47 dorpsraden en 84 dorpshuizen. Ook organiseert zij iedere vier jaar het Noord-Hollands Plattelands Parlement, een evenement waarbij vrijwilligers, beleidsmakers en politici met elkaar in gesprek gaan, kennis en ideeën uitwisselen en nieuwe initiatieven worden ontplooid.

Daarnaast is tevens in het coalitieakkoord besloten de subsidierelatie met Sportservice Noord-Holland tot en met 2019 te verlengen. De kennisfunctie Sport zorgt voor kennisontwikkeling en -verspreiding en ondersteunt daarmee een kwalitatieve regionale sportstructuur. Vanuit de provinciale subsidie ondersteunt en adviseert Sportservice gemeenten bij de ontwikkeling van beleid en voorwaarden om sportparticipatie te stimuleren. Voor beide onderdelen geldt dat er geen specifiek beleid op is ontwikkeld.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.1 Uitvoeren welzijnstaken coalitieakkoord

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.1.1 Sociale cohesie en leefbaarheid bevorderen	440	525	220	40	40	40
Totaal lasten	440	525	220	40	40	40
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	440	525	220	40	40	40

Storting

Onttrekking						
Resultaat	440	525	220	40	40	40

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Het in stand houden van culturele voorzieningen is primair een taak van gemeenten. Het gaat hier om bijvoorbeeld musea, bibliotheken, theaters, centra voor de kunsten, muziekscholen et cetera. Door bezuinigingen zijn vooral gemeenten in het landelijk gebied niet in staat alle (lokale) culturele voorzieningen overeind te houden. Het verdwijnen van deze voorzieningen heeft effect op de leefbaarheid van het gebied, al is het belang van lokale aanwezigheid vaak beperkter dan gedacht. Het effect van culturele voorzieningen op de leefbaarheid en toeristische en recreatieve aantrekkingskracht van een regio is voornamelijk afhankelijk van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en de kwaliteit; de kwantiteit en nabijheid van voorzieningen spelen een minder grote rol. Dit vraagt om een andere benadering van de culturele infrastructuur, waarbij de bereikbaarheid en toegankelijkheid van kwalitatief hoogwaardige culturele voorzieningen centraal staan. Dit betekent dat culturele infrastructuur een regionale opgave is met een belangrijke tweedelijnstaak voor de provincie als partner en bemiddelaar.

Onze rol

Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. Wij faciliteren bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen.

Samenwerkingspartners

Belangrijke partners bij dit beleidsdoel zijn, naast gemeenten, ProBiblio en Plein C.

Prioriteiten

Ten aanzien van culturele infrastructuur zetten wij in op de volgende activiteiten:
1) ontwikkelen van kennis en netwerk culturele infrastructuur;
2) stimuleren van en participeren in regionale cultuurnetwerken;
3) toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk;
4) bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs door middel van matching van het programma cultuureducatie met kwaliteit met gemeenten en OCW.

Omgevingsfactoren

De ontwikkeling van regioprofielen voor cultuur en culturele voorzieningen is opgepakt in het samenwerkingsverband Cultuurimpuls Metropoolregio Amsterdam. De provincie werkt ook samen met andere gemeenten in Noord-Holland om hierin een breedgedragen verhaal naar het Ministerie van OCW te brengen.

Beleidsevaluaties

Culturele infrastructuur maakt samen met de andere beleidsdoelen op erfgoedgebied onderdeel van het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020”. Een tussentijdse evaluatie van dit beleidskader heeft eind 2018 plaatsgevonden. Eventuele aandachtspunten worden in 2019 opgepakt.

7.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

Toelichting

Wij faciliteren bestaande culturele netwerken van gemeenten om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Gemeenten hebben aangegeven behoefte te hebben aan inbreng van kennis en procesbegeleiding om regionale afstemming te bevorderen. Hiervoor is de Uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking culturele infrastructuur gemeenten ontwikkeld. Per regio kan de uitvoering, omvang en mate van afstemming van een netwerk sterk verschillen. Afhankelijk van het regionale vraagstuk en de behoefte van het netwerk kiezen wij daarbij een geschikte rol.
Wij participeren in het samenwerkingsverband van de MRA. Cultuur wordt binnen het hoofdstuk “De leefkwaliteit verbeteren” van de MRA Agenda als belangrijk thema benoemd en daarmee verbonden aan andere thema’s binnen de samenwerking zoals economie en landschap. In de werkgroep Cultuurimpuls MRA werken wij samen met alle gemeenten aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur in de hele regio.
ProBiblio is onze provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert onze wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit. Wij zien de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richten onze activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. Wij verstrekken een subsidie aan ProBiblio voor de uitvoering van deze taak.
Binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 wordt ingezet op een verdere verdieping van wat in de periode 2013-2016 is gerealiseerd op het gebied van cultuuronderwijs in het primair onderwijs en het vergroten van het aantal deelnemende scholen. Cultuureducatie in het basisonderwijs is een doorlopende beleidslijn, die wij zien als aanvulling op hetgeen het Rijk en de gemeenten als verantwoordelijkheid hebben. Daarom stellen wij aanvullende middelen beschikbaar zodat het pakket breder uitgezet kan worden. Wij geven aan Plein C subsidie om deze taak uit te voeren.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Regionale samenwerking gemeenten (aantal samenwerkende regio's)	Aantal	3	5	7	7	pm	pm

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van culturele infrastructuur

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.2.1	Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen	2.725	2.847	3.020	3.020	2.770	2.770
Totaal lasten		2.725	2.847	3.020	3.020	2.770	2.770

Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.725	2.847	3.020	3.020	2.770	2.770
Storting						
Onttrekking						
Resultaat	2.725	2.847	3.020	3.020	2.770	2.770

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Noord-Holland kent een gevarieerd cultuurlandschap met boven- en ondergronds erfgoed (archeologie). Ons cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke ruimtelijk kwalitatieve waarde en daarmee een economische, maatschappelijke en culturele waarde. Het beleid van de provincie voor het behoud van de kwaliteit van het cultuurlandschap is vastgelegd in het beleidskader ‘Cultuur in ontwikkeling - cultuurbeleid 2017-2020’.
Specifiek voor het behoud van erfgoed in dit cultuurlandschap is de Erfgoedverordening Noord-Holland 2017 en het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam – Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017- 2020 vastgesteld.
Om bij ontwikkelingen de ruimtelijke kwaliteit te waarborgen zet de provincie in op het delen van kennis over de wettelijke kaders en inspireert zij haar partners hoe ontwikkelingen het beste vorm gegeven kunnen worden met behoud van cultuurhistorische en landschappelijke waarden. Dit doet de provincie door het uitdragen van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, het organiseren van bijeenkomsten, met handleidingen en adviezen. De ruimtelijke kwaliteit is gewaarborgd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). Hiermee zijn kaders opgesteld om vanuit cultuurhistorische en landschappelijke waarden sturing te kunnen geven aan ruimtelijke ontwikkelingen. Wij hebben het erfgoed in het cultuurlandschap thematisch gebundeld in de zogenaamde structuurdragers van provinciaal belang. Dit zijn cultuurhistorische structuren: de historische dijkstructuren, de militaire verdedigingswerken, het industrieel erfgoed, het religieus erfgoed, het agrarisch erfgoed, de landgoederen en buitenplaatsen en de zogenaamde stolpenlinten.
Om bekendheid te geven aan die structuren ontwikkelen wij regionale beeldverhalen. Wij zetten de website Oneindig Noord-Holland en onze collectie Provinciale Atlas Noord-Holland in om het specifieke Noord-Hollandse erfgoed onder de aandacht te brengen bij een breed publiek.

Onze rol

De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. Denk aan het opstellen van wettelijke kaders, maar ook aan directe investeringen in het behoud en de benutting van monumenten. Daarnaast koppelt de provincie structuurdragers aan (provinciale) gebiedsopgaven. Dit beoogt kwaliteit te verbeteren en te leiden tot hoger maatschappelijk en

economisch rendement. Daarnaast is de provincie eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot.

Samenwerkingspartners

Om onze beleidsdoelen te behalen werken wij samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, (landschap)ontwerpers, eigenaren en initiatiefnemers.

Prioriteiten

Naast het behoud van het provinciale cultuurlandschap en de provinciale zorgplicht ten aanzien van de archeologische collectie heeft de provincie voor de komende jaren de volgende prioriteiten:

1. De Omgevingsvisie en -verordening vragen andere samenwerkingsvormen. In de komende jaren zullen wij onze instrumenten omvormen tot gebieds- en ontwikkelingsgerichte instrumenten ter ondersteuning van onze partners;
2. Wij willen door middel van maatwerk gebiedsgericht een bijdrage leveren aan het versterken en benutten van de provinciale cultuurhistorische structuurdragers en het landschap;
3. De publieksfunctie van het archeologisch depot willen wij blijven versterken zodat archeologie nog toegankelijker wordt gemaakt voor een breed publiek.

Omgevingsfactoren

Noord-Holland kent een aantal grote opgaven zoals woning- en mobiliteitsbehoefte, energietransitie en verduurzaming in de landbouw, die van invloed zijn op het cultuurlandschap. Wij willen niet belemmerend zijn in deze ontwikkelingen, maar er wel voor zorgen dat de kwaliteit van het cultuurlandschap bewaard blijft. Dit betekent dat er soms keuzes gemaakt moeten worden.
Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor de ruimtelijke bescherming van archeologische waarden en wettelijk is vastgelegd dat bij ruimtelijke ingrepen de verstoorder verantwoordelijk is voor zorgvuldig archeologisch onderzoek en eventuele opgravingen. Daar waar wij als provincie eigenaar zijn van de vondsten houden wij toezicht op deze activiteiten, maar wij zijn grotendeels afhankelijk van gemeenten als het gaat om het zorgvuldig en tijdig uitvoeren van onderzoek en opgravingen.

Beleidsevaluaties

Het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020” is eind 2018 tussentijds geëvalueerd. Eventuele aandachtspunten vanuit deze evaluatie worden in 2019 opgepakt.

7.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

Toelichting

In 2018 is de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie geactualiseerd. In 2019 zullen wij de leidraad onder de aandacht brengen bij gemeenten, (landschap)ontwerpers en initiatiefnemers en hen helpen om de ontwikkelprincipes toe te passen bij ruimtelijke inpassingen. De provincie heeft bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een Steunpunt voor monumenten en archeologie voor gemeenten. Dit steunpunt zetten wij in voor bredere ondersteuning bij het gebiedsgericht ontwikkelen met kwaliteit. Daarnaast geeft het steunpunt advies over behoud van structuurdragers en het brede erfgoedbeleid. In 2019 verstrekken wij een subsidie aan Mooi Noord-Holland en NMF voor de uitvoering van deze taak.
Om onze partners te helpen over hoe binnen ontwikkelingen invulling gegeven kan worden aan ruimtelijke kwaliteit en behoud van erfgoed ontwikkelen wij per jaar vier verschillende handleidingen.

Om de kwaliteit van het Noord-Hollandse cultuurlandschap te behouden sluiten wij aan op het bredere, ruimtelijke instrumentarium van de provincie zoals de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (voor integrale agendering opgave cultuur) en de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening (voor integrale advisering landschap en cultuurhistorie).

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Uitdragen leidraad (bijeenkomsten)	Aantal	4	4	4	4	pm	pm
Opgestelde handleidingen ruimtelijke kwaliteit en erfgoed	Aantal	2	2	4	4	pm	pm

7.3.2 Kennis cultuurhistorische structuren vergroten

Toelichting

Wij zien kansen om het erfgoed binnen de cultuurhistorische structuren beter te behouden en te benutten door ontwikkeling van kennis en netwerk. Kennis via de Monumentenmonitor (vanaf 2014) die ons inzicht geeft in bouwkundige staat en benutting van onze monumenten. Kennis met onze Kansenkaart (vanaf 2018), die economische kansen voor erfgoed inzichtelijk maakt, met name in relatie tot provinciale gebiedsopgaven. Deze kennis delen wij met onze partners. De wijze waarop verschilt omdat niet alle data vrijelijk gedeeld kunnen worden vanwege privacy-wetgeving. Het kan passief-openbaar (website) of actief-openbaar (thematische of gebiedsgerichte netwerkbijeenkomsten zoals Molencontactdag) of in een kleinere setting.

Op basis van onze Monumentenmonitor krijgen wij op hoofdlijnen inzicht in de bouwkundige staat en de benutting van het gebouwd erfgoed. Hierdoor weten wij dat de grootste opgave ligt in het industrieel, agrarisch en religieus erfgoed.
Naast instandhouding investeren wij in het verder versterken en benutten van onze structuurdragers. Een belangrijk instrument dat wij hiervoor inzetten is het Regionaal beeldverhaal. De afgelopen jaren hebben wij geïnvesteerd in drie Regionale beeldverhalen, waarop jaarlijks een campagne is/wordt uitgevoerd. De drie regionale beeldverhalen zijn: Buitenplaatsen in Beeld, Gouden Eeuw en het Noordzeekanaalgebied. In 2019 is de doelstelling om de beeldverhalen in de verschillende regio's te borgen.
Voor ons UNESCO-werelderfgoed Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestaat een apart uitvoeringsprogramma 2017-2020. Centrale opgaven hierin betreffen herbestemming en goede toeristisch-recreatieve ontsluiting van deze militaire structuren en de UNESCO nominatie van de NHW als uitbreiding van de SvA in 2019.
Om het verhaal van onze cultuurhistorische structuurdragers voor een breed publiek toegankelijk te maken en draagvlak te creëren, maken wij gebruik van Oneindig Noord-Holland en de Provinciale Atlas Noord-Holland. In 2019 zullen zij aan de hand van verschillende campagnes aandacht geven aan de provinciale structuurdragers en archeologie.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Regionale beeldverhalen (aantal campagnes)	Aantal	2	2	3	3	0	0

7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Toelichting

Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van ons waardevolle cultuurlandschap. In tien geselecteerde gebieden waar een bovengemeentelijk archeologisch belang aan de orde is, proberen wij via 'informatie en inspiratie' gemeenten, gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan te zetten tot zorgvuldige omgang met deze waarden. Wij zetten ons ook in voor een zorgvuldige omgang met vondsten en vindplaatsen die door tekortkoming in de uitvoering van het beleid verloren dreigen te gaan ('toevalsvondsten'). De provincie heeft daarnaast een wettelijke taak voor de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot en het toegankelijk maken van de collecties en vondsten. Wij hebben er voor gekozen deze taak breder in te vullen: via onderzoek van de collecties en publicaties daarover worden archeologische vondsten voor een breder publiek beleefbaar gemaakt. Hiervoor hebben wij in 2015 het Huis van Hilde geopend. Voor de exploitatie van het publieksdeel van het Huis van Hilde zijn wij een overeenkomst aangegaan met een commerciële partij.
In deze coalitieperiode hebben wij ons hard gemaakt voor de onderwaterarcheologie. Samen met de andere kustprovincies hebben wij een succesvolle lobby gevoerd richting het Rijk om aandacht te vragen voor historische scheepswrakken, die als gevolg van natuurlijke erosie verloren dreigen te gaan. Wij participeren actief in de uitwerking van het landelijke programma dat het Rijk hiervoor ontwikkelt. De topvondst die de onderwaterarcheologie op de kaart heeft gezet, is de collectie vondsten uit het Palmhoutwrak (waaronder de wereldberoemde 'jurk'). Wij investeren in conservering, restauratie en wetenschappelijk onderzoek naar de vondsten en uiteindelijk moeten de vondsten in een permanente tentoonstelling toegankelijk worden voor het brede publiek.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Publiekspublicaties over archeologisch onderzoek	Aantal	4	4	4	4	4	4
Publiekstoegankelijk maken van collectie (tentoonstellingen)	Aantal	2	2	2	2	2	2

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.3 Behouden van kwaliteit van cultuurlandschap

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.3.1	Cultuurhistorische waarden landschap versterken	898	997	653	653	653	653
7.3.2	Kennis cultuurhistorische structuren vergroten	926	868	874	924	924	924
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	1.910	1.728	1.669	1.540	1.548	1.886
Totaal lasten		3.733	3.593	3.196	3.117	3.125	3.463
Totaal baten		-35	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten		3.699	3.563	3.166	3.087	3.095	3.433

Storting

Onttrekking						
Resultaat	3.699	3.563	3.166	3.087	3.095	3.433

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

monumenten maar ook UNESCO-werelderfgoederen zoals de Stelling van Amsterdam. De grote variatie aan beschermde monumenten is bepalend voor de identiteit van de provincie. Door de grote hoeveelheid monumenten is er een permanente restauratieopgave. Daarnaast zorgen demografische en economische ontwikkelingen voor leegstand. Voor de meeste monumenten worden nieuwe functies gevonden. Voor incourante monumenten – zoals religieus, militair, agrarisch en industrieel erfgoed – ligt dit een stuk lastiger. Gezien de monumentale waarde en het grote maatschappelijk draagvlak voor behoud is sloop geen optie. Het beleid van de provincie is daarom gericht op het behoud van deze beschermde monumenten. Enerzijds door advisering en financiële ondersteuning van eigenaren bij de instandhouding en verduurzaming van hun monumenten, anderzijds door het stimuleren van nieuwe benutting bij leegstand.
Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie een speciale verplichting. De provincie is sinds 1996, toen de Stelling van Amsterdam op de UNESCO-werelderfgoedlijst werd geplaatst, siteholder/eerstverantwoordelijke van dit werelderfgoed. Dit betekent dat de provincie eerstverantwoordelijke is voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van dit werelderfgoed alsook voor het uitdragen en breed bekendmaken van de waarde ervan.

Onze rol

De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. De provincie doet dit door middel van directe advisering aan eigenaren, ontwikkeling van kennis en netwerk, subsidiëring en laagrentedragende financiering. Waar mogelijk verbindt de provincie met gebiedsontwikkeling. Enerzijds ter verrijking van deze ontwikkeling, anderzijds ter bundeling van financiering. De provincie treedt daarmee op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.
Als siteholder voor het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed. Zij doet dit door regels te stellen (vastgelegd in de PRV), overleggen met eigenaren/beheerders/gemeenten, het laten uitvoeren van onderzoeken met betrekking tot behoud, aanjagen en cofinancieren van herontwikkeling en het verlenen van opdrachten met betrekking tot het breder bekendmaken van (en communicatie over) het werelderfgoed. De provincie is geen eigenaar van dit werelderfgoed, dat zijn anderen waaronder groenbeherende organisaties, gemeenten, waterschappen en soms particulieren.

Samenwerkingspartners

Bij het behouden van genoemd erfgoed werken wij samen met het Rijk, gemeenten, waterschappen, monumentenorganisaties, natuurbeherende organisaties, individuele eigenaren en ontwikkelaars. Wat betreft het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam wordt

daarbij ook samengewerkt met UNESCO en de provincie Utrecht omdat een deel van de Stelling van Amsterdam door de provincie Utrecht loopt. Met de projectorganisatie Nieuwe Hollandse Waterlinie (bestaande uit vier provincies) wordt samengewerkt om de Nieuwe Hollandse Waterlinie op termijn (planning 2020) als werelderfgoed toe te voegen aan de Stelling van Amsterdam.

Prioriteiten

Ten aanzien van behoud en herbestemming van het gebouwde erfgoed heeft de provincie de volgende prioriteiten:

1. Restaureren en verduurzamen van beschermde monumenten met focus op religieus, industrieel en agrarisch erfgoed;
2. Terugdringen van de restauratieopgave;
3. Herbestemmen en verduurzaming van leegstaand erfgoed;
4. Ontwikkelen van kennis en netwerk.

Ten aanzien van het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam heeft de provincie de volgende prioriteiten:

1. Behoud van de Uitzonderlijke Universele Waarde (OUV) van dit werelderfgoed;
2. Breed uitdragen en bekendmaken van de (OUV) van dit werelderfgoed.

Omgevingsfactoren

Demografische en economische factoren dragen in grote mate bij aan de kansen van herbestemming. Herbestemmingsopgaven verschillen sterk. Met name in Noord-Holland Noord zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de MRA is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om een eigen aanpak, met bijbehorend instrumentarium, dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling.

Beleidsevaluaties

Het Beleidskader “Cultuur in ontwikkeling 2017-2020” is eind 2018 tussentijds geëvalueerd. Eventuele aandachtspunten vanuit deze evaluatie worden in 2019 opgepakt. Het Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2017-2020 zal in 2019 worden geëvalueerd.

7.4.1 Investeren in behoud en herbestemming monumenten

Toelichting

Wij gebruiken de monumentenmonitor en kansenkaart om op hoofdlijnen inzicht te krijgen in de bouwkundige staat van monumenten en hun economische ontwikkelpotentie. De data dienen primair voor beleidsontwikkeling. Met deze data worden ook keuzes gemaakt waar welke inzet gepleegd wordt. Wij kiezen voor investeren in die monumenten waar de kansen op een succesvolle herbestemming het grootst zijn. In 2019 zullen wij aanvullend onderzoek doen naar de opgave, kansen en behoefte bij religieus erfgoed.
Daarnaast zet de provincie haar netwerk, de loods herbestemming en het Steunpunt Monumenten en Archeologie in om de kansrijke herbestemmingsopgaven boven tafel te krijgen en om met verschillende experts en betrokkenen te onderzoeken wat de meest kansrijke invulling is. Dit gebeurt tijdens de verschillende expertsessies en de dag van de herbestemming en adviezen aan eigenaren en initiatiefnemers. Daarnaast kunnen eigenaren gesubsidieerd haalbaarheidsonderzoeken uit laten voeren om tot een kansrijke herbestemming te komen, waarbij de erfgoedwaarde van het monument goed wordt meegewogen. Verduurzaming speelt hierbij een belangrijke rol en er kan binnen deze regeling ook apart een subsidie worden

aangevraagd voor een energiescan.
Restauratie en verduurzaming is zowel aan de orde bij continuerend gebruik als bij herbestemming. Bij continuerend gebruik zorgt verduurzaming voor vermindering van exploitatiekosten. De provincie zet daarom in op verduurzaming van monumenten. In 2019 zullen wij kennisbijeenkomsten organiseren over het verduurzamen van monumenten. Voor restauratie, verduurzaming en herbestemming kan een beroep worden gedaan op respectievelijk restauratiesubsidies en laagrentedragende financiering.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Loods herbestemming (aantal adviezen)	Aantal	15	30	30	15	0	0
Inzet Fonds Herbestemming (aantal leningen)	Aantal	0	2	3	3	3	3

7.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

Toelichting

Dit operationeel doel omvat taken en instrumenten die ingezet worden om de taak van siteholder voor het werelderfgoed de Stelling van Amsterdam waar te maken. De Stelling van Amsterdam is sinds 1996 UNESCO-werelderfgoed en sinds die tijd is de provincie Noord-Holland ook siteholder (eerstverantwoordelijke) voor dit werelderfgoed. De siteholder heeft de verplichting om zorg te dragen voor het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het werelderfgoed, alsook zorg te dragen voor het uitdragen en breed bekendmaken van deze OUV. De activiteiten die hiervoor ontwikkeld worden c.q. de instrumenten die ingezet worden, hebben alle als doel het behoud en de ontwikkeling van het werelderfgoed c.q. het breed bekendmaken van dit werelderfgoed. Daarnaast zijn wij nauw betrokken bij de uitbreiding van het werelderfgoed Stelling van Amsterdam met de Nieuwe Hollandse Waterlinie tot één groot werelderfgoed. In het kader van het siteholderschap voor het UNESCO-werelderfgoed de Stelling van Amsterdam voeren wij onder meer de volgende activiteiten uit:

1. Het verlenen van opdrachten in het kader van de siteholdertaak behoud van het werelderfgoed en uitdragen van de waarde van het werelderfgoed (communicatie). In 2019 voorzien we dat we meerdere opdrachten zullen verlenen in het kader van communicatie en op het punt van restauratie/herbestemming van forten;
2. Aanjagen van de ontwikkeling van informatiepunten bij diverse forten waar informatie over het werelderfgoed de Stelling van Amsterdam te vinden is. In 2019 staat de opening van het informatiepunt Hembrugterrein gepland;
3. Aanjagen en cofinancieren van de herbestemming van forten in het kader van behoud door ontwikkeling. Voor 2019 staat het Fort Zuidwijkermeer gepland.

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Opdrachten in kader siteholdertaak	Aantal	10	8	6	5	0	0
Ontwikkeling informatiepunten	Aantal	2	2	1	1	0	0
co-financiering herbestemmingsopgaven	Aantal	5	4	2	1	0	0

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 7.4 Behouden en ontwikkelen erfgoed

Lasten		Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.4.1	Investeren in behoud en herbestemming monumenten	-519	13.434	8.391	8.391	8.391	6.191
7.4.2	UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen	922	988	2.722	2.411	472	472
Totaal lasten		403	14.422	11.113	10.802	8.863	6.663
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten		403	14.422	11.113	10.802	8.863	6.663

Storting

7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	6.389	7.979	6.781	5.707	5.707	5.707
7.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed			8.231			

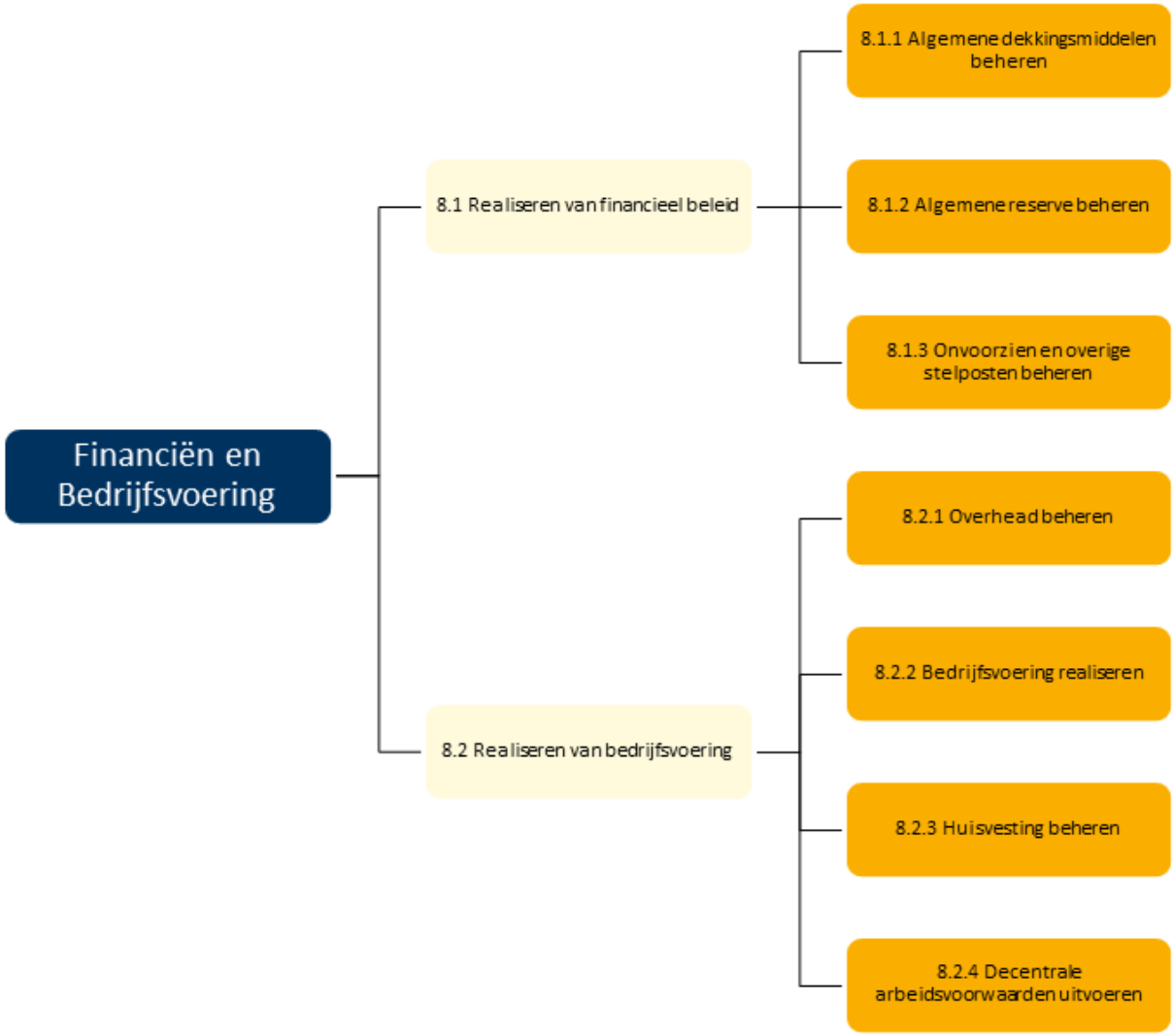
Onttrekking

7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	275	-15.875	-6.161	-5.510	-5.510	-5.510
7.4.2	Resv. SvA/NHW Werelderfgoed			-2.250	-1.939		
Resultaat		7.067	6.526	17.715	9.060	9.060	6.860

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering

Doelenboom

Maatschappelijk doel

Realiseren van robuust financieel beleid en van een doelmatige bedrijfsvoering rekening houdend met duurzaamheid

Het financieel beleid van de provincie is gericht op het realiseren van de provinciale beleidsdoelstellingen. Een belangrijk onderdeel is de financiële continuïteit van de beleidsuitvoering, het vermogen om zowel op korte als op lange termijn zonder grote risico's aan de financiële verplichtingen te kunnen voldoen.

De provincie richt haar organisatie optimaal in om als moderne, efficiënte, flexibele en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en betrouwbaar, transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. De provincie vindt verduurzaming erg belangrijk. De organisatie investeert in duurzame huisvesting van de provinciale organisatie maar ook in meer verantwoorde inkoop van goederen en diensten.

In de paragraaf bedrijfsvoering worden de doelen en activiteiten met betrekking tot de bedrijfsvoering specifiek toegelicht.

Wettelijk beleidskader

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
http://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2017-12-09/0/informatie

Provinciaal beleidskader

Verordening Financieel beheer

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
8.1	Realiseren van financieel beleid	4.409	416.681	-412.272	52.624	651	-464.245
8.2	Realiseren van bedrijfsvoering	62.665	1.975	60.690	5.047	3.875	59.518
8.3	Overige subproducten	0	200	-200	296.049	0	-296.249
Totaal		**67.074**	**418.856**	**-351.782**	**353.721**	**4.526**	**-700.977**

Verbonden partijen

Programma	OD	Verbonden partij	Doel
8	8.1.1	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Belegging
8	8.1.1	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)	Belegging

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

8.1 Realiseren van financieel beleid

Robuust financieel beleid wordt vormgegeven door het realiseren van een sluitende begroting voor het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief. Om een begroting die duurzaam structureel en reëel in evenwicht is te waarborgen en duurzaam te behouden, hanteren wij onderstaande begrotingsregels:

- een reëel sluitende begroting voor het begrotingsjaar en een reëel sluitend meerjarenperspectief;
- de risico's die de provincie loopt staan in verhouding tot het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit;

- realistisch geraamde uitgaven en inkomsten, met een transparant onderscheid tussen incidentele en structurele lasten en baten.

Voor de houdbaarheid van de provinciale financiële positie is het belangrijk om op langere termijn een structureel sluitende begroting te houden, waarin incidentele dekkingsmiddelen geen bepalende factor zijn, maar naar beschikbaarheid gebruikt worden voor incidenteel beleid.

Beleidsevaluaties

Geen.

8.1.1 Algemene dekkingsmiddelen beheren

Toelichting

De provinciefondsuitkering, de opbrengsten motorrijtuigenbelasting en de dividenduitkeringen zijn de belangrijkste onderdelen van de algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen zijn vrij besteedbaar.

De provinciefondsuitkering van het Rijk wordt geïndexeerd aan de hand van de zogeheten normeringssystematiek. Het uitgangspunt voor de motorrijtuigenbelasting, zoals bepaald in het coalitieakkoord 'Ruimte voor groei', is dat de opcenten niet worden verhoogd en dat het opcententarief in Noord-Holland het laagste in het land blijft.

De verwachte dividendopbrengsten worden behoedzaam geraamd op basis van de omvang van de dividenduitkeringen uit het verleden.

Operationeel doel — 8.1.1 Algemene dekkingsmiddelen beheren

Indicator	Meeteenheid	Nulmeting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
0	0	0	0	0	0	0	0

8.1.2 Algemene reserve beheren

Toelichting

Een belangrijk onderdeel van het provinciale vermogen wordt gevormd door de algemene reserve. De algemene reserve vormt een buffer voor financiële tegenvallers van een omvang die niet uit de algemene dekkingsmiddelen is op te vangen. De omvang van de algemene reserve bedraagt ten minste 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen zoals die verantwoord zijn in de meest recente jaarrekening, met een minimum gelijk aan het saldo van het netto-risicobedrag dat voor het boekjaar waarop deze jaarrekening betrekking heeft is bepaald.

In de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing zijn de risico's en de weerstandscapaciteit toegelicht.

8.1.3 Onvoorzien en overige stelposten beheren

Toelichting

Het bedrag voor onvoorzien wordt geraamd voor de begroting in zijn geheel.

Daarnaast zijn voor het opvangen van macro-economische tegenvallers en voor het compenseren van prijsstijgingen afzonderlijke stelposten in de meerjarenraming opgenomen.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.1	Realiseren van financieel beleid					
Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.1.3 Onvoorzien en overige stelposten beheren	0	-601	4.409	16.596	25.800	21.972
Totaal lasten	0	-601	4.409	16.596	25.800	21.972
Totaal baten	-406.820	-412.449	-416.681	-424.046	-425.092	-431.988
Saldo van baten en lasten	-406.820	-413.050	-412.272	-407.450	-399.292	-410.016
Storting						
8.1.2 Algemene Reserve	48.715	36.398	651			
Onttrekking						
8.1.2 Algemene Reserve	-61.179	-52.214	-52.624	-5.810		
Resultaat	-419.284	-428.865	-464.245	-413.261	-399.292	-410.016

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

8.2 Realiseren van bedrijfsvoering

Om succesvol uitvoering te geven aan de beleidsprogramma's hechten we in de bedrijfsvoering van de provinciale organisatie groot belang aan externe gerichtheid en zichtbaarheid voor de inwoners van Noord-Holland. Een adequate en efficiënte interne bedrijfsvoering is hier een essentiële voorwaarde voor.

Beleidsevaluaties

Geen.

8.2.1 Overhead beheren

Toelichting

Om conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een beter inzicht te geven in de overhead zijn de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie onder een operationeel doel opgenomen. De kosten van de overhead zijn gedefinieerd als alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Zie voor een uitgebreidere toelichting paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering ("Wat mag het kosten?").

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren

Toelichting

Om een innovatieve, verbindende en inspirerende provincie te blijven en daarbij zorg te dragen voor een hogere kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven wordt de bedrijfsvoering (optimaliseren van processen, digitalisering, wendbaarheid van organisatie en medewerkers) continu verbeterd. In de paragraaf Bedrijfsvoering zijn de doelen en de activiteiten om de bedrijfsvoering verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, benoemd. Zie daarnaast ook de bijlage “Onderbouwing Kaderbriefclaim 2019 betr. Informatieagenda”.

8.2.3 Huisvesting beheren

Toelichting

Ons gerenoveerde kantoor aan het Houtplein in Haarlem draagt bij aan een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering en aan een verlaging van de exploitatielasten. Het kantoor is na verbouwing in 2013 opgeleverd. De reserve Huisvesting is ingesteld om hieruit jaarlijks een deel van de kapitaallasten van de verbouwing te dekken en de meerjarige lasten zoveel mogelijk gelijk te laten blijven.

8.2.4 Decentrale arbeidsvoorwaarden uitvoeren

Toelichting

In 2016 is een GO-akkoord bereikt dat geresulteerd heeft in de beschikbaarstelling van een eenmalig bedrag van € 4.069.000. De bonden hebben ingestemd om het geld in te zetten voor een persoonlijk ontwikkelbudget, het Talent Budget (TB), welke te besteden is gedurende een periode van 5 jaar. GS hebben hiermee ingestemd op 7 maart 2017. Het Individueel Talent Budget is gestart op 1 oktober 2017 en eindigt op 30 september 2022. De reserve GO-gelden is ontstaan vanuit oude cao-afspraken.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.2 Realiseren van bedrijfsvoering

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.2.1 Overhead beheren	53.899	56.277	61.587	61.325	60.969	61.500
8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren	5.271	10.606	1.078	1.078	1.078	1.078
Totaal lasten	59.170	66.883	62.665	62.403	62.047	62.578
Totaal baten	-8.924	-3.613	-1.975	-1.981	-1.988	-1.996
Saldo van baten en lasten	50.246	63.270	60.690	60.422	60.059	60.582

Storting

8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	1.962	508	3.875	1.395	1.395	1.395
8.2.2	Resv. Organisatieveranderingen						
8.2.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	887	962				

8.2.3	Resv. huisvesting						
8.2.4	Resv. GO-gelden						

Onttrekking

8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	-971	-1.300	-1.285	-1.342	-985	-985
8.2.2	Resv. Organisatieveranderingen	-969	-300	-1.228			
8.2.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	-2.167	-964	-1.252			
8.2.3	Resv. huisvesting	-1.112	-782	-782	-782	-782	-782
8.2.4	Resv. GO-gelden	-453	-1.076	-500	-500	-500	-1.030
Resultaat		47.423	60.318	59.518	59.193	59.187	59.180

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

8.3 Overige subproducten

8.3.1 Overige subproducten

Toelichting

Onder dit operationeel doel zijn reserves en budgetten opgenomen die voorheen tot meerdere doelen behoorden en in de nieuwe opzet komen te vervallen. Financieel gezien komt hier de overheveling naar nieuwe reserves tot uiting. Reserves die al duidelijk aan één operationeel doel gekoppeld waren in het verleden, zijn daar blijven staan. Deze zullen, indien er meer reserves zijn, wel opgaan in 1 reserve met 1 bestedingsplan.

Voor de bijbehorende lastenramingen en het definitieve saldo van op te heffen reserves geldt, dat informatie hierover pas bij de jaarrekening 2018 beschikbaar komt. Bij het eerstvolgende P&C-moment na de jaarrekening 2018 zal daarom de definitieve overheveling naar de nieuwe reserves pas compleet zijn. Zie ook de verloopstaat reserves in hoofdstuk 5 Financiële begroting en de bijlage met de instellingsbesluiten van de nieuwe reserves.

Budgettabel (x 1.000 euro)

Beleidsdoel 8.3 Overige subproducten

Lasten	Rekening 2017*	Begroot 2018*	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.3.1 Overige subproducten	-16.031	21.718	0	0	0	0
Totaal lasten	-16.031	21.718	0	0	0	0
Totaal baten	-8.763	-667	-200	-200	-200	-200
Saldo van baten en lasten	-24.794	21.051	-200	-200	-200	-200

Storting

8.3.1	Eigen kapitaal wegens deelnemingen		
8.3.1	Resv. ILG		
8.3.1	Resv. jeugdsportfonds		
8.3.1	Resv. Actieprogramma 2010	2.874	3.637
8.3.1	Resv. afwikkeling opheffing fondsen		
8.3.1	Resv. comp.regl. natuur, recr.en landsch		
8.3.1	Resv. EXIN-H		3.006
8.3.1	Resv. fac.proces- en uitvoeringskosten		
8.3.1	Resv. grondwater		
8.3.1	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	2.500	
8.3.1	Resv. Infrastructuur	46.244	55.874
8.3.1	Resv. kapitaallastenbijdrage baggeren		
8.3.1	Resv. kleine infrastructuurprojecten		
8.3.1	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	500	
8.3.1	Resv. ontwikkelingssamenwerking		
8.3.1	Resv. Programma Water als Econ. Drager	1.000	1.000
8.3.1	Resv. sponsoring en mediaprogramma		
8.3.1	Resv. Stedelijke vernieuwing		
8.3.1	Resv. Tijdelijk beheer gronden		
8.3.1	Resv. TWIN-H	500	-149
8.3.1	Resv. Uitgestelde Intenties (RUI)		
8.3.1	Resv. UNA		
8.3.1	Resv. voor BTW-afdrachten		
8.3.1	Resv. voorbereidingskred. groenprojecten		
8.3.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	6.596	612
8.3.1	Resv. Westfrisiaweg (N23)	14.260	
8.3.1	Resv. Zelfvoorz. zoetwaterberging		

Onttrekking

8.3.1	Eigen kapitaal wegens deelnemingen		

8.3.1	Resv. ILG	-4.525					
8.3.1	Resv. jeugdsportfonds						
8.3.1	Resv. Actieprogramma 2010	-982	-6.810	-24.900			
8.3.1	Resv. afwikkeling opheffing fondsen						
8.3.1	Resv. comp.regl. natuur, recr.en landsch						
8.3.1	Resv. EXIN-H	-36.286	-34.402	-40.993			
8.3.1	Resv. fac.proces- en uitvoeringskosten						
8.3.1	Resv. grondwater						
8.3.1	Resv. Groot Onderh. Wegen en Vaarwegen	-22.661					
8.3.1	Resv. Infrastructuur	-38.089	-41.695	-91.467			
8.3.1	Resv. kapitaallastenbijdrage baggeren						
8.3.1	Resv. kleine infrastructuurprojecten						
8.3.1	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder			-5.340			
8.3.1	Resv. ontwikkelingssamenwerking						
8.3.1	Resv. Programma Water als Econ. Drager	-300	-530	-2.250			
8.3.1	Resv. sponsoring en mediaprogramma						
8.3.1	Resv. Stedelijke vernieuwing	245	-2.205				
8.3.1	Resv. Tijdelijk beheer gronden						
8.3.1	Resv. TWIN-H	-89.613	-48.597	-125.594			
8.3.1	Resv. Uitgestelde Intenties (RUI)						
8.3.1	Resv. UNA	6	-30	-1.587			
8.3.1	Resv. voor BTW-afdrachten						
8.3.1	Resv. voorbereidingskred. groenprojecten						
8.3.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	-1.542	-14.893	-3.919			
8.3.1	Resv. Westfrisiaweg (N23)	-14.260					
8.3.1	Resv. Zelfvoorz. zoetwaterberging						
Resultaat		-158.327	-64.131	-296.249	-200	-200	-200

*Omdat sprake is van nieuwe operationele doelen en beleidsdoelen, zijn de onderliggende budgetten aan de nieuwe doelen toebedeeld. Daardoor worden nu ook de vergelijkende cijfers uit 2017 en 2018 volgens de nieuwe doelen gerapporteerd. Uiteraard kunnen hierdoor verschillen ontstaan omdat budgetten soms zijn verdeeld over meerdere doelen of zijn samengevoegd.

3 Paragrafen

3.1 Inleiding

In de paragrafen lichten wij de beleidslijnen toe van beheersmatige aspecten met grote financiële invloed, met grote politieke betekenis of aanzienlijk belang voor de realisatie van beleidsprogramma's. Het gaat om de volgende verplichte paragrafen:

- Weerstandsvermogen en Risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Provinciale heffingen

3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Wat willen wij bereiken?

1. Inleiding

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing gaat in op de vraag in welke mate de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Dit is van belang om in de begroting een zo betrouwbaar mogelijk beeld te kunnen geven van de financiële positie van de provincie. Deze paragraaf bevat een opsomming van de relevante risico's (gekwantificeerd in euro's) en van de beschikbare weerstandscapaciteit (dit zijn de middelen die beschikbaar zijn of gemaakt kunnen worden om de financiële gevolgen van de risico's, als deze zich voordoen, op te vangen). Daarnaast wordt het weerstandsvermogen berekend. Dit is een kengetal dat wordt berekend door de weerstandscapaciteit te delen door de in euro's gekwantificeerde omvang van de risico's. Met dit kengetal kunnen uitspraken gedaan worden over de mate waarin de provincie in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen.

De paragraaf is als volgt opgebouwd:

- het beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's (zie 2);
- overzicht van relevante risico's (zie 3);
- overzicht van de weerstandscapaciteit zie 4);
- berekening van het weerstandsvermogen (zie 5).

2. Beleid omtrent weerstandsvermogen, weerstandscapaciteit en risico's

Het beleid is onder meer vastgelegd in de door PS vastgestelde Kadernota Weerstandsvermogen en Risicomanagement en de financiële verordening. De Kadernota bevat onder meer de volgende beleidsregels over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet:

- bij de begroting en bij de jaarstukken wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen en het actuele incidentele weerstandsvermogen berekend voor een periode van vier jaar respectievelijk voor een periode van één jaar;

- voor het berekenen van de hoogte van de ongedekte risico's wordt een simulatiemethode gebruikt op basis van een modelmatige benadering van de werkelijkheid en wordt rekening gehouden met de gekozen risicobereidheid;
- het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt één. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan één, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer teruggebracht wordt op een acceptabel niveau.

Visie op risicomanagement

De provincie Noord-Holland heeft een verscheidenheid aan wettelijke en autonome taken. Voor het uitvoeren van deze taken hebben PS doelstellingen geformuleerd. Om de kans op het bereiken van deze doelstellingen zo groot mogelijk te laten zijn, is het van belang actief te anticiperen op risico's en kansen. De visie ten aanzien van het risicomanagementsysteem, dat uitgaat van de doelstellingen van de provincie Noord-Holland, is als volgt: *"De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch afwegen van risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, delen, vermijden of accepteren van risico's leidt tot het 'in control - zijn van de organisatie"*, bron: (Kadernota risicomanagement 2017-2020).

Wat gaan we daarvoor doen?

3. Relevante risico's

Ongedekte risico's zijn alle risico's waarvoor nog geen (of onvoldoende) maatregelen zijn getroffen om het risico af te dekken en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Het gaat hierbij alleen om risico's met een bruto effect van € 100.000 of meer.

Om de risico's te kunnen vergelijken met de totale weerstandscapaciteit worden deze beschouwd over een periode van vier jaar. Per risico wordt beoordeeld of dit eenmalig is of terugkerend. Indien een risico eenmalig is, wordt het effect van het risico en de kans dat het risico optreedt in de komende vier jaar, geschat. Indien een risico terugkerend is, wordt het effect van het risico en de frequentie van het optreden van het risico geschat. Hierdoor wordt bij een terugkerend risico de mogelijkheid dat een risico in een periode van vier jaar meerdere keren optreedt, meegenomen.

Voor het berekenen van het bedrag wordt gebruik gemaakt van een simulatiemethode (Monte Carlo). In deze simulatie wordt het zich wel of niet voordoen van alle risico's van de provincie met een computerprogramma 10.000 keer gesimuleerd. Een risico kan zich in de ene situatie wel voordoen en in de andere niet. Het bedrag van de ongedekte risico's die zich voordoen, verschilt dan ook van simulatie tot simulatie.

Het resultaat van de simulaties geeft inzicht in het hele gebied van mogelijke uitkomsten met een kansverdeling. De hoogte van de ongedekte risico's, die bij het bepalen van het weerstandsvermogen wordt meegenomen, is het bedrag waarmee met 99% kans de som van de risico's maximaal is (er is dus 1% kans dat het totaalbedrag van de ongedekte risico's de komende vier jaar groter is dan het berekende bedrag).Deze simulatiemethode geeft een beter beeld van hoe groot het totaalbedrag aan opgetreden risico's kan zijn dan de methode die tot nu toe werd gebruikt. Bij simulaties wordt rekening gehouden met het feit, dat meestal in een bepaald jaar niet alle risico's tegelijkertijd zich voordoen. Het is daarom methodisch beter om te simuleren dan om de risico's bij elkaar op te tellen.

Voor de begroting 2019 hebben wij ons gericht op het uitvoeren van het bestaande integraal risicomanagementbeleid volgens de geldende wetgeving en actuele kaders. Dit houdt het volgende in:

- monitoren van wijzigingen bij de risico's inventarisatie voor de begroting 2019 ten opzichte van de jaarrekening 2017;
- inventariseren van risico's kleiner dan € 2 miljoen en deze betrekken bij het bepalen van het weerstandsvermogen;
- inventariseren van risico's groter dan € 2 miljoen die een weerslag zouden kunnen hebben op het weerstandsvermogen van provincie Noord-Holland;
- toelichten van risico's met een omvang groter dan € 2 miljoen;
- berekenen van het netto risicobedrag met behulp van de simulatiemethode;
- bepalen wat het incidentele en het totale weerstandsvermogen is.

Mutaties van risico's in de Jaarstukken 2017 ten opzichte van de Begroting 2019

Mutaties risico's (bruto)	Risico's	Risico nummer	Risico	Mutatie Begroting 2019 tov Rekening 2017	Afname/ Toename
Gewijzigd (was € 3,67 miljoen bij Jaarrekening 2017)	Beleid	E01	Strategische aankopen,	990.000-	afname
Gewijzigd (was € 3,07 miljoen bij Jaarrekening 2017)	CZ	F50	Dividenduitkering	1.303.000-	afname
		Totaal mutaties door gewijzigde risico's		**2.293.000-**	**afname**
Nieuw bij Begroting 2019	Beleid	D02a	Distriport (Jaagweg) reg	4.900.000	toename
		Totaal mutaties door nieuwe risico's		**4.900.000**	**toename**
Vervallen	CZ	D74	Subsidie Stivas	121.000-	afname
Vervallen	SHV	A32	Beoordeling gemeentel	1.500.000-	afname
		Totaal mutatie door vervallen risico's		**1.621.000-**	**afname**
Totaal mutaties	(een "-" voor het bedrag is positief = minder risico's)			**986.000**	**toename**

Afname ad € 2.293.000 door gewijzigde risico's

Ten opzichte van de laatste inventarisatie voor de jaarrekening 2017 is het bruto risicobedrag bij de begroting 2019 met € 2.293.000 afgenomen door wijzigingen in risico's. Dit wordt verklaard door twee mutaties. Een toelichting op deze risico's wordt bij de individuele risico's verderop in de paragraaf gegeven. Dit geldt voor de risico's met een omvang van € 2 miljoen of groter. De risico's kleiner dan € 2 miljoen zijn opgenomen in de tabel op de volgende pagina.

Toename ad € 4.900.000 door één nieuw risico

- Bij de begroting 2019 is één nieuw risico geïnventariseerd.

Afname ad € 1.621.000 door vervallen risico's

- Bij de begroting 2019 zijn twee risico's vervallen.

Risico's <2 miljoen (bruto)

Bij de begroting 2019 hebben wij in totaal € 9.103.000 aan risico's die individueel bekeken kleiner zijn dan € 2 miljoen. Het totaal aan deze risico's wordt betrokken bij het bepalen van het weerstandsvermogen. Deze risico's worden in deze paragraaf niet verder toegelicht.

Ten opzichte van de meest recente risico inventarisatie bij de jaarrekening 2017 (€ 8.954.000), is het totaal aan risico's kleiner dan € 2.000.000 met € 149.000 toegenomen.

Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)	Risicobedrag
A. Juridische risico's	**2.925.000**
Schadeclaim i.v.m. asbest bij N201	500.000
Wind op land (voorbereidingskosten)	1.800.000
Samenwerkings- en uitvoeringsovereenkomst Bloemendalerpolder	125.000
Schadeclaim benzinestation	500.000
B. Beleidsrisico	-
	-
C. Bedrijfsvoeringsrisico	**2.048.000**
Kosten opruimen afvalinrichtingen	1.000.000
Wateroverlast bij natuurontwikkelingsproject	1.048.000
D. Financieringsrisico's	**370.000**
Deelneming NV Recreatie Noord-Holland	370.000
E. Grondexploitatie risico's	-
	-
F. Risico's Verbonden Partijen	**3.760.000**
Borgstelling aan BNG i.v.m. krediet aan de RON	1.990.000
Dividenduitkering	1.770.000
Totaal	**9.103.000**

Risico - inventarisatie bruto

Bij de inventarisatie van de risico's voor de begroting 2019 is het totaal bruto risicobedrag € 102.447.095. In vergelijking met de voorgaande inventarisatie voor de jaarrekening 2017, is het totaal bruto risico's toegenomen met € 986.000.

Risico - inventarisatie bruto (weergegeven in een tabel)

Risico-inventarisatie (bruto)	Begroting 2018	Rekening 2017	Begroting 2019	Mutaties Begroting 2019 tov Rekening 2017	Afname/ Toename
A. Juridische risico's	30.234.000	36.525.000	35.025.000	1.500.000-	afname
B. Beleidsrisico's	570.000	-	-	-	-
C. Bedrijfsvoeringrisico's	2.048.000	2.048.000	2.048.000	-	-
D. Financieringsrisico's	81.549.000	43.069.000	47.848.000	4.779.000	toename
E. Grondexploitatierisico's	9.762.000	3.670.000	2.680.000	990.000-	afname
F. Risico's verbonden partijen	20.136.095	16.149.095	14.846.095	1.303.000-	afname
Brutorisicobedrag	**144.299.095**	**101.461.095**	**102.447.095**	**986.000**	**toename**

In de paragraaf weerstandsvermogen worden de risico's met een omvang groter of gelijk aan € 2 miljoen toegelicht. Deze worden gerubriceerd zoals in de tabel hierboven weergegeven.

A. Juridische risico's

De risico's die hier worden benoemd zijn juridisch van aard. Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico's is € 35.025.000.

Hiervan heeft € 2.925.000 betrekking op risico's kleiner dan € 2 miljoen die reeds in tabel 'Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)' zijn gespecificeerd.

A31. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 3.000.000	Terugkerend	1x per 20 jaar	4. Milieu	Continu

De provincie heeft de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving op grond van de Wabo en de betrokken wetten gemandateerd aan de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat er een risico dat onterecht (dan wel onvolledig, niet doelmatig of niet tijdig) vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd, waardoor financiële gevolgen voor bedrijven of derden kunnen ontstaan. Ook kunnen er financiële gevolgen zijn door het niet correct tot stand komen van een handhavingsbesluit of rechtsongelijkheid bij toezicht. Mogelijk risicogevolg is dat bedrijven schadeclaims kunnen indienen bij de provincie en dat er afbreuk wordt gedaan aan het imago van de provincie. In voorkomende gevallen kunnen schadeclaims oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.

Beheersmaatregelen

Met de omgevingsdiensten zijn privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moet voldoen. In het geval van tekortkomingen in de uitvoering van deze overeenkomsten door onzorgvuldig of on(des)kundig handelen van de omgevingsdiensten ligt de aansprakelijkheid bij hen tot het bedrag van de betreffende dienstverlening. Daarnaast hebben PS op 8 juli 2016 een verordening kwaliteit VTH omgevingsrecht vastgesteld met daarin de kwaliteitscriteria waaraan de omgevingsdiensten moeten voldoen. Als opdrachtgever bewaakt de provincie of de omgevingsdiensten daadwerkelijk aan de afspraken en criteria voldoen.

A78b. Wind op land; (plan)schadeclaims vanwege gemiste opbrengsten en winst (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.500.000	Eénmalig	20%	4. Milieu	31-12-2028

Ter uitvoering van het coalitieakkoord is artikel 32 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie (hierna PRVS) ingrijpend gewijzigd. Als gevolg van deze wijziging en het daarbij behorende beleid worden de bouwmogelijkheden voor windturbines beperkt.

In de PRVS is een overgangsregeling opgenomen, die recht doet aan: (I) aanvragen voor een omgevingsvergunning, (II) aanvragen tot het wijzigen of vaststellen van een bestemmingsplan volgens de bepaling van toepasselijkheid als bedoel in artikel 2, sub b. PRVS, of (III) aanvragen tot het vaststellen van een inpassingsplan, ingekomen voor 11 april 2011. Daarnaast is in de PRVS een bepaling opgenomen die ziet op projecten gericht op herstructurering. In uitzonderlijke gevallen kan worden afgeweken van artikel 32 van de PRVS.

Er zijn partijen die aangegeven hebben dat zij door deze wijziging schade ondervinden en mogelijk willen verhalen op de provincie.

A84. Vertraging werkzaamheden Wilhelminasluis (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 8.000.000	Eénmalig	25%	2. Bereikbaarheid	31-12-2018

De werkzaamheden aan de Wilhelminasluis lopen minimaal twee jaar vertraging op. Zowel Heijmans als de provincie worden hierdoor geconfronteerd met extra kosten. De gekozen beheersmaatregel is het hervatten van de ontwerp- en bouwwerkzaamheden door Heijmans en parallel de door partijen betwiste oorzaak voor de gerezen consequenties in tijd en geld voor te leggen aan de Raad van Arbitrage. De verwachting is dat de Raad minimaal een jaar nodig heeft om tot een uitspraak te komen. Vooruitlopend daarop is dit risico opgenomen in het weerstandsvermogen van de provincie met een risicowaarde van € 8 miljoen en een kans van 25%.

A86. HOV Schiphol Oost (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Eénmalig	5%	2. Bereikbaarheid	01-06-2019

Omdat het aanbiedingsontwerp niet vergunbaar is, is er vertraging opgetreden en claimt de aannemer extra kosten voor het ontwerpen en realiseren van het nieuwe ontwerp. Dit nieuwe ontwerp is vele male duurder omdat het over grote lengte een damwand bevat. De te treffen of reeds getroffen beheersmaatregelen om het risico te beheersen; juridische stappen om onderliggend conflict met de aannemer te slechten , verdelen van de risico's met de projectpartners.

De actuele stand van zaken: Na de eerste juridische schermutselingen vinden er gesprekken op ambtelijk en bestuurlijk niveau plaatst om het dispuut op te lossen.

B. Beleidsrisico's

Bij de begroting 2019 zijn geen beleidsrisico's geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

C. Bedrijfsvoeringsrisico's

Bij de begroting 2019 zijn geen beleidsrisico’s geïnventariseerd met een omvang groter dan € 2 miljoen.

D. Financieringsrisico's

De risico’s die tot deze categorie behoren, zijn risico’s die gepaard gaan met de financiering van provinciaal beleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico’s bedraagt € 47.848.000. Hiervan heeft € 370.000 betrekking op risico’s kleiner dan € 2 miljoen. Deze zullen hier niet nader worden toegelicht.

D53a. Boekwaarde deelnemingen: Afvalzorg (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 12.600.000	Eénmalig	10%	4. Milieu	continu

De provincie beschikt over aandelen in Afvalzorg Holding (90%; de overige 10% zijn in handen van de provincie Flevoland). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie Noord-Holland. Omdat Afvalzorg een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. De boekwaarde van de aandelen bedraagt € 12.600.000 per 31-12-2017. Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van Afvalzorg en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D53b. Boekwaarde deelnemingen: SADC (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 24.878.000	Eénmalig	5%	5. Ruimte	continu

De provincie beschikt over aandelen in Schiphol Area Development Company (25%; de overige aandelen zijn in handen van Schiphol en de gemeenten Amsterdam en Haarlemmermeer). Indien de werkelijke waarde van een deelneming lager wordt dan die van de aandelen moet dit op de balans van de provincie worden gecorrigeerd. Dat geldt als een verlies voor de provincie Noord-Holland. Omdat SADC een zakelijke onderneming is, is dit risico altijd aanwezig. Beheersmaatregelen: de provincie neemt deel aan alle Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders van SADC en onderhoudt ook inhoudelijke contacten. Zodoende houdt de provincie zicht op de stand van zaken van de deelneming op onder meer financieel gebied. De belangen van de provincie worden nauwlettend bewaakt.

D78. Lening Nationaal Restauratie Fonds (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 5.100.000	Terugkerend	10%	7. Cultuur en Welzijn	01-01-2061

Het risico is dat de lening van (nu) € 5,1 miljoen (later € 9,1 miljoen) niet (volledig) wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratie Fonds (hierna NRF) dat het op haar beurt doorleent aan eigenaren van monumenten voor het herbestemmen/restaureren/verduurzamen van monumenten. Het NRF toetst of de ontvangers van leningen kredietwaardig zijn. Ook bekijkt het NRF in hoeverre voldoende zeker heid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Verder worden incassokosten op de eigenaar verhaald. Doordat er rente-toevoeging aan het fonds plaatsvindt, kunnen de kosten van niet terugbetaalde leningen (als dat niet volledig wordt gecompenseerd door de verkoop van het onderpand) ook met de ontvangen rente worden gecompenseerd. Als er betalingsproblemen zijn dan overleggen het NRF en de provincie daarover. Momenteel is het risico maximaal € 5,1 miljoen, later zal dit toenemen tot maximaal € 9,1 miljoen.

Op dit moment is de provincie net gestart met het verbreden van het fonds, en is er nog betrekkelijk weinig geld door het NRF geleend aan eigenaren van monumenten. Ook zijn er momenteel geen betalingsproblemen met betrekking tot de verstrekte leningen.

D02a. Distriport (Jaagweg) regionaal bedrijventerrein (nieuw t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 4.900.000	Eénmalig	40%	5. Ruimte	31-12-2018

De provincie heeft “tijdelijk” de gronden in Distriport van de ontwikkelaars overgenomen en heeft de gronden fiscaal bouwrijp gemaakt. Dit ten behoeve van het behalen van een fiscaal voordeel dat de exploitatie ten goede zou komen. In de overeenkomst tussen provincie en ontwikkelaars is opgenomen dat de gronden na het fiscaal bouwrijp maken weer worden teruggekocht door de ontwikkelaars ten behoeve van de ontwikkeling.

Het bestemmingsplan is door de gemeente Koggenland vastgesteld en na het besluit van de Raad van State in 2012 onherroepelijk geworden. Ontwikkeling van Distriport als regionaal bedrijventerrein is planologisch mogelijk. Er is in de regio echter sprake van een groot overaanbod aan bedrijventerreinen.

Op basis van het taxatierapport van 12 feb 2016 is bij de jaarrekening de boekwaarde afgewaardeerd tot de residuele waarde. Deze afwaardering bedroeg € 12,7 mln. De boekwaarde op basis van de residuele waarde bedraagt € 13,1 mln. De agrarische waarde is getaxeerd op € 7,3 mln.

Tot op heden zijn de gronden in Distriport nog steeds in het bezit van de provincie Noord-Holland en zijn de provincie en Distriport (met name de ontwikkelaars Zeeman en Ooms = De Peyler) verwikkeld in een rechtszaak naar aanleiding van het niet willen terugkopen van de gronden door de ontwikkelaars.

De provincie is op 27 januari 2015 in hoger beroep in het gelijk gesteld. Distriport c.s. zijn in april 2015 in cassatie gegaan. Op 4 nov 2016 heeft de Hoge Raad de provincie in het gelijk gesteld maar het punt van de aansprakelijkheid terug verwezen naar het gerechtshof Den Haag.

Op 20 dec 2016 hebben GS besloten het voornemen te hebben Distriport geheel te benoemen als niet te ontwikkelen bedrijventerrein. Daarnaast hebben GS besloten te onderzoeken of een ontwikkeling van Distriport tot een grootschalig zonnepark wenselijk en realiseerbaar is. Op 14 november 2017 hebben GS besloten het voornemen te hebben Distriport tot maximaal 66 hectare te doen ontwikkelen als zonnepark, alle provinciale gronden in het plangebied voor minimaal een termijn van 26 jaar in erfpacht uit te geven en na realisatie van het zonnepark de bestemming van Distriport te (doen) wijzigen in een agrarische bestemming.

E. Grondexploitatierisico's

De risico’s die tot deze categorie behoren, hebben een relatie met het grondbeleid dat is verwoord in de paragraaf Grondbeleid. Het totaalbedrag aan deze geïnventariseerde bruto risico’s bedraagt € 2.680.000.

E01. Strategische aankopen, materiële vaste activa (gewijzigd ten opzichte van de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 2.680.000	Eénmalig	10%	5. Ruimte	01-01-2025

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid zijn onder meer de kredieten voor anticiperende grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete gebiedsontwikkelingsprojecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Hierin ligt een zeker risico besloten dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is hiervoor een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiele vaste activa is per 31-12- 2017 € 26.797.845,73.

F. Risico’s Verbonden Partijen

De provincie voert in bepaalde gevallen beleidsdoelstellingen uit met behulp van samenwerkingsverbanden. Wanneer er sprake is van een financieel én een bestuurlijk belang voor de provincie of wanneer het samenwerkingsverband wordt verzelfstandigd in een publiek of privaatrechtelijk rechtspersoon, wordt dit samenwerkingsverband betiteld als verbonden partij. In deze rubriek worden die risico’s met betrekking tot de verbonden partijen benoemd waarvoor de provincie aansprakelijk is.

Het totaalbedrag van deze geïnventariseerde bruto risico’s bedraagt € 14.846.095. Hiervan heeft € 3.760.000 betrekking op één risico kleiner dan € 2 miljoen die reeds in tabel 'Risico's met een omvang kleiner of gelijk € 2 miljoen (bruto)' zijn gespecificeerd.

F01. Reservering investeringsfonds RON (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Eénmalig of terugkerend	Kans van optreden	Programma	Einddatum

	risico			
€ 11.086.095	Eénmalig	30%	5. Ruimte	31-12-2031

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie verstrekte renteloze lening aan de RON. De lening loopt tot het einde van de looptijd van de RON, of zoveel eerder als de RON kan aflossen. Het risico is dat de lening niet afgelost kan worden bij einde looptijd RON.

Tegenover het afgeven van deze lening heeft de provincie het recht van 2e hypotheek verkregen op de betrokken gronden. Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%.

De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.

- Begin 2016 hebben PS en de raden van de gemeenten Amsterdam en Zaanstad ingestemd met een pakket van maatregelen om een doorstart van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied mogelijk te maken. Het businessplan van de RON geeft aan dat einde 2035 de terreinen van RON zijn uitgegeven en de leningen zijn terugbetaald. In het geval dat de uitgifte van bedrijventerreinen niet volgens het businessplan kan plaatsvinden moet in het slechtste geval de lening van de provincie volledig worden afgeschreven.
- Het risico betreft nu nog de omvang van de uitstaande lening ad €11.086.095.

F02. Borgstelling aan BNG i.v.m. krediet aan de RON (ongewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 1.990.000	Éénmalig	30%	5 Ruimte	31-12-2030

Het betreft het risico samenhangende met de door de provincie afgegeven borgtocht aan de BNG in verband met de door de bank verstrekte financiering van de RON en haar dochtervennootschappen. De financiering loopt van begin 2016 tot en met 2030.

De afgegeven borgtocht aan de BNG is opgenomen in de jaarrekening. In maart 2018 is de borgtocht verlaagd van € 70 miljoen naar € 52 miljoen in totaal. Het provinciale deel van de borgtocht is hiermee verlaagd naar € 26 miljoen. Er is een contragarantie van Havenbedrijf Amsterdam voor 1/3 deel van dit bedrag. Tegenover het afgeven van de borgstellingen aan de BNG, hebben de aandeelhouders het eerste recht van hypotheek op de gronden Hoogtij verkregen. Deze gronden zijn medio 2015 getaxeerd op een waarde van € 62,5 miljoen. Inmiddels zijn er ruim 20 ha aan gronden verkocht. Hierdoor resteert er nog 41 ha van de gronden op Hoogtij. Op basis van voornoemde taxatie zou de grond die resteert € 46,02 miljoen waard zijn. Op basis van de kredietfaciliteit van € 52 miljoen en de waarde van de resterende grond wordt het potentiële risico als volgt berekend: € 52 miljoen - € 46,02 miljoen = € 5,98 miljoen. Het provinciale aandeel in dit risico is 1/3 deel, te weten € 1,99 miljoen. Het is een incidenteel risico, waarvan de kans op optreden wordt geschat op 30%. De risico's worden beheerst door strikte sturing van de aandeelhouders op de ontwikkelingen binnen de RON en haar dochters, waaronder begrepen het jaarlijks bijstellen van de exploitatie.

F50. Dividenduitkeringen (gewijzigd t.o.v. de inventarisatie bij de jaarrekening 2017)

Risicobedrag	Éénmalig of terugkerend risico	Kans van optreden	Programma	Einddatum
€ 1.770.000	Terugkerend	1x per 5 jaar	4 Milieu 5 Ruimte 7 Cultuur en Welzijn	31-12-2018

In de Kaderbrief 2019 zijn de totale dividendinkomsten geraamd op € 7.080.000, toegerekend aan een zevental deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.

Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveren we volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de geraamde inkomsten als onderdeel van de Algemene Reserve. Voor hetzelfde bedrag wordt een netto-risico in de risicodatabase opgenomen. Daarmee wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet tot uitkering komt.

Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen.

De kans dat dit risico zich voordoet is laag.

De impact van het risico wordt beperkt door de dividendinkomsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats waarin mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering worden besproken en eventueel maatregelen kunnen worden genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

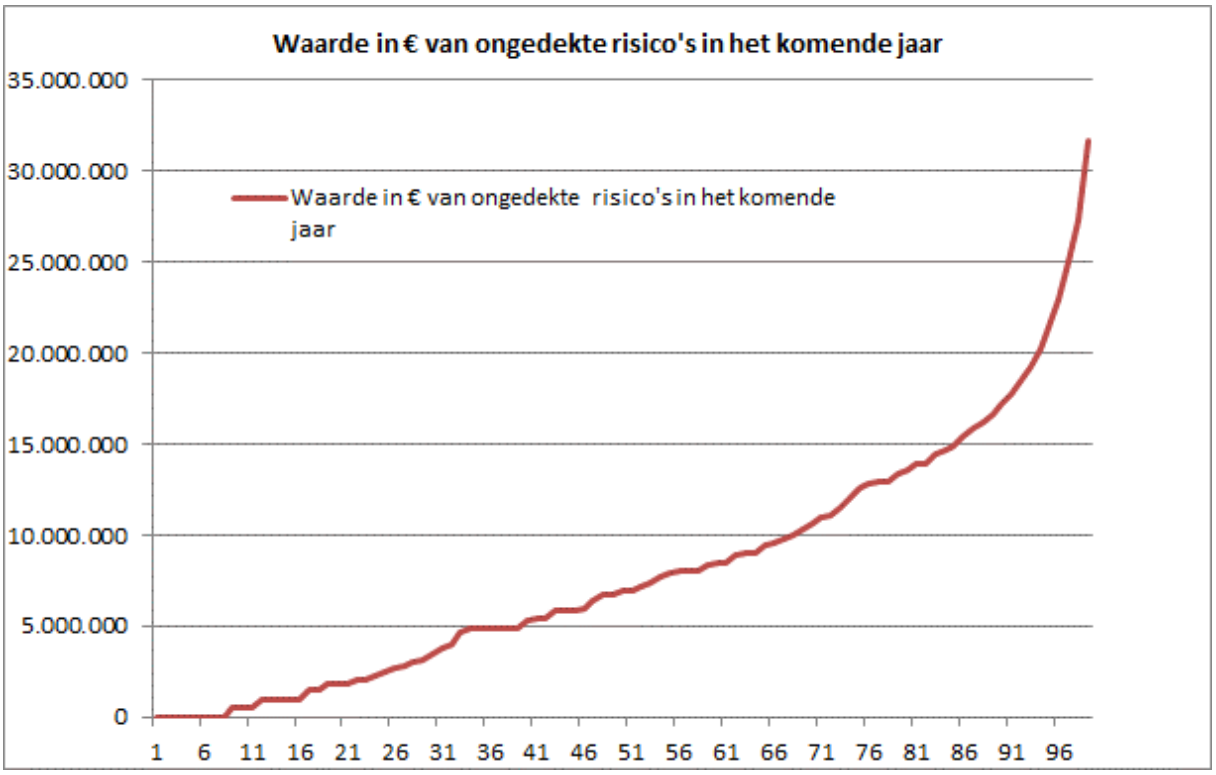
Wat gaat het kosten?

In het onderdeel 'wat heeft het gekost' zal de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd worden met de uitkomst van de simulatie van de hiervoor genoemde risico's. Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. Bij de begroting 2019 zijn de berekeningen gedaan met negentien geïnventariseerde risico's. De totale bruto omvang van deze risico's bedraagt € 102.447.095.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 1 jaar: € 31.686.095

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 31.686.095 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[1] ziet er grafisch als volgt uit:

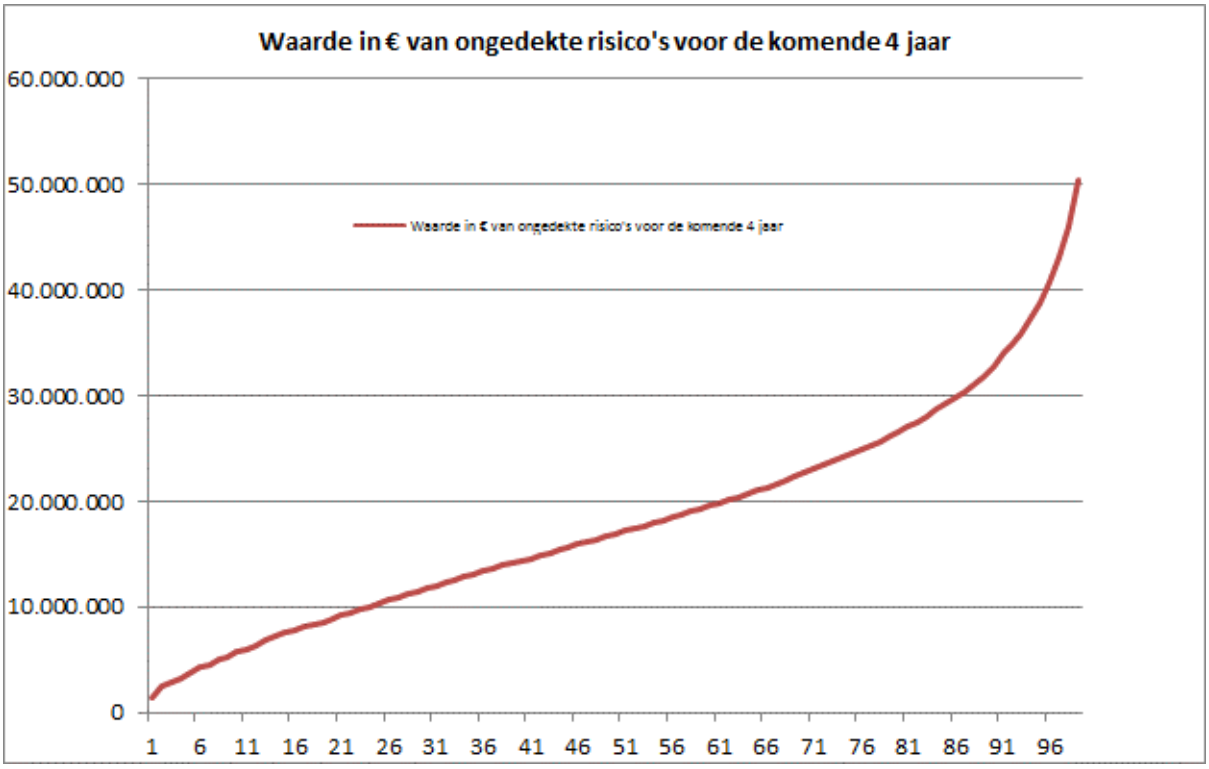
1 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 6,89 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 31,69 miljoen of lager.

Berekende hoogte van de ongedekte risico's voor 4 jaar: € 50.316.000

Op basis van de methode waarbij 10.000 keer wordt gesimuleerd of een risico al dan niet voorkomt, is berekend dat het risico € 50.316.000 bedraagt. Dit betekent dat met 99% zekerheid gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De verdeling van de bedragen over de percentielen[2] ziet er grafisch als volgt uit:

Toelichting: op de horizontale as staan de percentielen. Op de verticale as staan de bijbehorende bedragen. In 50% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 16,92 miljoen of lager. In 99% van de simulaties zijn de geëffectueerde risico's bij elkaar opgeteld € 50,32 miljoen of lager.

2 In de statistiek is een percentiel van een dataset één van de in principe 99 punten die de geordende dataset in 100 delen van gelijke grootte verdelen. Het 95e percentiel is bijvoorbeeld een getal zodanig dat 95% van de data kleiner is of eraan gelijk en 5% groter is of eraan gelijk.

4. Berekende weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die eenmalig kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- algemene reserve;
- post onvoorzien voor het betreffende boekjaar;
- stille reserves.

De algemene reserve is een nu vrij beschikbare reserve. Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen één jaar te verkopen.

De structurele weerstandscapaciteit is de capaciteit, die terugkerend kan worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- onbenutte belastingcapaciteit;
- post onvoorzien in de jaren na het komende jaar;
- begrotingsruimte.

De totale weerstandscapaciteit is de som van de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	73,85				73,85
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**73,95**	-	-	-	**73,95**
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		132,10	132,10	132,10	396,30
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	24,02	24,02
Totale structurele capaciteit	-	**132,20**	**132,20**	**156,22**	**420,62**
Totale weerstandscapaciteit					**494,57**

De Algemene reserve bestaat uit het saldo van de reserve ultimo 2019 (ad € 73,85 miljoen). Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de totale incidentele capaciteit € 73,95 miljoen bedraagt. De totale weerstandscapaciteit (incidenteel + structureel) bedraagt € 494,57 miljoen.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen zal er financiële schade zijn voor de provincie. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit als een risico zich voordoet:

- wij informeren PS over het zich voordoen van de risico's, inclusief de achtergronden;
- wij stellen voor het risicobedrag ten laste van de algemene reserve te brengen, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn;

- indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, formuleren wij een bezuinigingsvoorstel;
- de weerstandscapaciteit dient daarna weer op peil te worden gebracht, indien deze zodanig aangetast is dat deze niet langer aan de norm voldoet. In dat geval voegen wij bij het voorstel aan PS een voorstel voor een herstelplan om dit mogelijk te maken.

5. Berekening van het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het kengetal dat uitdrukt in welke mate de provincie in staat is om met zijn financiële reserves de ongedekte risico's op te vangen. Met ingang van de Kadernota weerstandsvermogen en risicomanagement 2017-2020 wordt het weerstandsvermogen berekend voor zowel het totale weerstandsvermogen als het incidentele weerstandsvermogen.

Het totale weerstandsvermogen wordt berekend als de totale weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. Met andere woorden, indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de totale weerstandscapaciteit groter respectievelijk kleiner dan de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van vier jaar. In relatie tot de risicobereidheid, die immers in de hoogte van de ongedekte risico's is besloten, betekent dit het volgende. Indien het totale weerstandsvermogen hoger dan wel lager is dan 1, dan is de kans dat de totale weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen over een periode van vier jaar hoger respectievelijk lager dan 99%. Het incidentele weerstandsvermogen wordt berekend als incidentele weerstandscapaciteit gedeeld door de hoogte van de ongedekte risico's over een periode van één jaar.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	73,85				73,85
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**73,95**	-	-	-	73,95
Berekende risico's voor 1 jaar					31,69
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar					**2,3**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022	Totaal
Incidentele capaciteit					
Algemene reserve	73,85				73,85
Onvoorzien	0,10				0,10
Totaal incidentele capaciteit	**73,95**	-	-	-	73,95
Structurele capaciteit					
Onbenutte belastingcapaciteit		132,10	132,10	132,10	396,30
Onvoorzien		0,10	0,10	0,10	0,30
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	24,02	24,02
Totale structurele capaciteit	-	**132,20**	**132,20**	**156,22**	**420,62**
Totale weerstandscapaciteit					494,57
Berekende risico's voor 4 jaar					50,32
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**9,8**

Uit bovenstaande blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 2,3 bedraagt (was 2,3 bij jaarrekening 2017). Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 9,8 (was 8,7 bij jaarrekening 2017). In beide gevallen is de uitkomst groter

dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de ongedekte risico's.

Conclusies

Bij de begroting 2019 zijn in totaal negentien risico's geïnventariseerd met een totale bruto omvang van € 102.447.095. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 31,69 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 50,32 miljoen.

De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2019 bedraagt € 73,95 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 2,3. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 494,57 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 9,8. Beide berekende quotiënten zijn groter dan 1 en dus kan met een zekerheid van 99% geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

6. Kengetallen financiële positie

Met ingang van de begroting 2016 is in het Bbv voorgeschreven dat in deze paragraaf een set van vijf verplichte financiële kengetallen opgenomen. Naast de set van kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht in de financiële positie van de provincie. De zes kengetallen zijn:

1. Netto schuldquote;
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3. De solvabiliteitsratio;
4. Kengetal grondexploitatie;
5. Structurele exploitatieruimte;
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen).

De bovengenoemde regeling is inmiddels aangepast in verband met de introductie van de geprognosticeerde begin- en eindbalans in de begroting en meerjarenraming.

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgen provinciale staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans voor de jaren 2018 t/m 2022 ziet er voor de provincie Noord-Holland als volgt uit:

Geprognosticeerde balans; bedragen * € 1.000

	Eind 2018	Eind 2019	Eind 2020	Eind 2021	Eind 2022
Activa					
Immateriële activa	-	-	-	-	-
Materiële activa (investeringen)	684.650	814.442	885.877	903.544	921.891
Economisch nut	139.896	122.351	105.938	103.330	99.491
Openbare ruimte met	544.754	692.091	779.939	800.214	822.400

maatschappelijk nut					
Financiële vaste activa	141.403	141.403	141.403	141.403	141.403
Deelnemingen	141.403	141.403	141.403	141.403	141.403
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
Verstrekte langlopende leningen	58.925	57.775	57.535	56.900	56.690
Uitzettingen met een looptijd korter dan een jaar	466.884	290.106	191.088	92.070	-6.948
Liquide middelen	1.171	1.172	1.173	1.174	1.175
Overlopende activa	5.121	5.258	5.395	5.532	5.669
Activa	1.358.154	1.310.156	1.282.471	1.200.623	1.119.880

Passiva

Algemene reserves	119.397	73.854	73.854	73.854	98.621
Bestemmings-reserves	809.379	805.285	807.445	819.943	822.803
Voorzieningen	35.920	39.179	39.536	39.777	40.050
Netto-vlottende schulden	67.390	67.390	67.578	67.578	67.578
Overlopende passiva	326.068	324.448	294.058	199.471	90.828
Passiva	1.358.154	1.310.156	1.282.471	1.200.623	1.119.880

1 Berekening netto schuldquote

BBV stelt dat: De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	67,4	67,4	67,4	67,6	67,6	67,6
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	180,0	326,1	324,4	294,1	199,5	90,8
D	Financiële activa (art. 36 lid d,e en f)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	642,4	466,9	290,1	191,1	92,1	-6,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	5,0	5,1	5,3	5,4	5,5	5,7
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	534,5	461,5	457,9	452,8	449,56	456,3
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	-75,0%	-17,3%	20,8%	36,2%	37,4%	34,7%

*2018 t/m Zomernota 2018

Toelichting:

Een negatieve schuldquote geeft aan dat per saldo sprake is van een overschot aan middelen. Voor de jaren t/m 2018 is hiervan sprake. Vanaf 2019 slaat dit echter om. Uit de liquiditeitsprognose blijkt echter dat op zijn vroegst ultimo 2022 een tekort ontstaat aan middelen. Dit valt ook af te leiden uit regel E 'Uitzettingen < 1 jaar'. Hier blijft in alle jaren een positief saldo over tot ultimo 2022; dan ontstaat een tekort van € 6,9 miljoen. Voor nu zijn er nog geen rentelasten meegenomen in de begroting die voortvloeien uit het aantrekken van vreemd vermogen ter dekking van het tekort. De rede hiervoor is dat het tekort gedekt kan worden door de verwachte hogere provinciefonds uitkeringen vanaf 2019. Vanaf dat jaar zal namelijk de ruimte onder het BTW compensatiefonds voor het lopende jaar toegevoegd worden aan de uitkering. Deze extra uitkering is bij deze begroting meerjarig verwijderd. Deze middelen zullen gestort worden in de algemene reserve.

2 berekening gecorrigeerde netto schuldquote (bedragen in € miljoenen)

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Vaste schulden (art. 46 BBV)	-	-	-	-	-	-
B	Netto vlottende schuld (art. 48 BBV)	67,4	67,4	67,4	67,6	67,6	67,6
C	Overlopende passiva (art. 49 BBV)	180,0	326,1	324,4	294,1	199,5	90,8
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d e en f)	58,9	58,9	57,8	57,5	56,9	56,7
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39 BBV)	642,4	466,9	290,1	191,1	92,1	-6,9
F	Liquide middelen (art. 40 BBV)	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
G	Overlopende activa (art. 40a BBV)	5,0	5,1	5,3	5,4	5,5	5,7
H	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	534,5	461,5	457,9	452,8	449,56	456,3
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H* 100%	-86,1%	-30,0%	8,2%	23,5%	24,8%	22,3%

*2018 t/m Zomernota 2018

Toelichting:

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3 Solvabiliteitsratio (bedragen in € miljoenen)

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Eigen Vermogen (art. 42 BBV)	1.070,8	928,8	879,1	881,3	893,8	921,4
B	Balanstotaal	1.341,6	1.358,2	1.310,2	1.282,5	1.200,6	1.119,9

	Solvabiliteit A/B* 100%	79,8%	68,4%	67,1%	68,7%	74,4%	82,3%

*2018 t/m Zomernota 2018

Toelichting:

Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe hoger de weerbaarheid van de provincie. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie.

Kijkend naar de samenstelling van het vreemd vermogen (cq de financiële verplichtingen), valt af te leiden dat dit met name bestaat uit voorzieningen en overlopende passiva. Voor de gevormde voorzieningen is de last reeds genomen. Hiervoor zal dus geen aanspraak meer gemaakt hoeven worden op de reserves. De overlopende passiva bestaan met name uit vooruit ontvangen bedragen welke nog tot besteding moeten komen. Ook hiervoor geldt dat hiervoor geen aanspraak gemaakt hoeft te worden op het eigen vermogen. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat het berekende ratio ruim voldoende is om aan de financiële verplichtingen te voldoen. Zoals onder 1- en in de paragraaf financiering vermeld, hoeft de provincie in de komende jaren nog geen vreemd vermogen aan te trekken. Ook dit zorgt ervoor dat de hier genoemde solvabiliteitsratio's ruim voldoende zijn.

4 Grondexploitatie (bedragen in € miljoenen)

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van decentrale overheden. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Jaarlijks dient een getrouwe waardering te worden opgenomen in de jaarstukken.

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	-	-	-	-	-	-
B	Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	-	-	-	-	-	-
C	Totale baten (exclusief reserves (art 17 lid c)	562,2	461,5	457,9	452,8	449,56	456,3
	Grondexploitatie (A+B)/C*100%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

*2018 t/m Zomernota 2018

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt, hetgeen past bij het grondbeleid van de provincie. Door de wijzigingen van het BBV vallen de niet in exploitatie genomen gronden met ingang van 2016 niet langer onder de grondexploitatie maar worden ze gerubriceerd onder de materiële vaste activa. Hierdoor verandert dit kengetal voor 2016 en verder.

5 Structurele exploitatieruimte (bedragen in € miljoenen)

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuitenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Totale structurele lasten	312,4	298,1	413,8	394,9	400,7	401,4
B	Totale structurele baten	520,2	425,9	451,6	448,6	449,5	456,3
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	85,1	94,2	46,7	33,7	34,2	32,4
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	4,7	7,4	10,8	13	13,5	13,3
E	Totale baten	534,5	426,0	457,9	452,8	449,56	456,3
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E)*100%	23,8%	9,6%	0,4%	7,3%	6,3%	7,8%

Toelichting:

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Voor een nadere toelichting zie 5.2.4 in deze begroting.

6 Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar) en uit te drukken in een percentage.

	Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
A	Aantal opcenten	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9	67,9

	MRB						
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar ervoor	80,4	80,5	80,5	80,5	80,5	80,5
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) x 100%	84,5	84,3	84,3	84,3	84,3	84,3

*2018 t/m Zomernota 2018

Toelichting:

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffen van opcenten. Dit is ook logisch omdat de provincie het laagste opcenten tarief heeft van alle provincies. Dit zorgt ervoor dat er nog voldoende capaciteit is om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2018 is de onbenutte belastingcapaciteit berekent op € 126,5 miljoen.

Conclusie en samenvatting

Begroting 2019	Rekening 2017	Begroting 2018*	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	-75,0%	-17,3%	20,8%	36,2%	37,4%	34,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-86,1%	-30,0%	8,2%	23,5%	24,8%	22,3%
Solvabiliteitsratio	79,8%	68,4%	67,1%	68,7%	74,4%	82,3%
Structurele exploitatieruimte	23,8%	9,6%	0,4%	7,3%	6,3%	7,8%
Grondexploitatie	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	84,5	84,3	84,3	84,3	84,3	84,3

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om een inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of een provincie over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Voor de provincie Noord-Holland geldt voor de komende jaren dat de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit vertoont om eventuele tegenvallers op te vangen

Het percentage opcenten van Noord-Holland (67,9) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 81). Noord-Holland heeft het laagste opcenten tarief van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de begroting van 2019 van € 126,5 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Op basis van de huidige liquiditeitsprognose is te verwachten dat ultimo 2022 een tekort aan middelen ontstaat. Dit tekort kan echter opgevangen worden door de verwachte extra inkomsten uit het provinciefonds omdat per 2019 de ruimte onder het BTW compensatiefonds jaarlijks uitbetaald gaat worden en niet meer meerjarig begroot wordt. Deze meerjarige begroting is met deze begroting verwijderd uit de uitkering van het provinciefonds. Voor de komende periode spelen rentelasten als gevolg van het aantrekken van vreemd vermogen dus nog geen rol voor de provincie.

De verwachte solvabiliteitsratio ligt de komende jaren tussen 67- en 82%. Omdat de financiële verplichtingen met name bestaan uit voorzieningen (waarvoor de last al in de exploitatie is genomen) en vooruit ontvangen bedragen, is op basis van deze berekening de kans zeer klein dat de provincie niet aan zijn financiële verplichtingen kan voldoen. Wat betreft de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties te verwachten.

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie als goed tot zeer goed omschreven kan worden.

3.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Wat willen wij bereiken?

Algemeen

Economische groei in Noord-Holland vereist goede bereikbaarheid. Een snelle doorstroming in een goed ingerichte, schone en veilige omgeving is van groot belang, zowel voor werk als vrije tijd, ongeacht het vervoermiddel. Daarom zet Noord-Holland in op het vergroten van die bereikbaarheid, waarbij leefbaarheid en veiligheid de uitgangspunten zijn.

Goede bereikbaarheid staat of valt met robuuste en veilige verbindingen. Voor beheer en onderhoud van wegen, voor een vlottere doorstroming én voor leefbaarheid, kiest het bestuur voor innovatieve, duurzame en slimme oplossingen.

Het verbeteren van de (provinciale) infrastructuur is een kerntaak van de provincie. Binnen deze kerntaak is het beheren van de provinciale kapitaalgoederen een belangrijk element. De Provincie beheert 614 km wegen, 384 km fietspaden, 49 km busbanen, 246 km vaarwegen (bodem en oevers), 554 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM systemen, 1 verkeerscentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur).

Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden. Om hieraan te voldoen hebben wij de principes van assetmanagement en gebiedscontracten omarmd.

De provincie Noord-Holland is sinds 2015 gecertificeerd beheerder conform de internationale norm voor Assetmanagement ISO 55001. Wij zetten, als gecertificeerd beheerder, in op continue verbetering en ontwikkeling van de organisatie. Dit doen we door de kwaliteit van onze werkprocessen voortdurend te toetsen.

Assetmanagement beoogt de benodigde maatregelen voor instandhouding van het areaal af te wegen op basis van de aspecten areaalprestatie, faalrisico's en kosten. Waar eerder de degradatie van de technische staat leidend was voor het plegen van onderhoud, is nu het op bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau functioneren van het areaal leidend. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Hierin is omschreven welke kapitaalgoederen de provincie in eigendom heeft en op welk kwaliteitsniveau deze in stand gehouden moeten worden. Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn. In 2019 zal de nieuwe NIKG worden vastgesteld. De nieuwe naam van de NIKG zal de Assetmanagement visie& strategieplan worden, omdat dit beter de lading dekt en ook past bij assetmanagement.

Om voor alle kapitaalgoederen de afweging tussen functieprestatie, faalrisico's en instandhoudingkosten te kunnen maken, is de beheerstrategie opgesteld. Hierin staat omschreven hoe de kwaliteitsniveaus bepaald worden, welk beeld de provincie heeft van areaalfuncties en –prestaties en hoe de faalrisico's bepaald worden.

In de NIKG 2016-2019 worden beeldkwaliteitsniveaus gehanteerd. Gebaseerd op de landelijke CROW-systematiek, zijn de onderstaande kwaliteitsniveaus vastgesteld voor de verschillende onderdelen van de provinciale infrastructuur.

Stroomwegen	B	
Wegen overig	C	
Fietspaden	B	
Haltevoorzieningen	B	
Vrij liggende busbanen	B	
Vaarwegen	C/D	(Risico gestuurd)
Milieueffecten	B	

Om het gebiedsgericht beheer te kunnen uitvoeren, worden binnen de ambtelijke organisatie de verschillende beheeraspecten en processen per gebied uitgewerkt. Een belangrijk instrument bij het gebiedsgericht werken, is de uitrol van de gebiedscontracten, waarbij de instandhouding van het areaal naar de markt wordt gebracht. De gebiedscontracten voorzien erin dat het bepalen en uitvoeren van het vast en variabel onderhoud worden uitbesteed en alleen de (vervangings-) investeringen door de provincie zelf wordt geprogrammeerd. Op deze wijze worden alle te nemen maatregelen aan het infrastructurele areaal op gebiedsniveau afgewogen op basis van de doelen en bedrijfswaarden van de provincie Noord-Holland. In 2019 zijn alle gebiedscontracten (operationeel en wordt de instandhouding van provinciaal areaal uitgevoerd middels gebiedscontracten. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een

gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals bijvoorbeeld Centrale Brugbediening, Dynamische Verkeersmanagement (DVM), Gladheidscoördinatie.

Programma Meerjaren Onderhoud & Provinciale Programma Infrastructuur
Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in een planning opgenomen, de “Provinciale Programmaplanning Infrastructuur”. Een extractie daaruit voor de eerstvolgende 8 jaren wordt nader uitgewerkt en opgenomen in het bestuurlijk vast te stellen Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO/instandhouding) en het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI/ aanleg).

Het PMO 2019-2026 geeft aan welke onderhoudsmaatregelen noodzakelijk zijn. Daarmee wordt gewaarborgd dat de infrastructuur met de beschikbare middelen ook in de toekomst blijft voldoen aan de in de NIKG vastgestelde onderhoudsniveaus.

Het PMO is opgebouwd per beheergebied. Het dagelijks en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedsaannemer. Deze aannemer is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Het aantal losse projecten variabel onderhoud dat niet is verwerkt in de gebiedscontracten is sterk verminderd en loopt de komende jaren nog verder af. Het PMO is minder een op zichzelf staand maatregelenprogramma en meer een financieel kader. Dit heeft alles te maken met het feit dat bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs. De vervangingsinvesteringen zitten niet in het gebiedscontract en worden via het PMO zichtbaar gemaakt. De kredieten hiervan worden door PS beschikbaar gesteld.

Verbeteren van de maatregelenprogrammering

Binnen de directie Beheer en Uitvoering wordt gewerkt volgens gebruikersgericht netwerkmanagement. Hierbij staat de gebruiker centraal, waarbij de hinder beleving voor de gebruiker tot een minimum wordt beperkt, bij een zo efficiënt mogelijke besteding van de beschikbare middelen. In de contracten met de gebiedsaannemers is (en wordt) geëist dat zij werken met zo min mogelijk hinder voor gebruiker door onder meer vast te leggen dat grootschalige ingrepen in de infrastructuur alleen met minimale tijdsintervallen van meerdere jaren mogen plaatsvinden.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden zijn in gebruik voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2019 kan als volgt worden ingedeeld.

- Maincontract
- Planmatig onderhoud, dit betreft werkzaamheden volgens het meerjarenonderhoudsplan.
- Niet planmatig onderhoud, dit betreft storingen en niet geplande kleine onderhoudswerkzaamheden.

Maincontract

Voor zowel het planmatig als het niet planmatig onderhoud voor het kantoorpand Houtplein 33, het nieuwe gebouw Dreef 1+3, is een “maincontract” afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit houdt één contract in, voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. Naast deze contractuele verplichtingen zijn er incidentele kosten die voortvloeien uit het maincontract voor deze panden.

Planmatig onderhoud

Voor het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de overige panden werken wij met een meerjarenonderhoudsplan. Dit meerjarenonderhoudsplan bevat het planmatig (bouwkundig) onderhoud aan de buitenzijde van de panden, zoals het schilderwerk, de vervanging of renovatie van daken en goten en noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan de terreinen (hekwerk, bestrating). In het meerjarenonderhoudsplan is ook de periodieke vervanging van cv-installaties meegenomen. Om de drie jaar vindt een herinspectie van de provinciale panden plaats, waarna het meerjarenonderhoudsplan indien nodig wordt aangepast. Een nieuwe inspectie zal in 2019 worden uitgevoerd.

Er zal onderhoud worden uitgevoerd in Paviljoen Welgelegen aan de installatietechnische onderdelen. En er zal divers onderhoud waaronder schilderwerk, aan de villa's en Welgelegen worden uitgevoerd. Daarnaast worden aan de andere panden kleinere reguliere onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd.

Niet planmatig onderhoud

Het niet-planmatig onderhoud beslaat het noodzakelijke klein onderhoud aan de panden, dat deels structureel plaatsvindt (onderhoud aan cv's, zonweringen, automatische deuren en tuin) en deels op ad hoc basis (wanneer een onvolkomenheid wordt geconstateerd, na melding van storing of incidentele inspectie) wordt uitgevoerd.

Storingen in de panden die onder het maincontract vallen, worden ook uit dit budget betaald.

Wat gaat het kosten?

In onderstaande tabel zijn de beschikbare budgetten weergegeven. De kosten in de tabel onder ad c. en d. hebben uitsluitend betrekking op (onderhouds-)kosten aan panden die bij de provincie in bezit zijn. Hierin zijn de kosten voor tijdelijke huisvesting (onder andere servicekosten) niet meegenomen. Het budget groot onderhoud gebouwen in het jaar 2018 is hoger dan het gebruikelijke budget, dit komt omdat er in 2018 extra schilderwerk wordt verricht aan de gebouwen. Het budget met betrekking tot regulier onderhoud gebouwen wordt per 2019 verhoogd, dit betreft extra budget voor onderhoud aan de villa's, deze panden worden ouder en hierdoor is er meer budget benodigd voor het regulier onderhoud.

Bedragen in €

Beheer en onderhoud meerjarig gepland	2019	2020	2021	2022
a. Onderhoud en vervanging wegen (incl. groen) en openbaar vervoerinfrastructuur	105.763.000	84.376.000	64.478.000	63.584.000
b. Onderhoud en vervanging vaarwegen	25.074.000	44.116.000	30.402.000	26.459.000
c. Planmatig onderhoud gebouwen	790.000	790.000	790.000	790.000
d. Regulier onderhoud gebouwen	265.000	265.000	265.000	265.000

Totaal onderhoud kapitaalgoederen	131.892.000	129.547.000	95.935.000	91.098.000
Waarvan activa met een maatschappelijk nut:	54.842.000	59.692.000	29.591.000	25.784.000

NB. Bovenstaande budgetten zijn exclusief apparaatskosten

De onder ad a en b opgenomen lasten laten in de jaren na 2019 een dalende trend zien. Door de invoering van de gebiedscontracten zullen de lasten voor vast- en groot onderhoud voor de komende jaren op basis van een abonnementsprijs (fixed-price) financieel worden verantwoord. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren waarin de lasten verantwoord werden op basis van projectvolume. Ook zal het investeringsvolume (vervangingsinvesteringen) de komende jaren, voor met name wegen en beweegbare kunstwerken afnemen.

3.4 Financiering

Wat willen wij bereiken?

De financiering van de provincie Noord-Holland vindt plaats conform de voorwaarden genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de uit de Treasuryfunctie voortvloeiende risico's. De Treasuryfunctie omvat alle activiteiten gericht op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen en de hieraan verbonden risico's.

Het treasurybeleid beslaat de doelstellingen, de richtlijnen en de limieten, die voor het uitvoeren van de Treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke- en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido);
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden;
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2015;
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2010; gewijzigd maart 2014;
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland; oktober 2015.

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling is geëxpliciteerd wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico). De provincie Noord-Holland beschikt op het moment van opmaken van deze begroting niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2019 niet verwacht.

De doelstellingen bij het uitvoeren van het treasurybeleid zijn vastgelegd in de financiële verordening en het treasurystatuut en zijn nader uitgewerkt in de Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen 2015. Uitgangspunt bij deze Uitvoeringsrichtlijn is dat Gedeputeerde Staten haar voornemens uit het coalitieakkoord wil realiseren en eveneens de maatschappelijke doelen uit de begroting nastreeft. Hiervoor heeft zij de beschikking over een breed instrumentarium variërend van voorlichting en communicatie tot regelgeving en het inzetten van financieringsinstrumenten. In de praktijk is er veelal sprake van de inzet van een samenhangend

en divers instrumentarium. Niet overal is een financiële prikkel nodig of wenselijk en de inzet van de verschillende instrumenten is doel- en context-gebonden. De voorwaarden waaronder zij ingezet worden vragen om maatwerk. Zie bijlagen 5.4.1 en 5.4.3 voor een overzicht van de mutaties in 2018 met betrekking tot de verstrekte geldleningen en uitzettingen, gewaarborgde leningen en andere garantieverplichtingen (vanuit de publieke taak).

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen te bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak);
- Beheersen van financiële risico's;
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Wij houden ons bij het uitvoeren van de Treasuryfunctie aan de wettelijke kaders en provinciale regelgeving.

Met de keuze voor het integraal schatkistbankieren (besluit Provinciale Staten november 2009) hebben wij de risico's van het uitzetten van middelen kunnen begrenzen. Immers het debiteurenrisico van deze keuze is nihil, want het geld wordt uitsluitend ondergebracht bij het Rijk. Doordat het bij het Rijk alleen mogelijk is in deposito's uit te zetten blijft de hoofdsom bovendien te allen tijde intact. Dit betekent dat ook geen sprake is van koersrisico. De provincie loopt evenmin valutarisico, aangezien het Rijk alleen de mogelijkheid geeft middelen uit te zetten in euro's.

Bij het uitzetten van middelen sturen wij daarom op het beheersen van het renterisico en het liquiditeitsrisico. Het renterisico is het risico van een lager financieel resultaat als gevolg van (negatieve) rentefluctuaties. Het liquiditeitsrisico is het risico van wijzigingen in het verloop van inkomsten en uitgaven in afwijking van de planning, waardoor financieringskosten hoger uitvallen.

Wat gaan we daar voor doen?

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de twee volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie geschiedt door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is.

Op het aantrekken van middelen, dat via schatkistbankieren niet mogelijk is, gaan wij hier niet nader in. Gezien de huidige liquiditeitspositie zal van het aantrekken van middelen in 2019 geen sprake zijn. Gelet op de lange termijn liquiditeitsprognose zal dit ook in de eerstvolgende jaren daarna niet nodig zijn.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren per 15 december 2013 is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet over het toezicht van de uitzettende overheid vallen. De rentevergoeding op deze uitzettingen is doorgaans (licht) hoger dan bij de schatkist. Voor het bepalen van de hoogte, de looptijd en het rentepercentage van de te plaatsen deposito's en uitzettingen maken wij gebruik van liquiditeitsprognoses en renteverwachtingen om de

marktconformiteit vast te stellen. Naar verwachting zal de provincie in 2019 geen gebruik maken van deze mogelijkheid aangezien de liquiditeitsprognose voor de lange termijn dit niet toelaat.

Liquiditeitsprognoses

De liquiditeitsprognoses genereren informatie over de liquiditeitsbehoefte op de korte, middellange en lange termijn. De prognoses vormen een belangrijke basis voor het uitzetten van tijdelijk beschikbare financiële middelen in deposito's.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting, die wij ieder kwartaal opstellen met twee of drie rentevisies van verschillende banken en treasuryspecialisten. Deze renteverwachting heeft ons geleerd dat de door ons geraadpleegde instanties voor 2018 nog steeds zeer lage rente niveaus verwachten. Besloten is daarom om de vrijkomende deposito's voorlopig op de rekening-courant te laten staan. Uitzettingen bij de schatkist leveren op 16 mei 2018 bij een deposito van 5 jaar slechts 0,04 % rente op.

De provincie had ultimo 2017 bij de Schatkist € 529,8 miljoen in rekening-courant staan.
Financieringstekort

Van het aantrekken van middelen is op basis van de nu voorliggende liquiditeitsprognoses vooralsnog geen sprake.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet Fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid zal de provincie Noord-Holland in 2019 binnen deze normen blijven. Overschrijding van de kasgeldlimiet zal niet aan de orde zijn, omdat in 2019 geen kasgeldleningen worden aangetrokken.

De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van de meerjarige leningen over de jaren te spreiden. Dit is echter voor de jaren 2019-2022 niet aan de orde, omdat de provincie verwacht voor 2019-2022 geen lang vreemd vermogen nodig te hebben.

Wat gaat het kosten?

	5.3.6 Renteresultaat	2018	2019	2020	2021
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	-	-	-	-
b.	De externe rentebaten	619.000	318.000	18.000	12.000
	Totaal door te rekenen externe rente	-619.000	-318.000	-18.000	-12.000
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-

	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	-619.000	-318.000	-18.000	-12.000
d1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
d2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-619.000	-318.000	-18.000	-12.000
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-619.000	-318.000	-18.000	-12.000

De wijzigingen in het BBV leiden ertoe dat zolang de provincie geen externe financiering heeft aangetrokken (leningen), aan de taakvelden geen rente over het eigen vermogen mag worden toegerekend. Het renteresultaat in bovengenoemd overzicht heeft derhalve betrekking op ontvangen rentebaten over verstrekte langlopende geldleningen. Voor een specificatie van de verstrekte geldleningen wordt verwezen naar staat 5.4.1 in deze begroting.

3.5 Bedrijfsvoering

Wat willen wij bereiken?

Provincie Noord-Holland richt haar organisatie optimaal in om als wendbare en slagvaardige organisatie uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, het coalitieakkoord, Kompas 2020 en de Toekomstagenda Samen Noord-Holland. Voor haar inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden is de provincie Noord-Holland een betrouwbare partner die rechtmatig handelt en transparant, doelmatig, doeltreffend en wendbaar is. Om succesvol uitvoering te geven aan onze programma’s hechten we groot belang aan onze externe gerichtheid en zichtbaarheid voor onze inwoners. Een adequate en efficiënte interne bedrijfsvoering is hier een essentiële voorwaarden voor.

Samenwerking met andere provincies

In samenwerking met de provincies Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland blijft de provincie Noord-Holland zich richten op het verhogen van de kwaliteit van de bedrijfsvoeringsdienstverlening en het delen van bedrijfsvoeringsexpertise en -kennis. De focus ligt hierbij op de uitwisseling van personeel, gezamenlijke aanbestedingen, kennisuitwisseling en het eventuele inbesteden van diensten en oprichten van expertisecentra. Gezamenlijk wordt onderzoek gedaan naar de kansen die er liggen op deze verschillende deelterreinen.

Ambities coalitieakkoord realiseren met meerjarige financiële sturing

Noord-Holland is één van de vitaalste provincies van ons land. Eén van de motoren achter het groeiend economisch herstel. De coalitie van VVD, D66, PvdA en CDA, die zijn zaken financieel op orde heeft en houdt, doet er deze collegeperiode alles aan om die motor harder te laten draaien, om onze regionale economie duurzaam aan te jagen. Wij staan voor een gedegen financieel beleid. De Noord-Hollandse begroting dient dan ook meerjarig structureel in evenwicht te zijn. Het is belangrijk om gedegen en strak te begroten en genoeg weerstandsvermogen en -capaciteit te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een effect heeft op de lopende begroting.

Speerpunten uit de Toekomstagenda Samen Noord-Holland

De directie heeft haar ambities voor de gewenste ambtelijke werkwijze vastgelegd in een (digitaal) document: de toekomstagenda 2017-2020. Aanleiding was een omgevingsscan waaruit bleek dat de provincie meer flexibel in zou kunnen spelen op veranderingen in de maatschappij.

Samen Noord-Holland is het organisatieontwikkelprogramma dat concreet uitvoering geeft aan de geformuleerde ambities in de toekomstagenda. Onderdeel hiervan is de basis op orde: bedrijfsvoering is een belangrijk fundament voor de realisatie van de ambtelijke ambities.

Samen Noord-Holland staat ook voor werken volgens de kernwaarden: van buiten naar binnen, samen, zelfbewust en ruimte geven & ruimte nemen. Op deze manier werken wij ambtelijk aan Kompas 2020 en de ambities uit het coalitie-akkoord.

Wat gaan we daar voor doen?

Om de sturing op de genoemde criteria verder te ontwikkelen en te verbeteren, mede in relatie tot externe ontwikkelingen, werken wij in 2019 aan de volgende activiteiten:

Digitalisering

Informatiebeleid

In de Toekomstagenda van PNH zijn de gevolgen van de informatiemaatschappij als belangrijk thema aangemerkt. “Digitalisering en snelle technologische ontwikkelingen hebben een steeds grotere impact op de inhoud van ons werk en op onze manier van werken. Hoe we hier als organisatie en medewerkers mee omgaan, vergt meer onderzoek en permanente aandacht en ontwikkeling.” De wijze waarop wij onze i-activiteiten organiseren verdient daarom ruime aandacht. Om de sturing op i-activiteiten te verbeteren hebben we een informatieagenda opgesteld langs een aantal strategische programmalijnen.

Verbetering digitale dienstverlening

De provincie wil een transparante, open en toegankelijke organisatie zijn waar intensief en gelijkwaardig wordt samengewerkt met onze buitenwereld, en waar verschillende informatie en data toegankelijk wordt gemaakt voor de buitenwereld. Daarvoor maken we de provincie digitaal

toegankelijk voor iedereen, en bieden we informatie, data en gegevens zoveel mogelijk actief en aan de voorkant aan. Tenzij er een wettelijke of bestuurlijke noodzaak is dit niet te doen. Projecten die binnen dit thema vallen zijn project Open WOB, Open Data, Digitaal 2020 en Doorontwikkeling van de Website.

Inrichting van gegevensmanagement

Als provincie willen we data-excellent zijn. Dat betekent dat gebruikers (zowel intern als extern) kunnen beschikken over data van de provincie die openbaar zijn, op een veilige manier en op het juiste moment, en met kwalitatief juiste gegevens. Op basis van deze data kunnen nieuwe producten en diensten ontwikkeld worden die invulling geven aan de kerntaken en maatschappelijke taken van de provincie. Het komende jaar richten we een Datalab in, organiseren we de Data-governance (regels en richtlijnen) en onderzoeken we op welke terreinen we onze inzet op datagebied moeten intensiveren.

Verbetering van de bedrijfsvoering

Projecten met als doel optimale ondersteuning van de bedrijfsvoeringprocessen hebben betrekking op een breed spectrum, van eigentijds sturen en verantwoorden en gebruikersgemak tot het opnieuw inrichten en verbeteren van documentmanagement en workflowmanagement.

Het programma Optimaal Digitaal bereidt de provincie Noord-Holland voor op optimaal digitaal werken en samenwerken aan en met bestanden. Daarnaast richt we ons op de verbetering van bedrijfsvoeringprocessen, zoals Verbetering Digitalisering Rode Minuten en Verbetering Financiële Informatievoorziening.

Voorbereiding op de werkplek van de toekomst

Het programma Nieuw Technisch Fundament realiseert een nieuwe technische fundering voor de ICT van de provincie. Door slim gebruik te maken van ICT diensten binnen de publieke ‘cloud’ en met een sterke focus op kennisontwikkeling in en buiten huis. Hiermee zorgen we voor een meer flexibele ICT Infrastructuur, hebben we als provincie meer controle over onze ICT en zijn we niet meer afhankelijk van één ICT dienstverlener. Doel is om dat over een paar jaar alle functionaliteiten en informatie gebruiksvriendelijk en overal, altijd en veilig beschikbaar is op elk apparaat. Belangrijkste projecten zijn: Office 365, Identificatie en autorisatieplatform, Nieuwe cloud/online werkplek.

De IV-basis op orde

Door de sterk toenemende wettelijke verplichtingen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy, informatie-uitwisseling en het beschikbaar stellen van data (open data) zijn aanpassingen nodig aan de ICT & informatievoorzieningsinfrastructuur van de provincie. Deze aanpassingen hebben te maken met ICT-architectuur, informatieveiligheid, kennis- en informatiemanagement, portfoliomanagement, inrichting en sturing (‘governance’) en informatiebeheer.

Communicatie

Communicatie draagt bij aan het creëren en benutten van kansen. Dat doen we door samenhang te creëren in de thema’s die belangrijk zijn voor de provincie, maar vooral in de thema’s die de inwoners van Noord-Holland belangrijk vinden. We weten de aansluiting te vinden bij de beleving van de belangrijkste doelgroep. Niet gedacht vanuit middelen, maar vanuit de verwachtingen van de buitenwereld. Van buiten naar binnen. Daarmee vergroten we de communicatiekracht en wordt de meerwaarde en legitimiteit van de provincie zichtbaar. We faciliteren de boegbeelden van de provincie om als organisatie communicatiever te worden en effectiever in de themacommunicatie. Communicatie zorgt voor focus en keuzes in de onderwerpen die buiten leven. Scherpe keuzes maken betekent ook loslaten en draagvlak creëren voor de keuzes. Communicatie speelt een verbindende rol tussen de thema’s en tussen bestuur en de verschillende onderdelen van de

organisatie. Uiteraard blijft het vakmanschap op het gebied van bijvoorbeeld schrijven, woordvoering, crisiscommunicatie en sociale media daarbij de basis.

Speerpunten in 2019 zijn:

- Opkomstbevordering voor verkiezingen Provinciale Staten;
- Opstellen van een nieuwe communicatiestrategie;
- Personaliseren en regionaliseren online communicatiemiddelen, te beginnen met digitale nieuwsbrief NH Weekbericht;
- Start inwonerspanel om inwoners te raadplegen over actuele onderwerpen;
- Uitbreiding scholenprogramma, samen met Provinciale Staten;
- Doorontwikkelen website en intranet;
- Doorontwikkelen sociale media;
- Actief persbeleid;
- Provinciale organisatie communicatiever maken;
- Jaarprogramma sponsoring en relatiemanagement uitvoeren.

Personeel en Organisatie

De Provincie Noord-Holland werkt aan een organisatie, die in staat is nu en in de toekomst adequaat in te spelen op toekomstige ontwikkelingen, eisen van stakeholders en effectief is in het realiseren van haar ambities en maatschappelijke opgaven. Onze HRM-visie is gericht op het faciliteren van de organisatie binnen een dynamische omgeving.

Nieuw HRM-beleid komt tot stand in co-creatie, samen met de stakeholders, waarbij we inspelen op externe ontwikkelingen. We geven ruimte aan onze medewerkers om zich duurzaam te ontwikkelen tot zelfbewuste en extern georiënteerde ambtenaren.

In 2019 werken we verder aan de volgende hoofdthema's:

Arbeidsmarkt & arbeidsvoorwaarden.

De verdere implementatie van de CAO 2017-2018 geeft invulling aan het goed werkgever- en werknemerschap. Het werken vanuit generieke functies en specifieke opdrachten, wordt binnen de organisatie steeds meer gemeengoed. Medewerkers hebben de beschikking over een eigen Persoonlijk Ontwikkelbudget, zodat ze zelf regisseur van hun eigen ontwikkeling kunnen zijn.

We zetten in op het verstevigen van onze positie op de arbeidsmarkt en het aantrekken en behouden van (jong) talent. Dit doen we onder meer in samenwerking met andere partijen, zoals de Metropool Regio Amsterdam, waarmee we een gezamenlijk trainee-traject hebben.

Flexibiliteit en beweging: Strategische personeelsontwikkeling
PNH kiest voor Strategische personeelsontwikkeling (SPO) als een doorlopend proces waarin balans gezocht wordt tussen de te bereiken (maatschappelijke) doelen en het daarbij behorende hoogwaardige personeelsbestand.

Op hoofdlijnen leidt dat tot het volgende:

- Brede(re) duurzame inzetbaarheid van medewerkers.
- (Meer) sturing op de benutting van kwaliteiten, met meer aandacht voor gedragscomponenten (kernwaarden), vaardigheden en ambities als creativiteit, kritisch denken én leervermogen.
- Continuering bijhouden van specialistische vakkennis.
- Capaciteitssturing, met meer maatwerk bij arbeidscontracten.

Leiderschap en talentontwikkeling

We zetten permanent in op persoonlijk leiderschap en talentontwikkeling. Naast het aanbieden van individuele leertrajecten investeren we stevig in concern brede leerlijnen, die het lerend vermogen van de gehele organisatie versterken. We zorgen voor een inzichtelijk ontwikkelaanbod voor leidinggevenden en medewerkers, stimuleren het effectief gebruik van opleidingsbudgetten en stimuleren het werken vanuit onze kernwaarden.

Integriteit

Dilemma's maken onderdeel uit van het dagelijks werk. Integriteit blijft daarom een belangrijk onderwerp om over in gesprek te gaan. Bij goed bestuur en goed ambtenaarschap zijn de volgende waarden belangrijk: verantwoordelijkheid, rechtvaardigheid, autonomie, professionaliteit, transparantie, betrouwbaarheid en eerlijkheid. Jaarlijks doen wij in een 'jaarverslag Integriteit' verslag over hoe de provincie vormgeeft aan de verschillende aspecten van integriteit.

Diversiteit

Binnen de provinciale organisatie is op het gebied van o.a. geslacht, afkomst en gezondheid onder het zittend personeel zichtbaar sprake van diversiteit. Deze lijn wordt ook doorgetrokken naar het werving- en selectiebeleid m.b.t. nieuw personeel, waarbij wij meer jong talent willen aantrekken en behouden. In het beleid van de provincie gaan wij uit van het bredere begrip "inclusief werkgeverschap": het in dienst nemen van mensen met inzet naar vermogen. Het doel is hierbij om te komen tot een divers personeelsbestand waarin iedereen, ongeacht diens achtergrond, welkom is. Hieronder vallen ook de garantiebanen die gerealiseerd dienen te worden conform de afspraken uit het Sociaal Akkoord en de Participatiewet.

De provincie Noord-Holland heeft in het kader van de Participatiewet de opdracht om vanaf 2015 tot en met 2023 stapsgewijs 37 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te plaatsen, waarbij er ieder jaar tenminste vijf nieuwe plaatsingen gerealiseerd moeten worden. Voor de uitvoering van de Participatiewet hebben PS besloten om in de begroting vanaf 2015 extra budget beschikbaar te stellen. Voor 2018 zijn halverwege het jaar in totaal twintig plaatsingen (19,84 fte) reeds voorzien. Wij liggen weliswaar hiermee op schema voor zowel de Banenafspraak als de Quotumregeling, maar de opgave voor het realiseren van garantiebanen blijft voor de komende jaren onverminderd groot.

Diversiteit van ons personeelsbestand is belangrijk en wij zijn hierin ook op zoek naar kansen bij vacatures en leerplekken, zoals stageplaatsen en traineeships.

Flexibele capaciteitssturing

De provincie Noord-Holland wil een wendbare organisatie zijn. Daarom zijn wij in 2016 gestart met een project om te komen tot een meer flexibele en innovatieve sturing op de personele formatie en bezetting vanuit het oogpunt van efficiency, kennisbehoud en kwaliteitsverbetering. Daarbij geldt dat er binnen de provincie sprake is van structurele werkzaamheden, opdrachten en werkzaamheden die vooral vanuit de politieke dynamiek om aandacht vragen. Bij de structurele werkzaamheden gaat het om de wettelijke taken van de provincie en de PIOFACH-taken (Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting). Bij opdrachten gaat het om projecten met een duidelijk begin en een eind waarvoor afzonderlijk geld beschikbaar is gesteld (bijvoorbeeld investeringskredieten). Deze verschillende soorten activiteiten vragen qua capaciteitssturing om een andere meer innovatieve manier van organiseren. Ook de wijze waarop bepaald kan worden welke capaciteit nodig is voor ieder soort activiteit verschilt. En ook de vraag hoe die benodigde capaciteit ingevuld wordt (met vast eigen personeel, tijdelijke contracten of met inhuur), is voor iedere soort activiteit anders. Uitgangspunt daarbij is de in de CAO 2017-2018 vastgelegde matrix :

>5 jaar	Aanstelling voor onbepaalde tijd
>1 jaar tot 5 jaar	Aanstelling voor bepaalde tijd tot de duur van de taak c.q. opdracht
<1 jaar	Inhuur

Dit betekent dat ook voor het totaal van de opdrachten (waarvan de dekkingsbron per afzonderlijke opdracht incidenteel beschikbaar is gesteld) gekozen kan worden voor het aannemen van 'vast' personeel. Daaraan gaat een risicoafweging vooraf, waarbij wordt gekeken naar de omvang van het werk in de komende jaren, het beschikbaar budget, het verschil in kosten tussen eigen personeel en inhuur, het strategisch belang om een dergelijke functionaris 'in eigen huis' te hebben en de beschikbaarheid van dergelijk personeel in de markt.

Het betekent dat we primair kijken naar het soort werk dat we de komende jaren hebben (in kwalitatieve en kwantitatieve zin). Via periodieke rapportage in deze paragraaf informeren we uw Staten over deze meer eigentijdse en flexibele sturing. Het gaat erom dat we weten welke capaciteit er nodig is voor de realisatie van onze doelen en ambities en dat we daar zo efficiënt mogelijk invulling aan kunnen geven. Jaarlijks zal bij de begroting en de jaarrekening in de paragraaf bedrijfsvoering inzichtelijk worden gemaakt hoeveel capaciteit er in totaliteit geraamd of ingezet is en wat dit gaat kosten / heeft gekost (zie hieronder 'Wat gaat het kosten').

Fiscaliteit

Vennootschapsbelasting (VPB)

Met ingang van 1 januari 2016 is PNH als gevolg van een wetswijziging vennootschapsbelastingplichtig geworden voor de activiteiten waarmee zij in fiscaal opzicht een onderneming drijft. De wet- en regelgeving omtrent de vennootschapsbelasting alsmede wijzigingen in lopende activiteiten en/of nieuwe activiteiten worden blijvend gemonitord. Over het boekjaar 2016 is er een uitgebreide analyse gedaan van de activiteiten op basis van de realisatiecijfers over dat jaar. Vooralsnog wordt de aangifte vennootschapsbelasting ingediend voor de deelname van 40% van PNH in PolanenPark CV. Deze deelneming is fiscaal transparant waardoor het resultaat (zowel positief als negatief) bij PNH belastbaar is. De verwachting is dat de deelname in PolanenPark CV - op basis van de huidige informatie en cijfers van de grondexploitatie - voor boekjaar 2019 leidt tot een vpb-last bij PNH van circa €23.000.

BTW

Het btw-regime van diverse (grootschalige) projecten en activiteiten wordt met, en op initiatief van, betrokken sectoren besproken en geanalyseerd. Indien noodzakelijk wordt er afgestemd met de Belastingdienst. Momenteel lopen ten aanzien van een aantal (grootschalige) projecten en activiteiten inzake het btw-regime afstemmingen of zijn afstemmingen recent afgerond. Inzet is om voorkomende btw-vragen organisatiebreed op te pakken en daar waar nodig de afdelingen te ondersteunen met advies. Onderzocht wordt in hoeverre nadere implementatie en borging in de processen ten aanzien van btw verder mogelijk en noodzakelijk is.

Loonheffingen

1. Wet DBA
Met ingang van 1 mei 2016 is de Verklaring arbeidsrelaties (VAR) afgeschaft en vervangen door de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA). Deze wet maakt opdrachtgevers mede verantwoordelijk voor de juiste (fiscale) beoordeling van arbeidsrelaties met opdrachtnemers, zoals zzp'ers. De handhaving van de Wet DBA is in beginsel uitgesteld tot in ieder geval 1 januari 2020. Het kabinet streeft naar nieuwe wet- en regelgeving op 1 januari 2020 om de Wet DBA te vervangen. De provincie heeft afstemming gezocht met de Belastingdienst over de uitvoering van de Wet DBA en de borging in haar processen, de gemaakte afspraken in dit kader zijn nog steeds van kracht.

2. Boekenonderzoek
De Belastingdienst is in 2017 een boekenonderzoek Loonheffingen over het jaar 2016 gestart. Dit onderzoek vindt momenteel plaats in samenwerking met de provincie. Naar verwachting wordt het boekenonderzoek eind 2018 / begin 2019 afgerond.

Inkoop

Inkoop en aanbesteding

In 2019 wordt verder invulling gegeven aan het inkoopbeleid 'Samen inkopen voor Noord-Holland' door middel van actieplannen en de implementatie daarvan. Met name op het gebied van Innovatie en Maatschappelijk verantwoord inkopen (duurzaam inkopen, social return en mensenrechten). Vanuit de bijdrage van de provincie aan het EZK programma Beter Aanbesteden (regiovoorzitterschap) profileert de provincie zich als Goed Opdrachtgever met een voorbeeldfunctie.

De uitvoering van het social return beleid en de acties die daaruit voortvloeien wordt medio 2019 geëvalueerd. Dan is dit beleid 3 jaar van kracht en zal de stand van zaken van social return worden gepresenteerd.

Subsidies

Op het terrein van subsidies werken wij in 2019 verder aan de ontwikkeling van digitaal subsidiebeheer om voor de aanvrager en de provincie een efficiënter subsidieproces te kunnen uitvoeren.

Planning en Control

Begrotingssystematiek

De begroting 2019 is het eerste P&C-document dat is opgezet in lijn met de door Provinciale Staten vastgestelde aanbevelingen voor verbeteringen van de begrotingssystematiek (PS-besluit 12 februari 2018-8). De Rekeningencommissie zal na vaststelling van de begroting 2019 evalueren of nadere verbeteringen in de begrotingssystematiek noodzakelijk zijn. Tevens worden de overige documenten in de P&C-cyclus in lijn gebracht met de vernieuwde begrotingsopzet.

Eigenaarschap in de planning & control cyclus

In 2018 is hard gewerkt om de kwaliteit en het totstandkomingsproces van de P&C-producten te verbeteren en het eigenaarschap in de P&C-cyclus te vergroten. Op basis van de opgedane ervaringen wordt in 2019 de kwaliteitsverbetering en de ontwikkeling van het eigenaarschap in de P&C-cyclus geborgd en verder uitgewerkt.

Verbeteren Financiële Informatievoorziening

Het financieel systeem en de bijbehorende procedures en werkwijzen worden herijkt op basis van de geïnventariseerde informatiebehoefte van de provinciale organisatie. Eind 2019 wordt de implementatie van de herinrichting van het financieel systeem afgerond zodat het heringerichte financieel systeem met ingang van 2020 kan worden gebruikt.

Versterken financieel-administratieve hygiëne

Samen met de herinrichting van het financieel systeem en de ontwikkeling van het eigenaarschap in de P&C-cyclus worden de financieel-administratieve hygiëne (juiste, volledige en up-to-date administratie in de loop van het jaar) en de onderliggende administratieve processen versterkt, zodat zowel de financiële functie als de lijn altijd het juiste inzicht hebben in de actuele financiële cijfers en de administratieve onderbouwing.

Rechtmatigheidsverklaring.

In de eerste helft van 2018 is een startnotitie / plan van aanpak opgesteld inzake de organisatie van de rechtmatigheidscontrole. Hierin zijn de positionering, de kwaliteitseisen en de scope van de verbijzonderde interne controle verder uitgewerkt. De positionering, de kwaliteitseisen en de scope van de verbijzonderde interne controle zullen in de tweede helft van 2018 worden verankerd in een Kadernota Interne Beheersing. In dat kader is tevens gestart met de uitvoering van het Verbijzonderde Interne Controleplan 2018 in een nieuwe opzet. Hierbij worden de risico's in het proces geïnventariseerd en wordt gekeken of de getroffen beheersmaatregelen in het proces functioneren. In het kader van rechtmatigheid voor de belangrijkste bedrijfsprocessen – onder andere investeren, inkopen, betalen, salarissen, subsidie verstrekken – zijn werkprogramma's opgesteld om de (verbijzonderde) interne controles gestructureerd uit te kunnen voeren. Voor het jaar 2019 wordt dit verder uitgebouwd en zullen processen en controles verder worden uitgebreid, doorontwikkeld en geborgd.

In de meicirculaire 2018 heeft de minister van Binnenlandse Zaken aangekondigd dat de verantwoordelijkheid van Gedeputeerde Staten voor een rechtmatigheid financieel beheer duidelijker wordt gemarkeerd door in de jaarrekening een verantwoording op te nemen over de rechtmatigheid. De verwachting is dat deze verplichting met ingang van het verslagjaar 2021 zal kunnen gelden. Via het IPO zijn de provincies betrokken bij het nader uitwerken van deze verplichting.

Wat gaat het kosten?

Tot nu toe was het gebruikelijk dat in de paragraaf bedrijfsvoering over de apparaatskosten werd gerapporteerd. Daarbij ging het om het personeel in dienst van de provincie dat ingezet werd om de provinciale doelen te realiseren; zowel de personele kosten als de materiële kosten van bedrijfsvoering (huisvesting, ICT et cetera). Bij de wijzigingen van het BBV per 1-1-2017 hebben wijzigingen in de systematiek plaatsgevonden, waardoor het begrip apparaatskosten in veel provinciale begrotingen niet meer is terug te vinden. Om de vergelijkbaarheid tussen provincies te bevorderen, is in het BBV voorgeschreven dat onderscheid wordt gemaakt in kosten voor taakvelden/begrotingsprogramma's en overhead (ondersteunende functies en materiele kosten zoals huisvesting en ICT). Om de doelen te bereiken wordt naast personeel dat in dienst is van de provincie Noord-Holland ook gebruik gemaakt van externe krachten. In het kader van de innovatieve capaciteitssturing wordt de grens tussen eigen personeel en externen steeds meer vloeiend en flexibel aangepast op de opgave waar wij voor staan. In het licht van zowel de wettelijke ontwikkelingen als onze eigen ambities verwachten wij dat wij u beter informeren door vanaf deze begroting te rapporteren over de totale inzet van capaciteit in plaats van te focussen op de inzet van het eigen personeel. Daarom wordt in de paragraaf bedrijfsvoering vanaf 2019

gerapporteerd over de kosten van die totaal benodigde capaciteit. Het gaat hierbij om de personele en materiële kosten (huisvesting, ICT et cetera) van eigen en inhuur-personeel.

De onderstaande kosten vertegenwoordigen de totale kosten van de bedrijfsvoering. Onderdeel van de materiële kosten zijn de kapitaallasten van de nieuwe kantoorpanden aan het Houtplein en de Dreef over een periode van 25 jaar, waarvan een deel direct ten laste komt van de reserve huisvesting.

Kosten benodigde capaciteit	Budget 2019
- Loon	€ 117.441.000
- Overig	€ 32.415.000
Totaal	€ 149.856.000

Deze capaciteit wordt ingezet voor de realisatie van investeringen als ook voor opgaven, projecten en reguliere taken.

Onderstaand overzicht toont de toedeling van de capaciteit in fte's en euro's naar de verschillende begrotingsprogramma's.

Begrotingsprogramma	Toebedeelde capaciteit in fte's	Toebedeelde kosten in euro's
Programma 1	111	€ 11.049.000
Programma 2	282	€ 29.579.000
Programma 3	27	€ 2.598.000
Programma 4	37	€ 3.734.000
Programma 5	115	€ 11.493.000
Programma 6	69	€ 7.370.000
Programma 7	22	€ 2.206.000
Programma 8 (waaronder personele overhead en materiële kosten zoals huisvesting en ICT)	455	€ 66.829.000
TOTAAL Programma's	1.118	€ 134.858.000
Ten laste van investeringskredieten	118	€ 14.998.000
TOTAAL GENERAAL	1.236	€ 149.856.000

3.6 Verbonden partijen

Wat willen wij bereiken?

Inleiding

Onder een verbonden partij wordt verstaan: een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag dat we niet kunnen verhalen indien de verbonden partij failliet gaat of het bedrag waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's dient op grond van het BBV en de Wet gemeenschappelijke regelingen de paragraaf Verbonden partijen opgenomen te worden in de begroting en jaarrekening.

Algemeen

In de nota verbonden partijen 2014 is opgenomen dat een verbonden partij een instrument is dat de overheid kan benutten om maatschappelijke doelstellingen uit het collegeprogramma of de programmabegroting te behalen. Daarbij verwacht de overheid dichter bij de realisatie van haar (publieke) doelen te komen.

In een aantal gevallen wordt voor de realisatie van een provinciaal belang voor een participatie in een verbonden partij gekozen. Allereerst kunnen GS van oordeel zijn dat het publieke belang het best kan worden behartigd door een bestaande activiteit buiten de provinciale organisatie te plaatsen. Voorbeelden van dergelijke verzelfstandigingen uit het verleden zijn PWN, Alliander, Afvalzorg en Recreatie Noord-Holland.

Ten tweede kan sprake zijn van activiteiten die gezamenlijk met andere publieke en/of private partijen worden uitgevoerd ter behartiging van provinciale publieke belangen. Voorbeelden hiervan zijn Schiphol Area Development Company (SADC), Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Zeestad en PolanenPark.

Naast de hiervoor genoemde situaties kan voor nieuwe participaties worden gekozen bij nieuw te ontwikkelen activiteiten die het publieke belang behartigen. Een voorbeeld hiervan is het Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V. (PDENH).

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (vennootschappen, hierna: A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan we deelnemen (B) en een aantal overige rechtspersonen waarmee een financieel belang en een bestuurlijk belang is gemoeid (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Wij zien, net als de rijksoverheid, de drinkwatervoorziening als een publieke taak en wij hebben geen voornemen onze deelneming in PWN te verminderen.

Ten aanzien van Afvalzorg hebben Provinciale Staten uitgesproken dat de activiteiten van deze vennootschap een publiek belang dienen. Uitbreiding van de activiteiten van Afvalzorg buiten het gebied van Noord-Holland en Flevoland (de huidige aandeelhouders) achten wij niet uitgesloten, mits in principe de decentrale overheden in het betreffende gebied daarvoor tot de vennootschap toetreden. Noord-Holland zal echter altijd een bepalende meerderheid in de vennootschap willen hebben. Vooralsnog zijn er geen concrete mogelijkheden tot uitbreiding en richt Afvalzorg zich met name op verdere verbetering van haar eigen bedrijfsprocessen.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, RON, NHN, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaal-economische motieven en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie vanuit dat oogpunt in principe deelnemen, tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt en die als doel heeft het beheren en onderhouden van gebieden van een zestal recreatieschappen. Deze taak werd voorheen uitgevoerd door de provinciale afdeling Groenbeheer. Alle aandelen zijn bij de provincie geplaatst.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol dient ter afstemming van belangen tussen de diverse overheden in de regio.

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan een viertal omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in de provincie Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincie Noord-Holland, de provincie Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg, het IPO. Met deze samenwerking wordt beoogd de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Stichtingen worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen aan die stichting. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

De stichtingen die het betreft zijn:

- Stichting Gooisch Natuurreservaat
- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio

- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallas-reactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds, opdat deze gelden worden gebruikt ter dekking van de kosten van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Wat gaan we daar voor doen?

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of continuering van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang zal voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, worden getoetst of deze bijdraagt aan realisatie van beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief zal beoordeeld worden of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten die de verbonden partij verricht.

Bij het aangaan van een verbinding met en bij het aansturen van een verbonden partij streven wij ernaar:

- Afspraken met de verbonden partijen vast te leggen (bijvoorbeeld in overeenkomsten, statuten of indien van toepassing in een gemeenschappelijke regeling) en te monitoren;
- Afspraken met de verbonden partijen te maken over de frequentie en inhoud van de verantwoordingsinformatie en deze te monitoren;
- Te beoordelen of andere partijen die betrokken zijn bij de verbonden partijen andere belangen kunnen hebben naast het gezamenlijk belang.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

Er is voor gekozen de belangen van de provincie bij de deelnemingen primair via de aandeelhoudersrol te behartigen. Dat betekent dat in de Raden van Commissarissen van de provinciale deelnemingen geen leden van Gedeputeerde Staten of Provinciale Staten worden benoemd. De aandeelhoudersrol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Om het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen te hebben, worden door het jaar heen verschillende afstemmingsoverleggen gehouden tussen de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming.

De jaarstukken van verbonden partijen worden beoordeeld op een aantal financiële criteria: positief resultaat, solide financiële verhoudingen (eigen vermogen versus vreemd vermogen), dividendverwachtingen etc.

Ook wordt gekeken naar de ontwikkelingen ten opzichte van voorgaande jaren en de verwachtingen voor de komende jaren. Dit gebeurt in nauw overleg met de betrokken beleidssectoren.

De bepalingen uit de Nederlandse corporate governance code (“Code”), die van toepassing is op beursgenoteerde vennootschappen met haar statutaire zetel in Nederland, worden zoveel mogelijk toegepast op de deelnemingen van de provincie Noord-Holland. De Code bevat zowel

principes als concrete bepalingen die de bij een vennootschap betrokken personen (onder andere bestuurders en commissarissen) en partijen tegenover elkaar in acht zouden moeten nemen.

Wij informeren Provinciale Staten over de ontwikkelingen bij de deelnemingen in onze jaarstukken en de begroting. Daarbuiten worden Provinciale Staten actief geïnformeerd als daar aanleiding toe is.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen hebben in 2017 plaatsgevonden op het gebied van de verbonden partijen:

- Door een wijziging van de statuten van de stichting is de Stichting Oneindig Noord-Holland niet langer aan te merken als een verbonden partij;

Wat gaat het kosten?

De belangen van de provincie Noord-Holland in de verbonden partijen brengen lasten en baten (dividenden) met zich mee.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 5 "Ruimte" onder operationeel doel 5.3.1.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder operationeel doel 5.2.3. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder operationeel doel 4.1.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn opgenomen in programma 1 "Openbaar bestuur".

Inkomsten

In 2017 ontvingen wij over het boekjaar 2016 ca. € 12,3 miljoen aan dividend. Voor 2018 en volgende jaren is een opbrengst begroot van € 7 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. Een aanzienlijk deel van de ontvangen dividenden wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale deelnemingen zijn bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte, leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- Aan Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN) is een leningfaciliteit verstrekt van € 750.000, bedoeld voor participatie in een Startersfonds.
- De in het verleden met Polanenpark afgesloten leningovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8.000.000.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 635.000.
- Aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. is een renteloze lening verstrekt ten behoeve van investeringen in bedrijventerreinen. Eind 2016 bedroeg de totale schuld € 11.086.095. Ten behoeve van het project Hoogtij is een borgtocht verstrekt aan de BNG Bank N.V. voor € 35 miljoen, waarvoor het Havenbedrijf Amsterdam N.V. voor 1/3 een contragarantie heeft gesteld aan de Provincie Noord-Holland.

- Aan de stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor
- Aan de RUD Noord-Holland Noord is in januari 2016 is een lening van € 400.000 verstrekt bij wijze van voorfinanciering van de overdracht van de VTH-plustaken (en 35,5 FTE) van de provincie naar de RUD NHN. Het gaat om kosten die de RUD vooraf moet maken om het overdrachtsproces te kunnen realiseren en aanpassing in de RUD-organisatie te kunnen doen ten behoeve van de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiele risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. In het geval dat de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Voor een aantal deelnemingen is vanwege dit risico een bedrag in het provinciale weerstandsvermogen opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR. In het provinciale weerstandsvermogen is hiervoor een aantal posten opgenomen.

Bovenstaande risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

ltaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit dient dan op de provinciale balans te worden gecorrigeerd.

Voor een aantal deelnemingen is vanwege dit risico een bedrag in het provinciale weerstandsvermogen opgenomen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen

Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Verstrekte leningen aan verbonden partijen

Zowel aan een aantal deelnemingen als aan enkele overige verbonden partijen zijn leningen verstrekt. Voor een deel van de verstrekte leningen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden in verband met het risico van niet-terugbetaling.

Verstrekte garanties aan verbonden partijen

Zowel ten behoeve van deelnemingen als van overige verbonden partijen zijn garanties/borgstellingen afgegeven. Voor een deel van de verstrekte bedragen heeft een dotatie aan het weerstandsvermogen plaatsgevonden, voor het geval een beroep wordt gedaan op deze garanties/borgstellingen.

Risico's binnen Gemeenschappelijke Regelingen

Elke deelnemer aan een Gemeenschappelijke Regeling is in principe voor zijn aandeel verantwoordelijk voor mogelijke tekorten binnen de GR. In het provinciale weerstandsvermogen is hiervoor een aantal posten opgenomen.

Bovenstaande risico's zijn in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als Financieringsrisico's, Beleidsrisico's of als Risico's Verbonden Partijen.

Overzicht verbonden partijen

Deelneming

1	Alliander N.V.			
OD	4.2.1			
Vestigingsplaats	Arnhem			
Nominale waarde aandelen	62654400			
% belang	9,16			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Bijdrage provinciale doelen	Investeringen in energie-infrastructuur Bijdragen aan duurzaamheidsinitiatieven			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		3864000000		3942000000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		3871000000		4127000000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		282000000		203000000
Dividend	**2016**		**2017**	
		7786000		9506000

2	**N.V. Afvalzorg Holding**			
OD	4.1.2			
Vestigingsplaats	Haarlem			
Nominale waarde aandelen	12600000			
% belang	90			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en exploitatie afval-stortlocaties			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		52517000		56653000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		126928000		129447000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		3897000		5420000
Dividend	**2016**		**2017**	
		1125000		1125000

3	**N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)**			
OD	3.2.2			
Vestigingsplaats	Velserbroek			
Nominale waarde aandelen	6806703			
% belang	100			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Bijdrage provinciale doelen	Levering drinkwater Beheer natuurgebieden			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**	212748000	**2017**	221449000
Vreemd vermogen	**2016**	569408000	**2017**	561419000
Resultaat	**2016**	5701000	**2017**	9392000
Dividend	**2016**	664000	**2017**	652337

4	**Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)**			
OD	6.2.3			
Vestigingsplaats	Haarlem			
Nominale waarde aandelen	370000			
% belang	100			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**	3386176	**2017**	3076717
Vreemd vermogen	**2016**	2188987	**2017**	1788973
Resultaat	**2016**		**2017**	

		-551450		135542
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

5	**Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)**			
OD	5.3.1			
Vestigingsplaats	Schiphol			
Nominale waarde aandelen	3424680			
% belang	25			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Ruimtelijke inrichting Schipholgebied			
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden Werving en acquisitie			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		102463000		105705000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		23784000		24703000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		2887000		3242000
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

6	**Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied (RON)**			
OD	5.3.1			
Vestigingsplaats	Zaanstad			
Nominale waarde aandelen	787500			
% belang	33,30			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	

		5834000		4792000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		85484000		75098000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		4166000		-1042000
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

7	**Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)**			
OD	5.3.1			
Vestigingsplaats	Alkmaar			
Nominale waarde aandelen	26460			
% belang	49			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Bijdrage provinciale doelen	Marketing en acquisitie Versterking economie			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		889619		805677
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		2087462		1962178
Resultaat	**2016**		**2017**	
		55005		-83942
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

8	**PolanenPark B.V.**
OD	5.3.1
Vestigingsplaats	Haarlem
Nominale waarde aandelen	7200
% belang	40
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein

Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		388068		450318
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		1361432		1337633
Resultaat	**2016**		**2017**	
		69237		62250
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

9	**PolanenPark C.V.**
OD	5.3.1
Vestigingsplaats	Schiphol
Nominale waarde aandelen	7200
% belang	40
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein
Bijdrage provinciale doelen	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden
Wijzigingen (betreffend jaar)	

Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		1575553		1575679
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		17720064		18972584
Resultaat	**2016**		**2017**	
		0		0
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

10	**Zeehaven IJmuiden N.V.**
OD	5.3.1
Vestigingsplaats	IJmuiden
Nominale waarde aandelen	408402
% belang	8,40

Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Visserijbelangen			
Bijdrage provinciale doelen	Beheer en exploitatie van visafslag en havenfaciliteiten			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		19804000		22030000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		37608000		36704000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		1750000		2813000
Dividend	**2016**		**2017**	
		24504		24504

11	**Zeestad Beheer B.V.**			
OD	5.1.1			
Vestigingsplaats	Den Helder			
Nominale waarde aandelen	9000			
% belang	50			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Bijdrage provinciale doelen	Stedelijke vernieuwing			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		18000		18000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		0		0
Resultaat	**2016**		**2017**	
		0		0
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

12	**Zeestad C.V.**
OD	5.1.2
Vestigingsplaats	Den Helder

Nominale waarde aandelen	6900000			
% belang	49			
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Bijdrage provinciale doelen	Stedelijke vernieuwing			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		36825241		35341568
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		1331634		1465110
Resultaat	**2016**		**2017**	
		0		0
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

13	**Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie Provincie Noord-Holland B.V. (ODENH)**			
OD	4.2.1			
Vestigingsplaats	Haarlem			
Nominale waarde aandelen	18000			
% belang	100			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimulering duurzame energie en ontwikkeling economie			
Bijdrage provinciale doelen	Participaties in duurzame energie bedrijven			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		1097202		610855
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		4448		4457
Resultaat	**2016**		**2017**	
		-1570937		-486347
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

14	**N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)**			
OD	8.1.1			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Nominale waarde aandelen	1525875			
% belang	1,10			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Bijdrage provinciale doelen	n.v.t.			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		4486000000		4953000000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		149268000000		123298000000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		369000000		393000000
Dividend	**2016**		**2017**	
		622557		1000974

15	**Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)**			
OD	8.1.1			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Nominale waarde aandelen	11845			
% belang	0,20			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Bijdrage provinciale doelen	n.v.t.			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		1507000000		1628000000
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		92907000000		85495000000
Resultaat	**2016**		**2017**	
		107000000		123000000
Dividend	**2016**		**2017**	

		0		0

16	**Life Sciences Fund Amsterdam B.V.**			
OD	5.3.2			
Vestigingsplaats	Amsterdam			
Nominale waarde aandelen	36038			
% belang	16,90			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Bijdrage provinciale doelen	Participaties in medische en life science bedrijven			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		11177664		11881174
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		306678		14278
Resultaat	**2016**		**2017**	
		-950352		-300046
Dividend	**2016**		**2017**	
		0		0

17	**Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.**			
OD	4.2.1			
Vestigingsplaats	Haarlem			
Nominale waarde aandelen	1			
% belang	100			
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	stimuleren duurzame economie			
Bijdrage provinciale doelen	Participaties in duurzame economie bedrijven			
Wijzigingen (betreffend jaar)				
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		3931574		4686878
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		589003		658769
Resultaat	**2016**		**2017**	

		-859640	-469696
Dividend	**2016**		**2017**
		0	0

Gemeenschappelijke regelingen

1	Schadeschap Luchthaven Schiphol			
OD	5.1.2			
Vestigingsplaats	Hoofddorp			
Bestuurlijk belang	Zorgvuldige en tijdige afwikkeling van de schadevergoedingen			
Visie en beleidsvoornemens	Met het oprichten van het Schadeschap in 1998 hebben overheden één loket willen instellen voor burgers en bedrijven voor schadeveroorzakende besluiten van overheden over Schiphol.			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen			
Doel	Bevordering afwikkeling schadevergoedingen uitbreiding Schiphol.			
Activiteiten	Het Schadeschap behandelt verzoeken om schadevergoeding van omwonenden/bedrijven rond Schiphol die schade lijden ten gevolge van overheidsbesluiten op grond van de Wet Luchtvaart over Schiphol.			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De activiteiten van het Schadeschap Schiphol hebben bijgedragen aan effectieve regionale samenwerking om schadegevallen formeel en zorgvuldig af te handelen.			
Bevoegdheden	Via gemeenschappelijke regeling			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland (1 stem)			
Algemeen bestuur	A. Tekin, 8 leden, 22 stemmen			
Dagelijks bestuur	A. Tekin			
Andere deelnemers en stemaandeel	• Aalsmeer (2 stemmen), • Amstelveen (2 stemmen), • Haarlemmermeer (2 stemmen), • Nieuwkoop (1 stem), • Uitgeest (1 stem), • Zaanstad (2 stemmen) • Ministerie van Infrastructuur en Milieu (11 stemmen).			
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	0		
	Provinciale bijdrage	0		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
	232468		233021	
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
	83661		85085	
Resultaat	**2016**		**2017**	
	-858		553	
Algemene toelichting	Het Schadeschap Luchthaven Schiphol is opgericht door de Provincie Noord-Holland, het Ministerie van Infrastructuur en Milieu (voorheen Verkeer en Waterstaat), het Hoogheemraadschap van Rijnland en 21 (deel)gemeenten rondom de luchthaven. Het Schadeschap is belast met de behandeling van verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de Planologische Kernbeslissing Schiphol van 1995, en de daarop volgende Luchthavenindelingsbesluiten en de Luchthavenverkeersbesluiten. Dit is vastgelegd in de Gemeenschappelijke Regeling Schadeschap Luchthaven Schiphol.			

2	**Recreatieschap Spaarnwoude**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied.
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin 1 stem
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem M. van Doorninck (Amsterdam) 1 stem B. Diepstraten (Velsen) 1 stem J.C.W. Nederstigt (Haarlemmermeer) 1 stem C.Y. Sikkema (Haarlem) 1 stem B. Graal (Haarlemmerliede en Spaarnwoude)
Financieel belang	Baten begroting 2019 7837773 Deelnemersbijdragen 2955084 Provinciale bijdrage 1525047
Eigen vermogen	**2016** 17679400 **2017** 17947422
Vreemd vermogen	**2016** 1390300 **2017** 1605729
Resultaat	**2016** 0 **2017** 0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

3	**Recreatieschap Groengebied Amstelland**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Amstelveen
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin 1 stem
Dagelijks bestuur	
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem J. Langenacker (Ouder-Amstel) 1 stem J.W. Nuijens (Diemen) 1 stem F.Gordon (Amstelveen) 3 stemmen M.van Doorninck/L.Ivens/ S.Kukenheim (Amsterdam)
Financieel belang	Baten begroting 2019 5506468 Deelnemersbijdragen 3223967 Provinciale bijdrage 902277
Eigen vermogen	**2016** 3296985 **2017** 2894971
Vreemd vermogen	**2016** 2969620 **2017** 2948985
Resultaat	**2016** 0 **2017** 0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgt de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Geesterambacht getreden.

4	**Recreatieschap het Twiske (gefuseerd met Landschap Waterland in 2013, maar met gescheiden boekhoudingen)**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin 6 stemmen
Dagelijks bestuur	
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem R.J. Monen (Oostzaan) 1 stem J. Schalkwijk (Wormerland) 2 stemmen R. Quakernaat (Landsmeer) 3 stemmen M.T.A. Hegger (Purmerend)
Financieel belang	Baten begroting 2019 2851618 Deelnemersbijdragen 1736650 Provinciale bijdrage 1002047
Eigen vermogen	**2016** 2574108 **2017** 2896926
Vreemd vermogen	**2016** 132144 **2017** 519140
Resultaat	**2016** 0 **2017** 0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

5	**Recreatieschap Landschap Waterland**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin 1 stem
Dagelijks bestuur	
Andere deelnemers en stemaandeel	5 stemmen M. van Doorninck(Amsterdam) 1 stem A.J.M. van Beek (Beemster) 1 stem B. ten Have (Waterland) 4 stemmen S. Munnikendam (Zaanstad) 2 stemmen H. Schutt (Edam-Volendam) 1 stem R. Quakernaat (Landsmeer)
Financieel belang	Baten begroting 2019 759017 Deelnemersbijdragen 667960 Provinciale bijdrage 345068
Eigen vermogen	**2016** 1810678 **2017** 1929435
Vreemd vermogen	**2016** 34655 **2017** 37648
Resultaat	**2016** 0 **2017** 0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

6	**Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Haarlem
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage.
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin 1 stem
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem A.W.M. Schoorl (Heemskerk) 1 stem P.F. Dijkman (Alkmaar) 1 stem S. Munnikendam (Zaanstad) 1 stem A.N. Dellemijn (Heiloo) 1 stem H.J. Niele-Goos(Beverwijk) 1 stem J.M. Kloosterman (Uitgeest) 1 stem R. de Haan (Castricum)
Financieel belang	Baten begroting 2019 1982174 Deelnemersbijdragen 1429983 Provinciale bijdrage 786821
Eigen vermogen	**2016** 1747172 **2017** 2095611
Vreemd vermogen	**2016** 187953 **2017** 98827
Resultaat	**2016** 0 **2017** 0
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

7	**Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.**
OD	6.2.3
Vestigingsplaats	Utrecht
Bestuurlijk belang	Invloed houden op ruimtelijke ontwikkelingen en financiële bijdrage
Visie en beleidsvoornemens	Elk recreatieschap heeft een eigen ontwikkelingsvisie opgesteld waarin de doelen voor het gebied als totaal en per deelgebied zijn opgenomen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheer recreatiegebied
Activiteiten	Ontwikkeling en beheer recreatiegebieden.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	7010 ha. adequaat beheerd groen door de recreatieschappen.
Bevoegdheden	Verordende en toezichthoudende bevoegdheden.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin en P.E. Kirch-Voors
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	6 stemmen Wijdemeren F. Ossel D. van Enk J.J. de Kloet 6 stemmen Stichtse Vecht F. van Liempt J. Helling P. van Rosssum 2 stemmen Provincie Utrecht M. Pennarts W. Ubaghs 2 stemmen Gemeente Utrecht K. Diepeveen L. van Hooijdonk
Financieel belang	Baten begroting 2019 2333300 Deelnemersbijdragen 1385500 Provinciale bijdrage 406300
Eigen vermogen	**2016** **2017** 1794700
Vreemd vermogen	**2016** **2017** 2195300
Resultaat	**2016** **2017** 283400

Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland zes recreatieschappen waarin de provincie deelnemer is (de provincie neemt geen deel aan het Recreatieschap Westfriesland). Al deze schappen dragen bij aan het beheer en onderhoud van regionale recreatiegebieden. Hieronder volgen de visie, rechtsvorm en doel, bestuurlijk belang, activiteiten en bevoegdheden van de recreatieschappen. Vervolgens wordt specifiek ingegaan op de kerngegevens van de individuele schappen. Per 1 januari 2017 is de provincie uit de gemeenschappelijk regeling recreatieschap Geestmerambacht getreden.

8	**Beheersregeling Amstel**			
OD	2.1.4			
Vestigingsplaats	n.v.t.			
Bestuurlijk belang	Er kan gesteld worden dat de Amstel doelmatig wordt beheerd. Dit is mogelijk omdat door de beheerregeling het beheer bij één provincie, de provincie Noord-Holland is belegd. De bestuurlijke verantwoordelijkheid is daarmee eenduidig geregeld.			
Visie en beleidsvoornemens	De provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht wensen een doelmatig beheer van de Amstel als vaarweg. Het gaat dan om een vlotte en veilige scheepvaart op de Amstel.			
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen			
Doel	Beheer van de Amstel (het beheer van de Amstel is overgedragen van de provincie aan het hoogheemraadschap Amstel Gooi en Vechtstreek).			
Activiteiten	De provincie Noord-Holland beheert en onderhoudt de Amstel vanaf de Tolhuissluis tot de provinciale beheergrens nabij de Omval in Amsterdam. Noord-Holland doet dit ook op de binnen de provincies Utrecht en Zuid-Holland gelegen delen van de Amstel.			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	D.m.v. de Beheersregeling Amstel is ook in 2017 een doelmatig vaarweg- en nautisch beheer van de Amstel tussen Tolhuissluis en Omval Amsterdam uitgevoerd. Daarmee is een bijdrage geleverd aan de hierboven vermelde doelen.			
Bevoegdheden	De provincie Noord-Holland treedt op als technisch en nautisch beheerder van de Amstel, gedeelte Omval-Amsterdam-Tolhuissluis.			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland			
Algemeen bestuur	n.v.t			
Dagelijks bestuur	n.v.t			
Andere deelnemers en stemaandeel				
Financieel belang	Baten begroting 2019	0		
	Deelnemersbijdragen	0		
	Provinciale bijdrage	0		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		0		0
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		0		0
Resultaat	**2016**		**2017**	
		0		0

Algemene toelichting	De Beheersregeling Amstel is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht ter behartiging van een doelmatig beheer van de Amstel.

9	**Randstedelijke Rekenkamer**
OD	1.1.1
Vestigingsplaats	Amsterdam
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.
Visie en beleidsvoornemens	De Randstedelijke Rekenkamer ziet het als haar verantwoordelijkheid om een bijdrage te leveren aan goed openbaar bestuur door kennisuitwisseling en samenwerking binnen de betrokken provincies en eventueel andere publieke organen te bevorderen. Kwaliteit, betrouwbaarheid en onafhankelijkheid ziet de Rekenkamer als belangrijkste kenmerken van haar producten.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Rekenkamerfunctie
Activiteiten	De Randstedelijke Rekenkamer verricht onafhankelijk onderzoek naar de provincies en de daarmee verbonden organen. De Rekenkamer informeert primair de Provinciale Staten over haar onderzoeksbevindingen, oordelen en aanbevelingen.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Met haar onderzoeken beoogt de rekenkamer bij te dragen aan het verbeteren van het functioneren van het provinciaal bestuur en de daarmee verbonden organen en het versterken van de publieke verantwoording. In 2017 heeft de rekenkamer (vervolg-) onderzoek gedaan naar: · De regierol van de provincie op het gebied van natuurcompensatie. · Het beheer en onderhoud van wegen en civiele · Het functioneren van het recreatieschap Spaarnwoude en de ingezette maatregelen om de belangrijkste (financiële) problemen en risico's op te lossen respectievelijk te beheersen. · De doorvoering van de verbetervoorstellen voor de uitvoeringspraktijk van het Waddenfonds sinds de decentralisatie in 2012 en de betekenis daarvan voor de beslissing over en de uitvoering en monitoring van projecten en de informatievoorziening aan PS · De mate waarin de provincie erin slaagt om via de subsidieregeling de bouwkundige staat verbeteren en de monumentale waarden te behouden van rijksmonumenten die gerestaureerd moeten worden.
Bevoegdheden	De taken en bevoegdheden van de Randstedelijke Rekenkamer zijn in de Provinciewet vastgelegd. De onafhankelijke positie wordt gewaarborgd door onder meer de vrijheid van onderzoek, de toegang tot personen en gegevens en openbaarheid van rapportage. De Rekenkamer doet onderzoek op basis van een eigen onderzoeksprogramma, dat wordt vastgesteld na overleg met de programmaraad. Deze programmaraad bestaat uit leden van de Provinciale Staten van de vier provincies.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	Er is één lid van de Randstedelijke Rekenkamer. Per ultimo 2017 is dat dr. ir. A.W.C. Hoenderdos-Metselaar MBA.
Dagelijks bestuur	Het lid van de rekenkamer vervult tevens de functie van directeur.

Andere deelnemers en stemaandeel	Andere deelnemers zijn de provincies Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht. Iedere deelnemer heeft hetzelfde stemaandeel.			
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	1553300		
	Provinciale bijdrage	418562		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		295000		321327
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		875894		688215
Resultaat	**2016**		**2017**	
		0		0
Algemene toelichting	De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Utrecht.			

10	**Openbaar lichaam Waddenfonds**
OD	6.
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Bestuurlijk belang	Gezamenlijk beheren en programmatisch besteden van de gelden van het Waddenfonds.
Visie en beleidsvoornemens	Het Waddenfonds is na het rapport van Adviesgroep Waddenzeebeleid (commissie Meijer) oorspronkelijk opgericht in 2007 om de duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap te stimuleren. Er is toen €800 miljoen ter beschikking gesteld voor aanvullende investeringen in het Waddengebied. Hiertoe is in 2007 het Waddenfonds opgericht. Het Waddenfonds loopt tot en met 2026. Later is daar door de Tweede Kamer een economische doelstelling aan toegevoegd. Het Rijk heeft het Waddenfonds per 1 januari 2012 overgedragen aan de drie Waddenprovincies, Noord-Holland, Groningen en Fryslân. In totaal is er met de decentralisatie van het Waddenfonds een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Beheren en besteden Waddenfonds
Activiteiten	Het beheer van het Waddenfonds, opstellen en vaststellen subsidieverordening en jaarprogramma, verstrekken van subsidies ten laste van het Waddenfonds; het op privaatrechtelijke titel besteden van middelen ten laste van het Waddenfonds; de voorbereiding van het door provinciale staten vast te stellen Uitvoeringsplan Waddenfonds. Deze activiteiten worden uitgevoerd met inachtneming van het bestuursakkoord en de door provinciale staten vastgestelde beleidskaders met betrekking tot het werkingsgebied van het Waddenfonds. (zie artikel 4 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds). Voorts worden er een Jaarprogramma (art.8), Jaarverslag (art. 9), Begroting (art. 27) en Jaarrekening (art. 28) opgesteld).

Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	In 2017 hebben diverse projecten subsidie ontvangen van het Waddenfonds. Drie van deze projecten hebben een bijdrage voor provinciale cofinanciering ontvangen. Dit betreft de projecten: 1. de bouw van een uitzichtpunt/steiger in de Waddenzee (van circa 150 meter lang) bij de Cocksdorp op Texel; 2. verlenging van het verblijf in de Museumhaven door toeristische arrangementen mogelijk te maken bij Willemsoord in Den Helder; 3. filmproductie Silence of the Tides over de Wadden.
Bevoegdheden	Aan het openbaar lichaam Waddenfonds zijn de volgende publiekrechtelijke bevoegdheden overgedragen: De verordenende bevoegdheid, voor zover het vaststellen van een wettelijk voorschrift als bedoeld in artikel 4.23, eerste lid, Awb, noodzakelijk is ten behoeve van het verstrekken van subsidies ten laste van de begroting van het Waddenfonds; het nemen van besluiten inzake het verstrekken van subsidie ten laste van de begroting van het Waddenfonds, overeenkomstig titel 4.2 Awb. (Zie artikel 5 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds)
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	Naam AB-leden vanuit Noord-Holland: W. Bakker, E.A.S. Rommel, gedeputeerde C.J. Loggen. 3 stemmen
Dagelijks bestuur	C.J. Loggen
Andere deelnemers en stemaandeel	Provincie Fryslân en Provincie Groningen 1 stem Deelnemers Provincie Groningen: H. Staghouwer (DB) 1 stem Deelnemers Provincie Fryslân: K. Kielstra (DB)
Financieel belang	Baten begroting 2019 29308000 Deelnemersbijdragen Provinciale bijdrage
Eigen vermogen	**2016** 78064368 **2017** 101936372
Vreemd vermogen	**2016** 99275138 **2017** 82129983
Resultaat	**2016** 14543349 **2017** 14290922
Algemene toelichting	Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

11	**Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek**
OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Lelystad
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD

Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin stem 6%
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid
Andere deelnemers en stemaandeel	Flevoland 29,74 % Wijdemeren 3,56 % Lelystad 13,20 % Gooise Meren 6,40 % Almere 7,84 % Urk 2,32 % Zeewolde 6,15 % Dronten 7,27 % Huizen 1,83% Noordoostpolder 8,53% Hilversum 2,10 % Weesp 3,20 % Blaricum 0,88 % Laren 0,97%
Financieel belang	Baten begroting 2019 12123093 Deelnemersbijdragen 12123093 Provinciale bijdrage 845003
Eigen vermogen	**2016** 2017534 **2017** 1855199
Vreemd vermogen	**2016** 4576546 **2017** 4405841
Resultaat	**2016** 937277 **2017** 729145
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

12	**Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied**
OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Zaandam

Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin en J.H.M. Bond stem 20%
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	Amsterdam 30 % Haarlemmermeer 16 % Zaanstad 9 % Aalsmeer 5 % Amstelveen 5 % Diemen 5 % Ouder-Amstel 5% Uithoorn 5 %
Financieel belang	Baten begroting 2019 45410000 Deelnemersbijdragen 44032000 Provinciale bijdrage 11822000
Eigen vermogen	**2016** 4985000 **2017** 5371000
Vreemd vermogen	**2016** 16662000 **2017** 17691000
Resultaat	**2016** 1672000 **2017** 1659000
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

13	**RUD Noord-Holland Noord**
OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Hoorn
Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD.

Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin stem 25%
Dagelijks bestuur	A. Tekin
Andere deelnemers en stemaandeel	Den Helder 6 % Hollands Kroon 7 % Schagen 7 % Texel 3 % Drechterland 3 % Enkhuizen 2 % Hoorn 8 % Koggenland 2 % Medemblik 6 % Opmeer 2 % Stedebroec 2 % Alkmaar 9 % Bergen 4 % Castricum 4 % Heiloo 2 % Heerhugowaard 5 % Langedijk 3 %
Financieel belang	Baten begroting 2019 18744956 Deelnemersbijdragen 18744956 Provinciale bijdrage 6833235
Eigen vermogen	**2016** 902161 **2017** 2113536
Vreemd vermogen	**2016** 3450881 **2017** 4993376
Resultaat	**2016** 653405 **2017** 1233364
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

14	**Omgevingsdienst IJmond**
OD	4.1.2
Vestigingsplaats	Beverwijk

Bestuurlijk belang	PNH blijft bevoegd gezag voor taken die de OD uitvoert. PNH is bestuurlijk verantwoordelijk voor de kwaliteit die de OD levert aan het bedrijfsleven en de burgers en draagt ook de risico's van slecht functioneren van de OD
Visie en beleidsvoornemens	Verbetering van dienstverlening, kwaliteit van vergunningverlening en handhaving op gebied van milieu, bodem en ruimtelijke ordening. Creëren van gelijk speelveld voor bedrijven. Verhoging van efficiëntie van het functioneren op dit gebied.
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regelingen
Doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
Activiteiten	Vergunningverlening en handhaving milieutaken
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De omgevingsdiensten hebben door vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht bij bedrijven en instellingen in de eigen regio's in Noord-Holland bijgedragen aan de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van de provincie betreffende de kwaliteit van de leefomgeving, veiligheid en duurzaamheid.
Bevoegdheden	Gemandateerd door de deelnemers
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	A. Tekin stemmen 13 (van 100)
Dagelijks bestuur	Geen DB-lid
Andere deelnemers en stemaandeel	Beemster 2 Beverwijk 15 Bloemendaal 1 Edam-Volendam 2 Haarlem 20 Heemstede 1 Heemskerk 8 Landsmeer 1 Oostzaan 1 Purmerend 2 Uitgeest 3 Velsen 27 Wormerland 2 Zandvoort 2 Waterland 0
Financieel belang	Baten begroting 2019 10289359 Deelnemersbijdragen 6319403 Provinciale bijdrage 815879
Eigen vermogen	**2016** 773661 **2017** 558225
Vreemd vermogen	**2016** 12613348 **2017** 8546628
Resultaat	**2016** 143788 **2017** 13416
Algemene toelichting	Er zijn in Noord-Holland vier omgevingsdiensten. De provincie neemt deel in deze omgevingsdiensten.

Privaatrechtelijke rechtspersonen

15	**Interprovinciaal Overleg**	
OD	1.4.2	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Bestuurlijk belang	Afstemming en belangenbehartiging	
Visie en beleidsvoornemens	Interprovinciale afstemming en belangenbehartiging	
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen	
Doel	Belangenbehartiging provincies	
Activiteiten	Afstemming en belangenbehartiging	
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Belangenbehartiging in Den Haag en in Brussel op verschillende relevante provinciale dossiers.	
Bevoegdheden	Het IPO treedt op als vertegenwoordiger van de twaalf provincies richting het Rijk, op die dossiers die voor de provincies van belang zijn.	
Bestuurders en stemaandeel		
Algemeen bestuur		
Dagelijks bestuur		
Andere deelnemers en stemaandeel		
Financieel belang	Baten begroting 2019	0
	Deelnemersbijdragen	17190254
	Provinciale bijdrage	1664442
Eigen vermogen	**2016**	**2017**
Vreemd vermogen	**2016**	**2017**
Resultaat	**2016**	**2017**
		138257
Algemene toelichting	De provincie Noord-Holland neemt deel in een interprovinciaal samenwerkingsverband. Het voornaamste doel van de vereniging is gezamenlijke belangenbehartiging op nationaal en Europees niveau.	

16	**Stichting Gooisch Natuurreservaat**
OD	6.2.1
Vestigingsplaats	Hilversum

Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit leden van de verschillende colleges van Burgemeester en Wethouders, en van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. De stemverhouding in het bestuur is als volgt: provincie Noord-Holland 4 stemmen; gemeente Amsterdam 2 stemmen; gemeente Gooise Meren 3 stemmen, gemeente Blaricum 1 stem; gemeente Hilversum 4 stemmen; gemeente Huizen 2 stemmen; gemeente Laren 1 stem De voorzitter en twee externe deskundigen- bestuursleden hebben elk 1 stem.			
Visie en beleidsvoornemens	In de visie van de stichting leveren de waardevolle kenmerken van landschap, natuur en cultureel erfgoed (samen het "natuurschoon") een belangrijke bijdrage aan het welzijn van de mens. Het behoud van deze waarden in het Gooi vindt het Gooisch Natuurreservaat daarom van groot belang voor de bewoners en bezoekers van de regio, voor nu en later. Iedereen dient de natuur en het landschap te kunnen ervaren en dient er kennis over te kunnen vergaren. De verkregen ervaringen en inzichten zullen leiden tot sympathie voor natuurbescherming, een voorwaarde voor duurzaam behoud van de terreinen. De stichting is bovendien van mening dat de voor het Gooi kenmerkende flora en fauna, los van de betekenis voor het welzijn van de mens, recht hebben op voldoende leefruimte van goede kwaliteit. Om het ecologisch functioneren van de natuurterreinen of – op grotere schaal – de Gooise stuwwallen te kunnen waarborgen, moet over eigendoms- en bestuursgrenzen heen worden gekeken. Uiteindelijk gaat het om het Gooi als deel van de Heuvelrug en als schakel in het Natuurnetwerk Nederland. Het Gooisch Natuurreservaat beheert circa 2800 hectare natuurgebied.			
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen			
Doel	Beheer Natuurgebied			
Activiteiten	Het aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, het bevorderen en reguleren van het recreatieve gebruik van de gebieden, handhaving en toezicht in natuurgebieden, belangenbehartiging van natuur in multidisciplinaire projecten, het verzorgen van natuur- en milieueducatie.			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Met de provinciale participantenbijdrage heeft GNR voornoemde activiteiten kunnen uitvoeren, in aanvulling op de provinciale subsidies voor natuur-en recreatiebeheer. Hiermee hebben deze middelen bijgedragen aan de realisatie van onze doelstelling om het groen te beschermen en tevens recreatief te benutten.			
Bevoegdheden	Aankopen, inrichten en beheren van natuurgebieden, voor zover binnen het statuut is toegestaan. De stichting heeft geen publiekrechtelijke bevoegdheden.			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland			
Algemeen bestuur	A. Tekin			
Dagelijks bestuur				
Andere deelnemers en stemaandeel				
Financieel belang	Baten begroting 2019	5969430		
	Deelnemersbijdragen	2969700		
	Provinciale bijdrage	742430		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		1240155		1553529
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		610320		896571

Resultaat	**2016**	**2017**
	-121308	159261
Algemene toelichting	De provincie Noord-Holland vormt, samen met vijf Gooise gemeenten (Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren) en de gemeente Amsterdam, de Stichting Gooisch Natuurreservaat. De stichting heeft als doel de instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van de aldaar gelegen terreinen, ten einde deze te eeuwigen dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden, en aan het publiek het genot van dat natuurschoon te verzekeren door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen.	

17	**Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio**			
OD	5.1.2			
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer			
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Visie en beleidsvoornemens	Realiseren van gebiedsgerichte projecten en individuele maatregelen conform het convenant Leefbaarheid 2007 (onderdeel van de Aldersafspraken 2007)			
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen			
Doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio			
Activiteiten	Uitvoering en monitoring bestuurlijk overleg en coordinatie van de plannen, voorvloeiende uit het convenant.			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	De stichting draagt zorg voor een betere balans tussen lusten en lasten van Schiphol. Door investeringen in de omgeving die belast wordt door vliegtuiggeluid, waar ruimtelijke beperkingen zijn door de nabijheid van Schiphol en hinder beperkende maatregelen niet mogelijk zijn, wordt de leefbaarheid verbeterd.			
Bevoegdheden	Beheren van gelden, beoordelen van aanvragen voor uitkeringen, verstrekken van uitkeringen.			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland			
Algemeen bestuur	geen deelneming aan AB vanuit PNH			
Dagelijks bestuur	geen deelname PNH			
Andere deelnemers en stemaandeel	J. Bolhoeve B. Schneiders A. Rutten			
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	0		
	Provinciale bijdrage	0		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
	48752366		48399433	
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
	115251		288483	
Resultaat	**2016**		**2017**	
	-287335		-432259	

Algemene toelichting	De Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio is opgericht teneinde de kwaliteit van de woon-, werk- en leefomgeving in de Schipholregio, in de ruimste zin van het woord te bevorderen.

18	**Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied**
OD	5.2.3
Vestigingsplaats	IJmuiden
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG
Visie en beleidsvoornemens	De ambitie is om met het NZKG een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het verbeteren van de internationale concurrentiepositie van de metropoolregio Amsterdam
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen
Doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
Activiteiten	Minimaal 4 keer per jaar komt het bestuursplatform bijeen
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Ruimte-intensiveringsmonitor, inventarisatie leefbaarheidsdoelstellingen en uitvoering, werkateliers duurzaamheid en leefbaarheid, Synopsis SHIP.
Bevoegdheden	Benoemen programmamanager, opdrachtgever regionale projecten uit het uitvoeringsprogramma en verantwoordelijk voor de jaarrekening van de stichting.
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland
Algemeen bestuur	Gedeputeerde mw. E. Post (voorzitter) 4 leden in AB, provincie Noord-Holland heeft 1 stem
Dagelijks bestuur	Gedeputeerde mw. E. Post
Andere deelnemers en stemaandeel	1 stem Wethouder EZ. D. Straat namens gemeente Zaanstad 1 stem Wethouder EZ T. de Rudder namens gemeente Beverwijk 1 stem Wethouder EZ A. Verkaik namens gemeente Velsen 1 stem Wethouder EZ R. van Haeften namens Haarlemmerliede
Financieel belang	Baten begroting 2019
	Deelnemersbijdragen 190348
	Provinciale bijdrage 57904
Eigen vermogen	**2016** **2017**
	238617 261134
Vreemd vermogen	**2016** **2017**
	498098 392521
Resultaat	**2016** **2017**
	-51717 -6583
Algemene toelichting	

19	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
OD	5.3.1			
Vestigingsplaats	IJmuiden			
Bestuurlijk belang	8,4%			
Visie en beleidsvoornemens	Beheer en ontwikkeling van haven- en visveilinginfrastructuur t.b.v. economische ontwikkeling			
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen			
Doel	Ontwikkeling haven.			
Activiteiten				
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Beheren aandelenpakket en ontvangst dividenden			
Bevoegdheden	De provincie benoemt één lid van het Bestuur van de Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland			
Algemeen bestuur	E. Post (lid)	5 stemmen		
Dagelijks bestuur	n.v.t.			
Andere deelnemers en stemaandeel				
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	0		
	Provinciale bijdrage	0		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
	0		0	
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
	0		0	
Resultaat	**2016**		**2017**	
	0		0	
Algemene toelichting				

20	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor
OD	5.3.1
Vestigingsplaats	Schagen
Bestuurlijk belang	Bijdrage aan de kwaliteit van de gezondheidszorg in Nederland en aan het kenniseconomie-cluster in Petten.
Visie en beleidsvoornemens	Voorbereiding van de bouw van een nieuwe hoge flux reactor ter vervanging van de bestaande 50 jaar oude reactor. Ministerie van EZ en de Provincie Noord-Holland hebben elk € 40 mln gereserveerd voor deze voorbereiding. Het verstrekte krediet dient terugbetaald te worden. Het is de bedoeling dat de private sector de bouw en exploitatie op zich gaat nemen.
Rechtsvorm	Privaatrechtelijke rechtspersonen

Doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor			
Activiteiten	Het doen ontwerpen van een nieuwe reactor en het regelen van de benodigde vergunningen. Interesseren van de private sector.			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Het project betreft de voorbereidingsfase voor de bouw van een nieuwe reactor die moet leiden tot continuering van het aanbod aan medische en industriële isotopen, en behoud en zo mogelijk de versterking van de researchlocatie Petten.			
Bevoegdheden	De Stichting heeft een Raad van Toezicht en een directeur die gebonden is aan de toestemming van het Ministerie EZ en de Provincie Noord-Holland voor wat betreft belangrijke activiteiten en opnemen van krediet.			
Bestuurders en stemaandeel	H.J. van der Lugt			
Algemeen bestuur				
Dagelijks bestuur				
Andere deelnemers en stemaandeel				
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	22500000		
	Provinciale bijdrage	10000000		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		-17588319		-28854075
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		28619475		38175397
Resultaat	**2016**		**2017**	
		-9318009		-11265756
Algemene toelichting				

Publiekrechtelijk rechtspersoon

21	**Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland**			
OD	4.1.2			
Vestigingsplaats	Haarlem			
Bestuurlijk belang	Wettelijke taak			
Visie en beleidsvoornemens	Het zorgdragen dat de omgeving van een na 1996 gesloten stortplaats Wet Milieubeheer geen nadelige gevolgen ondervindt van de gesloten stortplaats.			
Rechtsvorm	Publiekrechtelijke rechtspersonen			
Doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.			
Activiteiten	Beheren van de financiële middelen en het bekostigen van de nazorg van na 1996 gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer			
Realisatie provinciale doelen / geleverde prestaties	Beschermen van omgeving van gesloten stortplaatsen Wet Milieubeheer. Uitvoering van nazorg van gesloten stortplaats De Poel. Goedkeuring verleend aan het aangepaste nazorgplan van de geopende stortplaats Sortiva en eindinspectie uitgevoerd voor de te sluiten stortplaats Hollandse Brug. Beheer van de middelen in het Nazorgfonds. Bepaling van de doelvermogens voor de geopende stortplaatsen alsmede de nazorgheffing 2016.			
Bevoegdheden				
Bestuurders en stemaandeel	Provincie Noord-Holland			
Algemeen bestuur	College van Gedeputeerde Staten			
Dagelijks bestuur	Gedeputeerden Post en Tekin			
Andere deelnemers en stemaandeel	Geen			
Financieel belang	Baten begroting 2019			
	Deelnemersbijdragen	0		
	Provinciale bijdrage	0		
Eigen vermogen	**2016**		**2017**	
		47737869		48534552
Vreemd vermogen	**2016**		**2017**	
		15157		9277
Resultaat	**2016**		**2017**	
		2209360		796684
Algemene toelichting	Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland is opgericht teneinde de kosten te kunnen bestrijden van de nazorg van een na 1-9-1996 gesloten stortplaats Wet milieubeheer binnen de provincie Noord-Holland.			

3.7 Grondbeleid

Wat willen wij bereiken?

Inleiding en context

Voor veel van de provinciale doelstellingen is het provinciale grondbeleid een onmisbaar instrument. Wij willen het Natuurnetwerk Nederland afronden, wegen en hoogwaardige openbaar vervoersverbindingen realiseren en werken aan duurzame landbouw en agrarische structuurversterking. Dat alles kan niet gerealiseerd worden zonder grond. Grondbezit is nadrukkelijk een middel voor het realiseren van provinciale doelen en geen doel op zich. Daarnaast ligt er een opgave voor de provincie om gronden te verkopen. Dit omdat verkoop de realisatie van doelen direct mogelijk maakt, zoals de verkoop van natuurgrond aan een natuurbeheerder die deze grond als natuur inricht en beheert.

Een belangrijk uitgangspunt daarbij is marktconformiteit: zowel aankoop als verkoop van gronden geschiedt op basis van onafhankelijke taxaties. Als overheid mag de provincie geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en geen staatssteun verlenen, waardoor slechts beperkt en gemotiveerd van getaxeerde waarden afgeweken kan worden. Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt in principe op minnelijke (vrijwillige) basis indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart.

Wat gaan we daar voor doen?

Grond vormt een essentiële schakel in de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Realisatie vindt plaats door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen, kavelruilen of aankopen van grond binnen de NNN-begrenzing. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld: De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond wil omzetten in grond met een natuurfunctie. Deze eigenaar kan SKNL subsidie aanvragen voor de waardevermindering van de grond door deze omzetting en voor de benodigde inrichtingsmaatregelen. De inzet van de verschillende grondinstrumenten wordt uitvoeriger besproken in de nota Provinciale Natuuropgave (PNO) 2019-2023 (voorheen Provinciaal Programma Groen (PMG).

Financieel gezien wordt jaarlijks vanuit de grondportefeuille een bijdrage overgeheveld aan de reserve Groen. Dit wordt mogelijk gemaakt door de verkoop van provinciale gronden die wij van het Rijk voor dit doel hebben gekregen (voormalige BBL-gronden).

Tevens heeft de provincie in 2014 gronden van het Rijk gekregen om met de opbrengst daarvan de subsidie aan de gemeente Haarlemmermeer (in het kader van compensatiemaatregelen Schiphol; PASO) te kunnen financieren. Tot 2023 zullen deze gronden gefaseerd in de markt worden gezet waarbij tevens wordt gekeken hoe deze zo efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet om andere beleidsdoelen te ondersteunen. Op jaarbasis wordt gekeken of er ten opzichte van de boekwaarde winst of verlies optreedt. Deze winst of verlies wordt toegevoegd aan of verrekend met de reserve Groen

Landbouw

De provinciale landbouwkundige gronden worden waar mogelijk bij verkoop zo effectief mogelijk ingezet voor het oplossen van knelpunten bij structuurverbetering van de landbouw. Daarnaast wordt ter bevordering van de agrarische structuur het instrument ruil- en/of herverkaveling ingezet. Op dit moment lopen er vrijwillige kavelruilprocessen in polder Waard-Nieuwland, Gooi-

Vechtstreek en Harger- en Pettemerpolder. Onderzocht wordt in hoeverre er kavelruilen in andere gebieden kunnen worden opgezet.

Infrastructuur

Ook in 2019 zal, waar nodig, grondverwerving plaats vinden ten behoeve van de provinciale infrastructuur. In 2018 was het grootste project de Hoogwaardige Openbaar Vervoerverbinding (HOV) in het Gooi. Van de ca. 60 dossiers/eigenaren zijn in 2018 56 dossiers minnelijk afgerond. Nog 4 dossiers gaan de onteigening in. Voor 2019 staat de verwerving t.b.v. de verbreding van de N241b als majeur grondverwervingsproject op de rol. Hiervoor zijn inmiddels ca. 60 dossier/eigenaren geïdentificeerd. Andere projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan de N236, N239, N246, N247, N417, N517 en de N522 , de realisatie van enkele HOV-verbindingen en waarschijnlijk ook de eerste stappen t.b.v. de verbinding A8-A9. Ook spelen er diverse kleinere projecten, waarbij sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en van de aanleg van rotondes en dergelijke.

Deze taakgebonden verwervingen vinden plaats ten laste van het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet en/of in het kader van het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI) en Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, maar zal tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders van het door PS vastgestelde grondbeleid bewaken.

Grondbanken

De werking van grondbanken is geëvalueerd. De verdere uitwerking van en eventuele voortzetting van de grondbanken wordt meegenomen bij de uitwerking van de nieuwe (5e) nota grondbeleid.

Strategische grondaankopen

Met het krediet “Strategische grondaankopen” hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen t.b.v. provinciale doelen, gronden aan te kopen. In 2016 hebben PS besloten om het krediet de komende 10 tot 15 jaar af te bouwen van €97 miljoen naar €20 miljoen, door een jaarlijkse bijstelling bij de jaarrekening. Met de bijstelling in de jaarrekening 2017 resteert per 31-12-2017 een krediet van €40 miljoen. Hiervan zit ca. €27 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen vermeld in onderstaande tabel ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- Bloemendalerpolder

- Percelen aangekocht in de kavelruilen n.a.v. het voormalig gebiedsontwikkelingsplan

  Wieringerrandmeer

- het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB)

- Distriport, ook wel bekend als beoogd Zonnepark Jaagweg

- SLP Zuid, ook wel bekend als het kassengebied Rozenburg.

Over de ontwikkelingen van deze percelen in 2018 zal worden gerapporteerd in de jaarrekening 2018. Zo is de verwachting dat, ten tijde van de vaststelling van de begroting 2019, de grondeigendommen aangekocht in Bloemendalerpolder reeds zijn verkocht. Voor de overige eigendommen zal verder gegaan worden met de realisatie van de beoogde provinciale doelen. Dit kan zijn agrarische structuurversterking d.m.v. kavelruil in het voormalig Wieringerrandmeergebied, energietransitie (Distriport/zonnepark Jaagweg) en/of (mogelijk op termijn) enkel de verkoop van de gronden.

In 2019 gaan wij onderzoeken of het vrij beschikbare krediet strategische aankopen (ca. €13 miljoen) ingezet kan worden voor strategische aankopen in de zoekgebieden van de beoogde verbinding A8-A9 en Duinpolderweg, aangezien in deze gebieden naast de infrastructurele opgaven ook andere provinciale doelen (NNN, Stelling van Amsterdam) aan de orde zijn. Tevens gaan wij onderzoeken of het krediet ingezet kan worden bij het beleidsthema circulaire economie

Beheer en verkoop

De provincie bezit een oppervlakte van ca. 20.000 hectare grond. Een groot deel van deze grond valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen. Daarnaast zijn ca. 7.200 ha grond en 64 woningen in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via een beheerovereenkomst. Het resterende vastgoed, ca. 2.700 ha grond, ca. 800 ligplaatsen, 24 benzinestations en ca. 70 gebouwen, wordt beheerd via pacht, verhuur, erfpacht en bruikleen. Jaarlijks ontvangt de provincie hiervoor ongeveer €3,1 miljoen aan inkomsten. Dit beheer omvat ca. 1.500 contracten. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd in afwachting van een definitieve bestemming, ontwikkeling of sloop. Sinds 2017 worden percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen ten aanzien van natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit. Daardoor verminderen de pachtinkomsten. Deze inkomstenderving wordt met een bedrag van ca. €243.000 vanuit de programmabegroting Groen gecompenseerd.

Overtollig vastgoed wordt verkocht. Het gaat hier bijvoorbeeld om vastgoed dat eerder verworven is om een provinciaal doel te realiseren, bijvoorbeeld de aanleg van een weg. Zodra dit doel gerealiseerd is kan het overtollige vastgoed verkocht worden. In 2019 wordt ook vastgoed verkocht dat niet langer nodig is voor de huisvesting van provinciale ambtenaren of diensten. Indien een provinciaal project vervalt, zoals bijvoorbeeld het voormalige Wieringerrandmeer, dan wordt het betreffende vastgoed ingezet of voor het realiseren van andere provinciale doelen en/of het wordt verkocht. Uitgangspunt voor verkoop is transparantie, marktconformiteit en rechtmatigheid en/of met verkoop wordt een provinciaal doel gerealiseerd. Verkoop van vastgoed gebeurt in principe op basis van een onafhankelijke taxatie. Hiervan kan worden afgeweken als het object een zodanig lage waarde heeft dat een dergelijke taxatie qua kosten de waarde overstijgt.

Verantwoording GS aan PS

Te allen tijde wordt gestreefd naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting wordt zo goed mogelijk geraamd welke kosten en opbrengsten in enig jaar gerealiseerd worden. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie en is niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daardoor kan de realisatie af wijken van de raming.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de Provincie of derde partijen schaden. Er zal daarom altijd een beroep op geheimhouding worden gedaan.
- Gedeputeerde Staten leggen aan Provinciale Staten verantwoording af over alle aan- en verkopen van grond. Vanwege de bovengenoemde kanttekeningen zal het daarbij in de praktijk ook kunnen gaan over verantwoording achteraf (m.n. via de jaarrekening), waarbij GS toelichten welke van de geraamde doelstellingen wel en niet zijn gehaald en waarom.

Overzicht provinciale gronden op balans

Onderstaand treft u een overzicht van de boekwaarden per 31-12-2017 van de gronden die onderdeel zijn van de materiële vaste activa.

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2017	Verplichtingen uit aan en verkopen per 31-12-2017	Saldo oppervlakte (ha)
Materiële vaste activa 2017 (strategische grondaankopen)			
1.Bloemendalerpolder	€ 4.963.261,43	€ 0	77,7146
2. Percelen Jaagweg (Distriport)	€ 7.300.000	€ 0	112,2735
3. R.H.B. Anna Paulowna	€ 2.011.000	€ 0	16,5988
4. Nieuw-Vennep	€ 0	€ 0	3,7891
5. Perceel Wieringerweer (terrein Middenmeer)	€ 650.000	€ 0	14,5865
6. Bergweg 30, Bloemendaal	€ 225.806,73	€ 0	0
7. Perceel Hoofdweg 511	€ 380.000,00	€ 0	48
8. Gronden in Wieringerrandmeer (aangekocht bij kavelruil)	€ 1.905.265,37	€ 0	24,9275
9. SLP-zuid (percelen kassengebied Rozenburg)	€ 9.362.512,20	€ 0	13,4789
Totalen	€ 26.797.845,73	€ 0	311,3689
Overige materiële vaste activa			
10. Percelen Wieringen (aangekocht t.b.v. Wieringerrandmeer)	€ 14.617.346,61	€ 0	387,1444
11. Percelen PASO	€ 17.849.317,45	€ 0	358,839
12. Percelen BBL	€ 10.638.789,01	€ 0	1310,0084

13. Percelen Beheergrondbank Laag-Holland	€ 1.341.061,43	€ 0	129,826
Totalen	€ 44.446.514,50	€ 0	2185,8178

3.8 Provinciale heffingen

Wat willen wij bereiken?

Uit provinciale heffingen ontstaan inkomsten, betaald door de burgers en het bedrijfsleven. Met provinciale heffingen creëren wij de mogelijkheid aanvullend (op onder meer de uitkering uit het provinciefonds) collectieve voorzieningen, zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen, te financieren. Bij het heffen gaan wij zoveel mogelijk uit van het profijtbeginsel, waarbij het uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijv. leges) dan bij belastingen (bijv. opcenten motorrijtuigenbelasting). De paragraaf "Provinciale heffingen "geeft de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weer. Bij het heffen wordt rekening gehouden houden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (art. 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk en zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen. Wettelijk mag het bedrag van een provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen.

Lokale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger/het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? Wij streven naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de lokale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter de desbetreffende heffingsverordening onverbindend verklaren.

Realiseren sluitende begroting door minder uitgaven en niet door meer heffen

In het coalitieakkoord 2015-2019 is aangegeven dat structurele uitgaven structureel gedekt worden en dat het tarief van de opcenten motorrijtuigenbelasting (voor het laatst verhoogd in 2009) niet wordt verhoogd. Ruimte voor nieuw beleid is er uitsluitend als er wordt bezuinigd of sprake is van structureel hogere inkomsten. De provincie Noord-Holland blijft naar verwachting ook in 2019 de provincie met het laagste opcenten tarief.

Kwijtscheldingsbeleid (art. 10 BBV)

Gelet op het karakter van de heffingen van de provincie Noord-Holland voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Wat gaan we daar voor doen?

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale heffingen:

- Belastingen: betalingen voor uitvoering van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent *provinciale opcenten* op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening. De provincie Noord-Holland de *grondwaterheffing*.
- Rechten: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent *leges en overige rechten*.

Naast de hierboven vermelden provinciale heffingen kent de provincie Noord-Holland ook de *nazorgheffing gesloten stortplaatsen*.

Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 het fonds nazorg gesloten stortplaatsen opgericht (1999/30499). Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wm een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld. (Zie voorts paragraaf verbonden partijen)

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren "provinciale opcenten". De provincies stellen het opcenten tarief vast, en zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaald wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt 111,9 (Provinciewet artikel 222, 2de lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Dit cijfer wordt in augustus/september van dit jaar bekend. Op het moment dat dit cijfer bekend wordt, weten we ook wat het nieuwe maximum per 1 januari 2019 gaat worden. Het huidige tarief (2018) in de provincie Noord-Holland bedraagt 67,9.

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (bijvoorbeeld de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend werkend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in het aantal voertuigen van grootwagenparkhouders/leasebedrijven in Nederland en het aantal voertuigen in de provincie Noord-Holland.

Nederland	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
Personenauto's	423.588	450.366	492.712	505.212	528.296
Motoren	480	331	337	386	422
Totaal Nederland	424.068	450.697	493.049	505.598	528.718

Noord-Holland	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
Personenauto's	59.464	56.687	70.895	69.050	78.944
Motoren	76	65	64	107	117
Totaal Noord-Holland	59.540	56.752	70.959	69.157	79.061

Aandeel Noord-Holland	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017
Personenauto's	14%	13%	14%	14%	15%
Motoren	16%	20%	19%	28%	28%

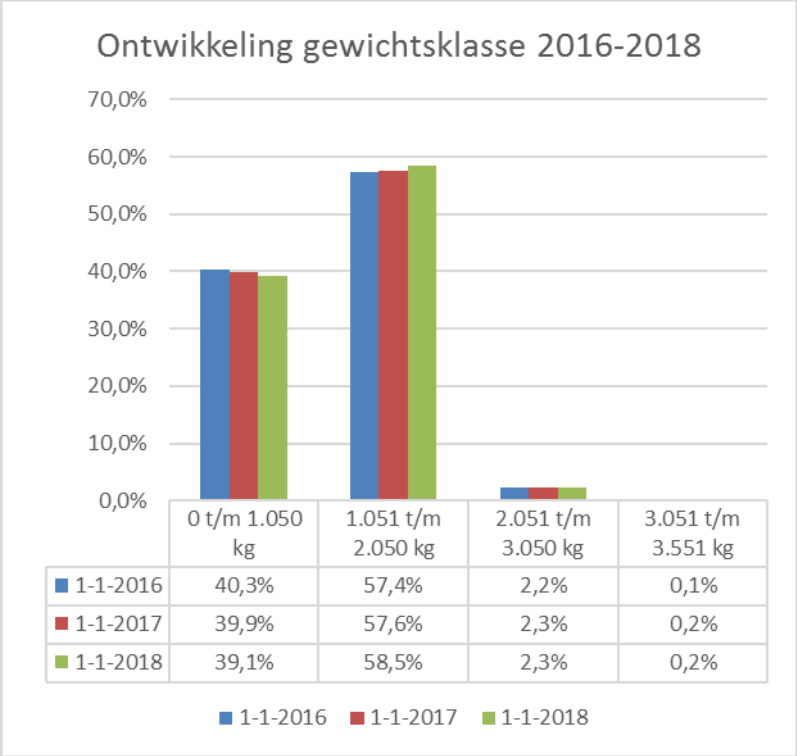
Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

In het Belastingplan 2017 is bepaald dat voor plug-in hybride auto's met een CO2-uitstoot van niet meer dan 50 gr/km de MRB (en opcenten) voor de jaren 2017 tot en met 2020 de helft van het reguliere tarief bedraagt. Voor voertuigen met alleen een elektromotor of met waterstofverbranding is men geen motorijtuigenbelasting verschuldigd. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (incl. motoren) vanaf 2015 t/m het 1ste kwartaal 2018. Het overzicht toont aan dat met name het aantal voertuigen dat gebruik maakt van elektro en aardgas t.o.v. 2015 toeneemt.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018
Benzine	1.087.296	1.108.350	1.132.844	1.141.966
Diesel	181.922	180.091	178.935	181.597
Electro	2.591	3.618	5.321	181.597
Waterstof	0	0	0	0
Gas	6.200	5.830	5.523	5.473
Aardgas	2	1.295	1.451	1.593
Overige	22	41	81	90
Schoongas	16.133	15.027	13.841	13.562
Totaal	1.294.166	1.314.252	1.337.996	1.350.267

Ontwikkeling gewichtsklassen voertuigen

Overeenkomstig de landelijke trend is ook in de provincie Noord-Holland een ontwikkeling waar te nemen dat met name in de gewichtsklasse 1.050 t/m 2.050 kg het aantal voertuigen toeneemt.

Op basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2018 wordt een opbrengst provinciale opcenten voor 2018 verwacht van € 204,1 miljoen (personenauto's € 202,7 miljoen en motoren € 1,4 miljoen). Voorgesteld wordt om voor 2019 en 2020 t/m 2022 rekening te houden met een structurele opbrengst van € 204,1 miljoen waarbij het huidige tarief van 67,9 blijft gehandhaafd. De gewichtsuitdraai per 31 maart 2018 bevestigd deze ontwikkeling.

Jaar	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Begroting 2017	195,4	195,4	195,4			
Jaarrekening 2017	201,9					
Kaderbrief 2018-2021		199,4	199,4	199,4	199,4	
Begroting 2018		199,4	199,4	199,4	199,4	
Kaderbrief 2019-2022		204,1	204,1	204,1	204,1	204,1
Begroting 2019			204,1	204,1	204,1	204,1

Autobrief II

Het wetvoorstel Wet uitwerking Autobrief II is op 5 juli 2016 door de Eerste Kamer aangenomen. De wet is op 1 januari 2017 in werking getreden. Het wetsvoorstel is een uitwerking van de Autobrief II en bevat beleid over de autobelastingen van 2017 tot en met 2020

Het landelijk beleid autobelastingen van 2017 tot 2020 in hoofdlijnen;

- **Verlaging** van de aanschafbelasting personenauto's en motorrijwielen (bpm) voor 2020 met in totaal 14,7 %.
- **Verlaging** van 2 % van de motorrijtuigenbelasting voor alle personenvoertuigen.
- **Verhoging** van de motorrijtuigenbelasting voor vervuilende dieselpersonenvoertuigen en dieselbestelauto's vanaf 1 januari 2019.
- **Vermindering** van het aantal bijtellingscategorieën van 4 naar 2.
- **Verlaging** van het algemene bijtellingspercentage van 25 naar 22.
- **Versterking** van de fiscale stimulering van volledig elektrische auto's door bijtelling van 4%.

Heffingen

Grondwaterheffing
Sinds 1 januari 2010 is de Grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2017 bedroeg de opbrengst van de Grondwaterheffing € 825.040,-. Geraamd was € 730.000,-. De kosten voor de uitvoering van het Grondwaterplan bedroegen in 2017 € 787.243. Aan de reserve Grondwaterheffing is in 2017 per saldo €134.482,- aan de reserve onttrokken. De stand van de reserve Grondwaterheffing was op 1 januari 2017 € 1.270.851,- en bedroeg € 1.136.369,- per 31 december 2017.

Deze reserve heeft tot doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan en is mede bedoeld voor het kunnen vergoeden van onvoorziene en ontoerekenbare schades. Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 12.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Voor 2019 wordt een heffingsopbrengst geraamd van € 800.000,-.

Rechten

Leges

Provincies hebben een aantal taken ter zake waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Door de afnemer van zo'n dienst moeten leges worden betaald ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvesting en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie Noord-Holland tarieven opgenomen voor o.a. het afgeven van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving (wet Wabo), Waterwet, Wet Natuurbescherming en Wegenwet.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. Samen met de o.a. uitvoerende organisaties zoals de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODZNKG) en de Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord (RUDNHN) wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostentoerekening van de verschillende legestarieven. De 1ste resultaten hiervan worden verwerkt in de tarieventabel 2019, die in het 4de kwartaal 2018 aan Provinciale Staten ter vaststelling wordt voorgelegd.

Voor de komende jaren wordt verwacht dat, door de bestendiging van de gunstige economische ontwikkelingen, het aantal reguliere Wabo-aanvragen in de komende jaren zal toenemen. Een aantal grootschalige infrastructurele projecten, zoals de Markermeerdijken en de Zeesluis IJmuiden worden/zijn in 2018 afgerond waardoor geen leges voor deze projecten worden ontvangen. Het voornemen was om ingaande het belastingjaar 2018 leges te gaan heffen in het kader wet Luchtvaart. De tarieven voor de vergunning, Tijdelijk en Uitzonderlijk Gebruik(TUG-

vergunning) zijn echter niet in de tarieventabel opgenomen waardoor ook geen leges voor de vergunningen in rekening kan worden gebracht. De tarieven worden opgenomen in de tarieventabel 2019, die in het 4de kwartaal 2018 ter vaststelling aan u wordt voorgelegd.

Voor 2019 worden de totale legesopbrengsten geraamd op circa € 2 miljoen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe dient eeuwigdurende nazorg plaats te vinden. Dit houdt in dat maatregelen genomen dienen te worden om bodem beschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts dienen de bodem beschermende voorzieningen regelmatig geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats onderzocht te worden. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In het Nazorgfonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden.

Wat gaat het kosten?

Voor 2019 gaat de totale opbrengst belastingen en lokale heffingen € 206,9 miljoen bedragen.

Belasting/heffing	Jaarrekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Opcenten motorrijtuigenbelasting	201,9	199,0	204,01
Grondwaterheffing	0,8	0,7	0,8
Leges	2,6	1,8	2,0
Totaal provinciale belastingen/heffingen	205,3	201,5	206,9
Nazorgfonds stortplaatsen	0,5	-	-
Totaal	205,8	201,5	206,9

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Op basis van de zogenoemde gewichtsuitdraaien opcenten motorrijtuigenbelasting die de provincie Noord-Holland periodiek van de Belastingdienst ontvangt is het verantwoord de verwachte opbrengst te verhogen. Vanaf 2015 is er een stijging van het aantal voertuigen te zien (auto's en motoren) van gemiddeld 1,5% tot 1,8% per jaar. De gewichtsuitdraai per 31 maart 2018 laat zelfs ten opzichte van 31 december 2017 over 1ste kwartaal 2018 een stijging van het aantal voertuigen zien van bijna 1%. De gewichtsuitdraaien van afgelopen jaren laten voorts zien dat het aantal dieselvoertuigen ten opzichte van 2015 en 2016 afneemt, al geeft de laatste

gewichtsuitdraai per 21 maart 2018 weer een lichte stijging te zien. Bij de voertuigen die gebruik maken van andere brandstoffen (aardgas, elektro) zien wij een stijging van het aantal voertuigen. Voor 2019 gaan wij uit van een opbrengst van € 204,1 miljoen.

De provincie Noord-Holland heft sinds 2001 het laagste opcenten-tarief. In onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven opcenten per provincie. Hierbij wordt aangetekend dat de tarieven voor 2019 voorlopig zijn en gebaseerd zijn op de beschikbare informatie per april 2018. De tarieven 2019 dienen nog door de provinciale besturen te worden vastgesteld. De eventuele wijzigingen op de tarieven 2019 dienen voor 1 december 2018 kenbaar te worden gemaakt bij het Ministerie van Financiën.

Provincie	Tarief 2018	Tarief 2019
Drenthe	92,0	92,0
Flevoland	79	79,8
Friesland	70	71,1
Gelderland	89,2	89,2
Groningen	89,3	90,2
Limburg	77,9	77,9
Noord-Brabant	76,1	76,1
Noord-Holland	67,9	67,9
Overijssel	79,9	79,9
Utrecht	72,6	72,6
Zeeland	82,3	89,1
Zuid-Holland	90,4	90,4
Gemiddeld	80,55	81,35
Maximum	111,9	111,9

Grondwaterheffing

Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 12.000 m³ of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is in 2010 vastgesteld op € 0,0085 per m³ onttrokken grondwater. Rekening houdende met de ramingen en gerealiseerde opbrengsten over de afgelopen jaren wordt voor 2019 wordt een heffingsopbrengst geraamd van € 800.000,-.

Leges

De verwachting is dat het aantal aanvragen door de aantrekkende economie zal toenemen. Daarentegen zijn/worden een aantal grote projecten zoals de Zeesluizen IJmuiden afgerond,

waardoor voor deze projecten geen legesopbrengsten kunnen worden geraamd. Voorzichtigheidshalve wordt voor 2019 rekening gehouden met een opbrengst van € 2 miljoen.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

De nazorgheffing gesloten stortplaatsen wordt jaarlijks door Provinciale Staten separaat vastgesteld in de tarieventabel nazorgheffingen. De tarieven 2019 zijn nog niet vastgesteld. Voor 2019 wordt evenals in 2018 geen opbrengst geraamd. In 2017 bedroeg de totale heffing € 510.000,-.

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies in 2018 mogen heffen is wettelijk vastgesteld op 111,9 opcenten. Voor 2019 is het maximum nog niet bekend. Naar verwachting wordt dit in augustus/september 2018 bekend gemaakt. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2019 van € 204,1 miljoen en het huidige opcenten-tarief (67,9) is de opbrengst per opcenten € 3 miljoen(afgerond). Uitgaande van het maximumaantal opcenten 2018 zijnde 111,9 zijn 44 opcenten onbenut. De theoretische opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond € 132,1 miljoen. Ontwikkelingen rond de voertuigvolumegegevens blijken uit de gewichtsuitdraaien, die per kwartaal door de Belastingdienst beschikbaar worden gesteld.

Prognose opcenten 2019 (x €1.000.000)	Opcenten tarief 2018	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2018	Maximale opbrengst 2019 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2019 (x € 1.000.000)
204,1	67,9	3,005	111,9	336,2	132,1

Kostendekkendheid leges in 2019

De uitvoering van de vergunningverlening en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG) en de regionale uitvoeringsdienst Noord-Holland-Noord(RUDNHN) en is opgenomen in de lumpsum bekostiging. Zoals aangegeven bij “wat gaan we ervoor doen? “wordt gewerkt aan het meer inzichtelijk maken van de kostendekkendheid van de legestarieven.

Uitgaande van de bedragen, die voor 2018 zijn opgenomen in de uitvoeringsovereenkomst met de ODNZKG wordt voor de vergunningverlening van de wet Wabo, Waterwet en Ontgrondingenwet een vergoeding betaald van € 2,6 miljoen. In het 4de kwartaal 2018 wordt meer inzicht gegeven in de kostendekkendheid van de tarieven, zoals die in de tarieventabel horende bij de legesverordening zijn opgenomen. Op basis van de ramingen 2018 van de omgevingsdiensten voor de uitvoeringskosten zijn de in 2019 te verwachten legesopbrengsten nog niet volledig kostendekkend.

Kosten uitvoering leges door omgevingsdiensten	€ 2,6 mln.
Geraamde opbrengsten in 2019	€ 2 mln.
Dekkingspercentage	76,9%

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

Artikel 3 en de artikelen 17 t/m 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevatten de wettelijke eisen waaraan de financiële begroting en meerjarenraming moeten voldoen.

Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, hebben we er voor gekozen de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2019 enerzijds en de meerjarenraming 2019 - 2022 anderzijds te integreren in één hoofdstuk, waarin een compleet meerjarig beeld wordt gegeven.

4.2 Meerjarenraming

Openbaar bestuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	22.952	25.731	23.281	21.742	20.947	21.087
Baten	-117	-105	-105	-105	-93	-243
Saldo van baten en lasten	22.835	25.626	23.176	21.637	20.854	20.844
Storting reserves	0	3.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-2.681	-1.181	-183	-183	0	0
Resultaat	20.154	27.445	22.993	21.454	20.854	20.844

Bereikbaarheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	157.149	240.570	218.565	201.308	192.621	192.443
Baten	-68.112	-16.669	-9.535	-7.892	-2.812	-3.501
Saldo van baten en lasten	89.037	223.901	209.030	193.416	189.809	188.942
Storting reserves	189.665	98.734	462.067	111.578	109.091	96.626
Onttrekking reserves	-7.393	-99.282	-227.888	-100.374	-95.504	-93.783
Resultaat	271.308	223.353	443.209	204.619	203.395	191.784

Water (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	8.162	11.943	5.827	3.867	3.667	3.667
Baten	-1.028	-2.130	-1.835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	7.134	9.813	3.992	3.032	2.832	2.832
Storting reserves	5.431	4.729	13.256	2.000	2.000	2.000
Onttrekking reserves	-1.421	-6.218	-510	0	0	0
Resultaat	11.143	8.324	16.738	5.032	4.832	4.832

Milieu (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	31.778	64.359	43.507	28.549	26.075	25.619
Baten	-7.898	-6.373	-2.980	-2.616	-2.439	-2.074
Saldo van baten en lasten	23.880	57.986	40.527	25.933	23.636	23.545
Storting reserves	18.044	5.752	19.381	5.496	0	0
Onttrekking reserves	-1.008	-7.694	-3.106	-1.562	0	0
Resultaat	40.915	56.044	56.801	29.867	23.636	23.545

Ruimte (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	58.148	72.543	35.499	32.600	28.360	23.700
Baten	-26.949	-18.046	-17.199	-13.527	-15.527	-15.267
Saldo van baten en lasten	31.199	54.497	18.300	19.073	12.833	8.433
Storting reserves	5.612	5.454	58.040	6.898	3.000	0
Onttrekking reserves	-1.897	-20.202	-11.474	-12.070	-8.550	-1.250
Resultaat	34.915	39.749	64.866	13.901	7.283	7.183

Groen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	61.878	93.211	109.446	74.368	62.762	64.689
Baten	-5.837	-5.414	-7.343	-1.558	-558	-183
Saldo van baten en lasten	56.041	87.797	102.103	72.810	62.204	64.506
Storting reserves	65.797	19.969	51.407	23.262	22.772	20.952
Onttrekking reserves	-24.361	-43.461	-81.262	-31.884	-19.636	-20.480
Resultaat	97.477	64.304	72.249	64.188	65.340	64.978

Cultuur & Erfgoed (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	7.301	21.387	17.549	16.979	14.798	12.936
Baten	-35	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten	7.266	21.357	17.519	16.949	14.768	12.906
Storting reserves	6.389	7.979	15.013	5.707	5.707	5.707
Onttrekking reserves	275	-15.875	-8.411	-7.449	-5.510	-5.510
Resultaat	13.930	13.461	24.121	15.207	14.965	13.103

Financiën en Bedrijfsvoering (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	43.139	88.000	67.074	78.999	87.847	84.550
Baten	-424.506	-416.729	-418.856	-426.227	-427.280	-434.184
Saldo van baten en lasten	-381.367	-328.729	-351.782	-347.228	-339.433	-349.634
Storting reserves	126.038	101.847	4.526	1.395	1.395	1.395
Onttrekking reserves	-274.859	-205.798	-353.721	-8.434	-2.267	-2.797
Resultaat	-530.188	-432.679	-700.977	-354.268	-340.305	-351.036

Totaal 2019 tot en met 2022 (x 1.000 euro)

Programma 1 t/m 8						
	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	390.507	617.745	520.748	458.411	437.076	428.690
Baten	-534.483	-465.496	-457.883	-452.790	-449.574	-456.317
Saldo van baten en lasten	-143.976	152.249	62.865	5.621	-12.498	-27.627
Storting reserves	416.975	247.463	623.690	156.335	143.965	126.680
Onttrekking reserves	-313.345	-399.711	-686.555	-161.956	-131.467	-123.820
Resultaat	-40.346	0	0	0	0	-24.767

Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

Jaarlijks wordt in het kader van de 'Planning en Control cyclus' door uw Staten de kaderbrief vastgesteld. De kaderbrief 2019 met het financieel perspectief vormt de basis voor de wijzigingen van de ramingen in deze begroting ten opzichte van de meerjarenraming 2018-2021. Daarnaast zijn in de begroting een aantal autonome ontwikkelingen verwerkt en een aantal onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Op deze plaats vermelden wij de meer algemene opmerkingen en geven per kostensoort aan waarop de ramingen zijn gebaseerd.

Overzicht exploitatie en mutaties reserves gespecificeerd naar kostensoort (x 1.000 euro)

Jaar	2018	2019	2020	2021	2022
Exploitatie					
Baten	-465.496	-457.883	-452.790	-449.574	-456.317
Apparaatskosten	109.505	111.776	111.514	111.158	111.689
Directe lasten	201.886	280.686	210.911	202.985	211.962
Kapitaallasten	16.807	27.040	34.295	40.129	42.706
Overdrachten	289.547	185.024	184.122	164.749	145.163
Totaal Exploitatie	**152.249**	**146.644**	**88.052**	**69.448**	**55.204**
Reserves					
Baten	-399.711	-686.555	-161.956	-131.467	-123.820
Kapitaallasten	0	0	0	0	0
Stortingen	247.463	623.690	156.335	143.965	126.680
Totaal Reserves	**-152.249**	**-62.865**	**-5.621**	**12.498**	**2.860**
Totaal	**0**	**83.779**	**82.431**	**81.945**	**58.063**

In deze tabel is de indeling in kostencategorieeen opgenomen, zoals die gebruikelijk was in de begroting tot en met 2018.

Baten

De ramingen van de baten zijn o.a. gebaseerd op:

- De opgaven van december 2017 van de belastingdienst over de opcenten (Zie paragraaf “Provinciale heffingen”). Er is geen belastingverhoging toegepast.
- De meicirculaire 2018 van het provinciefonds. In de kaderbrief konden de effecten van deze circulaire nog niet worden meegenomen. In de begroting is de raming geactualiseerd op basis van deze circulaire
- Een actualisatie van de dividend verwachtingen.

Apparaatskosten

De basis voor de raming van de apparaatskosten is de vastgestelde formatiesterkte van personeel in dienst van de provincie plus de materiele overhead, zoals ICT en huisvesting. Door de wijziging naar de rapportage op capaciteitskosten, waarbij ook ingehuurde capaciteit wordt meegenomen, die vaak ook gebruik maakt van de provinciale ICT en huisvesting, en door het feit dat er capaciteitskosten aan investeringen worden toegerekend, is dit bedrag niet gelijk aan de capaciteitskosten in de paragraaf bedrijfsvoering. In de toekomst zullen ook op deze plaats de apparaatskosten vervangen worden door capaciteitskosten. Op dit moment was dat om technische reden nog niet mogelijk.

Kapitaallasten

De ramingen van de kapitaallasten voor investeringen zijn met name gebaseerd op het PMI en PMO (vervanging), die gelijktijdig met deze begroting aan uw Staten worden voorgelegd.

Bij de deze begroting is de interne rente op nul gezet als gevolg van de lage marktrente.

Directe lasten en overdrachten

De directe lasten en overdrachten zijn gebaseerd op de bedragen in de meerjarenraming 2018 – 2021. Daarnaast zijn de mutaties voortvloeiend uit de kaderbrief 2017 verwerkt.

Het onderscheid tussen de onderdelen directe lasten en overdrachten is op het moment van begroten minder relevant, omdat hiertussen in de loop van het jaar veel verschuivingen plaatsvinden. Dit komt omdat budgetten in eerste instantie op directe lasten worden geraamd. De budgetten verschuiven naar overdrachten als bepaald is dat er bijvoorbeeld ook werkelijk een subsidieregeling is vastgesteld of is bepaald op welke manier (subsidie of deelname aan een project) een provinciaal doel moet worden bereikt.

Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x 1.000 euro)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Verschil t.o.v. jaarrekening 2017	Verschil t.o.v. Begroting 2018
1	Openbaar bestuur	22.952	28.731	23.281	329	-5.450
2	Bereikbaarheid	346.814	339.304	680.632	333.818	341.328
3	Water	13.593	16.672	19.083	5.490	2.412
4	Milieu	49.822	70.111	62.887	13.066	-7.224

5	Ruimte	63.760	77.997	93.539	29.779	15.542
6	Groen	127.674	113.180	160.853	33.179	47.674
7	Cultuur & Erfgoed	13.689	29.366	32.562	18.872	3.196
8	Financiën en Bedrijfsvoering	169.177	189.848	71.600	-97.577	-118.248
	Totaal van de lasten	807.482	865.208	1.144.438	336.956	279.230

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x 1.000 euro)

Nr	Baten per programma	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Verschil t.o.v. jaarrekening 2017	Verschil t.o.v. Begroting 2018
1	Openbaar bestuur	2.798	1.286	288	-2.510	-998
2	Bereikbaarheid	75.506	115.951	237.423	161.918	121.472
3	Water	2.450	8.348	2.345	-105	-6.003
4	Milieu	8.906	14.068	6.086	-2.820	-7.982
5	Ruimte	28.845	38.248	28.673	-172	-9.575
6	Groen	30.198	48.875	88.605	58.407	39.729
7	Cultuur & Erfgoed	-240	15.905	8.441	8.681	-7.464
8	Financiën en Bedrijfsvoering	699.365	622.527	772.577	73.211	150.050
	Totaal van de baten	847.828	865.208	1.144.438	296.610	279.230

Algemene oorzaken van verschillen

Over het algemeen zijn de verschillen tussen de jaarschijven van de vorige begroting en de huidige te verklaren aan de hand van een beperkt aantal oorzaken.

Aan de lastenkant zijn de belangrijkste hiervan de variaties in uitvoering van incidentele projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt slechts voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat en volop wordt uitgegeven. Veel van deze projecten dekken wij uit onze reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen dat u vindt bij de financiële tabellen geeft u hierin inzicht.

Verdere algemene oorzaken van de verschillen zijn:

- mutaties in de kasraming van reserves als gevolg van (bijvoorbeeld) het later afrekenen van subsidies/aanvragen van voorschotten door subsidieontvangers, en vertraging in projecten.
- mutaties in de raming van begrotingsposten gerelateerd aan de voortgang in projecten/declaratiegedrag van leveranciers
- mutaties in de financieringslasten gerelateerd aan de voortgang in projecten
- budgetmutaties (intensiveringen/ extensiveringen) met een incidenteel karakter of ongelijkmatig verloop tussen de jaren.
- voorstellen voor nieuw beleid

- (mutaties in) specifieke uitkeringen van het Rijk
- verschuivingen van budgetten uit administratief technische overwegingen

Specifieke oorzaken

Een belangrijke verklaring van verschillen tussen 2018 en 2019 is te vinden in de besluiten uit de kaderbrief.

Na de vaststelling van de kaderbrief hebben zich echter ook nog ontwikkelingen voorgedaan, die in deze begroting zijn verwerkt. In de samenvatting die voor in de begroting is opgenomen vindt u hiervan een overzicht.

Structureel en reëel evenwicht

In het overzicht van incidentele baten en lasten dient op grond van de wijzigingen in het BBV met ingang van de begroting 2015 een aantal extra gegevens te worden opgenomen. De incidentele baten en lasten moeten per programma worden weergegeven. Ook wordt een overzicht gevraagd van de geraamde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en dienen deze meerjarig worden opgenomen in het overzicht.

Sluitende begroting

Uit de regel "Eindtotaal" in onderstaande tabellen per jaar blijkt dat de begrotingen 2019 t/m 2021 in evenwicht zijn en in 2022 er sprake is van een voordelig saldo. De lasten en de toevoegingen aan de reserves is gelijk of lager dan de baten en de onttrekkingen aan de reserves. Daarmee is er sprake van een sluitende begroting.

Structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, zijn er tevens limitatieve overzichten opgenomen van de incidentele lasten, de incidentele baten, de structurele onttrekkingen aan de reserves en de structurele stortingen in de reserves.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de begroting 2019 structureel evenwicht kent, de structurele baten zijn hoger dan de structurele lasten. Dit geldt ook voor de jaren 2020 tot en met 2022. In andere woorden: Al onze jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. Dit geeft de zekerheid dat wij ook op de wat langere termijn een robuust financieel beleid hebben.

Bedragen x 1.000 euro

2019	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**93.281**	**-38.101**	**55.180**
Baten		-6.292	-451.591	-457.883
	Openbaar bestuur	-62	-43	-105
	Bereikbaarheid	-5.805	-3.730	-9.535
	Water	0	-1.835	-1.835
	Milieu	0	-2.980	-2.980
	Ruimte	0	-17.199	-17.199
	Groen	-425	-6.918	-7.343
	Cultuur & Erfgoed	0	-30	-30

2019	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-418.856	-418.856
Lasten		99.573	413.490	513.063
	Openbaar bestuur	711	22.570	23.281
	Bereikbaarheid	12.121	198.759	210.880
	Water	1.660	4.167	5.827
	Milieu	3.106	40.401	43.507
	Ruimte	16.342	19.157	35.499
	Groen	55.678	53.768	109.446
	Cultuur & Erfgoed	9.955	7.594	17.549
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	67.074	67.074
Totaal Reserves		**-97.600**	**35.921**	**-61.680**
Baten		-674.555	-10.815	-685.370
	Openbaar bestuur	-183	0	-183
	Bereikbaarheid	-219.714	-6.989	-226.703
	Water	-510	0	-510
	Milieu	-3.106	0	-3.106
	Ruimte	-10.374	-1.100	-11.474
	Groen	-81.103	-159	-81.262
	Cultuur & Erfgoed	-8.411	0	-8.411
	Financiën en Bedrijfsvoering	-351.154	-2.567	-353.721
Lasten		576.954	46.736	623.690
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	452.921	9.146	462.067
	Water	13.256	0	13.256
	Milieu	19.381	0	19.381
	Ruimte	58.040	0	58.040
	Groen	21.570	29.837	51.407
	Cultuur & Erfgoed	8.655	6.358	15.013
	Financiën en Bedrijfsvoering	3.131	1.395	4.526
Eindtotaal		**-4.319**	**-2.181**	**-6.500**

Bedragen x 1.000 euro

2020	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**59.183**	**-54.144**	**5.038**
Baten		-4.218	-448.572	-452.790
	Openbaar bestuur	-62	-43	-105
	Bereikbaarheid	-4.156	-3.736	-7.892
	Water	0	-835	-835
	Milieu	0	-2.616	-2.616
	Ruimte	0	-13.527	-13.527
	Groen	0	-1.558	-1.558
	Cultuur & Erfgoed	0	-30	-30
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-426.227	-426.227
Lasten		63.401	394.428	457.828
	Openbaar bestuur	186	21.556	21.742
	Bereikbaarheid	9.971	190.754	200.725
	Water	0	3.867	3.867
	Milieu	1.562	26.987	28.549
	Ruimte	14.731	17.869	32.600
	Groen	27.307	47.061	74.368
	Cultuur & Erfgoed	9.644	7.335	16.979
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	78.999	78.999
Totaal Reserves		**-25.817**	**20.196**	**-5.621**
Baten		-148.884	-13.072	-161.956
	Openbaar bestuur	-183	0	-183
	Bereikbaarheid	-91.363	-9.011	-100.374
	Water	0	0	0
	Milieu	-1.562	0	-1.562
	Ruimte	-10.970	-1.100	-12.070
	Groen	-31.547	-337	-31.884
	Cultuur & Erfgoed	-7.449	0	-7.449
	Financiën en Bedrijfsvoering	-5.810	-2.624	-8.434
Lasten		123.068	33.268	156.335
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	107.214	4.364	111.578
	Water	2.000	0	2.000
	Milieu	5.496	0	5.496
	Ruimte	6.898	0	6.898

2020	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	Groen	1.460	21.802	23.262
	Cultuur & Erfgoed	0	5.707	5.707
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	1.395	1.395
Eindtotaal		**33.366**	**-33.949**	**-583**

Bedragen x 1.000 euro

2021	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**35.845**	**-49.410**	**-13.566**
Baten		-50	-449.524	-449.574
	Openbaar bestuur	-50	-43	-93
	Bereikbaarheid	0	-2.812	-2.812
	Water	0	-835	-835
	Milieu	0	-2.439	-2.439
	Ruimte	0	-15.527	-15.527
	Groen	0	-558	-558
	Cultuur & Erfgoed	0	-30	-30
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-427.280	-427.280
Lasten		35.895	400.114	436.008
	Openbaar bestuur	3	20.944	20.947
	Bereikbaarheid	1.223	190.330	191.553
	Water	0	3.667	3.667
	Milieu	0	26.075	26.075
	Ruimte	10.521	17.839	28.360
	Groen	16.443	46.319	62.762
	Cultuur & Erfgoed	7.705	7.093	14.798
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	87.847	87.847
Totaal Reserves		**-8.248**	**20.746**	**12.498**
Baten		-117.975	-13.492	-131.467
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	-85.859	-9.645	-95.504
	Water	0	0	0
	Milieu	0	0	0
	Ruimte	-7.450	-1.100	-8.550
	Groen	-19.156	-480	-19.636
	Cultuur & Erfgoed	-5.510	0	-5.510
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-2.267	-2.267

2021	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Lasten		109.727	34.238	143.965
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	104.727	4.364	109.091
	Water	2.000	0	2.000
	Milieu	0	0	0
	Ruimte	3.000	0	3.000
	Groen	0	22.772	22.772
	Cultuur & Erfgoed	0	5.707	5.707
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	1.395	1.395
Eindtotaal		**27.597**	**-28.665**	**-1.068**

Bedragen x 1.000 euro

2022	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie		**27.266**	**-55.560**	**-28.295**
Baten		-50	-456.267	-456.317
	Openbaar bestuur	-50	-193	-243
	Bereikbaarheid	0	-3.501	-3.501
	Water	0	-835	-835
	Milieu	0	-2.074	-2.074
	Ruimte	0	-15.267	-15.267
	Groen	0	-183	-183
	Cultuur & Erfgoed	0	-30	-30
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-434.184	-434.184
Lasten		27.316	400.707	428.022
	Openbaar bestuur	43	21.044	21.087
	Bereikbaarheid	923	190.852	191.775
	Water	0	3.667	3.667
	Milieu	0	25.619	25.619
	Ruimte	6.221	17.479	23.700
	Groen	14.624	50.065	64.689
	Cultuur & Erfgoed	5.505	7.431	12.936
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	84.550	84.550
Totaal Reserves		**-16.220**	**19.080**	**2.860**
Baten		-110.482	-13.338	-123.820
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	-83.955	-9.828	-93.783

2022	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	Water	0	0	0
	Milieu	0	0	0
	Ruimte	-1.050	-200	-1.250
	Groen	-19.967	-513	-20.480
	Cultuur & Erfgoed	-5.510	0	-5.510
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	-2.797	-2.797
Lasten		94.262	32.418	126.680
	Openbaar bestuur	0	0	0
	Bereikbaarheid	92.262	4.364	96.626
	Water	2.000	0	2.000
	Milieu	0	0	0
	Ruimte	0	0	0
	Groen	0	20.952	20.952
	Cultuur & Erfgoed	0	5.707	5.707
	Financiën en Bedrijfsvoering	0	1.395	1.395
Eindtotaal		**11.046**	**-36.481**	**-25.435**

Incidentele Baten (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1.4	Screen. en Bewakingsaanp. (SBA)wet BIBOB	-50	-50	-50	-50
1.4.2	Resv. cofinanciering Europese projecten	-183	-183	0	0
1.4.2	CoÃ¶rdinatie van het Europabeleid (N)	-12	-12	0	0
2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.	-343	-100	-100	-100
2.1.2	Resv. fietsinfrastructuur	-22.688	0	0	0
2.1.2	Resv. OLV-Greenport	-8.391	0	0	0
2.1.2	Resv. Zuidas en Zeepoort	-59.391	0	0	0
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden	-17.419	-13.692	-12.842	-12.842
2.3.2	Res. Groot onderhoud wegen	-24.034	-18.185	-14.788	-13.569
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-10.671	0	0	0
2.3.3	Projecten v.derden (Brug Muiden)	-5.000	-4.000	0	0
2.3.3	Res. Groot onderhoud vaarwegen	-7.136	-6.903	-5.596	-6.303
2.4.1	Grass2Grit	-805	-156	0	0
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	-7.385	-125	-475	0
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	-62.257	-52.358	-52.058	-51.141
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	-510	0	0	0
4.1.3	Resv. bodemsanering	-1.411	-397	0	0
4.2.1	Resv. Energietransitie	-1.200	-1.000	0	0

Incidentele Baten (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.2.2	Resv. Circulaire economie	-495	-165	0	0
5.2.1	Resv. OV Knooppunten	-3.874	-3.000	-3.000	0
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	-3.600	-1.970	0	0
5.3.2	Resv. MKB	-1.000	-3.000	-3.000	0
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	-1.900	-3.000	-1.450	-1.050
6.1.1	Resv. Groen	-59.380	-19.136	-15.303	-14.278
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	-425	0	0	0
6.1.2	Resv. Groene Uitweg	-17.628	-9.631	-1.140	-346
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)	-4.095	-2.780	-2.713	-5.343
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	-6.161	-5.510	-5.510	-5.510
7.4.2	Resv. Unesco Werelderfgoed	-2.250	-1.939	0	0
8.1.2	Algemene Reserve	-52.624	-5.810	0	0
8.2.2	Resv. Organisatieveranderingen	-1.228	0	0	0
8.2.2	Resv.Vervanging ICT-apparatuur	-1.252	0	0	0
8.3.1	Resv. UNA	-1.587	0	0	0
8.3.1	Resv. EXIN-H	-40.993	0	0	0
8.3.1	Resv. TWIN-H	-125.594	0	0	0
8.3.1	Resv. Actieprogramma 2010	-24.900	0	0	0
8.3.1	Resv. Infrastructuur	-91.467	0	0	0
8.3.1	Resv. Werkgelegenheid en economie	-3.919	0	0	0
8.3.1	Resv. Programma Water als Econ. Drager	-2.250	0	0	0
8.3.1	Resv. Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder	-5.340	0	0	0
Eindtotaal		**-680.847**	**-153.102**	**-118.025**	**-110.532**

Incidentele Lasten (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1.1	Verkiezingen 2015	60	0	0	40
1.1.1	Wisseling Provinciale Staten	65	0	0	0
1.2.3	Beh.last.autom.syst.Konink.onderscheidin	3	3	3	3
1.3.3	Versterking kwal. & integriteit lok.best	400	0	0	0
1.4.2	Resv. Europese projecten	183	183	0	0
2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel.	1.007	0	0	0
2.1.1	Resv. Mobiliteitsbel. Algemeen	343	100	100	100
2.1.2	Resv. Uitvoeren Mob.beleid door derden	159.881	20.028	22.838	11.368
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	18.140	11.760	11.760	11.760
2.2.1	Resv. Provinciale Infrastructuur (PMI)	178.221	0	0	0
2.2.1	Resv. Provinciale Infrastructuur: opdrac	200	137	0	0

Incidentele Lasten (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.3.2	Projecten v. derden (wegen)	249	831	0	0
2.3.2	Revisiewerkzaamheden	30	30	30	30
2.3.2	Res. Groot onderhoud wegen	20.748	15.702	13.514	12.619
2.3.2	Resv. dekking kap-lasten VIK	10.671	0	0	0
2.3.3	Res. Groot onderhoud vaarwegen	21	7.815	5.815	5.815
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	1.425	1.600	800	700
2.3.3	Projecten v.derden (Brug Muiden)	10.000	8.000	0	0
2.4.1	Grass2Grit	805	378	378	398
2.4.2	Resv. Innovatieprojecten Mobiliteit	12.500	0	0	0
2.4.2	Productontwikkeling	495	495	715	395
2.5.1	Resv. Openbaar Vervoer projecten	50.308	50.309	50.000	50.000
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk	10.456	0	0	0
3.1.2	Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterk.	510	0	0	0
3.2.1	Resv. Waterrecreatie	2.800	2.000	2.000	2.000
3.2.2	Subsidies OD 3.2.1	1.150	0	0	0
4.1.3	Resv. bodemsanering	4.733	5.396	0	0
4.1.3	Resv. Bodemsanering B&U	1.411	397	0	0
4.2.1	Resv. Energietransitie	1.200	1.000	0	0
4.2.1	Resv. Energietransitie	4.785	0	0	0
4.2.2	Resv. Circulaire economie	881	100	0	0
4.2.2	Resv. Circulaire economie	495	165	0	0
4.2.3	Resv. Verduurzaming bestaande woningvo	8.981	0	0	0
5.1.2	Ruimtelijke kwaliteit	50	0	0	0
5.2.1	Resv. OV-Knooppunten	3.874	3.000	3.000	0
5.2.1	Resv. OV Knooppunten	11.273	3.398	0	0
5.2.3	Resv. Ontwikkeling havencomplexen	1.552	250	0	0
5.2.4	Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling	7.340	0	0	0
5.2.5	Apparaatskosten directie Concernzaken	2.107	2.107	2.107	2.107
5.2.5	Verkopen onroerend goed	147	690	0	0
5.3.1	Regionale economie	2.500	0	0	0
5.3.1	Reg.Ontwikkel.mij.Noordzeek.gebied (RON)	64	64	64	64
5.3.1	Resv. herstr.bedrijfsterreinen	3.350	1.970	0	0
5.3.1	Resv. Herstructurering bedrijventerrei	3.500	0	0	0
5.3.1	Toerisme	200	0	0	0
5.3.1	Resv. Herstructurering Bedrijfsterreinen	250	0	0	0
5.3.2	Resv. MKB	6.277	3.000	3.000	0
5.3.2	Resv. MKB	1.000	3.000	3.000	3.000
5.3.4	Resv. Duurzame Landbouw	9.846	0	0	0

Incidentele Lasten (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.3.5	Resv. Europese proj. Landbouwsubsidies	250	250	0	0
5.3.5	Resv. Europ.proj. Landbouwsubsidies	1.900	3.000	1.450	1.050
5.4.1	Resv. Woonbeleid	6.004	0	0	0
5.4.1	Resv. Woonbeleid (Subs)	900	900	900	0
5.4.2	Resv. Woningbouw	11.999	0	0	0
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Beleid)	27.008	11.404	10.800	10.385
6.1.1	Resv. Groen (kasraming B&U)	7.119	1.532	540	230
6.1.1	Resv. Groen (kasraming Concernzaken)	8.648	4.740	3.963	3.663
6.1.1	Resv. Groen	3.359	0	0	0
6.1.2	Resv. Groene Uitweg (kasraming B&U)	9.393	3.670	1.140	346
6.1.2	Resv. Groene Uitweg (kasraming CZ)	3.510	5.961	0	0
6.1.3	Resv. Oostelijke Vechtplassen (OVP)	17.260	1.460	0	0
6.3.3	Resv. cofinanciering Waddenzee	951	0	0	0
7.4.1	Resv. Monumenten	12	12	12	12
7.4.1	Resv.Monumenten Herbestemmingm opdrachte	150	150	150	150
7.4.1	Resv. Monumenten subs	7.443	7.443	7.443	5.243
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	423	0	0	0
7.4.1	Resv.Monumenten Herbestemming subsidies	100	100	100	100
7.4.2	Resv. Unesco Werelderfgoed	8.231	0	0	0
7.4.2	Resv. Unesco Werelderfgoed	2.250	1.939	0	0
8.1.2	Algemene Reserve	651	0	0	0
8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	2.480	0	0	0
Eindtotaal		**676.527**	**186.468**	**145.622**	**121.578**

Structurele stortingen in reserves (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.2.1	Resv. Provinciale Infrastructuur (PMI)	9.146	4.364	4.364	4.364
6.1.1	Resv. Groen	29.837	21.802	22.772	20.952
7.4.1	Resv. monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	6.358	5.707	5.707	5.707
8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	1.395	1.395	1.395	1.395
Eindtotaal		**46.736**	**33.268**	**34.238**	**32.418**

Structurele onttrekkingen aan de reserves (x 1.000 euro)

OD	Onderwerp	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.2.1	Resv. Provinciale Infrastructuur (PMI)	-200	-137	0	0
2.2.1	Resv. Kapitaallasten Wegen	-4.346	-5.019	-5.019	-5.025
2.2.1	Resv. Kapitaallasten OV	-1.758	-2.970	-3.606	-3.708

2.3.2	Resv. dekking kap-lasten VIK	-385	-427	-427	-427
2.3.3	Resv. Kapitaallasten Vaarwegen	-300	-458	-593	-668
5.4.1	Resv. Woonbeleid	-1.100	-1.100	-1.100	-200
6.1.2	Resv. Kapitaallasten Groen	-159	-337	-480	-513
8.2.2	Resv. Bedrijfsvoering	-1.285	-1.342	-985	-985
8.2.3	Resv. huisvesting	-782	-782	-782	-782
8.2.4	Resv. GO-gelden	-500	-500	-500	-1.030
Eindtotaal		**-10.815**	**-13.072**	**-13.492**	**-13.338**

EMU saldo

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo wordt in het nieuwe BBV een geprognosticeerde begin- en eindbalans voorgeschreven. Dit betekent dat vanaf de begroting 2017 een geprognosticeerde begin- en eindbalans wordt opgenomen op basis waarvan de berekening van het EMU-saldo voor de jaren t/m 2022 afgeleid kan worden. Met het opnemen van de geprognosticeerde balans krijgen de Staten meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. In de tabellen hieronder zijn zowel het EMU-saldo als de geprognotiseerde balans voor de jaren 2018 t/m 2022 opgenomen:

Berekening EMU-saldo provincie Noord-Holland

Onde	Omschrijving	2018 *)	2019	2020	2021	2022
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (BBV art.17c)	-144.293.000	-62.865.000	-7.956.000	7.337.000	27.627.000
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	20.813.000	26.999.000	34.253.000	40.088.000	42.665.000
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	13.000.620	3.811.000	3.604.000	783.000	783.000
-4	Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-221.983.000	-224.817.000	-157.912.000	-79.680.000	-101.358.000
5	De in mindering op de hierboven genoemde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van het rijk, de provincies, de Europese Unie en overigen	23.179.000	-68.027.000	52.223.000	21.926.000	40.346.000
+6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiele vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord.	-	-	-	-	-
-7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-	-	-
+8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	-	-	-	-	-
-9	Betalingen ten laste van de voorzieningen	-552.000	-552.000	-3.247.000	-543.000	-510.000
-10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen e.d.) en die nog vallen onder één van de andere genoemde posten	-	-	-	-	-
-11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	-	-	-	-	-
	EMU Saldo	**-309.835.380**	**-325.451.000**	**-79.035.000**	**-10.089.000**	**9.553.000**

**) 2018 t/m de Zomernota*

		Begin2018	Eind2018	Begin2019	Eind2019	Begin2020	Eind2020	Begin 2021	Eind 2021	Begin 2022	Eind 2022
Activa											
	Immateriële activa	-	-	-	-	-	-	-	-		
								-			
	Materiële activa (investeringen)							-			
	Economisch nut	151.697.912	139.896.249	139.896.249	122.350.535	122.350.535	105.938.556	105.938.556	103.329.556	103.329.556	99.490.749
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	364.881.563	544.753.564	544.753.564	692.090.564	692.090.564	779.938.564	779.938.564	800.213.564	800.213.564	822.399.564
	Financiële vaste activa										
	Deelnemingen	117.588.588	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	58.924.862	58.924.862	58.924.862	57.774.862	57.774.862	57.534.862	57.534.862	56.899.862	56.899.862	56.689.862
	Uitzettingen met een looptijd koter dan een jaar	642.396.765	466.883.872	466.883.872	290.105.872	290.105.872	191.087.872	191.087.872	92.069.872	92.069.872	-6.948.128
	Liquide middelen	1.170.479	1.171.479	1.171.479	1.172.479	1.172.479	1.173.479	1.173.479	1.174.479	1.174.479	1.175.479
	Overlopende activa	4.984.264	5.121.264	5.121.264	5.258.264	5.258.264	5.395.264	5.395.264	5.532.264	5.532.264	5.669.264
	Activa	**1.341.644.433**	**1.358.154.773**	**1.358.154.773**	**1.310.156.059**	**1.310.156.059**	**1.282.472.080**	**1.282.472.080**	**1.200.623.080**	**1.200.623.080**	**1.119.880.273**
Passiva											
	Algemene reserves	133.696.224	119.397.224	119.397.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224
	Resultaat	40.338.893									24.767.000
	Bestemmingsreserves	896.735.545	809.378.545	809.378.545	805.284.545	805.284.545	807.444.545	807.444.545	819.942.545	819.942.545	822.802.545
	Voorzieningen	23.472.047	35.920.047	35.920.047	39.179.047	39.179.047	39.536.047	39.536.047	39.777.099	39.777.099	40.050.099
	Netto-vlottende schulden	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.577.669	67.577.669	67.577.669	67.577.669	67.577.669
	Overlopende passiva	180.012.054	326.069.287	326.069.287	324.448.573	324.448.573	294.059.595	294.059.595	199.471.543	199.471.543	90.828.736
	Passiva	**1.341.644.433**	**1.358.154.773**	**1.358.154.773**	**1.310.156.059**	**1.310.156.059**	**1.282.472.080**	**1.282.472.080**	**1.200.623.080**	**1.200.623.080**	**1.119.880.273**

Individuele EMU-referentiewaarden provincies 2019-2022

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Na een constructieve dialoog hebben het Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4 procent van het bbp per jaar voor de periode van 2019 tot 2022. Hiermee is een balans gezocht om invulling te geven aan de investeringsopgave in tal van maatschappelijke thema's en tegelijkertijd de gedeelde verantwoordelijkheid voor gezonde overheidsfinanciën. Jaarlijks zal tijdens bestuurlijk overleg worden stil gestaan bij de belangrijke ontwikkelingen in de financiële positie van het Rijk en decentrale overheden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Wet houdbare overheidsfinanciën en de uitgangspunten van het Regeerakkoord en het Interbestuurlijk programma. Afgesproken is dat de medeoverheden onderling komen tot een onderverdeling van de macro EMU-norm. Het Rijk neemt dit voorstel over en biedt, via een voorhangprocedure, een ministeriële regeling aan bij de Staten-Generaal. Na instemming van het parlement wordt de EMU-norm gepubliceerd in de Staatscourant. In de komende septembercirculaire wordt meer detailinformatie opgenomen, onder meer over trajecten om tot vergroting van inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo te komen en over de individuele referentiewaardes (op basis van de macronorm en onderverdeling).

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Nieuw in de begroting 2019 - 2022

		2019	2020	2021	2022
1.1.1	Functioneren van Provinciale Staten faciliteren	195.476	203.000	203.000	203.000
1.2.3	Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
2.1.1	Mobiliteitsbeleid opstellen	185.000	145.000	175.000	205.000
2.1.2	Mobiliteitsbeleid uitvoeren	203.000	267.000	727.000	0
2.2.1	Studies voor infrastructuur uitvoeren	489.000	77.000	-479.000	-717.000

2.3.2	OV, wegen en kunstwerken in stand houden*	1.005.716	1.887.716	2.291.716	2.428.716
2.3.3	Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren*	-759.444	-2.040.444	-2.394.444	-2.148.444
2.4.1	Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren	276.247	-35.753	120.247	120.247
3.1.2	Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit	400.000	0	0	0
4.1.1	Luchtkwaliteit verbeteren	22.000	-30.000	-30.000	-30.000
4.1.2	Geluidbelasting bewaken	100.000	200.000	200.000	120.000
4.1.3	Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren	-249.000	0	0	0
4.1.5	VTH-taken uitvoeren en coördineren	659.000	699.000	559.000	529.000
4.2.1	Bijdragen aan Energietransitie	701.000	731.000	770.000	797.000
5.1.1	Omgevingsvisie uitdragen	355.000	-50.000	-50.000	-50.000
5.2.2	Beleid luchthavens uitvoeren	-16.000	-16.000	-16.000	-16.000
5.2.5	Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen	-1.112.000	500.000	-190.000	-140.000
5.3.1	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren	-3.000.000	0	0	0
6.2.1	NNN en agrarische natuur beheren	962.000	629.000	609.000	-192.000
6.2.3	Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming	305.000	305.000	305.000	305.000
7.3.3	Investeren in behoud van archeologisch erfgoed	30.000	51.000	59.000	397.000
8.1.1	Algemene dekkingsmiddelen beheren (Provinciefonds)	3.946.000	5.365.000	6.161.000	8.355.000
8.1.3	Onvoorzien en overige stelposten beheren (o.a. indexering)	650.246	-235.754	-235.754	-235.754
8.2.2	Bedrijfsvoering realiseren (vnl. cao)	1.511.000	2.376.000	2.370.000	2.363.000
8.3.1	Overige subproducten	-380.000	-380.000	-380.000	-380.000
	Totaal	6.429.241	10.597.765	10.724.765	11.863.765

Toelichting

De bijstellingen die nieuw zijn in deze begroting betreffen voornamelijk exogene en onvermijdelijke bijstellingen. Bijstellingen die nieuw beleid betreffen zijn verwerkt zoals door uw Staten vastgesteld bij de kaderbrief. Hieronder treft u een korte toelichting aan op de in deze begroting nieuwe bijstellingen.

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

Onder dit operationeel doel zijn de kostenstijgingen opgenomen voor de vergoedingen aan PS leden en de kosten voor de externe accountant.

1.2.3 Rijkstaken Commissaris van de Koning uitvoeren

Een incidenetele ophoging in het verleden was per ongeluk structureel doorgevoerd en kan nu weer worden afgeraamd.

2.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

Voor een in IPO-verband afgesproken subsidie aan het kennisplatform Verkeer en Vervoer (CROW) wordt een bedrag bijgeraamd

2.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

De plaatsing van laadpalen wordt door de provincie voorgefinancierd. Baten komen in latere jaren.

2.2.1 Studies voor infrastructuur uitvoeren

De mutaties zijn het gevolg van de bijstelling van de kapitaallasten op basis van de werkelijk gerealiseerde investeringen en de ramingen voor de komende jaren conform het PMI.

2.3.2 OV, wegen en kunstwerken in stand houden*

2.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren*

Tussen 2.3.2 en 2.3.3 vinden verschuivingen plaats, omdat kunstwerken (bruggen en viaducten), die wij eerder onder vaarwegen opnamen, volgens de taakveldvoorschriften onder wegen moeten vallen. Het is daarom duidelijker deze ook in onze eigen begroting om te zetten.

2.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

Voor onze bijdrage aan de Nationale databank wegverkeergegevens was een te laag budget in de begroting opgenomen.

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

Door de aantrekkende economie en de uitvoering van twee Hoogwaterbeschermingsprogramma's moeten extra procedures gevoerd worden voor het goedkeuren van dijkversterkingsplannen

4.1.1 Luchtkwaliteit verbeteren

Overheveling budget regionale luchthavens naar operationeel doel 5.2.2. Daarnaast is een klein bedrag bijgeraamd voor uitvoering van het actieplan geluid

4.1.2 Geluidbelasting bewaken

Extra budget voor gevelisolatie in het kader van het actieplan geluid.

4.1.3 Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

Er hoeft minder gestort te worden in de reserve t.b.v. bodemsanering

4.1.5 VTH-taken uitvoeren en coördineren

Door de invoering van kostprijssturing bij de omgevingsdienst komt een iets hoger bedrag ten laste van PNH.

4.2.1 Bijdragen aan Energietransitie

Op advies van de accountant moeten de beheerskosten van PDENH ten laste komen van de exploitatie en mogen niet meer worden bijgeschreven op de balans.

5.1.1 Omgevingsvisie uitdragen

Door het uitstel van de inwerkingtreding van de omgevingswet zullen ook in 2019 extra kosten moeten worden gemaakt voor het organiseren van bijeenkomsten en kennisbevordering.

5.2.2 Beleid luchthavens uitvoeren

Met ingang van 2018 worden leges geheven voor provinciale luchtvaarttaken (luchthavenbesluiten, ontheffingen). Daarnaast heeft een overheveling plaatsgevonden van operationeel doel 4.1.1

5.2.5 Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

Aframing beheerskosten Crailo en opbrengst verkoop panden N201.

5.3.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

Ophoging uitgekeerd dividend Alliander

6.2.1 NNN en agrarische natuur beheren

De bijdrage aan RVO wordt in IPO –verband verhoogd. De provincie Noord Holland betaalt een evenredig deel, 7,8% van 12,8 miljoen voor behandeling van de dossiers voor vooral agrarisch natuurbeheer (europese cofinanciering). Daarnaast heeft een actualisatie van de meerjarige berekening van deze budgetten plaatsgevonden, waardoor verschuivingen en bijstellingen optreden.

6.2.3 Uitvoering geven aan de Wet natuurbescherming

Het structurele budget voor de programmatische aanpak stikstof (PAS) voor het tegengaan van stikstofdepositie is opgehoogd. Deze kosten werden de afgelopen jaren gedekt uit het incidentele budget “onderzoek en advies groen”, maar dit is niet meer mogelijk gezien het aantal opdrachten. De bijdrage aan het PAS-bureau betreft een structurele bijdrage en dient daarom ook structureel op de begroting te worden geraamd.

7.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

Betreft verschuiving van het budget dat bij de zomernota is afgeraamd voor 2018 naar de periode 2019 - 2022

8.1.1 Algemene dekkingsmiddelen beheren (Provinciefonds)

Bijstelling naar beneden op basis van de meicirculaire.

8.1.3 Onvoorzien en overige stelposten beheren (o.a. indexering)

Door de aantrekkende economie en de daarbij wat hogere indexeringen was de stelpost voor 2019 onvoldoende om de benodigde indexeringen te dekken. Daarom wordt deze bijgeraamd. In de begroting opgenomen indezeringen worden in alle jaren uit deze stelpost gedekt.

8.2.2 Bedrijfsvoering realiseren (vnl. cao)

Voor bedrijfsvoering is door de aantrekkende economie meer budget nodig. Het betreft voornamelijk extra kosten in verband met de nieuwe cao 2019 – 2020.

8.3.1 Overige subproducten

De taken van de Stichting Landelijk Meetpunt Afvalstoffen zijn overgegaan naar Rijkswaterstaat. Het budget is vervallen. Tevens is de bijdrage uit het provinciefonds in OD 8.1.1 met dit bedrag verlaagd.

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Als gevolg van de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016 (Stb. 2016, 101) bevat de meerjarenraming, naast een raming van de financiële gevolgen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar en de baten en lasten van het bestaande en nieuwe beleid in de programma's voor die jaren, ook een geprognosticeerde begin- en eindbalans.

Door het opnemen van een geprognosticeerde balans in zowel de begroting als de meerjarenraming krijgen provinciale staten en de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans moet qua informatiebehoefte aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen. Het is van belang dat deze (nieuwe) balans in ieder geval voldoende informatie bevat om inzicht te bieden in de ontwikkeling van het EMU-saldo (zie tabel 4.2.5 in deze begroting). Door het opnemen van de geprognosticeerde balans bevat de begroting ook voldoende informatie om de ontwikkeling van de kengetallen, die ingevolge artikel 11, derde lid, van het BBV, in de begroting en het jaarverslag moeten worden opgenomen, voor drie jaren volgend op de begroting te berekenen. De kengetallen (zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in deze begroting) die reeds moesten worden opgenomen geven provinciale staten en de raad meer inzicht in de financiële positie. Het opnemen van de ontwikkelingen van de kengetallen voor de jaren na de begroting draagt bij aan die doelstelling.

In de tabel hieronder is de geprognosticeerde balans t/m 2022 opgenomen

		Begin2018	Eind2018	Begin2019	Eind2019	Begin2020	Eind2020	Begin 2021	Eind 2021	Begin 2022	Eind 2022
Activa											
	Immateriële activa	-	-	-	-	-	-	-	-		
								-			
	Materiële activa (investeringen)							-			
	Economisch nut	151.697.912	139.896.249	139.896.249	122.350.535	122.350.535	105.938.556	105.938.556	103.329.556	103.329.556	99.490.749
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	364.881.563	544.753.564	544.753.564	692.090.564	692.090.564	779.938.564	779.938.564	800.213.564	800.213.564	822.399.564
	Financiële vaste activa										
	Deelnemingen	117.588.588	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483	141.403.483
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	58.924.862	58.924.862	58.924.862	57.774.862	57.774.862	57.534.862	57.534.862	56.899.862	56.899.862	56.689.862
	Uitzettingen met een looptijd koter dan een jaar	642.396.765	466.883.872	466.883.872	290.105.872	290.105.872	191.087.872	191.087.872	92.069.872	92.069.872	-6.948.128
	Liquide middelen	1.170.479	1.171.479	1.171.479	1.172.479	1.172.479	1.173.479	1.173.479	1.174.479	1.174.479	1.175.479
	Overlopende activa	4.984.264	5.121.264	5.121.264	5.258.264	5.258.264	5.395.264	5.395.264	5.532.264	5.532.264	5.669.264
	Activa	**1.341.644.433**	**1.358.154.773**	**1.358.154.773**	**1.310.156.059**	**1.310.156.059**	**1.282.472.080**	**1.282.472.080**	**1.200.623.080**	**1.200.623.080**	**1.119.880.273**
Passiva											
	Algemene reserves	133.696.224	119.397.224	119.397.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224	73.854.224
	Resultaat	40.338.893									24.767.000
	Bestemmingsreserves	896.735.545	809.378.545	809.378.545	805.284.545	805.284.545	807.444.545	807.444.545	819.942.545	819.942.545	822.802.545
	Voorzieningen	23.472.047	35.920.047	35.920.047	39.179.047	39.179.047	39.536.047	39.536.047	39.777.099	39.777.099	40.050.099
	Netto-vlottende schulden	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.389.670	67.577.669	67.577.669	67.577.669	67.577.669	67.577.669
	Overlopende passiva	180.012.054	326.069.287	326.069.287	324.448.573	324.448.573	294.059.595	294.059.595	199.471.543	199.471.543	90.828.736
	Passiva	**1.341.644.433**	**1.358.154.773**	**1.358.154.773**	**1.310.156.059**	**1.310.156.059**	**1.282.472.080**	**1.282.472.080**	**1.200.623.080**	**1.200.623.080**	**1.119.880.273**

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

In dit voorgeschreven onderdeel van de financiële begroting wordt inzicht geboden in de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen				
Omschrijving	2019	2020	2021	2022
Vakantiedagen	0	0	0	0
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	0	0	0	0
Werkloosheidsuitkeringen				
- als gevolg van reorganisatie	42.000	42.000	31.000	0
- Overige werkloosheidsuitkeringen	62.000	62.000	62.000	39.000
Totaal	104.000	104.000	93.000	39.000

Vakantiegelden

Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit

Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment nog via de personeel- en salarisadministratie maandelijks een uitkering ontvangen. De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen

Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

4.3.3 Investeringen

in de tabel hieronder worden de netto geactiveerde investeringen weergegeven. Het gaat hierbij om het bedrag van het bruto investeringsbedrag minus de bijdragen welke van derden worden ontvangen. De investeringen zijn ingedeeld per programma.

Overzicht van netto investeringen per programma

Programma		2018	2019	2020	2021	2022
	LOPENDE INVESTERINGEN:					
	Materiële vaste activa					
	Investeringen met een economisch nut					
5	Gronden Wieringerrandmeer	4.872.449-	4.872.449-	4.932.467-	-	-
5	Strategisch grondbeleid	4.963.261-	11.866.265-	9.362.512-	-	605.807-
5	Beheergrondbank Laag-Holland	84.645-	-	-	-	-
2	Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen	3.612.693	2.270.000	1.050.000	600.000	-
2	Provinciale wegen	118.569.000	78.337.000	34.277.000	23.264.000	35.009.000
2	Provinciale vaarwegen	8.961.000	4.985.000	3.376.000	1.876.000	700.000
2	Investeringen Groen	456.000	4.434.000	3.583.000	830.000	-
2	Investeringen Openbaar Vervoer	27.867.000	30.300.000	15.890.000	2.559.000	-
2	DVM (intelligente verkeerslichten)	-	825.000	825.000	825.000	825.000
	Totaal materiële vaste activa	**149.545.337**	**104.412.286**	**44.706.021**	**29.954.000**	**35.928.193**
	Financiële vaste activa					
5	Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	8.395	-	-	-	-
4	Participatiefonds deelnemingen Duurzame Energie	23.000.000	-	-	-	-
	Innovatiefonds Noord-Holland	806.500	-			
	Totaal financiële vaste activa	**23.814.895**	-	-	-	-
	TOTAAL LOPENDE INVESTERINGEN	**173.360.232**	**104.412.286**	**44.706.021**	**29.954.000**	**35.928.193**
	VERVANGINGSINVESTERINGEN:					
2	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	26.868.000	44.605.000	33.457.000	12.181.000	12.399.000
2	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	12.470.000	7.773.000	27.526.000	15.619.000	12.685.000
	TOTAAL VERVANGINGSINVESTERINGEN:	**39.338.000**	**52.378.000**	**60.983.000**	**27.800.000**	**25.084.000**
	Totaal netto investeringen	**212.698.232**	**156.790.286**	**105.689.021**	**57.754.000**	**61.012.193**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 en 52)

Omschrijving van de investeringen		Boekwaarde per 31-12-2018	Vermeerderingen 2019	Verminderingen 2019	Oorspronkelijk bedrag van de investeringen t/m 2019	Boekwaarde per 31-12-2019	Totaal van de kapitaallasten
	1	10	12	13	14	20	22
1.	**IMMATERIËLE ACTIVA**						
a.	kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	kosten verbonden aan het sluiten/aflossen van	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	geldleningen en het saldo van agio en disagio	0,0	-	-	0,0	-	-
	Subtotaal a.	0,0	-	-	0,0	-	-
b.	kosten van onderzoek en ontwikkeling	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Subtotaal b.	0,0	-	-	0,0	-	-
	Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-	-
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
a.	**Investeringen met een economisch nut**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Strategische grondaankopen	21,8	0,0	11,9	10,2	10,0	-
2.	Gronden Wieringerrandmeer	9,8	0,0	4,9	10,0	4,9	-
3.	Grond archeologisch depot te Castricum	1,3	0,0	0,0	1,3	1,3	-
5.	PASO-gronden	17,8	0,0	0,0	17,8	17,8	-
6.	Krediet Beheergrondbank Laag-Holland	1,3	-	-	1,3	1,3	-
7.	BBL Gronden	10,6	-	-	10,6	10,6	0,0
Subtotaal gronden en terreinen		62,7	-	16,7	51,3	46,0	-
		0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Subtotaal woonruimten		0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8.	Houtpleincomplex te Haarlem:	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0
	*Ondergrond kantorencomplex en winkelruimten	7,7	-	-	28,8	7,7	-
9.	Een Nieuw Huis:	-	-	-	-	-	-
	a. Renovatie Houtplein	32,9	-	-	41,1	31,2	1,6
	b. Nieuwbouw Dreef	11,7	-	-	13,9	11,2	0,6
	c. Parkeergarage Dreef	8,5	-	-	10,2	8,1	0,4
10.	Krediet renovatie Paviljoen Welgelegen	0,0	-	-	18,5	0,0	-
11.	Bouw en inrichting archeologisch depot te Castricum	10,3	-	-	11,2	10,0	0,3
12.	Steunpunten voor dagelijks beheer	6,1	2,3	-	8,4	8,2	0,2
Subtotaal bedrijfsgebouwen		77,2	2,3	-	132,0	76,4	3,1
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Subtotaal machines, apparaten, installaties en o		0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Subtotaal a. investeringen met een economisch nut	139,9	2,3	16,7	183,3	122,4	3,1
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b.	**Investeringen in openbare ruimte met een**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	maatschappelijk nut	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	(Grond-, weg- en waterbouwkundige werken)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1	Provinciale wegen	237,5	112,8	51,3	1.254,5	288,3	10,7
2.	Vervangingsinvesteringen wegen	91,2	44,6	0,0	147,6	131,6	4,2
3.	Vervangingsinvesteringen vaarwegen	47,1	7,8	0,0	59,5	52,8	2,1
4.	Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	107,1	16,8	0,0	125,5	119,6	4,3
5.	Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten Vaarwegen (Machinerichlijn, vervanging kunstwerken, Roskamsluis en 24 uurs brugbediening)	15,1	5,0	0,0	20,4	19,5	0,6
6.	Investeringen Groen	3,8	4,4	0,0	8,4	8,1	0,2
7.	Investeringen OV	42,1	30,3	0,0	73,0	70,6	1,8
8.	DVM (intelligente verkeerslichten)	-	0,8	0,0	0,8	0,8	-
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Subtotaal b. investeringen in openbare ruimte met	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	een maatschappelijk nut	544,1	222,5	51,3	1.689,7	691,4	23,9
		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Totaal materiële vaste activa	683,9	224,8	68,0	1.873,1	813,7	27,0
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVESTERINGEN	683,9	224,8	68,0	1.873,1	813,7	27,0

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en van bijdragen aan activa in eigendom van derden (Bbv artikel 36)

	Omschrijving van de investeringen	Oorspronkelijk bedrag van de deelneming t/m 2017	Oorspronkelijk bedrag van de deelneming ultimo 2018	Muta-ties 2019	Boekwaarde per 1-1-2019	Boekwaarde per 31-12-2019
		€	€		€	€
	FINANCIELE VASTE ACTIVA					
a.	**kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:**					
1.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	1.525.875	1.525.875	-	1.525.875	1.525.875
2.	Nederlandse Waterschapsbank N.V.	11.845	11.845	-	11.845	11.845
3.	N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland	6.806.703	6.806.703	-	6.806.703	6.806.703
4.	Alliander N.V.	62.643.935	62.643.935	-	62.643.935	62.643.935
5.	N.V. Afvalzorg Holding	12.600.000	12.600.000	-	12.600.000	12.600.000
6.	Schiphol Area Development Company N.V.	3.083.773	3.083.773	-	3.083.773	3.083.773
	idem, uitbreiding aandelenkapitaal	21.794.379	21.794.379	-	21.794.379	21.794.379
7.	Zeehaven IJmuiden N.V.	408.402	408.402	-	408.402	408.402
8.	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	1.597.333	1.597.333	-	1.597.333	1.597.333
9.	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	370.000	370.000	-	370.000	370.000
10.	PolanenPark B.V.	7.200	7.200	-	7.200	7.200
11.	PolanenPark C.V.	7.200	7.200	-	7.200	7.200
12.	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V.	26.460	26.460	-	26.460	26.460
13.	Ontwikkelingsfonds Duurzame Energie B.V. (ODENH)	18.000	18.000	-	18.000	18.000
14.	Zeestad Beheer B.V.	9.000	9.000	-	9.000	9.000
15.	Kapitaaldeelname Life Science Fonds Amsterdam	1.991.605	2.000.000	-	2.000.000	2.000.000
16.	Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland BV.	4.686.878	27.686.878	-	27.686.878	27.686.878
17.	Innovatiefonds Noord-Holland	-	806.500	-	806.500	806.500
	Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:	**117.588.588**	**141.403.483**	-	**141.403.483**	**141.403.483**
	TOTAAL GEACTIVEERDE INVEST. FINANCIELE ACTIVA	**117.588.588**	**141.403.483**	-	**141.403.483**	**141.403.483**

4.3.5 Kapitaallasten

In onderstaand overzicht worden de berekende kapitaallasten per onderwerp weergegeven. De grondslag van deze berekende kapitaallasten (de omvang van de investeringen) is terug te vinden in de tabellen 4.3.4.1 en 4.3.4.2 van deze begroting.

4.3.5 Overzicht van de in de meerjarenraming verwerkte kapitaallasten 2017-2020 (x € 1.000)

Omschrijving	2019	2020	2021	2022
A: Apparaatskosten				
Grond Houtplein				
Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
Totaal A	**2.200**	**2.200**	**2.200**	**2.200**
B: Directe kosten				
Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
Aanleg van provinciale wegen	10.701	13.461	15.856	17.001
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	4.346	5.019	5.019	5.025
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	4.222	6.019	7.369	7.904
DVM (intelligente verkeerslichten)	0	33	66	99
Steunpunten B&U	191	281	323	347
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	2.736	3.248	4.483	5.182
Investeringen OV (resv kap-lasten)	1.758	2.970	3.606	3.708
Investeringen Groen (resv. Kap-lasten)	159	336	480	513
Archeologie opdrachten	279	279	279	279
Totaal B	**24.799**	**32.053**	**37.888**	**40.465**
Totaal A + B	**26.999**	**34.253**	**40.088**	**42.665**

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

In onderstaande tabel wordt het renteresultaat van de provincie weergegeven. Het gaat hierbij om de werkelijk ontvangen of betaalde rente. Aangezien de provincie geen vreemd vermogen hoeft aan te trekken om beleidswensen te financieren is van betaalde rente geen sprake op dit moment.

Een nadere specificatie van de ontvangen rente voor 2018 is terug te vinden in tabel 4.4.1 van deze begroting.

	5.3.6 Renteresultaat	2018	2019	2020	2021	2022
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	619.000	318.000	18.000	12.000	4.000
b.	De externe rentebaten					
	Totaal door te rekenen externe rente	619.000	318.000	18.000	12.000	4.000
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend		0	0	0	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend		0	0	0	0
	Saldo door te rekenen externe rente	619.000	318.000	18.000	12.000	4.000
d1.	Rente over eigen vermogen	0	0	0	0	0
d2.	Rente over voorzieningen	0	0	0	0	0
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomsalg)	619.000	318.000	18.000	12.000	4.000
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	0	0	0	0	0
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	619.000	318.000	18.000	12.000	4.000

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

2019

		Begin 2019	Vermeerderingen 2019	Verminderingen 2019	Afschrijvingen 2019	Eind 2019
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	684.649.812	224.817.000	68.026.714	26.999.000	814.441.098
	Economisch nut	*139.896.249*	*2.270.000*	*16.738.714*	*3.077.000*	*122.350.535*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*544.753.563*	*222.547.000*	*51.288.000*	*23.922.000*	*692.090.563*
	Financiële vaste activa	141.403.483	-	-	-	141.403.483
	Deelnemingen	*141.403.483*		-	-	*141.403.483*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	58.924.862	612.000	1.762.000	-	57.774.862
	Activa	**884.978.157**	**225.429.000**	**69.788.714**	**26.999.000**	**1.013.619.443**
Passiva						
	Algemene reserves	119.397.224	651.000	46.194.000	-	73.854.224
	Bestemmingsreserves	809.379.050	745.472.000	749.566.000	-	805.285.050
	Voorzieningen	35.920.667	3.811.000	552.000	-	39.179.667
	Passiva	**964.696.941**	**749.934.000**	**796.312.000**	**-**	**918.318.941**
				mutatie		
				-175.019.286		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**79.718.783**				**95.300.503-**

2020

		Begin 2020	Vermeerderingen 2020	Verminderingen 2020	Afschrijvingen 2020	Eind 2020
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	814.441.098	157.912.000	52.222.979	34.253.000	885.877.119
	Economisch nut	*122.350.535*	*1.050.000*	*14.294.979*	*3.167.000*	*105.938.556*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*692.090.563*	*156.862.000*	*37.928.000*	*31.086.000*	*779.938.563*
	Financiële vaste activa	141.403.483	-	-	-	141.403.483
	Deelnemingen	*141.403.483*		-	-	*141.403.483*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	57.774.862		240.000	-	57.534.862
	Activa	**1.013.619.443**	**157.912.000**	**52.462.979**	**34.253.000**	**1.084.815.464**
Passiva						
	Algemene reserves	73.854.224			-	73.854.224
	Bestemmingsreserves	805.285.050	156.763.000	154.603.000	-	807.445.050
	Voorzieningen	39.179.667	3.604.000	3.247.000	-	39.536.667
	Passiva	**918.318.941**	**160.367.000**	**157.850.000**	**-**	**920.835.941**
				mutatie		
				-68.679.021		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**95.300.503-**				**163.979.523-**

2021

		Begin 2021	Vermeerderingen 2021	Verminderingen 2021	Afschrijvingen 2021	Eind 2021
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	885.877.119	79.680.000	21.926.000	40.088.000	903.543.119
	Economisch nut	*105.938.556*	*600.000*		*3.209.000*	*103.329.556*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*779.938.563*	*79.080.000*	*21.926.000*	*36.879.000*	*800.213.563*
	Financiële vaste activa	141.403.483	-	-	-	141.403.483
	Deelnemingen	*141.403.483*		-	-	*141.403.483*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	57.534.862		635.000	-	56.899.862
	Activa	**1.084.815.464**	**79.680.000**	**22.561.000**	**40.088.000**	**1.101.846.464**
Passiva						
	Algemene reserves	73.854.224	-	-	-	73.854.224
	Bestemmingsreserves	807.445.050	144.392.000	131.894.505	-	819.942.545
	Voorzieningen	39.536.667	783.000	542.568	-	39.777.099
	Passiva	**920.835.941**	**145.175.000**	**132.437.073**	**-**	**933.573.868**
				mutatie		
				-4.293.073		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**163.979.523-**				**168.272.596-**

2022

		Begin 2022	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022	Afschrijvingen 2022	Eind 2022
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	903.543.119	101.358.000	40.345.807	42.665.000	921.890.312
	Economisch nut	*103.329.556*	-	*605.807*	*3.233.000*	*99.490.749*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*800.213.563*	*101.358.000*	*39.740.000*	*39.432.000*	*822.399.563*
	Financiële vaste activa	141.403.483	-	-	-	141.403.483
	Deelnemingen	*141.403.483*		-	-	*141.403.483*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	56.899.862	-		210.000	56.689.862
	Activa	**1.101.846.464**	**101.358.000**	**40.345.807**	**42.875.000**	**1.119.983.657**
Passiva						
	Algemene reserves (inclusief begroot resultaat 2020)	73.854.224	-	-	-	73.854.224
	Bestemmingsreserves	819.942.545	127.107.000	124.247.000	-	822.802.545
	Voorzieningen	39.777.099	783.000	510.000	-	40.050.099
	Passiva	**933.573.868**	**127.890.000**	**124.757.000**	-	**936.706.868**
				mutatie		
				-15.004.193		
	Tekort aan financieringsmiddelen	**168.272.596-**				**183.276.790-**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves

(x 1.000 euro)

	2019							
OD	Reserve	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	111.426	651	-	-52.624	-	-	59.453
	Totaal Algemene reserves	**111.426**	**651**	-	**-52.624**	-	-	**59.453**
	Programma 1 Openbaar Bestuur							
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.519	-	-	-183	-	-	5.336
	Programma 2 Bereikbaarheid							
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-	226	781	-343	-	-	664
2.1.2	Reserve Fietsinfrastructuur*	22.688	-	-	-	-22.688	-	-
2.1.2	Reserve OLV-Greenport*	8.391	-	-	-	-8.391	-	-
2.1.2	Reserve Zuidas en Zeepoort*	59.391	-	-	-	-59.391	-	-
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	-	26.762	133.119	-17.419	-	-	142.462
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	50.618	11.760	6.380	-4.346	-	-	64.412
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	94.121	-	-	-1.758	-	-	92.363
2.2.1	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-	9.146	178.221	-200	-	-	187.167
2.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	13.440	18.998	1.750	-24.034	-	-	10.154
2.3.2	Reserve Dekking kapitaallasten VIK	-	-	10.671	-385	-	-	10.286
2.3.3	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	25.777	1.425	-	-300	-10.671	-	16.231
2.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	8.211	21	-	-3.219	-1.750	-	3.263
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten SolaRoad*	1.185	-	-	-	-1.185	-	-
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-	-	12.500	-7.385	-	-	5.115
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	33.356	50.308	-	-51.847	-10.410	-	21.406
	Programma 3 Water							
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	14.842	3.750	6.706	-510	-	-	24.788
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	387	1.551	1.250	-	-	-	3.187
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Reserve Bodemsanering	15.094	4.397	336	-1.411	-	-	18.416
4.2.1	Reserve Energietransitie	-	-	4.785	-1.200	-	-	3.585
4.2.2	Reserve Circulaire economie	-	200	681	-495	-	-	386
4.2.3	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	-	1.981	7.000	-	-	-	8.981
	Programma 5 Ruimte							
5.2.1	Reserve OV Knooppunten	-	4.473	6.800	-3.874	-	-	7.399
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	6.752	1.552	-	-	-	-	8.304
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	-	1.000	6.340	-	-	-	7.340
5.3.1	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	2.069	3.500	-	-3.600	-	-	1.969
5.3.2	Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	-	3.929	2.348	-1.000	-	-	5.277
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	-	-	9.846	-	-	-	9.846
5.3.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	8.518	250	-	-1.900	-	-	6.868
5.4.1	Reserve Woonbeleid	-	210	5.794	-1.100	-	-	4.904
5.4.2	Reserve Woningbouw	-	4.715	7.284	-	-	-	11.999
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Reserve Groen	56.269	29.837	3.359	-42.775	-6.635	-	40.055
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	28.882	-	-	-12.903	-4.725	-	11.254
6.1.2	Reserve Kapitaallasten Groen	13.184	-	-	-159	-	-	13.025
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	8.575	9.970	7.290	-4.095	-	-	21.740
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	2.626	951	-	-	-	-	3.577
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	2.339	6.358	423	-5.510	-	-	3.610
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-	-	8.231	-2.250	-	-	5.981
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Reserve Vervanging ICT-Apparatuur*	1.253	-	-	-	-1.252	-	-
8.2.2	Reserve Organisatieveranderingen*	1.228	-	-	-	-1.228	-	-
8.2.2	Reserve Bedrijfsvoering	3.301	1.395	2.480	-1.285	-	-	5.891
8.2.3	Reserve Huisvesting	15.226	-	-	-782	-	-	14.444
8.2.4	Reserve GO-Gelden	2.530	-	-	-500	-	-	2.030
8.3.1	Reserve UNA*	1.736	-	-	-	-1.587	-	149
8.3.1	Reserve EXIN-H*	41.740	-	-	-	-40.993	-	747
8.3.1	Reserve TWIN-H*	131.283	-	-	-	-125.594	-	5.689
8.3.1	Reserve Actieprogramma 2010*	25.501	-	-	-	-24.900	-	600
8.3.1	Reserve Infrastructuur*	91.466	-	-	-	-91.467	-	-
8.3.1	Reserve Programma Water als Economische Drager*	2.250	-	-	-	-2.250	-	-
8.3.1	Reserve Werkgelegenheid en Economie*	3.919	-	-	-	-3.919	-	-
8.3.1	Reserve Stedelijke Vernieuwing*	245	-	-	-	-	-	245
8.3.1	Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder*	5.340	-	-	-	-5.340	-	-
	Totaal Bestemmingsreserves	**809.250**	**198.664**	**424.375**	**-196.768**	**-424.375**	-	**811.145**
	Totaal Reserves	**920.676**	**199.315**	**424.375**	**-249.392**	**-424.375**	-	**870.598**

*Deze reserve wordt per 31-12-2019 opgeheven.

(x 1.000 euro)

2020

OD	Reserve	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	59.453	-	-	-5.810	-	-	53.643
	Totaal Algemene reserves	**59.453**	-	-	-	-	-	**53.643**
	Programma 1 Openbaar Bestuur							
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.336	-	-	-183	-	-	5.153
	Programma 2 Bereikbaarheid							
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	664	-	-	-100	-	-	564
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	142.462	20.028	-	-13.692	-	-	148.798
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	64.412	11.760	-	-5.019	-	-	71.153
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	92.363	-	-	-2.970	-	-	89.393
2.2.1	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	187.167	4.364	-	-137	-	-	191.393
2.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	10.154	13.952	1.750	-16.785	-	-1.400	7.671
2.3.2	Reserve Dekking kapitaallasten VIK	10.286	-	-	-427	-	-	9.859
2.3.3	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	16.231	1.600	-	-458	-	-	17.373
2.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	3.263	7.815	-	-4.007	-1.750	-1.146	4.175
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	5.115	-	-	-125	-	-	4.990
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	21.406	50.309	-	-52.358	-	-	19.357
	Programma 3 Water							
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.788	-	-	-	-	-	24.788
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	3.187	2.000	-	-	-	-	5.187
	Programma 4 Milieu							
4.1.3	Reserve Bodemsanering	18.416	5.396	-	-397	-	-	23.415
4.2.1	Reserve Energietransitie	3.585	-	-	-1.000	-	-	2.585
4.2.2	Reserve Circulaire economie	386	100	-	-165	-	-	321
4.2.3	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	8.981	-	-	-	-	-	8.981
	Programma 5 Ruimte							
5.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.399	3.398	-	-3.000	-	-	7.796
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	8.304	250	-	-	-	-	8.554
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	7.340	-	-	-	-	-	7.340
5.3.1	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	1.969	-	-	-1.970	-	-	-1
5.3.2	Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	5.277	3.000	-	-3.000	-	-	5.277
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	9.846	-	-	-	-	-	9.846
5.3.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	6.868	250	-	-3.000	-	-	4.118
5.4.1	Reserve Woonbeleid	4.904	-	-	-1.100	-	-	3.804
5.4.2	Reserve Woningbouw	11.999	-	-	-	-	-	11.999
	Programma 6 Groen							
6.1.1	Reserve Groen	40.055	21.802	-	-17.676	-	-1.460	42.721
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	11.254	-	-	-9.631	-	-	1.623
6.1.2	Reserve Kapitaallasten Groen	13.025	-	-	-337	-	-	12.688
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	21.740	1.460	-	-2.780	-	-	20.420
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.577	-	-	-	-	-	3.577
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed							
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	3.610	5.707	-	-5.510	-	-	3.807
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	5.981	-	-	-1.939	-	-	4.042
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering							
8.2.2	Reserve Vervanging ICT-Apparatuur	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Organisatieveranderingen	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Bedrijfsvoering	5.891	1.395	-	-1.342	-	-	5.944
8.2.3	Reserve Huisvesting	14.444	-	-	-782	-	-	13.662
8.2.4	Reserve GO-Gelden	2.030	-	-	-500	-	-	1.530
8.3.1	Reserve UNA	149	-	-	-	-	-	149
8.3.1	Reserve EXIN-H	747	-	-	-	-	-	747
8.3.1	Reserve TWIN-H	5.689	-	-	-	-	-	5.689
8.3.1	Reserve Actieprogramma 2010	600	-	-	-	-	-	600
8.3.1	Reserve Stedelijke Vernieuwing	245	-	-	-	-	-	245
	Totaal Bestemmingsreserves	**811.145**	**154.585**	**1.750**	**-150.390**	**-1.750**	**-4.006**	**811.334**
	Totaal Reserves	**870.598**	**154.585**	**1.750**	**-150.390**	**-1.750**	**-4.006**	**864.977**

*Deze reserve wordt per 31-12-2020 opgeheven.

(x 1.000 euro)

2021

OD	Reserve	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	53.643	-	-	-	-	-	53.643
	Totaal Algemene reserves	**53.643**	-	-	-	-	-	**53.643**
	Programma 1 Openbaar Bestuur							
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.153	-	-	-	-	-	5.153
	Programma 2 Bereikbaarheid		-	-	-	-	-	
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	564	-	-	-100	-	-	464
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	148.798	22.838	-	-12.842	-	-	158.794
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	71.153	11.760	-	-5.019	-	-	77.894
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	89.393	-	-	-3.606	-	-	85.787
2.2.1	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	191.393	4.364	-	-	-	-	195.757
2.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	7.671	12.764	750	-13.388	-	-1.400	6.397
2.3.2	Reserve Dekking kapitaallasten VIK	9.859	-	-	-427	-	-	9.432
2.3.3	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	17.373	800	-	-593	-	-	17.580
2.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	4.175	5.815	-	-3.980	-750	-866	4.394
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	4.990	-	-	-475	-	-	4.515
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	19.357	50.000	-	-52.058	-	-	17.299
	Programma 3 Water		-	-	-	-	-	
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.788	-	-	-	-	-	24.788
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	5.187	2.000	-	-	-	-	7.187
	Programma 4 Milieu		-	-	-	-	-	
4.1.3	Reserve Bodemsanering	23.415	-	-	-	-	-	23.415
4.2.1	Reserve Energietransitie	2.585	-	-	-	-	-	2.585
4.2.2	Reserve Circulaire economie	321	-	-	-	-	-	321
4.2.3	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	8.981	-	-	-	-	-	8.981
	Programma 5 Ruimte		-	-	-	-	-	
5.2.1	Reserve OV Knooppunten	7.796	-	-	-3.000	-	-	4.796
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	8.554	-	-	-	-	-	8.554
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	7.340	-	-	-	-	-	7.340
5.3.1	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	-1	-	-	-	-	-	-1
5.3.2	Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	5.277	3.000	-	-3.000	-	-	5.277
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	9.846	-	-	-	-	-	9.846
5.3.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	4.118	-	-	-1.450	-	-	2.668
5.4.1	Reserve Woonbeleid	3.804	-	-	-1.100	-	-	2.704
5.4.2	Reserve Woningbouw	11.999	-	-	-	-	-	11.999
	Programma 6 Groen		-	-	-	-	-	
6.1.1	Reserve Groen	42.721	22.772	-	-15.303	-	-	50.190
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	1.623	-	-	-1.140	-	-	483
6.1.2	Reserve Kapitaallasten Groen	12.688	-	-	-480	-	-	12.208
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	20.420	-	-	-2.713	-	-	17.707
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.577	-	-	-	-	-	3.577
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed		-	-	-	-	-	
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	3.807	5.707	-	-5.510	-	-	4.004
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	4.042	-	-	-	-	-	4.042
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering		-	-	-	-	-	
8.2.2	Reserve Vervanging ICT-Apparatuur	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Organisatieveranderingen	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Bedrijfsvoering	5.944	1.395	-	-985	-	-	6.354
8.2.3	Reserve Huisvesting	13.662	-	-	-782	-	-	12.880
8.2.4	Reserve GO-Gelden	1.530	-	-	-500	-	-	1.030
8.3.1	Reserve UNA	149	-	-	-	-	-	149
8.3.1	Reserve EXIN-H	747	-	-	-	-	-	747
8.3.1	Reserve TWIN-H	5.689	-	-	-	-	-	5.689
8.3.1	Reserve Actieprogramma 2010	600	-	-	-	-	-	600
8.3.1	Reserve Stedelijke Vernieuwing	245	-	-	-	-	-	245
	Totaal Bestemmingsreserves	**811.334**	**143.215**	**750**	**-128.451**	**-750**	**-2.266**	**823.832**
	Totaal Reserves	**864.977**	**143.215**	**750**	**-128.451**	**-750**	**-2.266**	**877.475**

*Deze reserve wordt per 31-12-2021 opgeheven.

(x 1.000 euro)

2022

OD	Reserve	Beginsaldo	Storting	Overheveling van andere reserve	Onttrekking	Overheveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves							
	Algemene reserve	53.643	-	-	-	-	-	53.643
	Totaal Algemene reserves	**53.643**	-	-	-	-	-	**53.643**
	Programma 1 Openbaar Bestuur							
1.4.2	Reserve Cofinanciering Europese projecten	5.153	-	-	-	-	-	5.153
	Programma 2 Bereikbaarheid		-	-	-	-	-	
2.1.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	464	-	-	-100	-	-	364
2.1.2	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid Door Derden	158.794	11.368	-	-12.842	-	-	157.320
2.2.1	Reserve Kapitaallasten Wegen	77.894	11.760	-	-5.025	-	-	84.629
2.2.1	Reserve Kapitaallasten OV	85.787	-	-	-3.708	-	-	82.079
2.2.1	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	195.757	4.364	-	-	-	-	200.121
2.3.2	Reserve Groot Onderhoud Wegen	6.397	11.544	1.075	-12.169	-	-1.400	5.447
2.3.2	Reserve Dekking kapitaallasten VIK	9.432	-	-	-427	-	-	9.005
2.3.3	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	17.580	700	-	-668	-	-	17.612
2.3.3	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	4.394	5.815	-	-3.977	-1.075	-1.251	3.906
2.4.2	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	4.515	-	-	-	-	-	4.515
2.5.1	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	17.299	50.000	-	-51.141	-	-	16.158
	Programma 3 Water		-	-	-	-	-	
3.1.2	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkverst. en Kustontw.	24.788	-	-	-	-	-	24.788
3.2.1	Reserve Waterrecreatie	7.187	2.000	-	-	-	-	9.187
	Programma 4 Milieu		-	-	-	-	-	
4.1.3	Reserve Bodemsanering	23.415	-	-	-	-	-	23.415
4.2.1	Reserve Energietransitie	2.585	-	-	-	-	-	2.585
4.2.2	Reserve Circulaire economie	321	-	-	-	-	-	321
4.2.3	Reserve Verduurzaming Bestaande Woningvoorraad	8.981	-	-	-	-	-	8.981
	Programma 5 Ruimte		-	-	-	-	-	
5.2.1	Reserve OV Knooppunten	4.796	-	-	-	-	-	4.796
5.2.3	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	8.554	-	-	-	-	-	8.554
5.2.4	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	7.340	-	-	-	-	-	7.340
5.3.1	Reserve Herstructurering bedrijventerreinen	-1	-	-	-	-	-	-1
5.3.2	Reserve MKB Innovatie-Instrumenten	5.277	-	-	-	-	-	5.277
5.3.4	Reserve Duurzame Landbouw	9.846	-	-	-	-	-	9.846
5.3.5	Reserve Europese Landbouwprojecten	2.668	-	-	-1.050	-	-	1.618
5.4.1	Reserve Woonbeleid	2.704	-	-	-200	-	-	2.504
5.4.2	Reserve Woningbouw	11.999	-	-	-	-	-	11.999
	Programma 6 Groen		-	-	-	-	-	
6.1.1	Reserve Groen	50.190	20.952	-	-14.278	-	-	56.864
6.1.2	Reserve Groene Uitweg	483	-	-	-346	-	-	137
6.1.2	Reserve Kapitaallasten Groen	12.208	-	-	-513	-	-	11.695
6.1.3	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP)	17.707	-	-	-5.343	-	-	12.364
6.3.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	3.577	-	-	-	-	-	3.577
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed		-	-	-	-	-	
7.4.1	Reserve Monumenten (Mr.F.J.Kranenburgfonds	4.004	5.707	-	-5.510	-	-	4.201
7.4.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	4.042	-	-	-	-	-	4.042
	Programma 8 Financiën en Bedrijfsvoering		-	-	-	-	-	
8.2.2	Reserve Vervanging ICT-Apparatuur	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Organisatieveranderingen	-	-	-	-	-	-	-
8.2.2	Reserve Bedrijfsvoering	6.354	1.395	-	-985	-	-	6.764
8.2.3	Reserve Huisvesting	12.880	-	-	-782	-	-	12.098
8.2.4	Reserve GO-Gelden	1.030	-	-	-1.030	-	-	-
8.3.1	Reserve UNA	149	-	-	-	-	-	149
8.3.1	Reserve EXIN-H	747	-	-	-	-	-	747
8.3.1	Reserve TWIN-H	5.689	-	-	-	-	-	5.689
8.3.1	Reserve Actieprogramma 2010	600	-	-	-	-	-	600
8.3.1	Reserve Stedelijke Vernieuwing	245	-	-	-	-	-	245
	Totaal Bestemmingsreserves	**823.832**	**125.605**	**1.075**	**-120.094**	**-1.075**	**-2.651**	**826.692**
	Totaal Reserves	**877.475**	**125.605**	**1.075**	**-120.094**	**-1.075**	**-2.651**	**880.335**

*Deze reserve wordt per 31-12-2022 opgeheven.

Reserves

	Reserve Actieprogramma 2010
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van de door PS aangewezen projecten (zoals Provinciale Woonvisie 2010-2020, Artis en HIRB Light) waarvoor de middelen in de bestemmingsreserve zijn ondergebracht.

Instellingsbesluit	Zomernota 2010, vastgesteld door PS op 27 september 2010, punt 14 bij voordracht 50.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 27 september 2010 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Deze reserve dient om fluctuaties in de kosten voor bedrijfsvoering, de vervanging van ICT-apparatuur en organisatieveranderingen op te vangen en investeringen te doen ter verbetering van de bedrijfsvoering en organisatieontwikkeling in het algemeen, innovatie van bedrijfsvoeringprocessen en I&I-ambities in het bijzonder.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Milieu
Looptijd	2019 t/m 2020

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut ‘met verstand’ optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Openbaar Bestuur

Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2020

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering van projecten in het kader van de Waddenzee en de decentralisatie van het Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Milieu
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Europese Landbouwprojecten

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Uitvoering van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) 2014 - 2020, waarbij de reserve is bedoeld voor de cofinanciering van projecten en de uitvoeringskosten en –risico's van het POP3. Met deze provinciale cofinanciering worden projecten in Noord-Holland ondersteund die 50% gefinancierd worden uit Europese subsidieprogramma's voor landbouw en visserij en die bijdragen aan het realiseren van provinciale doelen voor landbouw en landelijk gebied. Het geld zal met name ingezet worden om projecten te ondersteunen, die gebruik maken van subsidie uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en mogelijk het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Hoofddoelen zijn versterking van de economische concurrentiepositie (innovatie en structuurversterking) en verduurzaming. De doelen zijn uitgewerkt in het Plattelandsontwikkelingsprogramma 3 (POP3) en in het Operationeel programma voor Maritieme Zaken en Visserij. In het convenant POP3 (besluit GS 17 dec 2015) is overeengekomen dat provincies mede eigenaar is van de regeling en daarmee ook een inspanningsverplichting tot cofinanciering heeft en bijdraagt aan de uitvoeringskosten en –risico's.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2026

	Reserve EXIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van wegen, openbaar vervoer, zorg en welzijn, jeugdzorg, duurzame energie, sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2006
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 12 december 2005 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Fietsinfrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Uitvoeren van de Impuls Fietsmaatregelen ten behoeve van het oplossen van knelpunten.
Instellingsbesluit	Najaarsnota 2008 d.d. 17 november 2008, voordracht 854. Zomernota 2011 d.d. 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid

Looptijd	Vanaf: 17 november 2008 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk ‘Beschermen’ vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden. Tekst geactualiseerd conform PMG. Tevens het besluitvormingsniveau aangepast.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2025

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	6 Groen
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De reserve heeft tot doel om projecten te stimuleren die voorzien in herstructurering van verouderde bedrijventerreinen in Noord-Holland. Hierdoor wordt verrommeling tegengegaan en wordt het vestigingsklimaat voor bedrijven verbeterd. Daarnaast wordt de reserve ingezet voor de herstructurering van specifieke winkelstraten/-gebieden.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de bereikbaarheid van en verkeersveiligheid in de provincie te behouden en te vergroten door het uitvoeren van: infrastructurele projecten voor de verbetering van gemeentelijke of provinciale infrastructuur;projecten om verkeersveilig gedrag te stimuleren;projecten om ketenmobiliteit te bevorderen;projecten om bestaande infrastructuur beter te benutten.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	t/m 2019

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	

Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Innovatieprojecten SolaRoad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Innovatie ten behoeve van de verbreding van het SolaRoad. In de loop van het derde kwartaal 2016 zal in een cash flow voor de ontwikkeling van SolaRoad, periode 2015-2019, worden voorzien.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	t/m 2019

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	6 Groen
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten

Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via de bestemmingsreserve kwaliteitsfonds Bloemendalerpolder wordt uitvoering gegeven aan de provinciale verplichtingen in de Samenwerkings- en Uitvoeringsovereenkomst (SUOK) Bloemendalerpolder. Primair doel van de bestemmingsreserve is het realiseren van een extra kwaliteitsimpuls in het plangebied Bloemendalerpolder voor zowel het groen-blauw als de openbare ruimte. Vanuit de reserve zullen investeringen worden gefinancierd die zorgen voor een hoger kwaliteitsniveau van deze onderdelen van de gebiedsontwikkeling. Daarnaast dient de reserve om op termijn conform de afspraak in de SUOK de provinciale vergoeding van de grondinbreng door de gemeente Weesp (max. €440.000) uit te keren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en Kustontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten en kustontwikkeling. Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	3 Water
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	Begroting 2019

Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De instelling van deze reserve stamt van voor 1989. Met de instelling van het Mr. F.J. Kranenburgfonds is indertijd beoogd eigenaren van (provinciale) monumenten in Noord-Holland te ontlasten in de onderhouds- en of restauratiekosten van hun monument. In de loop der tijd zijn als gevolg van aanpassingen in (landelijk en provinciaal) beleid steeds (kleine) aanpassingen in de uitgaven van het fonds geweest. Momenteel worden vanuit het fonds uitvoeringsregelingen op het gebied van onderhoud molens, onderhoud provinciale monumenten, restauratie provinciale monumenten, restauratie rijksmonumenten, herbestemming cultureel erfgoed gefinancierd. Sporadisch worden daarnaast soms projecten op cultureel erfgoedgebied gefinancierd.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Cultuur en Welzijn
Looptijd	Onbepaald

	Reserve OLV Greenport
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Op basis van motie M4-8 (Begroting 2011) is voorzien in een provinciale bijdrage aan de realisatie van de ongestoorde logistieke verbinding (OLV) Greenport-Aalsmeer.

Instellingsbesluit	Zomernota 2012, vastgesteld door PS op 24 september 2012, punt 9 bij voordracht 67. Laatste begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 24 september 2012 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve Organisatieverandering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve

Doel	De provincie is in ontwikkeling, die ontwikkeling wordt beschreven in de ‘Agenda voor de Toekomst’. Die Agenda schetst een regieorganisatie met een kleine, hoogwaardige en flexibele beleidskern. Uitvoerende taken plaatsen we op afstand en zelf blijven we alleen doen waar we bij uitstek goed in zijn. Elke directie concretiseert deze langetermijnvisie op het concern in een eigen houtskoolschets waarin op hoofdlijnen staat wat er inhoudelijk en organisatorisch gaat veranderen. De kosten voortvloeiend uit deze organisatieveranderingen zoals het begeleiden van de transitieprocessen, het bevorderen van de inzetbaarheid van medewerkers en van Vitaal Organiseren worden onder andere uit deze Reserve gedekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2014, vastgesteld door PS op 12 augustus 2014, punt 4 bij voordracht 63
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 12 augustus 2014 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve OV-Knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een goede bijdrage te leveren aan de totale knooppuntontwikkeling. Het gaat veelal om complexe gebiedsontwikkelingen die langdurige trajecten kennen met meerdere (co)financiers. Hiervoor gelden randvoorwaarden en is een toetsingskader met heldere criteria opgesteld. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Stedelijke Vernieuwing
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De regeling Stedelijke Vernieuwing heeft als doel het stimuleren van de stedelijke vernieuwing in steden en dorpen in de provincie door o.a. het beschikbaar stellen van financiële middelen. Het gaat hierbij om het inzetten van provinciale middelen.
Instellingsbesluit	ISV-1 tijdvak 2000 t/m 2004 Verordening Stedelijke Vernieuwing Noord-Holland 2000, vastgesteld door PS op 19 juni 2000, nummer 24 en ISV-2 tijdvak 2005 t/m 2009 Verordening Stedelijke Vernieuwing. ISV-3 tijdvak 2010 t/m 2014 Verordening stedelijke vernieuwing 2011, vastgesteld door PS op 15 november 2010, punt 8 bij voordracht 74.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Vanaf: 19 juni 2000 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Cultuur en Welzijn
Looptijd	t/m 2025

	Reserve TWIN-H
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang specifiek op het terrein van bereikbaarheid, mobiliteit, verduurzaming, groen en sociaal-culturele infrastructuur.
Instellingsbesluit	Provinciale Staten hebben op 10 november 2008 bij voordracht 77 “2e investeringsimpuls TWIN-H: bouwen aan de toekomst van Noord-Holland” ingestemd met de instelling van de bestemmingsreserve Tweede Investeringsimpuls Noord-Holland (TWIN-H).
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 10 november 2008 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve UNA
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het genereren van grootschalige investeringsprojecten met evident maatschappelijk en provinciaal belang.
Instellingsbesluit	Op 19 april 2004 hebben Provinciale Staten op grond van de nieuwe verordening Financieel beheer 2004 (voordracht 25) besloten het UNA-Compartiment los te koppelen van FINH en het onderdeel als bestemmingsreserve UNA deel te laten uitmaken van de algemene reserve.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 19 april 2004 Eindigt op: 31 december 2018

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Milieu
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Vervanging ICT-apparatuur
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Uit de reserve worden de kosten van vervanging van ICT-apparatuur betaald.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2012, vastgesteld door PS op 5 maart 2012, punt 8a bij voordracht 16.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	8 Financiën
Looptijd	Vanaf: 2012 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Water als Economische Drager
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het programma “Water als Economische Drager” heeft als doel de economische kansen van het Noord-Hollandse water optimaal te benutten. Waterrecreatie en watergebonden bedrijvigheid staan daarbij centraal.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken voor de uitvoering van de visie op waterrecreatie.

Instellingsbesluit	Zomernota 2015, Wijzigingsbesluit bij Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	3 Water
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Werkgelegenheid en Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bevorderen van de werkgelegenheid en economie conform amendement 2-2 begroting 2014.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2014, vastgesteld door PS op 10 maart 2014, agendapunt 8 bij voordracht 18.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	Vanaf: 10 maart 2014 Eindigt op: 31 december 2019

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	5 Ruimte
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Zuidas en Zeepoort

Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de bestemmingsreserve is om een bijdrage te kunnen leveren aan het realiseren van de projecten Zuidas Amsterdam en Zeeport IJmuiden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70. Laatste Begrotingswijziging 2011, vastgesteld door PS op 12 december 2011, punt 11 bij voordracht 88.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	2 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2019

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

4.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2018	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	-	10.195.000		-	10.195.000
2. Voorziening Kosten reorganisatie	158.568		42.000	-	116.568
3. Voorziening Pensioenen leden GS	12.313.204	586.000	510.000	-	12.389.204
4. Voorziening Grondwaterheffing	1.601.094	197.000		-	1.798.094
5. Voorziening Bodembeheertaken	9.399.181	2.022.620		-	11.421.801
Voorzieningen	**23.472.047**	**13.000.620**	**552.000**	**-**	**35.920.667**

2019	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	10.195.000			-	10.195.000
2. Voorziening Kosten reorganisatie	116.568		42.000	-	74.568
3. Voorziening Pensioenen leden GS	12.389.204	586.000	510.000	-	12.465.204
4. Voorziening Grondwaterheffing	1.798.094	197.000		-	1.995.094
5. Voorziening Bodembeheertaken	11.421.801	3.028.000		-	14.449.801
Voorzieningen	**35.920.667**	**3.811.000**	**552.000**	**-**	**39.179.667**

2020	Beginsaldo	Storting	Onttreking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	10.195.000		2.695.000	-	7.500.000
2. Voorziening Kosten reorganisatie	74.568		42.000	-	32.568
3. Voorziening Pensioenen leden GS	12.465.204	586.000	510.000	-	12.541.204
4. Voorziening Grondwaterheffing	1.995.094	197.000		-	2.192.094
5. Voorziening Bodembeheertaken	14.449.801	2.821.000		-	17.270.801
Voorzieningen	**39.179.667**	**3.604.000**	**3.247.000**	**-**	**39.536.667**

2021	Beginsaldo	Storting	Onttreking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	7.500.000			-	7.500.000
2. Voorziening Kosten reorganisatie	32.568		32.568	-	0
3. Voorziening Pensioenen leden GS	12.541.204	586.000	510.000	-	12.617.204
4. Voorziening Grondwaterheffing	2.192.094	197.000		-	2.389.094
5. Voorziening Bodembeheertaken	17.270.801			-	17.270.801
Voorzieningen	**39.536.667**	**783.000**	**542.568**	**-**	**39.777.099**

2022	Beginsaldo	Storting	Onttreking	Vrijval	Eindsaldo
1. Voorziening Financiële Risico's	7.500.000			-	7.500.000
2. Voorziening Kosten reorganisatie	0			-	0
3. Voorziening Pensioenen leden GS	12.617.204	586.000	510.000	-	12.693.204
4. Voorziening Grondwaterheffing	2.389.094	197.000		-	2.586.094
5. Voorziening Bodembeheertaken	17.270.801			-	17.270.801
Voorzieningen	**39.777.099**	**783.000**	**510.000**	**-**	**40.050.099**

Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	4 Milieu
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	7 Cultuur en Welzijn
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	3 Water
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	

Programma	8 Financiën
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Besluitvorming	
Bestedingsplan	
Programma	1 Openbaar Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de uitstaande leningen in 2019 inclusief de hiervoor ontvangen rente, de aflossing in 2019 en het nog uitstaande saldo ultimo 2019.

	Oorspronkelijk bedrag geldlening (evt. maximum)	Datum & nummer besluit PS Of GS	% rente	Restantbedrag per 01-01-2019	Te verstrekken leningen in 2019	Totaal van de rente in 2019	Aflossing in 2019	Restandschuld per 31-12-2019	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen									
Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord (1)	400.000	26-2-2013 nr 151300	1,00	400.000	-	280	400.000	-	2019
Gemeente Hilversum(14)	16.101.092			18.680.867	-	-	-	18.680.867	
Gemeente Laren(14)	8.587.053			10.010.815	-	-	-	10.010.815	
Gemeente Gooische Meren(14)	8.511.855			9.876.758	-	-	-	9.876.758	
Leningen aan openbare lichamen	**33.600.000**			**38.968.440**	**-**	**-**	**400.000**	**38.568.440**	
Leningen aan deelnemingen									
Ontwikkelingsbedr.NH Noord N.V. (2)	750.000	begroting 2007		750.000	-	-	750.000	-	2019
Zeehaven IJmuiden N.V. (3)	635.000	2011-33454	4,10	635.000	-	14.000	-	635.000	2021
RON N.V. (4)	11.086.095	PS17 feb 2003;22/27-1	3,50	11.086.095	-	-	-	11.086.095	div.
leningen aan deelnemingen	**12.471.095**			**12.471.095**	**-**	**14.000**	**750.000**	**11.721.095**	
Overige langlopende leningen									
Nationaal Restauratiefonds (5)	5.100.000	21-06-2011;27350	3,87	5.100.000	-	-	-	5.100.000	2040
Stichting Streekrekening Texel (6)	1.500.000	21-06-2011;27350	2,80	1.500.000	-	-	-	1.500.000	2042
Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) (7)	1.380.000	13-03-2012;6149	1	240.000	612.000	-	612.000	240.000	2020
Vila Nieuwland (10)	122.502	226465/561131	2,6	122.502	-	3.185	-	122.502	2025
Collectief Agrarisch Natuurbeheer (11)	850.000	GS 2015; 184	0,52	210.000	-	1.092	-	210.000	2022
Gemeente Velsen (12)	3.000.000	PS 5-7-2010 2010/43	0,97	312.825	-	-	-	312.825	2032
overige langlopende leningen	**11.952.502**			**7.485.327**	**612.000**	**4.277**	**612.000**	**7.485.327**	
Totaal	**58.023.597**			**58.924.862**	**612.000**	**18.277**	**1.762.000**	**57.774.862**	

(1) Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bij besluit van 26 februari 2013, nr. 151300 hebben besloten aan Geldnemer een rentedragende lening te verstrekken t.b.v. de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord. Deze lening is in 2016 afgelost. Op 5 januari 2016 is een nieuwe lening van € 400.000 euro verstrekt bij wijze van voorfinanciering van de overdracht van de VTH-plustaken (en 35,5 FTE) van PNH naar de RUD NHN. Het gaat om kosten die de RUD vooraf moet maken om het overdrachtsproces te kunnen realiseren en aanpassing in de RUD-organisatie te kunnen doen.t.b.v. de inrichtingsfase van de RUD Noord-Holland Noord.

(2) Betreft een door GS verstrekte lening tot maximaal € 750.000,- met een looptijd van 10 jaar voor het oprichten van het Participatiefonds van het Ontwikkelingsbedrijf NHN dat zich richt op jonge innovatieve bedrijven en er op gericht is de economie en de werkgelegenheid in de Kop van Noord-Holland te versterken. Provinciale Staten hebben bij de vaststelling van de begroting 2007 het max. bedrag beschikbaar gesteld.

(3) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt, welke dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningovereenkomst heeft een looptijd van 10 jaar.

(4) Betreft een door PS verstrekt kredietfaciliteit tot maximaal € 13.606.700,- voor de financiering van projecten die de RON (Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V.) initiëert c.q. in participeert. Bij besluit van PS van 13-2-2003; nr.22 is een leenfaciliteit van € 6,8 mln. beschikbaar gesteld. Bij besluit van 27-11-2006; nr.111 is de faciliteit verhoogd met € 6.806.700,-. De gemeente Amsterdam heeft dezelfde faciliteit beschikbaar gesteld. Bij besluit nummer 64 is op 11 juli 2011 ingestemd met het Convenant Doorstart RON en alle daarbij behorende documentatie. Uitvloeisel van het Convenant doorstart RON is dat de aan de RON verstrekte kredieten in 2012 over zijn gegaan naar de Provincie en de gemeente Amsterdam gezamenlijk en omgezet zijn in een achtergestelde renteloze lening. In 2013 heeft de gemeente Amsterdam haar aandeel in de RON plus voornoemde lening ingebracht in Havenbedrijf Amsterdam N.V. bij de verzelfstandiging van haar havenbedrijf. In november 2016 is het gedeelte

van voornoemde gezamenlijke lening van het Havenbedrijf Amsterdam N.V. afgelost door de RON onder de voorwaarde dat het Havenbedrijf Amsterdam N.V. de gelden zal aanwenden voor de aanleg van een kade op Hoogtij. Er zal in 2018 gestart worden met de aanleg van de kade. Het gevolg van de aflossing is dat er een nieuwe achtergestelde leningsovereenkomst is gesloten tussen de provincie Noord-Holland en de RON en dat de provincie een tweede recht van hypotheek heeft verkregen op de Hoogtij gronden. De hoogte van de lening ultimo 2017 bedraagt € 11.086.095.

(5) Het gaat om een renteloze lening van in totaal € 5.100.000,- aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF), waarvan de betaling in 4 termijnen plaats heeft gevonden. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen.

(6) Aan de Stichting Streekrekening Texel is is een renteloze lening met een looptijd van 30 jaar verstrekt ten behoeve van het beheer van de Hoge Berg te Texel.

(7) De provincie Noord-Holland ondersteunt initiatieven voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO). Er worden renteloze leningen in de planontwikkelingsfase verstrekt voor de kosten voor het opstellen van een Programma van Eisen, een Voorlopig en Definitief Ontwerp en een bestek van de te realiseren woningen. Door aflossing van dit uitgeleende geld vloeit dit terug in het provinciale fonds en is dan opnieuw beschikbaar voor andere CPO projecten (een zogenaamd Revolverend Fonds). Een specificatie van de uitstaande leningen is op de sector Financiën aanwezig.

(10) Betreft een lening t.b.v. een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(11) Betreft een subsidie in de vorm van een lening waarmee de recent opgerichte gecertificeerde agrarische collectieven in staat kunnen worden gesteld een bijdrage te verlenen aan agrarisch natuur-, landschaps- en waterbeheer in Noord-Holland. Deze lening zal in 2022 worden afgelost.

(12) Betreft de voorfinanciering in de vorm van een lening door de provincie Noord-Holland van maximaal 3 miljoen Euro aan de gemeente Velsen inzake hun bijdrage voor het project HOV Velsen. Vanaf het eerste jaar na afronding van het project zal het resterende bedrag in de resterende looptijd rentedragend en annuïtair worden afgelost.

(13) Betreft een investering in het hoofdsomgarantie product BNG Fido Optimaalselect Meewind, zijnde een participatiefonds voor duurzame energieprojecten. GS hebben besloten tot deze duurzame belegging bij besluit van 9 december 2008; nr.59991. De looptijd bedraagt 25 jaar en de uitkering incl. rendement zal uiterlijk op 31-3-2034 plaatsvinden. GS hebben op 22 november 2016 besloten tot afkoop van deze investering.

(14) Betreft verkoop Crailo aan de gemeenten Hilversum, Gooische Meren en Laren voor een bedrag van €33,2 miljoen.

Hierbij heeft de provincie NH een uitgestelde betaling verleent aan de gemeenten voor een bedrag van € 33,2 miljoen tot uiterlijk 31-12-2029, waarbij de gemeenten vrij zijn om (delen) eerder te betalen.

Aan de gemeenten wordt een rentevergoeding in rekening gebracht van 0% over de eerste 6 jaar (2018-2023) en 0,4% per jaar over de tweede 6 jaar (2024-2029).

4.4.2 Investeringskredieten

4.4.2.1 Overzicht van het verloop van de investeringskredieten

Omschrijving van de investeringsuitgaven	Besluit van provinciale staten resp. begrotingswijziging	Totaal krediet	Te besteden vanaf 2018	Vermoedelijke uitgaven 2018	Vermoedelijke uitgaven 2019	Af te voeren krediet	Nog te besteden in volgende jaren
2. MATERIELE VASTE ACTIVA							
a. Investeringen met een economisch nut:							
Gronden en terreinen							
Gronden en terreinen							
Krediet v. strategische grondaankopen	10-12-2001; 66	27.200.000					
idem	25-06-2007;50	32.800.000					
idem	NJN 2008	35.000.000	13.202.154	-	-	-	13.202.154
idem, verlaging krediet	18-11-2013;64	-13.000.000					
Strategisch grondbeleid(oud)	begroting 2007	15.000.000					
Verlaging krediet	Jaarrekening 2016	-17.000.000					
Verlaging krediet	Jaarrekening 2017	-40.000.000					
subtotaal		**40.000.000**	**13.202.154**	-	-		**13.202.154**
Beheergrondbank Laag Holland	14-2-2011;15	5.000.000	3.658.949	-	-	-	3.658.949
verkoop van grond							
subtotaal		**5.000.000**	**3.658.949**	-	**0**	**0**	**3.658.949**
b. Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut:							
Grond-/weg-/waterbouwkundige werken:							
Provinciale wegen en vaarwegen	diverse	1.340.429.914	505.009.468	70.583.000	112.795.000	-	143.513.824
bijdragen van derden	diverse	-788.924.881	-252.584.643	-23.179.000	-51.288.000	-	
subtotaal		**551.505.033**	**252.424.824**	**47.404.000**	**61.507.000**	-	**143.513.824**
Vervangingsinvesteringen wegen (2012)	7-11-2011;79	37.340.000	563.314	383.173	239.385	-	-59.244
Vervangingsinvesteringen wegen (2013)	19-11-2012;89	14.360.000	3.605.715	146.352	45.741	-	3.413.622
verlaging 2013	10-07-2017;39	(150.000)					
Vervangingsinvesteringen wegen (2014)	23-09-2013;53	9.900.000	526.734	465.480		-	61.254
ophoging 2014	10-07-2017;39	650.000					
Vervangingsinvesteringen wegen (2015)	26-08-2014;75	9.180.000	4.611.768	256.690	3.800.000	-	555.078
Vervangingsinvesteringen wegen (2016)	9-11-2015;84	9.291.005	7.932.019	5.890.699	1.779.354	-	261.966
ophoging 2016	6-11-2017;60	200.000					
Vervangingsinvesteringen wegen (2017)	14-11-2016;74	5.800.000	6.200.000	1.700.000	800.000	-	3.700.000
ophoging 2017	10-07-2017;39	400.000					
Vervangingsinvesteringen wegen (2018)	6-11-2017;60	18.260.000	17.890.530	2.464.896	7.900.374		7.525.260
Vervangingsinvesteringen wegen (2019)	ntb	19.570.000	19.570.000	824.100	8.728.735		10.017.165
subtotaal		**124.801.005**	**60.900.079**	**12.131.390**	**23.293.589**	-	**25.475.100**
Kredieten 2014: kunstwerken		27.625.000	19.195.073	9.546.803	5.584.547	-	4.063.723
Kredieten 2015: kunstwerken		4.400.000	3.765.768	265.173	383.042	0	3.117.553
Kredieten 2016: kunstwerken		19.200.000	18.570.285	3.722.303	11.000.457	0	3.847.525
kredieten 2017: kunstwerken		17.300.000	17.004.653	1.101.967	3.943.071	0	11.959.615
kredieten 2018: kunstwerken		0	0	100.000	200.000	0	(300.000)
kredieten 2019: kunstwerken		9.200.000	9.200.000	0	200.000	0	9.000.000
subtotaal		**77.725.000**	**67.735.779**	**14.736.246**	**21.311.117**	**0**	**31.688.416**
kredieten 2015: oevers		19.700.000	15.274.643	10.247.437	964.677		4.062.529
kredieten 2016: oevers		14.250.000	13.922.847	374.932	3.626.135		9.921.780
kredieten 2017: oevers		12.940.000	12.838.034	1.028.311	1.055.912		10.753.811
kredieten 2018: oevers		4.840.000	4.840.000	200.000	400.000		4.240.000
kredieten 2019: oevers	voorbereidingskrediet				900.000		-900.000
							-
kredieten 2017: kunstwerken		11.600.000	11.418.581	619.262	826.244		9.973.075
subtotaal		**63.330.000**	**58.294.105**	**12.469.942**	**7.772.968**	**0**	**38.051.195**
PMO- projecten:							
Investeringen in steunpunten B&U	6-11-2017;60	6.235.000	3.712.693	3.612.693	100.000	-	0
Investeringen in steunpunten B&U	Kaderbrief 2019	3.820.000	3.820.000	0	2.170.000		1.650.000
24-uurs brugbediening	6-11-2017;60	9.000.000	7.804.786	2.837.897	2.441.739	-	2.525.150
VIK	6-11-2017;60	10.682.509	5.575.614	4.523.011	1.043.291		9.312
Machinerichtlijn	6-11-2017;60	11.800.000	11.681.898	1.600.000	1.300.000		8.781.898
Zelfbediening Roskamsluis	6-11-2017;60	427.000	427.000		200.000		227.000
DVM intelligente verkeerslichten	Kaderbrief 2019	4.515.000	4.515.000	-	825.000		3.690.000
subtotaal		**46.479.509**	**33.021.991**	**12.573.601**	**8.080.030**	**0**	**13.193.360**
Groenprojecten:							
Binnendoorvaartverb.Naardertrekvaart	Zomernota 2017	9.757.156,00	9.420.193,90	455.856,04	4.433.789,20	-	8.964.337,86
Natuurbrug Zeepoort	Zomernota 2017	3.696.169,00	703.006,17				703.006,17
Verkoop van grond							-
Verbinden en ontsnipperen faunapassages	Zomernota 2017	321.000,00	133.000,00		-	-	133.000,00
subtotaal		**13.774.325,00**	**10.256.200,07**	**455.856,04**	**4.433.789,20**	-	**9.800.344,03**
OV projecten:							
diversen		144.269.000,00	105.719.000,00	27.867.000,00	30.300.000,00		77.852.000,00
subtotaal		**144.269.000**	**105.719.000**	**27.867.000**	**30.300.000**	**0**	**77.852.000**
Projecten ten laste van de reserve kapitaallasten Wegen							
diversen		464.644.000	123.192.000	71.165.000	16.830.000		52.027.000
subtotaal		**464.644.000**	**123.192.000**	**71.165.000**	**16.830.000**	**0**	**52.027.000**
3. FINANCIELE VASTE ACTIVA							
a. kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen:							
Life Science Fonds Amsterdam	16-03-2009;14	2.000.000	8.395	8.395		-	0
Participatiefonds deelnemingen Duurz. Energie	1e wijz.2010	85.000.000	79.950.000	23.000.000		-	56.950.000
Innovatiefonds Noord-Holland	ntb	1.613.000	1.613.000	806.500	-		806.500
subtotaal		**88.613.000**	**81.571.395**	**23.814.895**	**0**	**0**	**57.756.500**
Totaal		**1.620.140.872**	**812.233.977**	**222.617.930**	**173.528.493**	**0**	**468.063.843**

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO wegen en vaarwegen

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO Wegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN WEGEN

Kredieten 2011 t/m 2013:

Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	65.300.000,00
Totaal prognose 2011 t/m 2013	63.545.933,75
Ruimte krediet 2011 t/m 2013	**1.754.066,25**

Kredieten 2012:

omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N502b-01 GO 9,20-11,24 incl. N503	nvt*	2.951.343	-	-	-	-	-		
N232b-01 GO km 23,33 - 25,4, en km 29,4 - 33,15	nvt*	5.232.611	-	-	-	-	-		
N244b-01 GO km 12,3 - 20,3	nvt*	4.665.633	-	-	-	-	-		
N248b-01 GO km 3,55-18,70	nvt*	5.997.180	-	-	-	-	-		
N249a-01 GO km 0,00-12,6	nvt*	5.080.261	-	-	-	-	-		
N517a-01 GO km 0,05-1,83	nvt*	703.818	-	-	-	-	-		
N207a/b-02 vervangen duikers bijdrage PMI	nvt*	2.203.881	9.415						
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan	nvt*	4.160.000	-	-	-	-	-		
N240a-01 GO km 7,0-10,0	nvt*	-	-	-	-	-	-		
N241b-02 vervanging kunstwerk bijdrage aan PMI	nvt*	200.000	-	-	-	-	-		
N245b-01 GO km 29,3-35,9	nvt*	790.299	-		-	-	-		
N417a-01 GO km 8,9-10,8	nvt*	449.115	-	239.385	511.500	-	-		
N509a-01 GO km 2,0-7,3	nvt*	2.447.377	-	-	-	-	-		
N235a-01 GO km 0,03-8,1 incl busbaan fase 2	nvt*	- 1.845.815	373.758	-	-	-	-		
Totaal kredieten 2012	***37.340.000***	***zie kredieten 2013****	***36.727.333***	***383.173***	***239.385***	***511.500***	-	-	-

Kredieten 2013:

omschrijving	krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N520a-01 GO km 0,05-5,17	nvt*	1.915.038	-	-	-	-	-		
N511a-01 GO km 0,05 - 2,50	nvt*	1.039.793	-	-	-	-	-		
N201b-02 GO km 35,9-40,43	nvt*	888.722	-	-	-	-	-		
N232c-01 overdracht aan Amstelveen	nvt*	650.105	-	-	-	-	-		
N236a-01 vervanging verhardingen	nvt*	2.058.537	108.299	45.741	-	-	-		
N241a-01 bijdrage PMI	nvt*	0	-	-	-	-	-		
N248a-01 bijdrage PMI	nvt*	1.869.926	38.053	-	-	-	-		
N512a-01	nvt*	1.220.979	-	-	-	-	-		
N521a-01 GO km 0,00-2,43	nvt*	1.261.182	-	-	-	-	-		
Totaal kredieten 2013	***14.210.000***	***10.904.282***	***146.352***	***45.741***	***0***	***0***	***0***	***0***	

Kredieten 2014:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N206a-01 GO km 36,09-37,00	850.000	767.316	-	-	-	-	-		
N239b-01 GO	1.650.000	1.303.428	346.572						
N244c-02 Bijdrage aan PMI	6.000.000	6.000.000	-	-	-	-	-		-
N516a-02 vervangen KW 25b16	2.050.000	1.952.522	118.908	-	-	-	-		
Totaal kredieten 2014	***10.550.000***	***10.023.266***	***465.480***	-	-	-	-	-	

Kredieten 2015:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N200a-02 vervangen verharding Zeeweg	3.000.000	2.989.883	-	-	-	-	-		
N203c-04 vervangen km 54,8-60,48	1.500.000	1.458.999	-	-	-	-	-		
N302a-03 vervanging wegconstructie km 39,3 - 48,73	4.680.000	119.351	256.690	3.800.000	497.000	-	-		krediet opgehoogd PMO 2019-202
Totaal kredieten 2015	***9.180.000***	***4.568.233***	***256.690***	***3.800.000***	***497.000***	-	-	-	

Kredieten 2016:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N205b-03	670.000	- 431.463	16.212	-	-	-	-		
N242Ld-01	350.000	- 210.828	45.643	-	-	-	-		
N243a-03	700.000	- -	700.000	-	-	-	-		
N302a-01	1.071.005	- -	1.070.000	-	-	-	-		
N506a-02	2.000.000	- -	2.000.000	-	-	-	-		
N507a-02	2.000.000	- -	2.000.000	-	-	-	-		
N236a-02	2.700.000	917.370	58.844	1.779.354	63.593	-	-		
Totaal kredieten 2016	***9.491.005***	- ***1.559.661***	***5.890.699***	***1.779.354***	***63.593***	-	-	-	

Kredieten 2017:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N240b-01	5.200.000		800.000	800.000	3.600.000	-	-		
N520b-02	1.000.000		900.000	-	-	-	-		
Totaal kredieten 2017	***6.200.000***	-	***1.700.000***	***800.000***	***3.600.000***	-	-	-	

Kredieten 2018:

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N231b-01	4.714.000	347.370	1.500.000	2.787.276	80.000	-	-		PS 29-5-2018
N243a-04	8.700.000	-	285.771	3.563.833	4.666.862	84.967	-		
N247a-06	1.450.000	-	39.883	46.131	232.633	322.988	311.312		
N240c-01	750.000	-	200.000	250.000	-	-	-		krediet verlaagd PMO 2019-2026
N247b-02	3.600.000	22.100	439.242	1.253.134	2.297.516	534.774	-		
Totaal kredieten 2018	***19.214.000***		***2.464.896***	***7.900.374***	***7.277.011***	***942.729***	***311.312***		

Kredieten 2019:	***Krediet PMO***	***besteed tot 1 jan. 2018***	***Prognose 2018***	***Prognose 2019***	***Prognose 2020***	***Prognose 2021***	***Prognose 2022***	***Prognose 2022 ev***	***Bijzonderheden***
N506a-03	3.700.000	-	273.807	3.145.882	292.118	-	-		
N197a-01	-		-	510.000					krediet niet aangevraagd bij PMO 2
N201c-03	1.430.000			1.430.000					
N239a-03	2.090.000			2.090.000					
N241b-03	10.850.000		500.000	1.500.000	2.750.000	3.160.000	2.500.000	440.000	
N247a-03	1.500.000		50.293	58.173	293.357	407.297	392.574		
Totaal kredieten 2019	***19.570.000***	-	***824.100***	***8.734.055***	***3.335.475***	***3.567.297***	***2.892.574***		
	125.755.005	***63.782.775***	***12.131.390***	***23.298.909***	***15.284.579***	***4.510.026***	***3.203.886***	-	

** In de jaren tot 2014 werd een totaalkrediet aangevraagd dat verder niet werd opgedeeld naar onderliggende projecten.*
Vanaf 2014 worden kredieten per project aangevraagd waardoor tevens de besteding per project inzichtelijk wordt.

Kredieten 2014: kunstwerken

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N203 Brug Krommenie A-01 vervangen 19D03	zie B-01								
N203 Brug Krommenie B-01 vervangen 19D04	€ 17.525.000	€ 7.572.317	€ 952.475	€ 5.140.213	€ 2.254.063	-	-		PS 29-5-2018
K20/10/09 Leeghwaterbrug A-02 vervanging	€ 10.100.000	€ 857.610	€ 8.548.784	€ 198.547	-	-	-		
Totaal kredieten 2014	***27.625.000***	***8.429.927***	***9.501.259***	***5.338.760***	***2.254.063***	-	-	-	

Kredieten 2015: kunstwerken

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
K19w Cruquiusbrug A verv best. En aanbru	€ 4.400.000	€ 623.232	€ 265.173	€ 383.042	€ 2.872.818	€ 2.770.895	-		
Totaal kredieten 2015	***4.400.000***	***623.232***	***265.173***	***383.042***	***2.872.818***	***2.770.895***	-	-	

Kredieten 2016: kunstwerken

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
K09 Beatrixbrug 19D19	€ 12.700.000	€ 104.602	€ 1.668.599	€ 7.678.293	€ 3.248.131	-	-		PS 7-11-2017
K17 Brug Ouderkerk	€ 6.500.000	€ 525.113	€ 2.053.704	€ 3.322.164	€ 379.733	-	-		
Totaal kredieten 2016	***19.200.000***	- ***629.715***	***3.722.303***	***11.000.457***	***3.627.864***	-	-	-	

kredieten 2017: kunstwerken

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
K20m Kogerpolderbrug-03	€ 5.700.000	€ 295.347	€ 701.967	€ 3.443.071	€ 1.259.615	-	-		PS 7-11-2017
K20N Stolperbasculebrug	€ 11.600.000	-	€ 400.000	€ 500.000	€ 6.700.000	3.950.000			krediet opgehoogd PMO 2019-202
Totaal kredieten 2017	***17.300.000***	***295.347***	***1.101.967***	***3.943.071***	***7.959.615***	***3.950.000***	-	-	

kredieten 2018 kunstwerken

omschrijving	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N248b Waardbrug 14G11	€ 0	-	100.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 7.033.000	€ 0	voorbereidingskrediet PMI
Totaal kredieten 2018	**€ 0**	**€ 0**	**€ 100.000**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 7.033.000**	**€ 0**	

kredieten 2019 kunstwerken	Krediet PMO	besteed tot 1 jan. 2018	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2022 ev	Bijzonderheden
N248b Schagerbrug A 14G14	€ 4.600.000		-	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 300.000	€ 5.153.000	voorbereidingskrediet PMI
K1 Zijperbrug 14D30	€ 4.600.000	-	-	€ 100.000	€ 100.000	€ 200.000	€ 400.000	€ 4.590.000	voorbereidingskrediet PMI
Totaal kredieten 2019	**€ 9.200.000**	**€ 0**	**€ 0**	**€ 200.000**	**€ 200.000**	**€ 300.000**	**€ 700.000**	**€ 9.743.000**	
			2.053.704	**3.322.164**	**379.733**	-	-		
Totaal kredieten kunstwerken	**77.725.000**	**9.978.221**	**14.690.702**	**21.065.330**	**17.114.360**	**7.220.895**	**7.733.000**	**9.743.000**	
Totaal krediet wegen	**203.480.005**	**73.760.996**	**26.822.092**	**44.364.239**	**32.398.939**	**11.730.921**	**10.936.886**	**9.743.000**	

4.4.2.2 Specificatie kredieten PMO Vaarwegen

VERVANGINGSINVESTERINGEN VAARWEGEN

Kredieten 2011 t/m 2013 oevers		**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
Totaal beschikbaar 2011 t/m 2013	€ 25.500.000	27.491.396	-	-	-	-	-		krediet verlaagd PMO 2019-2026
Ruimte krediet 2011 t/m 2013 oevers	**25.500.000**	**27.491.396**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	
Kredieten 2015: oevers									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K20N<-01 NHK vervanging oevers Noord km 65,45-68,0	€ 3.500.000	€ 2.193.141	€ 400.982	-	-	-	-		krediet verlaagd PMO 2019-2026
K4/5/6-c vervanging vww 19	€ 4.500.000	€ 170.646	€ 3.356.582	517.892	-	-	-		
K2/K3 vervangingen vww 15	€ 11.700.000	€ 2.061.570	€ 6.482.937	-	-	-	-		
Totaal kredieten 2015 oevers	***19.700.000***	***4.425.357***	***10.240.501***	***517.892***	**-**	**-**	**-**	**-**	
Kredieten 2016: oevers									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K4/5/6c vaarwegvak 20	€ 14.250.000	€ 327.153	€ 374.932	€ 3.626.135	€ 9.574.460	€ 51.126	-		
Totaal kredieten 2016 oevers	***14.250.000***	***327.153***	***374.932***	***3.626.135***	***9.574.460***	***51.126***	**-**	**-**	
kredieten 2017									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K4/5/6a vaarwegvak 18	€ 7.300.000	€ 61.597	€ 310.328	€ 311.956	€ 5.532.532	€ 260.720	-		
K7/8 vaarwegvak 21	€ 4.800.000	€ 40.369	€ 297.983	€ 323.956	€ 3.106.699	€ 60.720	-		krediet verlaagd PMO 2019-2026
K20/10/09a-01 vaarwegvak 6	€ 840.000	-	€ 420.000	€ 420.000	-	-	-		
Totaal kredieten 2017	***12.940.000***	***101.966***	***1.028.311***	***1.055.912***	***8.639.231***	***321.440***	**-**	**-**	
kredieten 2018 oevers									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K20a-01 vaarwegvak 5	€ 2.040.000	-	€ 100.000	€ 200.000	€ 920.000	€ 820.000	-		
K20/10/09b-01 vaarwegvak 7	€ 2.800.000	-	€ 100.000	€ 200.000	€ 1.200.000	€ 1.300.000			
Totaal kredieten 2018	***4.840.000***	**-**	***200.000***	***400.000***	***2.120.000***	***2.120.000***	**-**	**-**	**-**
kredieten 2019 oevers									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K9-01 vaarwegvak 8	€ 0	-	-	€ 100.000	€ 100.000	€ 640.000			voorbereidingskrediet PMI
K20ma-01 vaarwegvak 10	€ 0	-	-	€ 200.000	€ 200.000	€ 2.200.000			voorbereidingskrediet PMI
K20Na-01 vaarwegvak 4	€ 0	-	-	€ 200.000	€ 200.000	€ 1.100.000			voorbereidingskrediet PMI
K20Zb-01 vaarwegvak 11	€ 0	-	-	€ 400.000	€ 400.000	€ 3.100.000	€ 3.100.000		voorbereidingskrediet PMI
	-	-	-	***900.000***	***900.000***	***7.040.000***	***3.100.000***	-	-
Totaal kredieten oevers	**77.230.000**	**32.345.872**	**11.843.744**	**6.499.939**	**21.233.691**	**9.532.566**	**3.100.000**	**-**	**-**
kredieten 2017: kunstwerken									
omschrijving	**Krediet PMO**	**besteed tot 1 jan. 2018**	**Prognose 2018**	**Prognose 2019**	**Prognose 2020**	**Prognose 2021**	**Prognose 2022**	**Prognose 2022 ev**	**Bijzonderheden**
K20N KVVS Kolkwand	€ 11.600.000	€ 181.419	€ 619.262	€ 826.244	€ 5.292.058	4.686.048	-		krediet opgehoogd PMO 2019-2026
Totaal kredieten 2017	***11.600.000***	***181.419***	***619.262***	***826.244***	***5.292.058***	***4.686.048***	**-**	**-**	
Totaal kredieten kunstwerken	**11.600.000**	**181.419**	**619.262**	**826.244**	**5.292.058**	**4.686.048**	**-**	**-**	
Totaal kredieten Vaarwegen	**88.830.000**	**32.527.291**	**12.463.006**	**7.326.183**	**26.525.749**	**14.218.614**	**3.100.000**	**-**	

4.4.2.3 Specificatie van het verloop van investeringskredieten betreffende land- en vaarwegen in 2015

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	**t/m 2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**totaal**
Totale netto investeringen studiefase t.l.v. kapitaallasten PMI	**0,003**	**0**	**0**	**8,5**	**7,38**	**19,67**	**39,05**	**42,63**	**25**	**142,23**

Bedragen x € 1 mln

	Projecten in de PLANFASE	**t/m 2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**totaal**
Bereikbaarheid											
K20-06	Verlengen Koopvaardersschutsluis		0,00	0,00	0,00	1,00	2,00	2,00	0,00	0,00	0,00	5,00
	netto investeringen planfase bereikbaarheid		**0,00**	**0,00**	**0,00**	**1,00**	**2,00**	**2,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**5,00**
Verkeersveiligheid											
N525-05	Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg		0,00	0,05	0,40	0,14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,59
	netto investeringen planfase verkeersveiligheid		**0,00**	**0,05**	**0,40**	**0,14**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,59**
Trajectbenadering											
N239-08	Trajectbenadering N239a, ged. N242-A7		0,22	0,49	2,85	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,98
N241-13	Trajectbenadering N241b, ged. N242-A7		1,60	1,80	1,00	2,20	3,40	7,50	1,40	0,00	0,00	18,90
N243-06	Trajectbenadering N243a (GGA Alkmaar)		0,00	0,00	0,00	0,00	0,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,70
N247-17	Trajectbenadering N247b, ged. N244-A7		0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60
N506-02	Trajectbenadering N506a		0,00	0,09	1,05	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,27
	netto investeringen planfase trajectbenadering		**1,82**	**2,38**	**5,50**	**2,75**	**4,10**	**7,50**	**1,40**	**0,00**	**0,00**	**25,45**
Leefbaarheid											
Totale netto investeringen planfase t.l.v. kapitaallasten PMI			**1,82**	**2,43**	**5,9**	**3,89**	**6,1**	**9,5**	**1,4**	**0**	**0**	**31,05**

Bedragen x € 1 mln

projectnr.	Projecten in de REALISATIEFASE	t/m 2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	totaal
Bereikbaarheid											
alg-29a	Nieuw bouw Wilhelminasluis	4,99	0,00	1,11	3,14	0,00	0,00				9,23
alg-29b	Vervangen Zaanbrug	3,93	0,52	6,54	0,57	0,00	0,00				11,56
alg-40	Uitvoering beleidskader verkeersmanagement Noord-Holland	0,19	1,80	0,50	0,30	0,00	0,00				2,79
alg-44	Blauw e Golf vervolg	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00				0,00
HOV-05	HOV Fokkerw eg-Schiphol Rijk	0,00	10,40	8,30	0,00	0,00	0,00				18,70
HOV-07	HOV Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid (HOVASZ)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,99	0,00				1,00
K20-05	Verminderen kw etsbaarheid vlotbruggen Noordhollands Kanaal	0,18	0,76	1,42	0,00	0,00	0,00				2,36
N208-05	Aanleg fietsverbinding langs de N208	0,38	0,16	0,51	0,38	0,00	0,00				1,43
N242-19	Aanpassingen N242, ged. N504-Leijerdijk, incl. par.w eg	0,78	1,15	0,00	0,00	0,00	0,00				1,93
N247-16	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247	2,23	1,69	1,95	4,83	8,64	5,84				25,17
N247-21	Praktijkproef fietspad Broek in Waterland/Monnickendam	0,35	-0,15	0,00	0,00	0,00	0,00				0,20
N517-01	Verlengen busbaan N517 en aanleg linksafstrook	0,60	0,36	0,73	0,33	0,00	0,00				2,01
N520-03	Reconstructie kruispunt N520-Bennebroekerw eg	0,00	0,27	0,00	0,00	0,00	0,00				0,27
N522-05	Vervanging/opw aardering brug Ouderkerk	2,11	7,68	7,04	1,89	0,00	0,00				18,72
	bruto investeringen realisatiefase bereikbaarheid	**15,75**	**24,63**	**28,10**	**11,43**	**9,63**	**5,84**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**95,37**
Verkeersveiligheid											
N023-03	Westfrisiaw eg: Bermverharding deel N506 en N302		0,58								0,58
N236-07	Reconstructie N236, deel 4	8,42	4,02	1,00							13,45
N236-11	Reconstructie N236, deel 6	0,12	0,01	1,00	0,37						1,50
N241-01	Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	13,75	8,83	2,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25,00
N417-02	Herinrichting N417	1,48	0,08	0,62	1,53						3,70
	bruto investeringen realisatiefase verkeersveiligheid	**23,77**	**13,52**	**5,04**	**1,90**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**44,23**
Trajectbenadering											
N201-29a	Trajectbenadering N201a, Cruquiusbrug A	0,07	0,45	2,00	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4,77
N231-16	Trajectbenadering N231b, ged. N201-N232	0,15	1,07	0,34	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,59
N236-08	Trajectbenadering Franse Kampw eg (N236) en N524	0,24	0,00	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,55
N244-07	Trajectbenadering N244a, deel A: N244, ged. N242-N246 en N246, ged. N244-A8	2,22	0,72	4,43	0,339	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,71
N244-08	Trajectbenadering N244a, deel B: Kogerpolderbrug	0,20	1,50	7,33	3,551	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12,58
N244-09	Trajectbenadering N244a, deel C: Beatrixbrug	0,24	0,99	4,64	2,129	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,00
N502-03	Trajectbenadering N502c, Callantsoog-Callantsogervaart	0,00	0,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,35
N504-09	Trajectbenadering N245a: deel N504, ged. N245-N242	0,37	0,56	2,42	0,26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3,60
N509-05	Trajectbenadering N509a	0,00	0,10	0,50	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60
N526-01	Trajectbenadering N526a	0,12	0,15	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,37
	bruto investeringen realisatiefase trajectbenadering	**3,60**	**5,88**	**22,07**	**8,56**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**40,12**
Leefbaarheid											
Totale netto investeringen t.l.v. kapitaallasten PMI		***43,12***	***44,03***	***55,21***	***21,89***	***9,63***	***5,84***	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***179,713***

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Oorspronkelijk bedrag	Doel van de geldlening	Door wie de geldlening is aangegaan	Rente-%	Restantbedrag van de lening aan het begin van het dienstjaar 2019 Totaal	Totaal-bedrag gewone en buiten-gewone aflossing	Restantbedrag van de lening aan het einde van het dienstjaar 2019 Totaal	Laatste aflossings-jaar
1.530.000	1ste fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	St.Geestelijke Gezondheidszorg NH-Noord	4,40	170.000	85.000	85.000	2020
1.531.508	Nieuwbouw en renovatie psych.centrum	idem	5,65	170.168	85.084	85.084	2020
2.467.430	2e fase nieuwbouw en renovatie psych. centrum	idem	4,95	340.335	85.084	255.251	2022
3.403.352	Idem	idem	5,72	567.225	113.445	453.780	2023
2.382.346	Idem	idem	6,25	476.470	79.411	397.059	2024
10.096.610	2e fase zwakzinnigeninrichting Kadijkerkoog	Prinsenstichting	4,27	252.414	252.414	0	2019
	3e fase zwakzinnigeninrichting	idem		256.386	128.193	128.193	2020

3.333.016	Kadijkerkoog		2,25				
3.374.310	Bouw verpleeghuis Heemswijk	Viva ! Zorggroep	5,02	349.052	116.356	232.696	2021
3.403.352	Idem	idem	5,60	453.780	113.445	340.335	2022
31.521.924				3.035.831	1.058.432	1.977.399	

Staat van andere garantieverplichtingen ultimo 2019

Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Looptijd	Provinciaal aandeel in procenten	Provinciaal aandeel in euro's	
Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	2022	6,20	1.705.000	(1
BNG Bank	financiering van het project Hoogtij van de RON N.V.		50 (max)	26.000.000	(2
	(oorspronkelijk 70 mln. in 2018 verlaagd nr.52 mln.)				
BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark BV		max.	20.000.000	(3
	(besluit GS 7-06-2016, nr.747558/817011)				
Totaal				47.705.000	

1) Betreft garantstelling van het aandeel in de rente en aflossing van zgn. convenantsleningen aangegaan door het Nationaal Groenfonds.

2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie door het Havenbedrijf Amsterdam NV. van 33,3%.

3) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de Gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude,

20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV).

5 Taakveldenraming

Taakvelden per programma

1 Openbaar bestuur

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	3.000	0	0	0	0
Onttrekking reserves	-2.681	-1.181	-183	-183	0	0
Saldo	-2.681	1.819	-183	-183	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1 Provinciale Staten						
Lasten	5.550	6.050	4.755	4.616	4.616	4.656
Baten	-34	0	0	0	0	0
Saldo	5.516	6.050	4.755	4.616	4.616	4.656

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.2 Gedeputeerde Staten						
Lasten	4.976	5.585	5.010	4.610	4.610	4.610
Baten	-6	0	0	0	0	0
Saldo	4.970	5.585	5.010	4.610	4.610	4.610

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.3 Kabinetszaken						
Lasten	1.530	2.322	2.545	2.545	2.545	2.545
Baten	-39	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo	1.492	2.279	2.502	2.502	2.502	2.502

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.4 Bestuurlijke organisatie						
Lasten	5.465	5.982	5.614	5.414	5.414	5.414
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	5.465	5.982	5.614	5.414	5.414	5.414

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio						
Lasten	560	622	509	109	109	109
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	560	622	509	109	109	109

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.6 Openbare orde en veiligheid						
Lasten	440	1.207	1.466	1.066	1.066	1.066
Baten	-38	-50	-50	-50	-50	-50
Saldo	401	1.157	1.416	1.016	1.016	1.016

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.9 Bestuur, overige baten en lasten						
Lasten	1.065	2.023	3.089	3.089	2.477	2.427
Baten	0	-12	-12	-12	0	0
Saldo	1.065	2.011	3.077	3.077	2.477	2.427

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.1 Agrarische aangelegenheden						
Lasten	3.367	1.940	293	293	110	260
Baten	0	0	0	0	0	-150
Saldo	3.367	1.940	293	293	110	110

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.2 Maatschappij						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

Resultaat Programma 1	20.154	27.445	22.993	21.454	20.854	20.844

2 Bereikbaarheid

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	189.665	76.197	441.298	88.061	89.762	78.192
Onttrekking reserves	-7.393	-63.986	-196.718	-75.286	-75.120	-73.911
Saldo	182.271	12.212	244.580	12.775	14.642	4.281

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.4 Bestuurlijke organisatie						
Lasten	0	0	143	143	143	143
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	143	143	143	143

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.1 Landwegen						
Lasten	88.439	120.592	106.933	99.584	101.033	102.189
Baten	-14.886	-8.479	-4.207	-3.564	-2.484	-3.173
2.1 Landwegen						
Toevoeging reserves	0	41.791	20.748	15.702	13.514	12.619
Onttrekking reserves	0	-28.350	-24.034	-18.185	-14.788	-13.569
Saldo	73.554	125.553	99.440	93.537	97.275	98.066

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.2 Waterwegen						
Lasten	1.245	45.708	51.335	43.345	32.876	32.353
Baten	-3.304	-1.147	-5.098	-4.098	-98	-98
2.2 Waterwegen						
Toevoeging reserves	0	15.597	21	7.815	5.815	5.815
Onttrekking reserves	0	-7.386	-7.136	-6.903	-5.596	-6.303
Saldo	-2.059	52.772	39.122	40.159	32.997	31.767

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.3 Openbaar vervoer						

Lasten	54.081	68.157	58.190	56.270	56.606	55.791
Baten	-49.355	-6.813	0	0	0	0
Saldo	4.726	61.344	58.190	56.270	56.606	55.791

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.3 Geluidhinder						
Lasten	13.384	6.374	1.964	1.966	1.963	1.967
Baten	-568	-230	-230	-230	-230	-230
Saldo	12.816	6.144	1.734	1.736	1.733	1.737
Resultaat Programma 2	271.308	258.024	443.209	204.619	203.395	191.784

3 Water

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	5.431	4.722	13.256	2.000	2.000	2.000
Onttrekking reserves	-1.421	-6.226	-510	0	0	0
Saldo	4.010	-1.504	12.746	2.000	2.000	2.000

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio						
Lasten	2	15	337	337	337	337
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2	15	337	337	337	337

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.1 Waterkeringen						
Lasten	2.934	1.717	2.230	1.320	1.320	1.320
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.934	1.717	2.230	1.320	1.320	1.320

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater						
Lasten	3.429	4.032	2.341	1.291	1.091	1.091
Baten	-64	-1.295	-1.000	0	0	0
Saldo	3.365	2.737	1.341	1.291	1.091	1.091

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.3 Kwantiteit grondwater						
Lasten	1.681	1.558	919	919	919	919
Baten	-964	-835	-835	-835	-835	-835
Saldo	716	723	84	84	84	84

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.5 Kwaliteit grondwater						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.4 Recreatie en toerisme						
Lasten	117	4.621	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	117	4.621	0	0	0	0

Resultaat Programma 3	11.143	8.309	16.738	5.032	4.832	4.832

4 Milieu

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater						
Lasten	0	0	836	836	836	836
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	2.695	10.360	1.840	787	213	213
Baten	-1.452	-2.209	-216	-177	0	0
Saldo	1.243	8.150	2.460	1.446	1.049	1.049

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.4 Deelnemingen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125
Saldo	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	18.044	5.752	10.400	5.496	0	0
Onttrekking reserves	-1.008	-7.694	-3.106	-1.562	0	0
Saldo	17.036	-1.942	7.294	3.934	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.1 Landwegen						
Lasten	396	387	412	412	412	412
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	396	387	412	412	412	412

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.3 Kwantiteit grondwater						
Lasten	51	46	1.052	1.052	1.052	1.052
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	51	46	1.052	1.052	1.052	1.052

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.5 Kwaliteit grondwater						
Lasten	2.178	2.124	526	526	526	161
Baten	-539	-443	-443	-443	-443	-78
Saldo	1.639	1.681	83	83	83	83

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.2 Luchtverontreiniging						
Lasten	2.442	1.718	858	346	346	346
Baten	-1.803	-125	0	0	0	0
Saldo	640	1.593	858	346	346	346

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.3 Geluidhinder						
Lasten	0	0	1.052	382	382	302
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	1.052	382	382	302

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.4 Vergunningverlening en handhaving						
Lasten	15.049	16.610	15.849	15.296	14.522	14.484
Baten	-2.628	-2.357	-1.082	-757	-757	-757
Saldo	12.421	14.253	14.767	14.539	13.765	13.727

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.5 Ontgronding						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-90	-114	-114	-114	-114	-114
Saldo	-90	-114	-114	-114	-114	-114

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.6 Duurzaamheid						

Lasten	5.703	29.544	16.936	4.666	3.540	3.567
Baten	-262	0	0	0	0	0
4.6 Duurzaamheid						
Toevoeging reserves	0	0	8.981	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo	5.441	29.544	25.917	4.666	3.540	3.567

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.1 Natuurontwikkeling						
Lasten	3.264	3.571	4.146	4.246	4.246	4.246
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3.264	3.571	4.146	4.246	4.246	4.246
Resultaat Programma 4	40.915	56.044	56.801	29.867	23.636	23.545

5 Ruimte

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.2 Volkshuisvesting						
Lasten	0	0	12	12	12	12
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	12	12	12	12

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.4 Deelnemingen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-10.140	-9.032	-8.630	-5.630	-5.630	-5.630
Saldo	-10.140	-9.032	-8.630	-5.630	-5.630	-5.630

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Lasten	0	0	1.100	1.100	1.100	200
Baten	0	0	0	0	0	0
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	5.612	5.454	58.040	6.898	3.000	0
Onttrekking reserves	-1.897	-20.202	-11.474	-12.070	-8.550	-1.250
Saldo	3.715	-14.748	47.666	-4.073	-4.450	-1.050

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.6 Duurzaamheid						
Lasten	0	1.402	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	1.402	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.2 Beheer natuurgebieden						
Lasten	0	750	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0

Saldo	0	750	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.1 Agrarische aangelegenheden						
Lasten	2.750	6.326	3.451	4.251	2.701	2.301
Baten	-58	-61	0	0	0	0
Saldo	2.692	6.265	3.451	4.251	2.701	2.301

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.2 Logistiek						
Lasten	22.891	30.632	10.484	6.434	4.464	4.204
Baten	-845	-650	-453	-453	-453	-193
Saldo	22.046	29.982	10.031	5.981	4.011	4.011

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.3 Kennis en innovatie						
Lasten	3.009	3.858	3.536	5.006	4.976	4.976
Baten	-48	0	0	0	0	0
Saldo	2.961	3.858	3.536	5.006	4.976	4.976

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.4 Recreatie en toerisme						
Lasten	1.424	1.722	918	618	618	618
Baten	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Saldo	1.399	1.697	893	593	593	593

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten						
Lasten	0	0	30	30	30	30
Baten	0	0	-46	-46	-46	-46
Saldo	0	0	-16	-16	-16	-16

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.1 Ruimtelijke ordening						
Lasten	27.156	22.424	10.868	10.923	10.233	10.133
Baten	-15.091	-8.013	-8.045	-7.373	-9.373	-9.373
Saldo	12.065	14.411	2.823	3.550	860	760

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.3 Stedelijke vernieuwing						
Lasten	918	5.429	5.100	4.226	4.226	1.226
Baten	-742	-265	0	0	0	0
Saldo	176	5.164	5.100	4.226	4.226	1.226

Resultaat Programma 5	34.915	39.749	64.866	13.901	7.283	7.183

6 Groen

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.9 Natuur, overige baten en lasten						
Lasten	0	0	498	449	449	309
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	498	449	449	309

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	65.797	28.724	51.407	23.262	22.772	20.952
Onttrekking reserves	-24.361	-44.061	-81.262	-31.884	-19.636	-20.480
Saldo	41.436	-15.337	-29.855	-8.622	3.136	472

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1 Provinciale Staten						
Lasten	0	0	151	151	151	151
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	151	151	151	151

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.1 Natuurontwikkeling						
Lasten	23.445	43.251	70.857	35.989	24.201	25.045
Baten	-5.461	-1.031	-6.968	-1.183	-183	-183
Saldo	17.984	42.220	63.889	34.806	24.018	24.862

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.2 Beheer natuurgebieden						
Lasten	20.584	18.793	19.777	19.691	19.796	20.940
Baten	-377	-375	-375	-375	-375	0
Saldo	20.207	18.418	19.402	19.316	19.421	20.940

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.3 Beheer flora en fauna						
Lasten	8.031	8.847	10.080	10.080	10.080	10.080
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	8.031	8.847	10.080	10.080	10.080	10.080

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.4 Recreatie en toerisme						
Lasten	9.818	10.156	8.084	8.009	8.086	8.165
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	9.818	10.156	8.084	8.009	8.086	8.165

Resultaat Programma 6	97.477	64.304	72.249	64.188	65.340	64.978

7 Cultuur & Erfgoed

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	6.389	7.979	15.013	5.707	5.707	5.707
Onttrekking reserves	275	-15.875	-8.411	-7.449	-5.510	-5.510
Saldo	6.664	-7.896	6.602	-1.742	197	197

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.1 Cultuur						
Lasten	4.477	18.478	14.794	14.404	12.223	10.361
Baten	-35	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo	4.442	18.448	14.764	14.374	12.193	10.331

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.2 Maatschappij						
Lasten	2.824	2.909	2.755	2.575	2.575	2.575
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.824	2.909	2.755	2.575	2.575	2.575

Resultaat Programma 7	13.930	13.461	24.121	15.207	14.965	13.103

8 Financiën en Bedrijfsvoering

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.1 Bodembescherming						
Lasten	3	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	3	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.1 Uitkering provinciefonds						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-198.446	-200.993	-206.770	-216.001	-217.053	-223.957
Saldo	-198.446	-200.993	-206.770	-216.001	-217.053	-223.957

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.2 Opbrengst provinciale belastingen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-201.876	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157
Saldo	-201.876	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.3 Geldleningen en uitzettingen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-256	-619	-318	-18	-12	-4
Saldo	-256	-619	-318	-18	-12	-4

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.4 Deelnemingen						
Lasten	6	2.695	0	0	0	0
Baten	-5.584	-1.544	-300	-300	-300	-300
Saldo	-5.578	1.151	-300	-300	-300	-300

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten						
Lasten	-17.760	-601	4.409	16.596	25.800	21.972
Baten	-3.160	-5.136	-5.136	-3.570	-3.570	-3.570
Saldo	-20.920	-5.737	-727	13.026	22.230	18.402

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.6 Overhead						
Lasten	53.457	60.379	61.006	60.744	60.388	60.919
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	53.457	60.379	61.006	60.744	60.388	60.919

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
0.8 Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	126.038	108.518	4.526	1.395	1.395	1.395
Onttrekking reserves	-274.859	-247.320	-353.721	-8.434	-2.267	-2.797
Saldo	-148.821	-138.802	-349.194	-7.039	-872	-1.402

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.1 Provinciale Staten						
Lasten	-162	0	0	0	0	0
Baten	1	0	0	0	0	0
Saldo	-160	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.2 Gedeputeerde Staten						
Lasten	-8	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-8	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.3 Kabinetszaken						

Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.4 Bestuurlijke organisatie						
Lasten	-31	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-31	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.6 Openbare orde en veiligheid						
Lasten	-1	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-1	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
1.9 Bestuur, overige baten en lasten						
Lasten	13	1.645	1.078	1.078	1.078	1.078
Baten	-5.485	-2.943	-1.975	-1.981	-1.988	-1.996
Saldo	-5.472	-1.298	-897	-903	-910	-918

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.1 Landwegen						
Lasten	7.828	475	0	0	0	0
Baten	-9.002	-667	-200	-200	-200	-200
Saldo	-1.174	-192	-200	-200	-200	-200

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.2 Waterwegen						
Lasten	425	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0

Saldo	425	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
2.3 Openbaar vervoer						
Lasten	-7.580	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-7.580	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.1 Waterkeringen						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.3 Kwantiteit grondwater						
Lasten	2.920	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.920	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
3.5 Kwaliteit grondwater						
Lasten	660	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	660	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.2 Luchtverontreiniging						
Lasten	-468	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-468	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.4 Vergunningverlening en handhaving						
Lasten	3.519	1.583	0	0	0	0
Baten	-701	-670	0	0	0	0
Saldo	2.817	913	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.5 Ontgronding						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.6 Duurzaamheid						
Lasten	132	0	0	0	0	0
Baten	1	0	0	0	0	0
Saldo	133	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
4.9 Milieu, overige baten en lasten						
Lasten	75	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	75	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.1 Natuurontwikkeling						

Lasten	629	2.499	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	629	2.499	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.2 Beheer natuurgebieden						
Lasten	-2.798	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.798	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
5.3 Beheer flora en fauna						
Lasten	2.934	1.850	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	2.934	1.850	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.1 Agrarische aangelegenheden						
Lasten	-63	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-63	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.2 Logistiek						
Lasten	-2.538	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-2.538	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.3 Kennis en innovatie						
Lasten	1.109	12.517	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0

Saldo	1.109	12.517	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.4 Recreatie en toerisme						
Lasten	-6	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-6	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
6.9 Regionale economie, overige baten en lasten						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.1 Cultuur						
Lasten	385	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	385	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.2 Maatschappij						
Lasten	249	2.699	581	581	581	581
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	249	2.699	581	581	581	581

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.1 Ruimtelijke ordening						
Lasten	218	183	0	0	0	0
Baten	2	0	0	0	0	0
Saldo	220	183	0	0	0	0

x € 1.000	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
8.3 Stedelijke vernieuwing						
Lasten	-7	2.076	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	-7	2.076	0	0	0	0

Resultaat Programma 8	-530.188	-467.530	-700.977	-354.268	-340.305	-351.036

Overzicht per taakveld

0. Algemene dekkingsmiddelen

0. Algemene dekkingsmiddelen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	35.703	62.473	66.515	78.440	87.288	83.091
Baten	-420.587	-422.606	-426.436	-430.801	-431.847	-438.743
Saldo van baten en lasten	-384.884	-360.133	-359.921	-352.361	-344.559	-355.652
Storting reserves	416.975	240.345	593.940	132.818	124.636	108.246
Onttrekking reserves	-313.345	-406.545	-655.385	-136.868	-111.083	-103.948
Resultaat	-281.253	-526.332	-421.366	-356.411	-331.006	-351.355

0.1 Uitkering provinciefonds (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-198.446	-200.993	-206.770	-216.001	-217.053	-223.957
Saldo van baten en lasten	-198.446	-200.993	-206.770	-216.001	-217.053	-223.957
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-198.446	-200.993	-206.770	-216.001	-217.053	-223.957

0.2 Opbrengst provinciale belastingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-201.876	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157
Saldo van baten en lasten	-201.876	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-201.876	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157	-204.157

0.3 Geldleningen en uitzettingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	-256	-619	-318	-18	-12	-4
Saldo van baten en lasten	-256	-619	-318	-18	-12	-4
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-256	-619	-318	-18	-12	-4

0.4 Deelnemingen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	6	2.695	0	0	0	0
Baten	-16.849	-11.701	-10.055	-7.055	-7.055	-7.055
Saldo van baten en lasten	-16.843	-9.006	-10.055	-7.055	-7.055	-7.055
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-16.843	-9.006	-10.055	-7.055	-7.055	-7.055

0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	-17.760	-601	4.409	16.596	25.800	21.972

Baten	-3.160	-5.136	-5.136	-3.570	-3.570	-3.570
Saldo van baten en lasten	-20.920	-5.737	-727	13.026	22.230	18.402
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-20.920	-5.737	-727	13.026	22.230	18.402

0.6 Overhead (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	53.457	60.379	61.006	60.744	60.388	60.919
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	53.457	60.379	61.006	60.744	60.388	60.919
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	53.457	60.379	61.006	60.744	60.388	60.919

0.8 Mutaties reserves (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	1.100	1.100	1.100	200
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	1.100	1.100	1.100	200
Storting reserves	416.975	240.345	593.940	132.818	124.636	108.246
Onttrekking reserves	-313.345	-406.545	-655.385	-136.868	-111.083	-103.948
Resultaat	103.630	-166.199	-60.345	-2.950	14.653	4.498

1. Bestuur

1. Bestuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	19.397	25.451	24.697	23.158	22.546	22.536
Baten	-5.601	-3.048	-2.080	-2.086	-2.081	-2.089
Saldo van baten en lasten	13.796	22.403	22.617	21.072	20.465	20.447
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	13.796	22.403	22.617	21.072	20.465	20.447

1.1 Provinciale Staten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	5.388	6.050	4.906	4.767	4.767	4.807
Baten	-33	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.356	6.050	4.906	4.767	4.767	4.807
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.356	6.050	4.906	4.767	4.767	4.807

1.2 Gedeputeerde Staten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	4.968	5.585	5.010	4.610	4.610	4.610
Baten	-6	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.961	5.585	5.010	4.610	4.610	4.610

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.961	5.585	5.010	4.610	4.610	4.610

1.3 Kabinetszaken (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	1.530	2.322	2.545	2.545	2.545	2.545
Baten	-39	-43	-43	-43	-43	-43
Saldo van baten en lasten	1.491	2.279	2.502	2.502	2.502	2.502
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.491	2.279	2.502	2.502	2.502	2.502

1.4 Bestuurlijke organisatie (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	5.434	5.982	5.757	5.557	5.557	5.557
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.434	5.982	5.757	5.557	5.557	5.557
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.434	5.982	5.757	5.557	5.557	5.557

1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regio (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	562	637	846	446	446	446

Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	562	637	846	446	446	446
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	562	637	846	446	446	446

1.6 Openbare orde en veiligheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	438	1.207	1.466	1.066	1.066	1.066
Baten	-38	-50	-50	-50	-50	-50
Saldo van baten en lasten	400	1.157	1.416	1.016	1.016	1.016
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	400	1.157	1.416	1.016	1.016	1.016

1.9 Bestuur, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	1.078	3.668	4.167	4.167	3.555	3.505
Baten	-5.485	-2.955	-1.987	-1.993	-1.988	-1.996
Saldo van baten en lasten	-4.407	713	2.180	2.174	1.567	1.509
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-4.407	713	2.180	2.174	1.567	1.509

2. Verkeer en vervoer

2. Verkeer en vervoer (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	144.834	235.318	216.870	199.611	190.927	190.745
Baten	-76.547	-17.106	-9.505	-7.862	-2.782	-3.471
Saldo van baten en lasten	68.288	218.212	207.365	191.749	188.145	187.274
Storting reserves	0	57.387	20.769	23.517	19.329	18.434
Onttrekking reserves	0	-35.736	-31.170	-25.088	-20.384	-19.872
Resultaat	68.288	239.863	196.964	190.178	187.090	185.836

2.1 Landwegen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	96.663	121.454	107.345	99.996	101.445	102.601
Baten	-23.888	-9.146	-4.407	-3.764	-2.684	-3.373
Saldo van baten en lasten	72.775	112.307	102.938	96.232	98.761	99.228
Storting reserves	0	41.791	20.748	15.702	13.514	12.619
Onttrekking reserves	0	-28.350	-24.034	-18.185	-14.788	-13.569
Resultaat	72.775	125.748	99.652	93.749	97.487	98.278

2.2 Waterwegen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	1.670	45.708	51.335	43.345	32.876	32.353
Baten	-3.304	-1.147	-5.098	-4.098	-98	-98
Saldo van baten en lasten	-1.634	44.561	46.237	39.247	32.778	32.255

Storting reserves	0	15.597	21	7.815	5.815	5.815
Onttrekking reserves	0	-7.386	-7.136	-6.903	-5.596	-6.303
Resultaat	-1.634	52.772	39.122	40.159	32.997	31.767

2.3 Openbaar vervoer (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	46.501	68.157	58.190	56.270	56.606	55.791
Baten	-49.355	-6.813	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	-2.854	61.344	58.190	56.270	56.606	55.791
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-2.854	61.344	58.190	56.270	56.606	55.791

3. Water

3. Water (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	13.858	9.477	7.904	5.944	5.744	5.379
Baten	-1.568	-2.573	-2.278	-1.278	-1.278	-913
Saldo van baten en lasten	12.290	6.904	5.626	4.666	4.466	4.466
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	12.290	6.904	5.626	4.666	4.466	4.466

3.1 Waterkeringen (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	2.934	1.717	2.230	1.320	1.320	1.320
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	2.934	1.717	2.230	1.320	1.320	1.320
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.934	1.717	2.230	1.320	1.320	1.320

3.2 Kwantiteit oppervlaktewater (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	3.434	4.032	2.341	1.291	1.091	1.091
Baten	-64	-1.295	-1.000	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.370	2.737	1.341	1.291	1.091	1.091

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.370	2.737	1.341	1.291	1.091	1.091

3.3 Kwantiteit grondwater (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	4.651	1.604	1.971	1.971	1.971	1.971
Baten	-964	-835	-835	-835	-835	-835
Saldo van baten en lasten	3.687	769	1.136	1.136	1.136	1.136
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.687	769	1.136	1.136	1.136	1.136

3.5 Kwaliteit grondwater (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	2.838	2.124	526	526	526	161
Baten	-539	-443	-443	-443	-443	-78
Saldo van baten en lasten	2.299	1.681	83	83	83	83
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	2.299	1.681	83	83	83	83

4. Milieu

4. Milieu (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	42.533	67.590	38.499	23.443	20.966	20.879
Baten	-7.502	-5.705	-1.642	-1.278	-1.101	-1.101
Saldo van baten en lasten	35.031	61.885	36.857	22.165	19.865	19.778
Storting reserves	0	0	8.981	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	35.031	61.885	45.838	22.165	19.865	19.778

4.1 Bodembescherming (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	2.697	10.360	1.840	787	213	213
Baten	-1.452	-2.209	-216	-177	0	0
Saldo van baten en lasten	1.246	8.150	1.624	610	213	213
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	1.246	8.150	1.624	610	213	213

4.2 Luchtverontreiniging (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	1.974	1.718	858	346	346	346
Baten	-1.803	-125	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	171	1.593	858	346	346	346

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	171	1.593	858	346	346	346

4.3 Geluidhinder (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	13.384	6.374	3.016	2.348	2.345	2.269
Baten	-568	-230	-230	-230	-230	-230
Saldo van baten en lasten	12.816	6.144	2.786	2.118	2.115	2.039
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	12.816	6.144	2.786	2.118	2.115	2.039

4.4 Vergunningverlening en handhaving (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	18.568	18.193	15.849	15.296	14.522	14.484
Baten	-3.329	-3.027	-1.082	-757	-757	-757
Saldo van baten en lasten	15.239	15.166	14.767	14.539	13.765	13.727
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	15.239	15.166	14.767	14.539	13.765	13.727

4.5 Ontgronding (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	0	0	0	0

Baten	-90	-114	-114	-114	-114	-114
Saldo van baten en lasten	-90	-114	-114	-114	-114	-114
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-90	-114	-114	-114	-114	-114

4.6 Duurzaamheid (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	5.835	30.946	16.936	4.666	3.540	3.567
Baten	-261	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	5.574	30.946	16.936	4.666	3.540	3.567
Storting reserves	0	0	8.981	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.574	30.946	25.917	4.666	3.540	3.567

4.9 Milieu, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	75	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	75	0	0	0	0	0
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	75	0	0	0	0	0

5. Natuur

5. Natuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	56.089	79.561	105.358	70.455	58.772	60.620
Baten	-5.837	-1.406	-7.343	-1.558	-558	-183
Saldo van baten en lasten	50.252	78.155	98.015	68.897	58.214	60.437
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	50.252	78.155	98.015	68.897	58.214	60.437

5.1 Natuurontwikkeling (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	27.338	49.321	75.003	40.235	28.447	29.291
Baten	-5.461	-1.031	-6.968	-1.183	-183	-183
Saldo van baten en lasten	21.877	48.290	68.035	39.052	28.264	29.108
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	21.877	48.290	68.035	39.052	28.264	29.108

5.2 Beheer natuurgebieden (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	17.786	19.543	19.777	19.691	19.796	20.940
Baten	-377	-375	-375	-375	-375	0
Saldo van baten en lasten	17.409	19.168	19.402	19.316	19.421	20.940

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	17.409	19.168	19.402	19.316	19.421	20.940

5.3 Beheer flora en fauna (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	10.965	10.697	10.080	10.080	10.080	10.080
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	10.965	10.697	10.080	10.080	10.080	10.080
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	10.965	10.697	10.080	10.080	10.080	10.080

6. Regionale economie

6. Regionale economie (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	41.878	71.772	26.796	24.641	20.985	20.554
Baten	-976	-736	-524	-524	-524	-414
Saldo van baten en lasten	40.902	71.036	26.272	24.117	20.461	20.140
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	40.902	71.036	26.272	24.117	20.461	20.140

6.1 Agrarische aangelegenheden (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	6.054	8.266	3.744	4.544	2.811	2.561
Baten	-58	-61	0	0	0	-150
Saldo van baten en lasten	5.996	8.205	3.744	4.544	2.811	2.411
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	5.996	8.205	3.744	4.544	2.811	2.411

6.2 Logistiek (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	20.352	30.632	10.484	6.434	4.464	4.204
Baten	-845	-650	-453	-453	-453	-193
Saldo van baten en lasten	19.507	29.982	10.031	5.981	4.011	4.011

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	19.507	29.982	10.031	5.981	4.011	4.011

6.3 Kennis en innovatie (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	4.118	16.375	3.536	5.006	4.976	4.976
Baten	-48	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	4.070	16.375	3.536	5.006	4.976	4.976
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.070	16.375	3.536	5.006	4.976	4.976

6.4 Recreatie en toerisme (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	11.353	16.499	9.002	8.627	8.704	8.783
Baten	-25	-25	-25	-25	-25	-25
Saldo van baten en lasten	11.329	16.474	8.977	8.602	8.679	8.758
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	11.329	16.474	8.977	8.602	8.679	8.758

6.9 Regionale economie, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	30	30	30	30

Baten	0	0	-46	-46	-46	-46
Saldo van baten en lasten	0	0	-16	-16	-16	-16
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	-16	-16	-16	-16

7. Cultuur en maatschappij

7. Cultuur en maatschappij (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	7.936	24.086	18.130	17.560	15.379	13.517
Baten	-35	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten	7.901	24.056	18.100	17.530	15.349	13.487
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	7.901	24.056	18.100	17.530	15.349	13.487

7.1 Cultuur (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	4.863	18.478	14.794	14.404	12.223	10.361
Baten	-35	-30	-30	-30	-30	-30
Saldo van baten en lasten	4.829	18.448	14.764	14.374	12.193	10.331
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	4.829	18.448	14.764	14.374	12.193	10.331

7.2 Maatschappij (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	3.072	5.608	3.336	3.156	3.156	3.156
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	3.072	5.608	3.336	3.156	3.156	3.156

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	3.072	5.608	3.336	3.156	3.156	3.156

7.9 Cultuur en maatschappij, overige baten en lasten (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	0	0	0	0	0	0

8. Ruimte

8. Ruimte (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	28.286	30.112	15.980	15.161	14.471	11.371
Baten	-15.831	-8.278	-8.045	-7.373	-9.373	-9.373
Saldo van baten en lasten	12.455	21.834	7.935	7.788	5.098	1.998
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	12.455	21.834	7.935	7.788	5.098	1.998

8.1 Ruimtelijke ordening (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	27.374	22.607	10.868	10.923	10.233	10.133
Baten	-15.089	-8.013	-8.045	-7.373	-9.373	-9.373
Saldo van baten en lasten	12.285	14.594	2.823	3.550	860	760
Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	12.285	14.594	2.823	3.550	860	760

8.3 Stedelijke vernieuwing (x 1.000 euro)

	Rekening 2017	Begroot 2018	Begroot 2019	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022
Lasten	912	7.505	5.100	4.226	4.226	1.226
Baten	-742	-265	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	169	7.240	5.100	4.226	4.226	1.226

Storting reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	169	7.240	5.100	4.226	4.226	1.226

6 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 2 Bereikbaarheid	
2.1.2	Stichting CROW: Bijdrage kennisplatform verkeer en Vervoer	€ 185.000
2.5.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer	€ 50.000
2.1.2	Gemeente Haarlem: Herinrichting Houtplein	€3.700.000
2.1.2	Gemeente Hilversum: Fietsenkelder station Hilversum	€ 2.750.000
2.1.2	Gemeente Hilversum: Kleine spoorbomen Hilversum	€ 1.000.000
2.1.2	Gemeente Hilversum: Inpassing nieuwe westelijke entree station Naarden/Bussum	€ 250.000
2.1.2	Gemeente Gooisemeren:Transformatie locatie fietsenstalling/voormalige garage Albrechtlaan Bussum	€2.750.000
2.1.2	Gemeente Gooisemeren: Aanpassen Stationsweg Bussum	€ 280.000
2.1.2	Gemeente Gooisemeren: Uitbreiding fietsparkvoorziening station Bussum Zuid	€ 75.000
2.1.2	Gemeente Gooisemeren: Aanpakken wegvakken overweg Omniuslaan/zwarteweg Naarden-Bussum	€ 2.750.000
2.1.2	Gewest Gooi en Vecht: Creeren van nieuwe regionale snelfietsroutes	€ 375.000
2.1.2	Gemeente Aalsmeer: Ongestoorde Logistieke Verbinding	€ 10.550.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Alkmaar	€ 1.429.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Bussum	€ 140.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Haarlem	€ 3.719.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Heerhugowaard	€ 1.080.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Hilversum	€ 635.000
2.1.2	Inv. agenda OV: RWS	€1.130.000
2.1.2	Inv. agenda OV: Gemeente Velsen	€ 2.200.000
2.3.2	Gemeente Haarlem, onderhoud busbaan Schalkwijk	€ 249.000
2.3.3	Gemeente Den Helder, aanpassingen Boerenverdrietsluis	€ 5.000.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 3 Water	
3.1.2	De gemeente Waterland en Rijkswaterstaat, Meekoppelkansen dijkversterking Marken	€ 510.250
3.1.2	Rijkswaterstaat, Meekoppelkansen dijkversterking Marken	€ 492.000
3.1.2	HHNK, subsidie verbetering kwaliteit zwemwater Ursemmerplas	€ 60.000
3.2.1	Recreatieschap WF: Aquapunctuurpunt Rustenburg-Verlaat	€ 60.000
3.2.1	HHNK: Aquapunctuurpunt Engewormerburg	€ 750.000
3.1.2	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier: Prins Hendrikdijk	€ 705.946
3.1.2	Gemeente Texel: Fietspad Prins Hendrikdijk	€ 357.837
3.2.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier / Waterberging en Natuur	€ 450.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 4 Milieu	
4.1.5	Regionale Uitvoeringsdienst Noord-Holland Noord	€ 137.850
4.1.5	Regionale Brandweer Amsterdam/Amstelland	€ 18.742
4.1.5	Milieudienst IJmond	€ 125.000
4.1.5	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	€ 281.933
4.1.5	Omgevingsdienst Flevoland-Gooi en Vechtstreek	€ 60.450
4.2.1	NEMIS	€ 50.000
4.2.1	InVesta/Infrastructuur en voorzieningen InVest	€ 960.000
4.2.1	N.V. Meerlanden; realisatie CO2 infrastructuur voor glastuinbouw	€ 706.000
4.2.1	N.V. HVC Alkmaar; afvang CO2 bij biovergister Middenmeer	€ 794.000
4.2.1	OCAP BV; CO2 vervloeiing en lokaal distributienetwerk voor glastuinbouwgebieden Alton en Het Grootslag	€ 3.000.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 5 Ruimte	
5.2.1	Gemeente Alkmaar, verbetering kwaliteit openbare ruimte en bereikbaarheid rond station Alkmaar Noord	€ 200.000
5.2.1	Gemeente Zaandam, bijdrage sanering voormalig industrieterrein Kan Palen/ Touwen	€ 3.500.000
5.2.2	Vervolg Nieuw West Airport Express	€ 80.000
5.2.2	Stichting Ondersteuning Omgevingsraad Schiphol (SOORS)	€ 112.500
5.2.4	Gemeente Den Helder/ Geluidbeperkende maatregelen permanent motorcrossen	€25.000
5.2.4	Gemeente Hollands Kroon/ Geluidbeperkende maatregelen permanent motorcrossterrein	€ 25.000
5.2.4	Noord-Hollandse Motorsport Federatie/ Geluidbeperkende maatregelen permanent motorcrossterrein	€ 133.148
5.3.1	Gemeente Den Helder/Regionale Detailhandelsvisie Kop van Noord-Holland	€ 10.000
5.3.1	Gemeente Haarlem/Regionale Detailhandelsvisie Zuid-Kennemerland	€ 10.000
5.3.1	Regio Gooi & Vechtstreek/Regionale Detailhandelsvisie Gooi & Vechtstreek	€ 10.000
5.3.1	Merk Fryslan/Vermarkten Wadden Werelderfgoed	€ 260.000
5.3.1	NBTC Holland Marketing/HollandCity strategie	€ 150.000
5.3.3	Nova College/Smart JIT Maintenance	€ 65.000
5.3.3	ROC De Kop/Offshore-Wind-Maintenance	€ 65.000
5.3.3	Horizon College/Zorgtechniek in de wijk, als gekoppeld aan Dudok Huis	€ 65.000
5.3.3	Clusius College/Green Food NH (Powerhouse MBO-WO)	€ 130.000
5.3.3	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord/Talentprogramma	€ 65.000
5.3.3	ROC Amsterdam/Pedagogische medewerkers en onderwijsassistenten	€ 50.000
5.3.3	Techport-Gemeente Velsen/Innovation Warehouse	€ 1.000.000

5.3.4	OCAP BV/CO2 fase De Kwakel	€ 4.000.000
5.3.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau	€ 150.000
5.3.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma	€ 150.000
5.3.4	Kennis Centrum Plantenstoffen/ Biobased Greenports	€ 50.000
5.4.2	Gemeente Haarlem/ Gebiedsontwikkeling Koepelterrein Versnelling binnenstedelijk bouwen	€ 1.000.000
5.4.2	Gemeente Amsterdam/ Organisatie Flexibele Schil Versnelling woningbouw MRA	€700.00
5.4.2	Gemeente Amsterdam/ Gebiedsontwikkelteams Flexibele Schil Versnelling Woningbouw MRA	€ 2.000.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 6 Groen	
6.1.1	Natuurmonumenten: Groene Uitweg Stelling van Amsterdam, Fort Abcoude en omgeving (AGV57)	€ 290.000
6.1.1	Groengebied Amstelland; Groene Uitweg Gaasperplas Centraal (GV66)	€ 450.000
6.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Dijkversterking Hoorn-Amsterdam, onderdeel natuur en recreatie (LH23)	€ 499.923
6.1.1	Stichting Landschap Noord-Holland; NVO Ilperveld (LH23)	€ 1.050.000
6.2.2	Goois Natuurreservaat	€ 801.610
6.2.2	Nationaal Park Zuid-Kennermerland	€ 121.789
6.2.2	Nationaal Park Duinen van Texel	€ 136.211
6.2.2	Stichting Fietsplatform; Landelijke Fietsroute 1 Kustroute	€ 60.000
6.2.2	Stichting Fietsplatform; Landelijke Fietsroute oranjeroute	€ 22.000
6.2.4	Faunabeheereenheid; Reguliere taken	€ 500.000
6.2.4	Faunabeheereenheid: Maatregelen uitvoering ganzenbeheer	€ 500.000
6.3.2	Landschap Noord-Holland; uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 608.000

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2019
	Programma 7 Cultuur & Erfgoed	

7.1.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland	€ 60.000
7.1.1	Sportservice	€ 120.000
7.2.1	Plein C	€ 250.000
7.2.1	Probiblio	€ 2.384.240
7.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A	€ 180.865
7.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A	€ 279.135
7.3.2	Molenfederatie	€ 15.000
7.3.2	Stichting Oneindig Noord-Holland	€ 200.000
7.4.1	ROP Midden West	€ 17.000
7.4.2	Stichting Fort bij Penningsveer/Restauratie fortwachterswoning bij Fort Penningsveer	€ 16.000
7.4.2	Waternet/Fort Spion	€ 300.000
7.4.2	Stichting Liniebreed Ondernemen/publiekscommunicatie Stelling van Amsterdam	€ 70.000
7.4.2	Fort Resort Beemster/Restauratie Fort aan de Middenweg	€ 600.000
7.4.2	Vestingmuseum Naarden/Gele loods, restauratie en infopunt Vesting Naarden en NHW	€ 330.000

Bijlagen

Bestuur en directie

Provinciale Staten

Provinciale staten tellen 55 leden, verdeeld over 11 fracties. De zetelverdeling is als volgt:

VVD	11
D66	10
PvdA	7
SP	6
PVV	6
CDA	5
Groenlinks	4
Partij voor de Dieren	3
Christen Unie-SGP	1
Ouderenpartij N-H	1
50PLUS	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt zich wenden tot de provinciale website; klik hier.

De directie

Renée Bergkamp	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Onno Beljaars	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Chris de Vries	Directeur Beheer en Uitvoering

Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website; klik hier. Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

Website

Algemene email

post@noord-holland.nl

Lijst met gemeenten

A	Huizen
Aalsmeer	K
Alkmaar	Koggenland
Amstelveen	L
Amsterdam	Landsmeer
B	Langedijk
Beemster	Laren
Bergen (NH.)	M
Beverwijk	Medemblik
Blaricum	O
Bloemendaal	Oostzaan
C	Opmeer
Castricum	Ouder-Amstel
D	P
Den Helder	Purmerend
Diemen	S
Drechterland	Schagen
E	Stede Broec
Edam-Volendam	T
Enkhuizen	Texel
G	U
Gooise Meren	Uitgeest
H	Uithoorn
Haarlem	V
Haarlemmerliede c.a.	Velsen
Haarlemmermeer	W
Heemskerk	Waterland
Heemstede	Weesp
Heerhugowaard	Wijdemeren
Heiloo	Wormerland
Hilversum	Z
Hollandse Kroon	Zaanstad
Hoorn	Zandvoort